

SECURITAS IMPERII

3.

**Sborník k problematice
bezpečnostních služeb**

OBSAH:

Úvod.	5
Iluze a realita: Pokus o reformu StB v letech 1987 - 1989 (Pavel ŽÁČEK)	7
ČÁST 1: PORADA	43
ČÁST 2: REALIZACE PORADY.	126
Seznam dokumentů	186
Seznam zkratek.	189
Jmenný rejstřík.	196
Příloha: Faksimile prezenční listiny celostátní porady ze dne 19. VII. 1989.	209

ÚVOD

Magický rok 1989. Co o něm víme? Někdy se zdá, že ne o mnoho více než tehdy. Jindy to vypadá, jako bychom zapomněli, že byl vůbec v kalendáři... Jaké události přecházely občanskému vzepětí, které nakonec definitivně pohřbilo komunistický systém? Jak reagoval tehdejší státní a stranický aparát? Byly nějaké snahy o změnu jednostranného pohledu na společnost a především čs. opozici? Vše zatím otázky bez odpovědí. Vášnivě diskuse v médiích o tomto dramatickém tématu utichly, je čas na seriózní diskusi. Na základě autentických dokumentů.

Kolekce soustředěná sekretariátem Operačního štábu FMV (a později zkopírovaná pro potřeby vyšetřovatelů *causy* A. Lorenc a spol.) představuje materiály zvláštní povahy - pohled bývalé politické policie Státní bezpečnosti na okolní společnost. Materiály dosud přeceňované či naopak podceňované, ale hlavně neznámé. Poodhrňme záclonu, odstraňme závory a podívejme se, jaká je realita. Neočekávejme žádné zázraky, ale nepodceňujme ani účinnost tehdejší tajné policie.

Materiály nás obeznámí především s *analytickou* částí práce StB, konkrétní *operativní* nám zůstane z převážné části utajena. Rozsáhlý poznámkový aparát se však pokusí proniknout i k dalším neznámým souvislostem; dobové dokumenty jsou konfrontovány i s výpověďmi z procesu tří hlavních aktérů událostí let 1988 - 1989 Vykypěla, Lorence a Kincla.

Dokumenty postihují situaci na ploše celého bývalého Československa; někdy ukazují pohled z regionálního hlediska, jindy z globálního. Poznáme rozdílné priority StB z Prahy a jiné z Košic, uvidíme i rozličný přístup k rozmanitým opozičním projevům. Jednotlivé údaje obsažené v dokumentech nemusí být vždy stoprocentně pravdivé, v tomto směru je především nutné zdůraznit svérázný úhel pohledu tajné policie. Její aktivity vedoucí ke zpracování podobných rozborů a přehledů „operativní“ situace však byly objektivizovány množstvím informačních zdrojů a hlavně vícestupňovými analytickými postupy. Lze to s jistou nadsázkou přirovnat k určitému sociologickému způsobu práce.

Úvodní studie *Iluze a realita: Poslední pokus o reformu Státní bezpečnosti, 1987 - 1989* přináší první ucelený pohled na názorový vývoj uvnitř Státní bezpečnosti, pokusy o reformu její práce. Z dostupných zdrojů analyzuje vliv ÚV KSČ na práci tajné policie, balancování mezi „zpravodajským“ a represivně - policejním pojetím „kontrarozvědné“

práce v kontextu celostátního projektu „KLÍN“ a závěrečné vyvrcholení koncepčního střetu v druhé polovině července 1989.

Jiří Gruntorád
Pavel Žáček

ILUZE A REALITA:

Poslední pokus o reformu Státní bezpečnosti, 1987 - 1989

Pavel Žáček

Státní bezpečnost procházela v posledních letech existence komunistického systému v Československu složitou transformací. Od vnitřní stabilizace počátkem normalizace až do poloviny osmdesátých let nepotřebovaly její jednotlivé kontrarozvědné součásti – především tedy Správy kontrarozvědky pro boj s vnějším nepřítelem (II. S-SNB), vnitřním nepřítelem (X. S-SNB), ochrany ekonomiky (XI. S-SNB) ani příslušné teritoriální odnože na úrovni republiky, kraje i okresů – nějak podstatně měnit zažité metody práce.

Atomizovaná československá společnost akceptovala vnucená pravidla „hry“ Husákova systému a tato vnitropolitická situace do značné míry determinovala příhodné podmínky pro práci tajné policie sovětského typu. Státní bezpečnosti k zabezpečení svých úkolů stačila jednoduchá horizontální i vertikální organizační stavba. Federálnímu ministerstvu vnitra, jehož základním stavebním kamenem StB byla, to v podstatě bez problémů umožňovalo zajišťovat potřebné množství informací požadovaných ze strany KSČ či provedení případných represivních opatření proti opozici.

Situace se ze známých zahraničně politických důvodů začala pomalu měnit. Krize sovětského systému donutila nejvyššího stranického vůdce Gorbačova zahájit perestrojku, která postupně zasáhla všechny části impéria, včetně východoevropských satelitů. Z vnistrostranického boje konzervativních stranických bossů, který se vždy dotýkal nejmocnějšího resortu – informačního kolosu FMV, jehož vnějším projevem byla např. aféra Babinského - paradoxně vzešel jeden z prvních reformátorů ve vedení FMV. S ohledem na národnostní klíč (a samozřejmě kádrové předpoklady) byl funkcí I. náměstka FMV k 1. listopadu 1985 pověřen dosavadní náčelník S-SNB hl. města Bratislavy a Západoslovenského kraje genmjr. Ing. Alojz Lorenc, CSce.

K rozboru jeho působení na jednom z nejvyšších bezpečnostních postů nemáme plnohodnotné informace. Prozatím nezodpovězeny tedy zůstanou mnohé otázky dotýkající se této pro Československo druhé poloviny osmdesátých let do značné míry klíčové osoby. Námátkou zmiňme: jakými úkoly byl pověřen při převzetí vysoké bez-

pečnostní funkce, měl od počátku vizi nějaké nové koncepce, jakou roli hrál sovětský vliv? Byl tvůrcem či alespoň ideovým spolutvůrcem nové koncepce? Jak se za jeho působení změnil vliv bezpečnostního kolosu na politiku KSČ?

TRANSFORMACE MINISTERSTVA

Dokument Návrh na změnu řídicí a organizační struktury federálního ministerstva vnitra,¹⁾ zpracovaný vedením ministerstva pro předsednictvo ÚV KSČ počátkem léta 1988, velmi stručně a výstižně zdůraznil, co mělo být hlavní náplní práce Státní bezpečnosti v druhé polovině osmdesátých let: „Úkolem je včas zjišťovat záměry a konkrétní akce antisocialistických sil, objektivně informovat stranické orgány a zabezpečit politicky vysoce odpovědnou a profesně náročnou, vlivovou a preventivní činnost...“ Znamenalo to na jedné straně striktní podřízení se KSČ a na druhé složité ovlivňování „nepřátelského prostředí“, vytváření zvláště rezonujícího politického klimatu uvnitř opozice; výsledek nemusel být vždy plně v souladu s politikou strany. Dokud byla opozice „ghettem bezmocných“, tak to zdánlivě tolik nevadilo.

V citované zprávě určené špičkám ÚV KSČ byl však budoucí vývoj vnitropolitické situace načrtnut spíše v tmavších barvách.

Následující formulace, plná dobových protimluvů, je více přáním než prezentováním „objektivní předpokladem“: „Určující tendenci bezpečnostní situace bude aktivizace strany a společenských organizací, narůstající podpora lidu linii přestavby a soustavné rozšiřování sociální základny pro plnění této linie.“ Nepochopitelný optimismus (či notná dávka alibismu) vystřídal již jen chmurné vize budoucnosti: „Tyto pozitivní procesy budou však nadále provázeny rovněž aktivizací vnitřních i vnějších antisocialistických sil. Záměrem jednotlivých skupin vnitřního protivníka je zpolitizovat svou činnost. Snaží se získávat pro ni masovou základnu a nehledě na různost zaměření usilují o zformování akceschopné opoziční síly. Hlavním cílem jejich činnosti je konstituovat se jako reálný politický faktor v životě naší společnosti, schopný podněcovat vznik nátlakových seskupení a koordinovat jejich činnost. Propojit svoji činnost s opozičními seskupeními v dalších socialistických zemích, zejména v PLR, MLR a NDR...“

Na postupné zhoršování společenské situace reagovalo FMV rozšířením „hlavních úkolů“, obsažených v pětiletém Střednědobém plánu služební činnosti Sboru národní bezpečnosti, pohraniční stráže a vojsk ministerstva vnitra. „Tyto úkoly, jak ukazují provedené rozborů a hodnocení, jsou plně aktuální. Současné a příští mezinárodní i vnitropolitické úkoly přestavby naší společnosti, dalšího rozvoje socialismu je však doplňují, konkretizují a rozšiřují jejich obsah. Nové požadavky kladou zejména na formy a metody jejich plnění a zabez-

pečení...“ A dále: „Především jde o nezbytnou potřebu důsledně přizpůsobit formy a metody práce bezpečnostních složek vnitropolitickým i zahraničně politickým podmínkám, v nichž se realizuje přestavba naší společnosti. Současně s tím efektivně reagovat na nové tendence v činnosti vnějšího i vnitřního protivníka a nové úkoly při ochraně ekonomiky. Přijmout opatření k vyšší efektivnosti využití výsledků vědeckotechnického rozvoje v bezpečnostní službě, k dosažení vyšší připravenosti kádrů pro náročné úkoly analytické a operativní práce, zejména na úseku Státní bezpečnosti. Racionalizovat užití všech lidských i materiálních zdrojů k jejich maximálnímu zhodnocení v bezpečnostní práci. To vše souvisí se zkvalitněním a vyšší náročností řídicí práce, jakož i takovým organizačním uspořádáním centrálních útvarů, jež bude odpovídat novým potřebám analyticko-řídicí práce současně s přeskupením sil mezi centrálními, krajskými a okresními články, které by podstatně posílilo výkon služby v základních útvarech.“²⁾

Ve snad nejdůležitější části tohoto zásadního dokumentu jsou zdůrazněny dva základní faktory: otázka řízení a organizační struktura, určující směr nasazení i údernost síly Státní bezpečnosti (zároveň také složité vnitřní vybalancování jednotlivých – především centrálních – útvarů jako potenciálně zneužitelných mocenských složek). „Stávající organizační struktura vychází více z formálního pojetí členění problematik a specializace správ a odborů centrály než z potřeb efektivního řízení operativní a analytické činnosti kontrarozvědky. V minulosti tak došlo k přílišné specializaci a vzájemnému oddělení a izolacím pracovišť kontrarozvědky do tří správ centrály. Toto dělení se přenášelo do KS SNB a v některých případech až do okresů. Důsledkem je roztržštění operativní činnosti kontrarozvědky, což má negativní dopad na její řízení a výslednost práce. Touto organizací dané informační toky zatěžují operativní práci administrativními činnostmi a ve své podstatě oslabují i konspiraci práce kontrarozvědky.

Mimořádně závažnou organizační slabinou je současný způsob zabezpečení analytické práce, která se provádí izolovaně na jednotlivých operativních útvarech, což výrazně omezuje její účinnost a použitelnost pro operativní i řídicí práce.³⁾ Jeví se potřebné vytvořit sjednocený analytický systém kontrarozvědky, obousměrně propojený s útvary, jež zabezpečují operativní práci.

Organizační základ řešení uvedených otázek je spatřován ve sloučení dosavadních tří samostatných kontrarozvědných správ /správy pro boj proti vnějšímu nepříteli, správy pro boj proti vnitřnímu nepříteli a správy pro kontrarozvědnou ochranu ekonomiky/ v hlavní správu kontrarozvědky.

Zásadním úkolem je převést část operativní, vyhledávací činnosti centrálních správ a současně přiměřeně posílit základní články stá-

tobezpečnostní a kontrarozvědné práce v krajích a okresech. Dosa-
vadní kádrové zabezpečení vyhledávací činnosti kontrarozvědky,
úkolů ochrany ekonomiky a také účinného boje proti vnitřnímu proti-
vníku, zejména pokud jde o okresní správy, neodpovídá současným
a zejména příštím potřebám.“⁴⁾

Autoři nové – a v jiných podmínkách jistě ne neživotné – koncepce si
uvědomovali, že tak rozsáhlá systémová změna práce s sebou nese
mnohá úskalí: podstatně zasáhnout do náčelnického „sestavu“,
resp. velitelské nomenklatury.⁵⁾ Ovlivnit především formu myšlení
mnohatisícové masy příslušníků StB (i několikrát početně silnějšího
„servisu“ z řad příslušníků FMV i republikových ministerstev) a změnit
jejich téměř dvacet let zažitý méně náročný způsob práce. Věděli, že
nestačí jen formálně prezentovat potřebu změn, ale předpokládá to
i „podstatné zvýšení úrovně způsobilosti všech řídicích, ale také vý-
konných kádrů. Souvisí to s náročnějším výběrem a přípravou pří-
slušníků bezpečnostních složek k tomu odpovídajícími úkoly kádro-
vých útvarů, zvýšením efektivnosti politickovýchovné práce a činnosti
resortních školských zařízení. K tomu, abychom *urychleně*⁶⁾ obsadili
nově vytvořená místa, zejména ve Státní bezpečnosti na okresních
správách SNB perspektivními soudruhy, bude třeba, kromě využití
resortních zdrojů, zintenzivnit výběr nových příslušníků, zejména
absolventů civilních vysokých škol...”

Jak vyplývá nejen z výše uvedeného citátu, státobezpečnostní refor-
mátoři si byli vědomi nedostatku času, stejně jako náročnosti svého
projektu: „půjde o proces, jenž bude muset být v uvedených oblastech
dále konkrétně rozpracován a cílevědomě plánovitě realizován...” Modernizovaný image Státní bezpečnosti jako by také vyžadoval nároč-
nější podmínky práce: „Důležitým požadavkem (a jak to vypadá také
radikálně novým - pozn. aut.) však je zabezpečit tyto úkoly tak, aby
nenarušovaly pozitivní mezinárodní i vnitropolitické vývojové ten-
dence...”

Vedoucí oddělení státní administrativy ÚV KSČ R. Hegenbart ve
svém stanovisku tento návrh podpořil, vyzdvihl jeho nejdůležitější
body a po konzultaci s jednotlivými ministry vnitra zadal harmono-
gram ke splnění některých úkolů (v termínu do konce roku 1988!).⁷⁾
Rozkaz ministra vnitra č. 12 z 22. července formálně vyhlásil reorga-
nizaci již k 1. srpnu 1988,⁸⁾ jednotlivými útvary však byla dokončena
až na jaře 1989.

CELOSTÁTNÍ PROJEKT „KLÍN“

První náznaky nových forem operativní práce se objevily poměrně
brzy po jmenování nového I. náměstka. Jestliže štáb náčelníka X.
S-SNB plk. Z. Wiederlechnera 16. října 1986 stanovil úkol „navr-

hnout do 30. 6. 1987 komplex opatření směřujících k řešení nepřátelské činnosti CH-77 (celost. projekt KLÍN)⁹⁾ muselo již tomuto rozhodnutí předcházet nějaké jednání minimálně na úrovni náčelníků správy. Zdá se, že nebylo velkým problémem přijmout rozhodnutí o systémové změně práce, ale uvést ho ve skutek.¹⁰⁾

Jak již bylo doloženo,¹¹⁾ stěžejní myšlenky projektu „KLÍN“ nebyly nijak nové. Čtyři zásadní body rozkladných opatření proti vnitřní opozici (narušování akceschopnosti vnitřního nepřítele, vyvolávání vzájemné nedůvěry, narušování vazeb a spojení do zahraničí a diskreditace „nositelů nepřátelské činnosti“) Státní bezpečnost formulovala již počátkem sedmdesátých let. Novinkou měl být celostátní rozsah projektu, použité prostředky (mj. proklamovaný ústup od používaných „policejních metod“¹²⁾) a především strategické cíle projektu.

Počátky projektu vzpomíná pplk. ing. M. Chovanec: „...po nástupu do funkce¹³⁾ a po seznámení se s problematikou (rozuměj: „vnitřního protivníka, - pozn. aut.) jsem dostal od gen. Lorence úkol zpracovat novou koncepci práce vůči vnitřnímu protivníkovi, která by preferovala především kontrarozvědnou činnost a politickou činnost před represivními opatřeními. Rozpracovával jsem tehdy akci KLÍN, jejíž hlavní úlohou bylo kontrarozvědně proniknout do opozičních struktur a působit na jejich činnost zevnitř. Cílem bylo zajistit možnost ovlivňování činnosti těchto skupin za situace předpokládané plurality politické činnosti.¹⁴⁾ Uvědomovali jsme si s gen. Lorencem, že akce prováděné dosavadním způsobem, jež byly spojeny s represivními formami, mají pouze krátkodobý dopad a jsou spíše kontraproduktivní.“¹⁵⁾

V úvodu prvního známého dokumentu projektu „KLÍN“ najdeme nejen konzervativně politickou rétoriku, ale i tehdejší hodnocení cílů opozice: „V návaznosti na vnitropolitický i mezinárodní vývoj je do konce roku 1986 sledován vnitřním protivníkem trend stavět se do pozice progresivních sil (přirovnávání krizových let v ČSSR k současnému vývoji v SSSR) a oficiálnímu vedení strany a státu přisuzují převážně dogmatické, konzervativní postoje. Svým pseudonistickým postojem k ‚řešení problémů‘ chtějí získat na svou stranu masy. Kalkulují s tím, že se mohou beztrestně stavět do pozice kritiků, ale jejich kritika (demaskování) nebude veřejně umožněna... Zatím nejsou rozkrývány konečné cíle, které pro svoji různorodost neumožňují programové sjednocení jednotlivých opozičních proudů. Sjednocujícím prvkem všech opozičních proudů je záměr dosáhnout konfrontace se stávajícím stranickým a státním vedením s průběžným cílem dosažení mocenských pozic.“¹⁶⁾

Dlouhodobě vytyčený cíl projektu – rozdělení na tři etapy – byl formulován následovně: „Formující se opoziční proud rozdrobit do skupinek tak, aby byla jejich iniciativa vybijena na odstraňování vzájemných rozporů a u radikálních skupinek odhalovat jejich řízení ze za-

hraničí pro čs. veřejnost nepřijatelnými reakčními kruhy.“ V první etapě měla Státní bezpečnost dosáhnout v rámci akce „AMBICE“ „odtržení exkomunistů od radikálních skupin v CHARTĚ 77“ (jde zřejmě o přípravu tzv. diferencovaného přístupu k představitelům opozice, který známe z pozdějších let), dále „připravit vlivové prostředky“ z různých sociálních vrstev k „vnášení rozporů“ mezi opozicí ve druhé etapě. „K plnění ofenzivních úkolů připravit a koncentrovat agenturní prostředky tak, aby zaujaly nezbytné pozice v hlavních skupinách vnitřního protivníka.“ Úkolovat tajné spolupracovníky k odhalování „rozmožovacích středisek samizdatů“ a osob se spojením na zahraničí a v neposlední řadě také „dokumentovat zapojování kriminálních živlů do činnosti protisocialistických elementů...“ Druhá etapa měla za využití výsledků etapy úvodní „odtrhnout činnost anti-socialistických elementů z jednotlivých krajů od centra v Praze. Agenturními prostředky z prostředí exkomunistů odhalovat podstatu činnosti radikálních skupin v CH-77 (zejména trockistů, církevního křídla a undergroundu), stavět je do role původců společenských problémů.“ Obligátním krokem již bylo „odejmutí nebo rozkrytí technických prostředků“. Zcela novým prvkem měl být způsob „zamezování kontaktů hlavních organizátorů nepřátelské činnosti do oficiálních struktur. K prohloubení rozporů v prostředí využít diferencovaně nezkompromitované osoby (protispolečensky se neangažující osoby v posledních 10 letech) jejich zapojením na únosné úrovni do oficiálních struktur.“ Po „odhalení nepřijatelných forem řízení vnitřního protivníka“ chtěla třetí etapa „narušit spojení... na zahraničí a zdiskreditovat hlavní organizátory... před veřejností“. K tomu se měly využít poznatky o „financování nepřátelské činnosti ze zahraničí.“¹⁷⁾

Velice podstatným faktem je skutečnost, že vnitřní linie Státní bezpečnosti ve svém programovém dokumentu požadovala jen „připravit a koncentrovat“ agenturu k zaujetí „nezbytných pozic“, nikoliv však ustavení agentury ve špičkách opozice, jako tomu bylo – jak ukážeme – na přelomu let 1988/89 a především v posledním roce existence komunistické tajné policie. „Operativní“ situace zřejmě ještě nevyžadovala ani vybudování vlastních vlivových „protiskupin“. Znamená to tedy, že Státní bezpečnost ještě v těchto prvotních fázích projektu „KLÍN“ (léto 1987) přímo neformulovala jako cíl „ovlivňování činnosti těchto skupin“.¹⁸⁾

Dalším závažným dokumentem je zachovaný výtisk materiálu „Informácia o súčasnom stave a zameranie k plnenie úloh v projekte KLÍN v roku 1989“ z druhé poloviny prosince 1988.¹⁹⁾ Jeho úvod obsahuje shrnutí posledního vývoje „operativní“ situace v kontextu akce „KLÍN“: „Je možné konštatovať, že za uplynulé obdobie sa aj napriek objektivne pôsobiacim vplyvom vývoja vnútropolitckej situácie a zvý-

šenom tlaku zo zahraničia, vedúcemu vo svojom dôsledku k aktivizácii hlavne radikálnych sil vo vnútri nepriateľského prostredia, sa za uplynulé obdobie podarilo prehľbiť rozpory medzi skupinou exkomunistov a ostatnými zoskupeniami vo vnútri CH-77. Reálne sa tiež javí dosiahnutie odpútania predstaviteľov bývalej JAZZOVEJ SEKCIE od CH-77. Prehlbujú sa názorové rozpory medzi NEZÁVISLÝM MIEROVÝM ZDRUŽENÍM /NMZ/, DEMOKRATICKOU INICIATÍVOU /DI/ a CH-77 a v neposlednom rade sa podarilo znova oživiť rozpory medzi CH-77 a tzv. UNDERGROUNDOM a celkovo „mladou generáciou“ nepriateľského prostredia...“ Vzhľadom k nedostatku prameňov či jejich relatívnej neprístupnosti, nejsme zatiaľ schopní dovodiť, nakoľik „prohloubení rozporů“ bylo dílem vlivových opatření příslušníků Státní bezpečnosti a nakoľik šlo o přirozené třibení názorů v poměrně pluralitním prostředí nezávislých iniciativ.

Podobně musíme přistupovat i k hodnocení „úspěšné“ plošné kompromitace představitelů opozice: „Pri plnení úloh projektu ‚KLÍN‘ sa v plnej miere potvrdilo, že orientácia na rozširovanie pôsobenia v oblasti kontrapropagandy a široké demaskovanie zámerov a cieľov organizátorov nepriateľskej činnosti je účinnou cestou k eliminácii pôsobenia nepriateľských štruktúr na verejnosť a prináša pozitívne výsledky i vo vzťahu k vlastnému nepriateľskému prostrediu.“ Na konci osmdesiatych let bylo využiti tohoto způsobu propagandy, s příslušným množstvím ideologického balastu, již spíše kontraproduktivní. Někdy Státní bezpečnost považovala za úspěch pouhé zveřejnění připraveného materiálu.²⁰⁾

Ze zhodnocení operativní situace a „reálnych možností eliminácie aktivity nepriateľského prostredia“ v rámci akcie „KLÍN“ vyplynuly pro jednotlivé útvary StB nové úkoly:

„1) Trvale dbať o agenturne prenikanie do centier nepriateľských aktivít a všetkých novovznikajúcich štruktúr... s cieľom včas signalizovať poznatky o zámeroch a cieľoch protivníka a vytvárať tak podmienky pro prijímanie ofenzívnych politických, ideologicko-propagandistických a správno-trestných opatrení...

2) Diferencovaným prístupom pri realizácii bezpečnostných opatrení oddeľovať radikálne a umiernené skupiny vnútri v prostredí, za aktívnej podpory rozkladno-vplyvovými opatreniami realizovanými po vytvorení zodpovedajúcich nevyhnutelných podmienok mimorezortnými orgánmi a inštitúciami, a tak umiernenú časť opozície kompromitovať pred vlastným prostredím...

7) Systematicky sústreďovať dokumentáciu, vytvárať podmienky pre jej legalizáciu pre *prípadné* procesné využitie.“²¹⁾

Situace uvnitř probouzející se společnosti logicky usnadnila prosadit nové pracovní postupy StB (stačí vyzdvihnout jen důraz na „diferenciaci“ či stálou snahu o přesun části represivních opatření na jiné

orgány státní správy).²²⁾ Definitivní formulaci připravovaných radikálních změn forem práce najdeme v nové koncepci Hlavní správy kontrarozvědky (II. S-SNB) z druhé poloviny srpna 1989.²³⁾ Projekt KLÍN je zde pojmenován jako základní metodika „rozpracování antisocialistických sil“, v jehož rámci bylo požadováno „důsledně prosazovat diferencovaný přístup k existujícím uskupením, urychleně budovat agenturní síť *v jeho řídicích strukturách a jejím prostřednictvím převést těžiště rozkladné činnosti kontrarozvědky do utajovaných forem působení*. Ve spolupráci se stranickými, státními a společenskými orgány a organizacemi zamezit ideové, akční a organizační integraci jednotlivých uskupení, izolovat přední exponenty a mařit pokusy o organizování masovějších vystoupení...“ Realizace těchto „konceptních záměrů“ byla plánována až do konce roku 1995!

Z konkrétních úkolů ještě na rok 1989 citujme především:
 „- do 30. 11. 1989 stanovit konkrétní cíle rozpracování a plány jejich zabezpečení u nejzávažnějších ,nezávislých struktur‘... vlivově [je] rozkládat, resp. zabezpečit kontrolu a utlumení aktivizace jejich činnosti; *agenturní aparát orientovat přímo do centra dění a k aktivnímu podílu na opoziční činnosti*,
 - ke zkvalitnění kontrarozvědné ochrany legálních politických a společenských struktur... do 30. 12. 1989 provést zhodnocení operativní situace, stavu sil a prostředků operativní činnosti a zpracovat celostátní projekty základního zaměření a konkrétních úkolů na rok 1990 po 18. sjezdu strany...“²⁴⁾

StB – POHLED ZDOLA

Způsob práce Státní bezpečnosti v posledních necelých dvou letech její existence nejlépe přiblíží slova tehdejšího náčelníka nejdůležitějšího odboru Hlavní správy kontrarozvědky po linii „vnitřního nepřítele“ mjr. JUDr. P. Žáka²⁵⁾: „V souladu s právním řádem a také se zaměřením činnosti StB...“²⁶⁾ jsme získávali informace o nezávislých strukturách.... dobývali, sbírali a analyzovali informace k jednotlivým nezávislým iniciativám. Dobývání informací směřovalo k aktivní kontrole rozvinuté činnosti, k případům, kde bylo podezření z trestné činnosti. Sbíráni informací směřovalo zejména k podpurným faktům a celkové objektivizaci dobytých informací. Dobývání bylo prováděno prostřednictvím agentury, technických prostředků a sledováním.

Sběr informací zejména prostřednictvím sítě důvěrníků, kandidátů spolupráce, oficiálních styků i analýzou legálních materiálů, byl soustřeďován na 10. odboru, kterému jsem velel. Zde bylo koncentrováno rozpracování většiny tzv. nezávislých iniciativ, dále politických stran, jako byla ČSL, ČSS, odborových organizací, teroru a protizákonných písemností. Každá závažná informace, která byla předávána do infor-

mačního toku, musela být prověřena, nebo získána z fakticky nepopíratelného zdroje. Navíc jako běžná praxe bylo požadováno získat nebo ověřit informaci prostřednictvím více zdrojů. Pokud tomu tak nebylo, muselo to být v informaci uvedeno. Nejdůležitější informace byly získávány prostřednictvím agentury a téměř současně prověřovány technickými úkony. Z pohledu tehdejších... událostí jsme byli dobře a objektivně informováni, jediný problém byl s legalizací informací a se způsobem řešení politických podmínek a příčin tehdejší společenské situace, kdy již bylo neudržitelné řešit politické problémy mocenskými prostředky...

[Získané] informace byly formalizovány na tiskopis,²⁷⁾ který existoval pro každou informaci. Tiskopis obsahoval údaje o zdroji, číslo svazku, dnu získání informace, dále o tom, zda informace byla získána náhodně či účelově, dále jakým způsobem byla informace prověřena, dále údaj o podstatě informace, názor operativního pracovníka, způsob prověrky, přijatá opatření a technicko taktická data osoby. Takováto informace byla zpracovávána na tiskopis konkrétním operativním pracovníkem, který ji získal, a předávána analytikovi 10. odboru, kterým byl kpt. Koniček. Byly i takové situace, kdy důležité informace byly předávány prostřednictvím náčelníků nadřízeným..."

Stále častěji byla ve sledovaném období Státní bezpečnost aktivizována u příležitosti mimořádných opatření při masových vystoupeních občanů proti režimu. JUDr. Žák situaci popisuje následovně: „Při výrazné aktivizaci nezávislých iniciativ, tuším v souvislosti s lednem a srpnem 1989, byl zřizován vedením FMV operační štáb FMV, který jednotlivá opatření řídil. Operační štáby byly rovněž zřizovány na centrálních útvech FMV a na pražském kraji. Úkoly nám byly formulovány v rámci rozkazu ministra vnitra nebo 1. náměstka ministra vnitra k MBO, a to na základě našich informací, a další úkoly byly formulovány i na základě předchozích informací, které se k nám vracely z vedení FMV²⁸⁾... Někdy byly tyto úkoly formulovány i telefonicky.²⁹⁾ Ze své předchozí činnosti v sekretariátu 1. náměstků FMV Kováče a Lorence vím, že... [tam] přicházely pokyny z předsednictva ÚV KSČ, které byly rozpracovány do rozkazů. Na odborech jsme rozpracovávali pouze harmonogramy schůzek s agenturou³⁰⁾ a služeb.

Chci se vrátit ještě k pokynům z předsednictva ÚV KSČ, které byly formulovány pouze obecně, ve smyslu nedopustit, zabránit, zachovat klid a veřejný pořádek.

Na náš odbor se také vracely informace, které jsme posílali na vedení FMV s tím, že tam bylo napsáno, co máme dělat, nebo zatrhány varianty jednotlivých přístupů k plnění úkolů. O těchto variantách se rozhodovalo v resortu ministerstva vnitra a převážně o nich rozhodoval gen. Lorenc..."

Na důležitém postu analytika 10. odboru byl v kritických dvou letech zařazen kpt. I. Koniček.³¹⁾ „Z této funkce zejména vyplývala povinnost zabývat se analýzou většiny vstupních a výstupních materiálů pracoviště a ve stanovených případech zpracovávat analytické zprávy, různé rozbory, zhodnocení apod...

Podle konkrétní akce... a zejména jejího rozsahu, tj. zapojení dalších odborů správy, případně jiných správ StB v krajích, jsem se snažil... seznámit s co nejširším rozsahem informací... zejména získaných operativními pracovníky odboru, zpravodajsko-technickými prostředky a [z] informací jiných součástí StB, které jsem analyzoval pro potřeby vedení odboru, a v případě, že byla požadována, jsem zpracovával z těchto informací výstupní informaci, případně jsem předával podklady pro zpracování informace analytickému odboru správy.“³²⁾

Koniček byl dotazován i na činnost v období mimořádných opatření: „V řadě případů... kdy bezpečnostní akce se týkaly problematiky 10. odboru, byl odbor určen jako garant organizace opatření. Z toho vyplývala zejména povinnost zpracovat návrh na realizaci opatření a předložit jej podle rozsahu akce vedení správy nebo vedení FMV ke schválení.“³³⁾ V řadě případů jsem se však setkal s tím, že jsme při zpracování návrhu zcela vědomě a úmyslně upozornili na neadekvátnost některých opatření zejména týkajících se předvádění osob³⁴⁾ apod. s tím, že jsme důkladně vysvětlovali v předkládaném návrhu, že touto cestou a obecně za využití prostředků bezpečnostní práce nelze dosáhnout požadovaných výsledků. Upozorňovali jsme, že řadu otázek by bylo třeba daleko efektivněji řešit politickými prostředky.“³⁵⁾ Jak jsem již uvedl, v řadě těchto případů nám byl takový návrh vrácen k přepracování s tím, že byly stanoveny konkrétní úkoly včetně jejich rozsahu, které musí obsahovat. Byl prakticky stanoven charakter prováděných opatření bez ohledu na naše návrhy. Tato situace došla tak daleko, že např. v rámci rozpracování akce Obroda v roce 1989 byla nařízena opatření, u kterých jsme přímo upozornili, že povedou v rozporu se směrnicemi k dekonspiraci agenturně operativních prostředků...“³⁶⁾

Předložený návrh ve většině případů v konečné podobě neobsahoval pracovištěm navrhované úkoly, ale... úkoly uložené některým ze schvalujících funkcionářů tak, jak byly přeneseny na odbor služební cestou. Nebylo výjimkou, že i přes tento způsob docházelo k situacím, že i schválený plán opatření byl na poslední chvíli změněn a to opět bez ohledu na možnost ohrožení agenturně operativních prostředků. Jednalo se např. o změnu předvedení osob, jejich zajištění v CZZ... Nemohu tvrdit, že by byla dána předem nějaká přesná kritéria pro volbu jednotlivých opatření v konkrétních věcech. Samotná opatření měla svůj vývoj závislý na čase, na vývoji politické situace, na vývoji

operativní situace a na stupni našeho poznání. Proto se jednotlivá opatření u různých akcí od sebe navzájem lišila a neexistovala pro to žádná šablona...”

StB – POHLED SHORA

Zástupce náčelníka II. správy SNB pplk. ing. M. Chovanec, zodpovědný za chod „vnitřního zpravodajství“, osvětlil ze svého úhlu fungování informačního toku podřízené součásti: Kromě agenturních záznamů „byly vypracovávány na pokyn... úzce specializované zprávy ke konkrétním událostem, osobám a problémům. Tok informací byl upraven tak, že tyto byly předkládány náčelníkovi oddělení, který rozhodoval, které z nich budou předloženy náčelníkovi odboru, a rovněž ten vyhodnotil, co zůstane na odboru nebo co bude předloženo vedení správy nebo jejím prostřednictvím ještě výš. Bylo rozhodováno, zda zprávy budou zakotveny do denní informace.³⁷⁾ Tyto denní informace byly předkládány prvnímu náměstkovi a generálnímu tajemníkovi ÚV KSČ, ovšem prostřednictvím prvního náměstka, určité částečné informace dostávali také někteří členové předsednictva ÚV a někteří ministři. Co bude těmto funkcionářům postoupeno, to se rozhodovalo na vedení ministerstva vnitra.³⁸⁾ Pokud se jedná o informační tok směrem shora dolů, pak se jednalo o různé písemné pokyny, které vyplývaly jednak z plánu, anebo momentálních potřeb. Mohlo se jednat také o pokyny uvedené formou poznámek na spisech, pokyny však mohly být také telefonické či ústní uložené přímo na poradách apod. Při vyžadování informací byl dodržován zpravidla instanční postup, výjimečně se však také mohlo stát, že by pokyn byl uložen přímo odboru i oddělení...

Jednotlivá opatření byla formulována většinou obecně např. zamezit určité akci apod. Pokud se týká konkrétních formulací opatření, pak i tyto se vyskytovaly, i když v menším měřítku... O konkrétních opatřeních³⁹⁾ se rozhodovalo na předsednictvu ÚV nebo rozhodoval přímo generální tajemník. O tom vím z rozhovoru s gen. Lorencem, protože se někdy stávalo, že již bylo krátce před konáním nějaké protestní akce, my jsme ještě neměli stanovisko, jaká opatření máme přijmout, proto jsem telefonicky kontaktoval prvního náměstka a ten mi sdělil, že musím ještě vydržet, že předsednictvo ÚV o způsobu opatření ještě nerozhodlo. Pokyny k opatřením jsme dostávali z nadřízených stupňů, písemně, osobně nebo telefonicky, většinou byla schválena některá z navrhovaných variant, které jsme předkládali. O způsobu těchto konkrétních opatření samozřejmě první náměstek i ministr věděli, protože MBO vyhlášoval ministr. My jsme pak tyto konkrétní varianty opatření, které byly schváleny, přenášeli jako závazný pokyn na jednotlivé krajské správy...”⁴⁰⁾

Náčelník HSKR plk. PhDr. K. Vykypěl jako o stupeň vyšší nomenkla-

turní kádr viděl samozřejmě do vyššího poschodí mocenského aparátu: Schvalovací procedura návrhu zpracovaného II. správou pro něj začínala předložením souhrnné informace I. náměstkovi Lorencovi. „Tuto buď nechal nezměněnou, nebo ji mohl doplnit vlastními poznatky a poté ji předkládal ministrovi, který buď mohl rozhodnout sám, nebo... věc předložit na ÚV KSČ. Tento druhý postup byl obvyklejší. Bylo to vždy v případech, kdy se celková informace týkala situace ve více krajích. Dalo se to také poznat podle toho, že v době, kdy generálním tajemníkem ÚV KSČ byl Jakeš, se zasedání PÚV KSČ konalo v pátek, a pokud jsme měli termín předložit informaci do úterý, tak bylo zřejmé, že informace půjde do předsednictva.“⁴¹⁾

O co se opíraly názory obhajující právní podklad činnosti StB, zmíněné výše např. JUDr. Žákem, nám přiblíží jeden z nejmocnějších mužů tehdejšího federálního ministerstva vnitra⁴²⁾ – náměstek ministra vnitra genpor. ing. A. Lorenc, CSc.; dotazován byl⁴³⁾ na mechanismus schvalování mimořádného bezpečnostního opatření (MBO), v mnoha ohledech lze však jeho slova zobecnit na veškerou činnost Státní bezpečnosti v problematice domácí občanské opozice. „Rozkazy [k MBO] byly zpracovávány⁴⁴⁾ a vydávány [sekretariátem ministra vnitra] vždy s dostatečným předstihem a mně bylo písemně ukládáno zřídit operační štáb, ve kterém jsem funkci náčelníka operačního štábu vykonával z titulu své funkce prvního náměstka. V těchto rozkazech byly také uloženy obecné úkoly... co je třeba zabezpečit, tj. znemožnit narušení průběhu oslav, nebo nepovolených či dokonce zakázaných demonstrací... přesněji... znemožnit narušení průběhu oficiálních oslav nebo zabránit nepovoleným či dokonce zakázaným demonstracím... v situacích, kdy se chystaly oficiální akce, ale i v případech příprav nepovolených či zakázaných demonstrací, byly ministru vnitra předkládány konkrétní poznatky o aktivitě určitých osob, která byla hodnocena jako protispolečenská.

Tato opatření se opírala jednak o základní výklad činnosti Charty 77 a VONS, který byl udělaný v letech 1977-78 po vzniku Charty 77. Tato právní charakteristika byla schválena, pokud je mi známo, generálním prokurátorem, republikovými prokurátory, předsedou Nejvyššího soudu a domnívám se, že i ministerstvem spravedlnosti... V tomto materiálu je činnost CH 77 i VONS hodnocena jako protiprávní i s uvedením konkrétních paragrafů, které jsou jejich činností porušovány. Tyto informace obsahovaly tvrzení, že určité osoby připravují protispolečenskou činnost a směřují k ní. Bylo dokonce v některých případech uváděno, že tyto osoby byly orgány SNB vyzývány k tomu, aby upustily od organizování či účasti na takových akcích, což odmítaly. Chystání takovýchto zakázaných nebo nepovolených akcí bylo zveřejňováno zahraničním rozhlasem. Jestliže tedy měl resort úlohu nedopustit či zmařit takové akce, tak jsem pokyn ministra

vnitř nechal jako pokyny v rozporu se zákonem. Představa, že bych mohl odmítnout plnění takovýchto pokynů nebo rozkazů je snad už nad rámcem reálného uvažování...

Rozkaz k MBO byl pouze obecný... přesto obsahoval dostatek konkrétnosti v tom směru, co vše se má zabezpečit. Pokud se jednalo o akutní případ, příslušný útvar předkládal informaci o situaci vždy ministru vnitra. Ministr vnitra pak předkládal informaci vedení KSČ⁴⁵⁾ a státu a teprve po předložení informace pak rozhodl, jak se bude reagovat... Ke mně se pak předkládané informace dostávaly pouze k vzetí na vědomí. Myslím si však, že ve většině případů i takovéto informace byly předkládány ministru přese mně. Ještě bych chtěl uvést, že informace předkládané ÚV KSČ byly zpravidla konkrétnější než rozkazy k MBO, byly v nich uváděny konkrétní protiopatření, následně pak byly předkládány informace o průběhu MBO, dá se říci, že se jednalo zpravidla o vyhodnocení MBO.⁴⁶⁾ Bez toho, že by ministr vnitra mi vydal pokyn, zpravidla telefonicky, jsem já podřízeným útvarům další pokyny rovněž nepředával. Mám na mysli, že i já jsem pokyny předával telefonicky, případně jestliže informace se od ministra vrátila ke mně s jeho rozhodnutím, zabezpečil jsem její předání tomu útvaru, kterého se týkala. Tím chci říci, že na mém sekretariátu se žádné rozhodnutí ani pokyny nevypracovávaly ani nezůstávaly uloženy a ani jsem je nepodepisoval..."

Konečně vystupme až na stranický Olymp režimu. Závěrem citujeme názory prvního a zároveň posledního federálního ministra vnitra vyrostlého ze státobezpečnostního prostředí – ing. F. Kincla:⁴⁷⁾ „Vlastní přípravy MBO...⁴⁸⁾ zajišťovali moji podřízení, já jsem pouze⁴⁹⁾ podepisoval konečný návrh opatření, dá se říci, že obecným cílem tohoto opatření bylo paralyzovat vnitřního nepřítele, současně zde byly samozřejmě úkoly ve vztahu k vnějšmu nepříteli a ve vztahu k ochraně ekonomiky. Před vydáním konkrétního opatření jsem ovšem návrh konzultoval v předsednictvu ÚV KSČ, zejména s generálním tajemníkem...⁵⁰⁾ Vždy přibližně... 14 dní až tři týdny [před jednotlivými výročími] byl písemný návrh opatření odeslán k podpisům generálního tajemníka ÚV KSČ...⁵¹⁾

Přesně si již nevzpomínám, zda byl tento návrh odeslán nejprve na 13. oddělení⁵²⁾ a to jej předkládalo generálnímu tajemníkovi, nebo zda byl zaslán přímo generálnímu tajemníkovi. Přikláním se spíše k té druhé možnosti.⁵³⁾ Vlastní návrh MBO byl pak projednáván vždy asi týden až deset dní před každým výročím v předsednictvu ÚV KSČ. Členové předsednictva dostali návrh předem, já jsem se pak zúčastnil zasedání předsednictva, kde se k návrhu vyjadřovali prakticky všichni jeho členové. Zpravidla byly nějaké doplňující návrhy, šlo hlavně o to, co by se v práci bezpečnosti mělo zlepšit, zejména nám bylo vytýkáno po jednotlivých akcích, že vzhledem k počtu nasazených příslušníků

bylo zadrženo málo osob, s tím, že se jednalo o účastníky jednotlivých protestních vystoupení v Praze. V předsednictvu... byl projednáván každý návrh MBO, tedy i v době, kdy jsem byl např. na dovolené, v takovém případě se tohoto zasedání zúčastňoval můj první náměstek. Návrh byl v předsednictvu projednáván zpravidla jednou, pouze v jednom případě, bylo to buď v srpnu nebo v říjnu 1989, došlo k dvojímu projednávání, možná to bylo i v dalších případech, ale to si přesně nepamatuji. Návrh tedy byl projednáván v celém předsednictvu, nedocházelo k tomu, že by byl projednáván ještě zvlášť s nějakým jeho členem, pouze v lednu 1989, kdy celé protestní vystoupení trvalo 4 dny, jsem celkovou situaci denně projednával přímo s generálním tajemníkem. Dále je ještě možné, že některé detaily k MBO jsem mohl s generálním tajemníkem [projednávat] vždy při celkovém dokladu, který jsem měl u něho pravidelně... skoro každý týden. Obecně se dá říci, že ze strany předsednictva byl vyvíjen tlak, aby Bezpečnost byla více aktivní a iniciativní, případně pak byla Bezpečnost po jednotlivých akcích kritizována, to záviselo na tom, jaký byl průběh jednotlivých akcí. Dá se říci, že tento tlak byl vyvíjen ze strany Fojtíka a Indry, těžko se to dá blíže rozvádět, ta diskuse byla zpravidla dost rozsáhlá, obvykle trvala kolem dvou hodin, takže si to těžko mohu i se zřetelem k časovému odstupu pamatovat.

Vždy po každém výročí bylo zpracováno celkové hodnocení průběhu MBO, toto se rovněž zasílalo na ÚV KSČ a následně bylo hodnocení projednáváno na zasedání předsednictva, kterého jsem se rovněž zúčastňoval. Zase probíhala obsáhlá diskuse v trvání dvou až tří hodin, obecně se dá říci, že žádné konkrétní návrhy vzhledem k dalším výročím nebyly přijímány, nebyly tedy vznášeny návrhy, jaká další opatření by se měla do budoucna přijímat. Dá se říci, že pokaždé zavládla bezstarostnost a uspokojení nad tím, že situace se zase uklidnila, a navíc vždy panovalo přesvědčení, že žádná taková situace se nebude opakovat. Dá se říci, že panovalo přesvědčení, že situace se dá zvládnout pomocí policejních prostředků...⁵⁴⁾

Ještě doplňuji, že při jednáních předsednictva nedocházelo k nějakým názorovým střetům mezi mnou a členy předsednictva, pokud jde o způsob řešení celkové situace i o charakter přijímaných opatření, bylo to dáno hlavně tím, že ve své funkci jsem byl poměrně krátkou dobu.⁵⁵⁾ Chci v této souvislosti uvést, že jsem prosazoval názor, že situaci nelze řešit pouze mocenskými prostředky, ale je nutno přijímat opatření i politické povahy, v podstatě to ale bylo bráno jenom jako připomínka do diskuse a zpravidla to pak skončilo tím, že generální tajemník v závěrečném slově uvedl, že v tom směru je nutno něco udělat.“

1989: ROZHODUJÍCÍ ROK

Všeobecný úvod plánu II. správy SNB na rok 1989 nesignalizoval nějaký bouřlivý vývoj. Situace se až dosud v „jednotlivých úsecích kontrarozvědného boje... vyvíjela v souladu s prognozami učiněnými v závěru předchozího období“. I nadále jsou „pozitivní procesy probíhající v naší společnosti... provázeny výrazným nárůstem aktivity vnějších i vnitřních nepřátel“, kteří se snaží narušit vnitropolitickou stabilitu.⁵⁶⁾ „Po linii vnitřního protivníka“ měla být zajištěna účinná „KRO společenského a státního zřízení“ především dosažením čtyř cílů: zajištěním včasných informací, tlumením snah „nepřátelského prostředí“ po integraci a legalizaci činnosti, vytvořením podmínek „ochrany mládeže“ a znemožňováním spojení do zahraničí. K tomu se mělo zejména: „Zamezovat propojení jednotlivých seskupení a systematicky využívat názorových neshod k vyvolávání dezintegračních procesů v nepřátelském prostředí. Zabraňovat vzniku nových seskupení a v případě jejich konstituování dosáhnout včasné obsazování agenturním aparátem, vytvářet vlastní skupiny a urychleně budovat agenturní síť v řídicích strukturách stávajících seskupení. Tlumit konfrontační tendence u existujících a nově vznikajících protisocialisticky orientovaných seskupení. Při provádění aktivních opatření důsledně diferencovat a zkvalitnit účinnost preventivně výchovné práce: - izolovat hlavní exponenty jednotlivých nepřátelských seskupení, zamezovat rozšiřování jejich vlivu ve společnosti, získávání masové základny a tendencím k založení opoziční strany...“

Za provedení všech na rok 1989 plánovaných úkolů po „vnitřní linii“ byl zodpovědný zástupce náčelníka II. správy SNB mjr. ing. M. Chovanec.⁵⁷⁾

Demonstrace třetího lednového týdne bezpochyby šokovaly zdánlivě nehybnou základnu administrativně-byrokratického režimu. Nikdo, včetně Státní bezpečnosti, nepředpokládal, že by se část československého občanstva dokázala vypnout k tak heroickému čtyřdennímu odporu proti komunistické moci. Vážnost situace naznačil F. Kincel v již citovaném výsledku: „Pouze v lednu 1989,“ zdůrazňoval, „jsem celkovou situaci denně projednával přímo s generálním tajemníkem.“⁵⁸⁾ Strnulá moc reaguje po svém. Krátce na to ustavilo předsednictvo ÚV KSČ na své 102. schůzi (27. ledna 1989) „koordináční pracovní skupinu pro boj s antisocialistickými skupinami“.⁵⁹⁾ Jak pohlížel vrchol stranické pyramidy na „nelegální skupiny“, je patrné z přijatého programového dokumentu Návrh opatření proti nepřátelským aktivitám nelegálních skupin: „Parazitují na existujících problémech naší společnosti, vyplývajících ze zpoždění naší ekonomiky za vědeckotechnickým rozvojem ve světě, z nízkého růstu produktivity práce, nedostatků v dodavatelsko-odběratelských vztazích, přizívají se na ekologických problémech, na nedostacích v oblasti služeb, zá-

sobování, v našem zdravotnictví, školství apod. Pokoušejí se nezkušeným a politicky nezralým lidem vnutit představu, že tyto a další problémy lze u nás vyřešit, jen když opustíme cestu socialistického budování.“ Stranické orgány všech stupňů měly vytvářet „atmosféru nesmiřitelnosti, odmítání a neslučitelnosti s negativními jevy“.

Lednové demonstrace v Praze konané v průběhu vídeňské schůzky KBSE, podpisové aktivity opozičních představitelů i dalších sociálních skupin ve prospěch Václava Havla, demonstrace na 1. máje a konečně kampaň kolem Několika vět – to byly vše jen vrcholky rychle tajícího normalizačního ledovce komunistického režimu. Všechny uvedené události i řada dalších (samozřejmě především zahraničně politických) stále více ovlivňovaly dění uvnitř systému. Přispíval k tomu paradoxně i kvalitnější informační tok Státní bezpečnosti. Především reformní komunističtí činitelé si uvědomovali potřebu zastavit narůstající hospodářskou krizi. V této souvislosti je možno připomenout například Hegenbartův pokus snížit výdaje na zahraniční službu o jednu třetinu (včetně I. správy SNB), či „rezignaci“ federálního premiéra L. Adamce.

Nejzásadnější kritika dosavadní práce Státní bezpečnosti je obsažena v rozsáhlém dokumentu Zhodnocení plnění hlavních úkolů po XVII. sjezdu po linii Státní bezpečnosti,⁶⁰⁾ který byl určen členům PUV KSČ. Některé závěry podrobného rozboru státobezpečnostní práce po základních liniích lze zobecnit pro všechny útvary čs. komunistické kontrarozvědky. „Výsledky, dosažené v boji proti vnějšímu protivníkovi, neodpovídají aktivitě nepřitele, ani vynaloženým silám a prostředkům. Základní příčinou jsou nedostatky v řízení a organizaci konkrétní kontrarozvědné práce ve vyhledávací činnosti, v rozpracování případů, ve výstavbě agenturní sítě a práce s ní. Jde zejména o značně extenzivní přístup k práci v hlavních oblastech kontrarozvědné činnosti, nedostatečnou ofenzivnost přijímaných úkolů v operativním rozpracování, ve využívání vyjíždějící agentury, nedostatečnou koordinaci práce mezi kontrarozvědnými součástmi a jejich vzájemnou součinnost s rozvědkou, chybějící jednotnou analýzu poznatků k vnějšímu protivníkovi, nedostatky v kádrovém zabezpečení kontrarozvědného výkonu a odborné způsobilosti pracovníků...“ Dále především: „Hlavní příčinou (tohoto stavu – pozn. aut.) je nedostatečná komplexnost kontrarozvědných opatření, zaostalá úroveň vlastních zpravodajskotechnických prostředků a nepružnost v manévrování dostupnými silami a prostředky kontrarozvědky...“⁶¹⁾

Jak asi zněly následující státobezpečnostní hodnocení společenské situace v uších nejvyšších stranických bossů? Zdá se, že z pohledu Státní bezpečnosti byl výsledek opět kontraproduktivní, rozhodující konzervativní většina musela být spíše vystrašena.

„Nepřátelské síly chápou proces přestavby a demokratizace jako

příležitost vhodnou k realizaci svých dlouhodobých záměrů. To se projevuje v aktivizaci činnosti vnitřního protivníka, směřující k vytvoření široké masové základny pro protisocialistickou činnost a vzniku politické opozice, což *by v další etapě umožnilo protivníkovi přejít k frontálnímu útoku proti základům socialismu v ČSSR...*“

Prostřednictvím nezávislých skupin, jejichž počet se z původních pěti v r. 1987 zvýšil na třiačtyřicet, se „protivníkovi [podařilo] prolomit izolaci a ovlivnit politicky indiferentní osoby zejména v kultuře, vědě a z řad vysokoškolské mládeže, které jsou významným zdrojem nejen pro kvantitativní, ale především pro kvalitativní růst členské základny těchto skupin...

Prováděnými kontrarozvědnými opatřeními se do určité míry daří narušovat a tlumit nepřátelskou činnost. Výsledkem úspěšných agenturně operativních kombinací bylo zejména zmaření pokusu zpolitizovat činnost Charty 77 vytvořením sjednocujícího politického programu, byly zmařeny dosavadní pokusy integrovat různé ideové proudy na bázi lidských práv, nezávislého mírového a ekologického hnutí...

Přes vcelku uspokojivou schopnost získávat včas informace o nepřátelských záměrech a připravovaných akcích hlavních seskupení protivníka se v důsledku zásadních změn vnitropolitických i zahraničních podmínek nedaří aktivně ovlivňovat vnitřního protivníka a držet ho v izolaci. Vzhledem k vývoji situace bude tento problém neřešitelný nadále bezpečnostními prostředky a *bude vyžadovat přijetí komplexu zej. politických opatření.*⁶²⁾

Celková akceschopnost k efektivní zpravodajské vlivové a rozkladné činnosti seskupení vnitřního protivníka byla ovlivňována nedostatečnou ofenzivností práce Státní bezpečnosti, zejména v problematikách kontrarozvědné ochrany mladé generace, kultury, vědy a boje proti ideologické diverzi, způsobenou malým podílem cílevědomých aktivních opatření, nízkou koordinací práce rozvědky a kontrarozvědky a také převažujícím neutajovaným způsobem uskutečňování preventivní a rozkladné činnosti...“⁶³⁾

Novému vedení Státní bezpečnosti nezbyvalo než vzít rekonstrukci tajné policie opravdu vážně. Závěrem citujme rozbor kvality nejextenzivnějšího způsobu práce: „Na úseku práce s agenturou se nepodařilo zastavit celkový pokles počtu tajných spolupracovníků a neúměrně vysoký podíl jejich obměny. Analýzou důvodů ukončení spolupráce bylo zjištěno, že více jak 50% všech případů ukončení spolupráce souvisí s nevhodným výběrem a povrchní prověrkou před jejich získáním. Největší absolutní pokles počtu agentury byl zjištěn u bývalých II., X. a XI. S SNB, S StB Praha, Plzeň, Brno, Košice a Ústí nad Labem. Stabilní růst počtu agentury dosáhly pouze správy StB Ostrava a Bratislava.

Ačkoliv z hlediska podílů na úhrnném stavu agentury Státní bezpečnosti není pokles podstatný (0,06 %), situace vyžaduje samostatný hlubší rozbor jeho příčin a v zásadě kvalitativní pohledy, včetně zhodnocení stavu plnění uložených opatření k agentuře...

Po linii vnitřního protivníka byl pokles počtu spolupracovníků způsoben jeho snížením v problematikách pravicových oportunistů, nositelů buržoazních ideologií, kultury a umění, školství a zdravotnictví. Mírný pokles počtu spolupracovníků nastal v problematikách římskokatolické církve a nekatolické církve, zahraničních studentů. V souvislosti s nárůstem aktivity tzv. nezávislých iniciativ se zvýšil počet spolupracovníků využívaných při rozpracování signatářů a přívrženců Charty 77, tzv. volné mládeže, učňovské a středoškolské mládeže, sekt, ideodiverzních center a při zajišťování ochrany organizací Národní fronty...

Pohled Státní bezpečnosti na události ve společnosti v období těsně po konání celostátní porady známe z programového dokumentu dokončeného koncem července 1989.⁶⁴⁾ Vychází z nové analýzy společenské situace: „Složitý přechod od přežitých způsobů řízení národního hospodářství k novým formám, jeho restrukturalizace, změny v kádrové oblasti a opatření již realizovaná či zamýšlená k postupné demokratizaci společenského života pochopil vnitřní a vnější protivník jako historické období vhodné *k frontálnímu nástupu proti socialismu v Československu*.“ Pro své záměry chce „zneužít“ i výhodnou zahraničně politickou situaci zvláště pak podepsání Závěrečného dokumentu vídeňské následné schůzky KBSE. „Při realizaci svých akcí se protivník orientuje především na diskreditaci minulé i současné politiky KSČ a na popírání její vedoucí úlohy v politickém systému, kterou demagogicky činí odpovědnou za všechny nedostatky existující ve společnosti a označuje ji za překážku úspěchu přestavby.“

Znovu a znovu StB zdůrazňuje, že podle dosavadních zkušeností „účinnou ochranu tomuto procesu (rozuměj přestavby – pozn. aut.) nemohou zajistit svými prostředky pouze orgány SNB, nýbrž je nutná úzká součinnost všech složek politického, hospodářského a společenského systému při posilování ekonomických, společensko-právních a pracovně právních institutů a mechanismů“. Cílem čs. kontrarozvědky zůstává i nadále „včasné odhalování podmínek a možností vzniku negativních jevů ve společnosti, záměrů a taktiky vnitřního a vnějšího protivníka a utajovanými formami preventivně rozkladného působení, za využití prostředků zpravodajské práce, koordinované s dalšími články politického systému se podílet na jejich předcházení a eliminaci... je proto nutné, aby čs. kontrarozvědka všestranně sledovala a analyzovala nově vznikající jevy ve společnosti, prognózovala jejich vývoj a vliv na státobezpečnostní situaci ve státě...“

Z hlavních úkolů Státní bezpečnosti „při realizaci bezpečnostní ochrany přestavby“ citujeme následující:

„- Zajištění úplné, objektivní a včasné informovanosti o konkrétních záměrech vnějšího a vnitřního protivníka v oblasti politické, hospodářské a obranyschopnosti státu.⁶⁵⁾

- Vytváření specifických kontrarozvědných podmínek k zamezování a předcházení činnosti vnějšího a vnitřního protivníka v oblasti politické, hospodářské a obranyschopnosti státu.

- Vytváření specifických kontrarozvědných podmínek k zamezování a předcházení činnosti vnějšího a vnitřního protivníka.

- Dokumentace nepřátelské a trestné činnosti vnějšího a vnitřního protivníka pro potřeby trestního stíhání a ideově výchovného působení...

- Prohloubit a zkvalitnit kontrarozvědnou ochranu společenského a státního zřízení před nepřátelskou činností antisocialistických živlů a reakční církevní hierarchie...⁶⁶⁾

Snad úplně poprvé ve své historii požadoval operativní útvar Státní bezpečnosti pravidelnou a rozsáhlou spolupráci s „hromadnými sdělovacími prostředky“: „V rámci účinnější kontrapropagandy aktivněji využívat vhodných poznatků a zkušeností z realizovaných tr. případů a dalších legalizovaných informací k vytváření pozitivní názorové hladiny veřejnosti na důležitá rozhodnutí stranických a státních orgánů...“⁶⁷⁾

Vzhledem k radikálnímu posunu situace, rozhodlo vedení StB o zpracování dalších celostátních projektů, a to ve zkrácených termínech.

„- Podstatně zkvalitnit KR ochranu legálních politických a společenských struktur... K tomu provést zhodnocení operativní situace, stavu sil a prostředků operativní činnosti a zpracovat celostátní projekty základního zaměření a konkrétních úkolů na r. 1990 a *období po XVIII. sjezdu strany*.⁶⁸⁾ Termín: 30. 12. 89. Kontrola: 30. 6. 90.

- Výrazně zofenzivnit práci kontrarozvědky v boji proti hlavním nepřátelským seskupením a jejich organizátorům a nejaktivnějším členům. Zabezpečit rozpracování nejzávažnějších seskupení, zejména stanovit konkrétní cíle rozpracování a plány jejich zabezpečení.“ Zde byl dokonce stanoven termín: 30. listopad 1989.

Rozsáhlým problémem byl vliv ze zahraničí a stále silnější snaha o integraci všech důležitých nezávislých iniciativ. A proto:

„- Připravit celostátní projekty proti internacionalizaci protisociální činnosti vnitřního protivníka a protisocialistických sil v MLR a PLR. Termín: 31. 12. 89.

- Zpracovat celostátní projekt k narušení všech forem spojení vnitřního protivníka do zahraničí.⁶⁹⁾ Termín: 31. 12. 89.

- Narušovat a zabráňovat všem pokusům o setkání a jiné akce nele-

gálních skupin typu HOS, DI, NMS, OBRODA, SPUSA, VONS, České děti a dalších“. V posledním případě byl termín: trvalý.⁷⁰⁾

ČERVENCOVÁ PORADA

Pro Státní bezpečnost vznikla zvláštní situace. Nově instalované proreformní vedení se potýkalo s rozsáhlým konzervativním aparátem příslušníků, měnilo jejich přežitě metody práce. Zároveň StB produkovala informace, z nichž byl patrný rozsah společenské krize, a naznačován způsob jejich řešení „politickým prostředky“. Lorencovo vedení bezesporu požadovalo společenské reformy v rámci komunistického systému; jen prostřednictvím reforem mohla KSČ udržet tolik politické síly, potřebné mj. i k zachování Státní bezpečnosti v nezměněné podobě. Zabezpečení příslušného podílu na moci po předpokládaných změnách znamenalo zaktivizovat činnost Státní bezpečnosti a zabezpečit dobré výchozí zpravodajské pozice – především agenturní – ve špičkách opozice. Přesně podle polského vzoru.⁷¹⁾

Zásadním problémem však byla jednoznačná převaha neostalinské normalizační frakce v nejvyšším orgánu KSČ (a rozsáhlá podpora ze strany regionálního stranického aparátu). Silné pozice konzervativců byly také důvodem, proč byl až na jedinou výjimku (Škroupovo nám. v Praze dne 10. prosince 1988) monotónně volen represivní postup proti demonstrantům, resp. nebyl zahájen demokratizační proces podobně jako v Maďarsku či Polsku. Vedení StB tak paradoxně dodávalo argumenty oponentům dialogu. Nervozita držitelů moci – v souvislosti s rychle se blížícím datem jednadvacátého výročí okupace Československa pěti armádami Varšavského paktu – stále více vzrůstala.

Státní bezpečnost se – přes proklamace o vyšší profesionalizaci zpravodajské práce a potlačení policejních metod – opět měla stát vykonavatelkou mocenského pojetí vztahů s opozicí, výrazem zvýšené represe. Tehdejší zástupce náčelníka II. S-SNB mjr. ing. Chovanec vysvětluje neustálé narušování projektu KLÍN následujícím způsobem: „Vliv Ústředního výboru KSČ a zejména členů předsednictva byl však natolik silný, že se nám nedařilo tento záměr (rozuměj ‚preferovat kontrarozvědnou a politickou činnost před represivními opatřeními‘ – pozn. aut.) v plném směru realizovat. Znovu uvádím, že přímý vliv na metody práce Státní bezpečnosti měli právě členové PÚV a že často z jejich podnětu docházelo právě k represivním opatřením, které my sami jsme kritizovali. O tom jsem se přesvědčil, když jsem se zúčastnil jednání v komisi ÚV KSČ, která byla zřízena při předsednictvu a pod vedením vedoucího oddělení Jeníka se měla zabývat metodami práce s opozicí. Tam jsem zjistil naprostou neinfor-

movanost a naprosto chybné představy pracovníků strany o stavu v naší společnosti.⁷²⁾

V těchto vysokých stranických kruzích je pravděpodobně nutno hledat důvody změny postupu Státní bezpečnosti proti opozici vedoucí až k poradě 19., resp. 20. července 1989, což v důsledku znamenalo ohrožení ideje celého projektu KLÍN a návrat k policejněreprezivní formě práce v masovějším měřítku.

Z plánu práce na rok 1989 vyplývá, že tato porada v úkolech uložených vedením FMV II. správě SNB obsažena nebyla. V termínu do 20. října 1989 bylo pouze plánováno svolání celostátní porady náčelníků S-StB a XII. správy za účelem „zhodnocení operativní situace a zaměření činnosti po linii II. správy SNB na rok 1990“.⁷³⁾ Stejný dokument ukládal ke konci července provést zhodnocení „plnění úkolů Střednědobého plánu se zaměřením na celostátní projekt KLÍN“ a jeho předložení I. náměstkovi FMV gen. Lorencovi.⁷⁴⁾

Tlak ze strany ÚV KSČ tedy vedl ke kompromisu; na 19. července 1989 byla svolána do „zasedačky“ v pražském objektu FMV Hybernská⁷⁵⁾ celostátní porada s úkolem seznámit příslušné náčelníky operativních útvarů StB s novou metodikou práce. Dne 14. 7. však byl rozeslán všem náčelníkům správ StB pod č.j. 00426/89 přísně tajný přípis tohoto znění:

„Vážený soudruhu,

vzhledem k neodkladným úkolům, které si vyžadují moji přítomnost, odkládám celostátní poradu náčelníků správ StB KS SNB, původně plánovanou na 19. 7. 1989 v 09.00 hodin na příští den, t. j. 20. 7. 1989.

Začátek porady včetně jejího dalšího programu zůstávají beze změn.

Se soudružským pozdravem

*gen. Lorenc.*⁷⁶⁾

Dle poznámky v zachované části diáře sekretariátu I. náměstka FMV měl být gen. Lorenc ve středu 19. 7. od 9.00 hodin na vládě.⁷⁷⁾ Je zachován i plánovaný program porady.⁷⁸⁾

ČASOVÝ HARMONOGRAM

09.00 hod.	– Zahájení I. ZN II. S SNB s. Zamykal	5 minut
09.05 hod.	– Informace o vývoji operativní situace na úseku vnitřního protivníka náč. II. S SNB s. Vykypl ⁷⁹⁾	40 –“
09.45 hod.	– Rozbor opatření v souvislosti s výročím internacionální pomoci ZN II. S SNB s. Chovanec ⁸⁰⁾	20 –“
10.05 hod.	– Přestávka	15 –“
10.20 hod.	– Vystoupení náčelníků správ StB v pořadí: Praha, ⁸¹⁾ Č. Budějovice, ⁸²⁾ Plzeň ⁸³⁾	120 –“

Ústí nad Labem,⁸⁴⁾ Hradec Králové,⁸⁵⁾ Brno⁸⁶⁾
 Ostrava,⁸⁷⁾ Bratislava,⁸⁸⁾ B. Bystrica,⁸⁹⁾
 Košice⁹⁰⁾

12.20 hod. – Oběd 60 –“

13.20 hod. – Diskuse 60 –“

14.20 hod. – Závěr – I. NMV ČSSR⁹¹⁾

Lorenc v jednom ze svých výsledků⁹²⁾ k poradě uvádí – „byla svolána a organizována II. správou“ – a zpochybňuje sebe jako organizátora porady. Tvrdí naopak: rozesílání pozvánek „náčelníkům správ StB nevylučuje skutečnost, že poradu organizovala a zajišťovala II. správa. Porada byla organizovaná s mým souhlasem, byl na ni pozván i ministr vnitra. Důvodem, proč pozvánka šla mou cestou, bylo to, že náčelníci správ StB krajů nepodléhali Vykypělovi. Je možné, že Vykypěl dostal za úkol organizovat poradou od vedení resortu. Do konce si vzpomínám, že na jednom z dokladů u ministra mě ministr Kincel upozornil na skutečnost, že i když je rok po reorganizaci, na krajích neznají, co se v centrále děje, pokud se jedná o koncepci.“ Porada prý měla zajistit, „aby jednotliví náčelníci z centrály II. správy, tj. Vykypěl, Zamykal, Chovanec a Dvořák přednesli své koncepční představy... vlastně [se] uskutečnila jeden rok po uskutečnění reorganizace a šlo o to, jakým způsobem zajistit další budoucí činnost Druhé správy a čs. kontrarozvědky v nových organizačních podmínkách a také v nové situaci. Tento výhled byl vyloženě dlouhodobý...“ (zvýraznil autor).

V této části výsledku se Lorenc jednak distancoval od „koncepčních představ“ svých podřízených, které rozhodně nemohly být prezentovány bez schválení shora, a jednak opomněl zmínit evidentní střet koncepcí. Státní bezpečnost však byla vybudována jako tajná politická policie totalitní komunistické strany (přesněji jejího vedení), pracující na zakázku svého zřizovatele, a nikoliv jako diskusní klub. Vznikl dobový kompromis: represivní opatření kombinované s akcemi zpravodajské povahy.

Hned v závěru úvodního příspěvku plk. K. Vykypěl seznámil přítomné s dokumentem zásadní povahy Konkretizace některých opatření k výročí ve II. pololetí 1989 (zminěn byl 21. srpen, 28. říjen a 10. prosinec 1989).⁹³⁾ Vyhlášená opatření byla rozdělena na:

a) dlouhodobá, která byla totožná s předchozí plánovanou změnou koncepce (včetně projektu KLÍN), a

b) krátkodobá, v jejichž rámci měly být „urychleně“ zaměřeny „veškeré zpravodajské prostředky čs. kontrarozvědky na zjišťování signálů o nepřátelské činnosti a záměrech vnitřního i vnějšího protivníka“ v souvislosti především s uvedenými výročími.

Vyjmenovány byly jednotlivé druhy nejnebezpečnější opoziční činnosti a předestřena využitelná opatření: proti „hlavním organizátorům

[z] Charty, DI, NMS, HOS, České děti, SPUSA [zasahovat] prostřednictvím výstrah a varování při organizování společných schůzek a dokumentů...“, využívat „nekompromisně procesních prostředků“ proti majitelům rozmnožovacích přístrojů, autorům a kolportérům letáků, výzev (u Několika vět je odkaz na „skutkovou podstatu přečinu proti veřejnému pořádku podle § 6 odst. c) zákona č. 150/69 Sb.“); při nedostatečné procesní dokumentaci použít proti zjištěným osobám „institut prokurátorské výstrahy nebo výstrahy orgány SNB“ či prokurátorské pohovory. A jako vrchol – před výročími „včas izolovat“ hlavní organizátory „nezákonných skupin“ v celách zajištění a zadržení. Sdělovacím prostředkům měly být „operativně“ předávány podklady „pro ofenzivní propagandistické působení s cílem odradit přívržence nezákonných skupin od zapojení do protisocialistických akcí...“ Zrychlený společenský kvas a následný tlak ze strany ÚV KSČ způsobil, že ještě než StB stačila plně opustit „překonané“ metody práce, už se k nim měla vracet.

„[Na poradě] byli...“, pokračoval Lorenc, „tuším účastní též náčelníci KS SNB krajů, nebo jejich zástupci po linii StB... krajsí náčelníci se vyjadřovali ke státobezpečnostní situaci na jejich teritoriu. Já jsem na poradě udělal určitý závěr, který se týkal politických otázek, ale jistě jsem se též vyjádřil k tomu, co říkali [jak] jednotliví náčelníci, tak 2. správa. Vystoupení krajských náčelníků jsem nijak nekomentoval... Ještě si vzpomínám, že z mého popudu mjr. Fidler zde seznámil účastníky s výsledky průzkumu veřejného mínění o postavení generálního tajemníka ÚV KSČ a KSČ ve společnosti. Víím, že tyto výsledky byly vyloženy pro KSČ negativní, ale mně šlo o to, aby mí podrženi věděli, v jakých podmínkách budou pracovat. Opakuji... Byla to porada informativního charakteru, tzn. že zde nebyly přednášeny materiály, ke kterým by se vedla diskuse, ale že materiály byly přednášeny jako informace, jako určitá koncepce do budoucna.“⁹⁴⁾

Body nové „koncepce do budoucna“ jsou zopakovány ještě v podkladech k poslednímu příspěvku, které byly určeny gen. Lorencovi.⁹⁵⁾ Na věci nic nemění, že později prohlásil: „Nikdy jsem žádný z připravených podkladů pro svá vystoupení nepoužíval... Pokud jsem měl nějaké podklady pro své vystoupení, tak pouze ve formě rukopisných poznámek, připouštím, že jak bylo obvyklé u takových příležitostí, že písemné podklady mě byly poskytnuty. Mé vystoupení mělo politický charakter.“⁹⁶⁾

Výpověď K. Vykypěla byla oproti předchozím jednoznačná a logická: „Na... poradě byla projednávána informace o bezpečnostní situaci a dalších úkolech v boji proti vnitřnímu nepříteli a zúčastnili se jí náměstci FMV, náčelníci operativních správ SNB, náčelníci KS SNB⁹⁷⁾ a náčelníci správ StB krajů... Informace o bezpečnostní situaci byla doplněna o nové poznatky v rámci diskusních vystoupení

jednotlivých náčelníků. Podřízení náčelníci obdrželi informaci o bezpečnostní situaci v písemné podobě a také v písemné podobě obdrželi dlouhodobé a krátkodobé úkoly, u nichž byl předpoklad, že se budou v následujícím období realizovat.⁹⁸⁾ Tyto úkoly byly zpracovány předem a musely být schváleny minimálně ministrem[,] prvním náměstkem FMV, zda je náměstek projednával s ministrem, o tom nevím, ale bylo by to logické.“

Na poradě byli příslušníci seznámeni se situací v jednotlivých krajích, s pohledem globálním i s koncepčními otázkami budoucí práce. Nepotvrdily výsledky porady prohru reformistů? Nebyla úplně opuštěna vize nové koncepce práce? Projekt KLÍN byl např. jen okrajově zmíněn Vykypělem: „...mimo hlavní úkoly směřující k pronikání do tzv. nezávislých iniciativ připravujeme v rámci projektu ‚KLÍN‘ i veřejnou diskreditaci nepřátelských osob pomocí stranického tisku.“⁹⁹⁾ I tato zmínka ukazuje hloubku odklonu od proklamovaných „utajovaných“ způsobů práce. Přesto je závěry porady zatím velmi těžké zhodnotit, „policejní“ a „zpravodajské“ metody se v praxi StB velice často prolínaly. Některé (i krátkodobé) úkoly z porady vycházely jednoznačně z projektu „KLÍN“. Podle dlouhodobých výhledů, které se však zdají být potlačeny do pozadí, se reformy státobezpečnostní práce odvozené z celostátního projektu „KLÍN“ nechtělo vedení tajné policie vzdát. Požadovaná represe „krátkodobé“ ohraničená byla s největší pravděpodobností pouze taktickou změnou. Nešlo tedy o pozastavení projektu, jenž se neosvědčil.

Z projevů krajských náčelníků vyzdvihneme příspěvek náčelníka S-StB Košice plk. JUDr. Š. Sarnovského. Ten sice nepřinesl mnoho konkrétních údajů, za to však velmi výstižně charakterizoval aktuální situaci ve společnosti, a to kupodivu na celém teritoriu ČSSR. V ostatních nalezneme mj. zajímavé zmínky týkající se postupného provádění některých opatření vyžadovaných již novou státobezpečnostní koncepcí (např. Brno, Ostrava, Č. Budějovice).

„REALIZACE“ PORADY

Výše zmíněný programový dokument Konkretizace některých opatření k výročím ve II. pololetí 1989, zpracovaný a distribuovaný na kraje podle Vykypěla¹⁰⁰⁾ analytickým odborem II. správy SNB, byl jako jediný na poradě citovaný dokument dne 24. července rozeslán písemně.¹⁰¹⁾ Vyhlášená opatření byla využita již při MBO k 21. srpnu 1989.

Závěry červencové porady se dále prolínají téměř každým zasedáním Lorencova Operačního štábu FMV. Již druhý bod Závěrů z jednání operačního štábu FMV („Informace o bezpečnostní situaci na území ČSSR a její doplnění přítomnými funkcionáři“) z 9. srpna 1989 obsahuje stručné hodnocení: „Ve vývoji bezpečnostní situace na území

ČSSR nedošlo od celostátní porady s náčelníky správ StB, konané dne 20. července 1989, k podstatným změnám. Vnitřní protivník pokračuje ve výrazné aktivizaci své činnosti s důrazem na vyšší kvalitativní úroveň svého působení. Závažná je jeho snaha o koordinaci nepřátelské činnosti jednotlivých seskupení.“ Dále členové OŠ FMV pod vedením gen. Lorence a pozvaní náčelníci KS SNB ústně „přednesli doklady“ o stavu „plnění úkolů, vyplývajících z celostátní porady po linii StB konané dne 20. července 1989 v Praze“. ¹⁰²⁾

V polovině září 1989 bylo zpracováno vyhodnocení bezpečnostních opatření uskutečněných v rámci akce SRPEN k jednadvacátému výročí okupace Československa vojsky Varšavského paktu. „Na základě rozboru činnosti nepřátelského prostředí a vyhodnocení poznatků získaných o připravovaných akcích k srpnovému výročí byla v resortu ministerstva vnitra v předstihu připravena a realizována opatření k omezení vystoupení protivníka.“ Červencové porady se týkala jen krátká partie konstatující pouze provedení „celostátní porady..., na níž byly stanoveny kontrarozvědné úkoly krátkodobého a dlouhodobého charakteru“. ¹⁰³⁾

Podobně nalezneme v podkladech sekretariátu OŠ FMV na jedno z říjnových zasedání operačního štábu formulaci žádající zpracování plánů práce „na sledované období“ (rozuměj 28. říjen – pozn. aut.), přičemž se má „vycházet... i z úkolů stanovených na celostátní poradě po linii StB, konané 20. července 1989 v Praze...“. ¹⁰⁴⁾

Jednání OŠ FMV konané 12. října však nepřineslo zadání nových plánů práce; rovnou se po náčelnících II. S-SNB i krajských správ požadovalo předložení vyhodnocení stavu „rozpracování úkolů“ z červencové porady, a to k 15. listopadu 1989. Stejný termín měl i závažnější úkol pro plk. Vykpěla a pplk. Tomka, náčelníka SV StB: „podle naléhavosti a stupně nebezpečnosti jejich podvratné činnosti“ zhodnotit „úroveň dokumentace trestné činnosti vytypovaných nejaktivnějších nepřátelských osob“. Naléhavější případy se zřejmě měly náčelníku OŠ FMV genpor. Lorencovi zaslat již do 23. října 1989. ¹⁰⁵⁾

V podkladech k následujícímu zasedání se přímo doporučovalo zdůraznit, že „hlavní úkoly byly stanoveny RMV ČSSR č. 14/1989, v závěrech z posledního zasedání OŠ FMV a na celostátní poradě po linii StB dne 20. 7. t. r...“. Celostátní porada se tak (alespoň formálně) dostala na roveň nejvyššího právního aktu MV rozkazu federálního ministra vnitra i nejvyššího exekutivního orgánu pro výjimečné situace mimořádných bezpečnostních opatření a akcí. Dále se měly zaměřit doklady členů OŠ FMV na „následující okruhy problémů...:

1/ Příprava a realizace opatření proti nejaktivnějším nepřátelským osobám a skupinám.

2/ Na které nepřátelské osoby je v současné době soustředěn důkazní materiál, který umožňuje jejich trestní stíhání.

3/ Možnost využití některých materiálů proti nepřátelským osobám a skupinám v hromadných sdělovacích prostředcích.¹⁰⁶⁾

Krátce na to – na poradě 25. října – konkretizoval gen. Lorenc především výše načrtnuté úkoly. Náčelník OŠ FMV nejen s ohledem na 28. říjen 1989 (viz bod 3) uložil:

„1/ Využít všech sil a prostředků k utlumení činnosti protivníka a zabránit jeho nepřátelským akcím. Odpovídají: členové OŠ FMV, náčelníci KS SNB.

2/ V plném rozsahu realizovat opatření přijatá II. správou SNB, která byla projednána a schválena vedením FMV. Odpovídá: náčelník II. S SNB.

3/ Přehodnotit úroveň svazků neaktivnějších nepřátelských osob a přijmout v jednotlivých případech konkrétní závěry s cílem připravit dokumentaci k procesnímu řízení za protistátní činnost, kterou páchají. Odpovídají: náčelník II. S SNB, náčelník SV StB.¹⁰⁷⁾

Konkrétní výsledky představované porady v úplnosti neznáme. Přijatá opatření využita při MBO kolem 21. srpna a 28. října 1989, vedoucí k zdánlivě pozitivnímu výsledku – potlačení demonstrací, byla hodnocena úspěšně. Další aktivity Státní bezpečnosti, které lze odvozovat od červencové porady, jsou snad nejrozsáhleji dokumentovány v často citovaném vyšetřovacím spisu A. Lorence a spol. Druhá část naší kolekce přináší pouze hlášení opakovaně vyžádaná OŠ FMV.¹⁰⁸⁾ Podobně jako příspěvky přednesené na poradě, jsou různorodé ať už formou (zpráva poslaná kurýrem či stručný doplňující dálnopis) či obsahem; pochvalu v tomto směru můžeme dodatečně vyslovit analytikům S-StB z Ústí, Brna a Plzně.

Vzhledem k tomu, že tento soubor dokumentů byl vyžádán až k polovině listopadu 1989, dozvíme se – alespoň stručně – o akcích, či informacích z některých skartovaných svazků „nepřátelských osob“.¹⁰⁹⁾ Na druhou stranu neznáme hlášení z S-StB Košice (nedošlo) a především II. S-SNB (č.j. CB-001974/03-89), neboť byla ze Sběrného archu k č.j. NZ-00653/89 a NZ-01254/89 „Úkoly z celostátní porady a OŠ“, kde se všechny tyto materiály nacházely, vyřazena 20. 11. 1989 pro gen. Lorence.¹¹⁰⁾ Nelze ovšem vyloučit ani variantu, že se s jeho zněním ještě někdy setkáme.

ZÁVĚR

Rozsáhlý společenský pohyb let 1988 – 1989 byl velmi závažnou událostí v našich dějinách. Je a zůstane objektem mnoha knih, studií i článků. Co je k tomu potřeba především – pramenná základna. Ta je kupodivu dosti bohatá, bohužel, uzavřená zatím v nemnoha archívech. Tato práce je jedním z prvních rozsáhlejších příspěvků s cílem zaplnit jedno z bílých míst v našich dějinách; programově se snaží

doplnit představovanou edici dalším dokumentační materiálem. Do určité míry jde o události ještě živé a pokračující. To však nevylučuje studium tohoto období či odbornou diskusi.

Červencová porada náčelníků hrála důležitou úlohu v aktivitě Státní bezpečnosti posledního údobí (20. července – 20. listopadu 1989). Na jednu stranu pomohla zvládnout Státní bezpečnosti dvě další výročí, na druhou stranu do značné míry po obsahové stránce narušila transformaci komunistické čs. tajné policie. Páteř dosavadní „zpravodajské“ práce, celostátní projekt „KLÍN“ ve své podobě z léta 1987, nepostačoval „operačním“ podmínkám roku 1989; nepochybně měl doznat změn, podle záměru jeho autorů však nikoliv takových, které hlavně zdůrazňovala porada. Pro špičky komunistického režimu však byla aktuální represe, jiný způsob komunikace s opozicí snad ani neznaly.

Předkládané dokumenty, ani jiné dosud známé materiály nedpovídají na otázku, čeho tím mělo být dosaženo. Z výše naznačovaných údajů můžeme usuzovat, že šlo jen o získání času, odsunutí předpokládaného „kulatého“ stolu, alternativy dialogu s opozicí, na pozdější dobu po XVIII. sjezdu KSČ, který se měl konat na jaře roku 1990. Státní bezpečnost tedy snad měla Komunistické straně Československa získat čas na vyřešení vnitrostranických bojů před rozhodujícím sjezdem. Jakou však měla KSČ alternativu? Jedině reformní, tzn. maďarskou či polskou cestu. To je však již jiný problém.

Státní bezpečnost samozřejmě také získávala čas pro sebe, pro vlastní zpravodajská a státobezpečnostní opatření. Do léta 1989 měla StB volné pole působnosti, po nové analýze společenské situace a narůstajících aktivit opozice ji byla „oktrojována“ staronová represivní koncepce. Důsledkem toho byla porada 20. července. Státní bezpečnost se „dlouhodobých“ koncepčních změn samozřejmě neholdala vzdát... až přišel listopad 1989. Tehdy se teprve definitivně ukázalo, že na jakékoliv ať již policejní nebo zpravodajské opatření bylo již v průběhu posledních měsíců rozhodujícího roku pozdě.

Poznámky

1) SÚA-ÚV KSČ, fond PÚV KSČ, sign. P 79/88, b. 4, *Změna řídicích a organizačních struktur ministerstva vnitra ČSSR, bezpečnostního úseku ministerstva vnitra a životního prostředí ČSR a bezpečnostního úseku ministerstva vnitra a životního prostředí SSR a jejich kádrového zabezpečení z 19. 7. 1989.*

2) Plánované „přeskupení sil“ bylo dále konkretizováno: „Integrací současných kontrarozvědných útvarů II., X. a XI. správy SNB do hlavní správy kontrarozvědky... přehodnocením úkolů centrálních útvarů kontrarozvědky, jakož i připravovaným přenesením části operativní a vyhledávací činnosti po všech liniích kontrarozvědné práce na okresní správy, byla získána podstatná úspora pracovních sil v centru, jež budou využity k posílení výkonu služby na úrovni okresů...”

V souhrnu navržených změn organizačních a řídicích struktur dojde ke

- snížení počtu samostatných útvarů centrály FMV ze 35 na 23 útvarů, tj. o 34 % a snížení počtu náčelníků správ, jejich zástupců, náčelníků samostatných odborů a jejich zástupců 29 funkcí, tj. více než o 25 %,

- snížení počtu všech náčelnických funkcí /od zástupců náčelníka odboru výše/ u centrálních útvarů o 172 funkcí, tj. o více než 30 %,

- snížení počtu systemizovaných míst centrálních útvarů o 816 funkčních míst.

Uvolněná místa se předpokládají využít následujícím způsobem:

- 457 k posílení výkonů útvarů StB na okresech a

- 103 k posílení nižších článků struktury PS a VMV /vojáků z povolání/,

- 75 k zabezpečení činností přesunutých z centra na nižší články struktury /příslušníci a vojáci z povolání/,

- 90 k zabezpečení provozu výpočetní techniky automatizovaných informačních systémů,

- 21 k posílení spojovací činnosti OS SNB,

- 70 k zabezpečení dalších operativních úkolů výkonných útvarů SNB.

Organizačními změnami u krajských správ SNB se předpokládá souhrnné uvolnění dalších asi 100 řídicích funkcí, čímž by byly základní články StB v krajích a okresech posíleny o 457 funkčních míst z centrály a 100 míst z KS SNB, tj. téměř o 75 % současného stavu.

Potřeby kádrového posílení budou upřesněny po jednotlivých liniích uvedených centrálních správ a podle podmínek jednotlivých krajů a okresů. Celkově jde o zvýšení početních stavů útvarů StB v okresech ze současných 745 na 1302 funkčních míst...” Tamtéž.

3) I po provedených změnách hodnotil bývalý analytik 10. odboru II. S-SNB kpt. I. Koníček především informační tok od nadřízených směrem dolů: „Velmi špatně. Zejména z pohledu řadových operativních pracovníků... měli převážně [jen] informace, které si sami získali, případně jim byly postoupeny do konkrétní akce z jiného pracoviště anebo na poradě konkrétního pracoviště...” *Protokol o výsledku svědka Ivana Koníčka ze dne 5. 9. 1991.* In: T 8/91, A. Lorenc a spol., sv. XXXI, str. 77-83.

4) Pasáž o reorganizaci pokračovala: „Vzhledem k uvedeným skutečnostem se navrhuje následující přístup ke změně organizační struktury FMV.

1. Provést takovou integraci správ a odborů, která zlepší jednotné řízení navazujících problematik, vytvoří lepší předpoklady pro součinnost a koordinaci, zjednodušení řízení, analytické práce a informačních toků, zejména ve vztahu k nižším článkům struktury SNB.

2. Racionalizovat vnitřní organizační a řídicí strukturu správ.

3. Zrušit nebo převést z centra na nižší články /včetně přesunu pracovních sil/ část operativní a vyhledávací práce, jakož i některé činnosti, jež není nezbytné zabezpečovat centrálními útvary.

4. V návaznosti na změny organizační struktury centrálních správ a odborů provést

odpovídající změny struktur krajských správ SNB, kde se rovněž uvolní pracovní síly pro efektivnější zabezpečení potřeb operativní práce v kraji a okrese..." Viz pozn. 1.

5) To samo o sobě bylo citlivé politikum zasahující až do nejvyšších pater režimu. K rozsahu změn srovn. pozn. 2.

6) Zvýraznil autor.

7) Stanovisko oddělení státní administrativy ÚV KSČ k návrhu ministra vnitra ČSSR na změnu řídicích a organizačních struktur FMV a bezpečnostních úseků MVŽP ČSR a SSR ze dne 19. 7. 1988. Viz pozn. 1.

8) K reorganizaci srovn. Frolík, Jan *Nástin organizačního vývoje státobezpečnostních složek Sboru národní bezpečnosti v letech 1948-1989*, Sborník archivních prací č. 2/1991, str. 505-507.

9) Žáček, Pavel *Celostátní projekt „KLÍN“*, Securitas Imperii č. 1/1994, str. 63, pozn. 3.

10) O tom svědčí již předlouhá lhůta k vypracování projektu. Není zde možné přijmout vysvětlení, že jde jen o signifikatní způsob práce komunistické instituce. Státní bezpečnost lépe než kdo jiný znala skutečnou situaci ve společnosti a žádala nové formy „boje“ (kromě toho zde již byla zkušenost sovětské KGB), je zde od počátku cítit jistou opozici ze strany konzervativních bezpečnostně stranických kruhů. Nové metody práce Státní bezpečnosti, tzn. v podstatě rozšíření policejné – zpravodajských pravomocí, musela totiž přijmout a odsouhlasit v první řadě nejvyšší nomenklatura KSČ. S tím souvisel i problém výměny garnitur náčelnického „sestavu“.

11) Žáček, Pavel *Celostátní...*, str. 60, 63, pozn. 4.

12) Tamtéž, str. 60.

13) Ing. Miroslav Chovanec byl dočasně pověřen výkonem funkce náčelníka 1. odboru (antisocialistické síly a nepřátelská seskupení) X. S-SNB 1. února 1987; definitivně potvrzen však byl až k 15. červenci. S projektem „KLÍN“ se mohl seznámit již dříve, za své stáže v sekretariátu I. náměstka FMV. Žáček, Pavel *Celostátní...*, str. 68 a především 70, pozn. 33.

14) Srovn. Chovancovu předešlou verzi. Tamtéž, str. 60-61.

15) *Protokol o výsledku svědka Miroslava Chovance ze dne 5. 9. 1991*. In: A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. XXXI., str. 86-96.

16) Žáček, Pavel *Celostátní...*, str. 65-66. Návrh dokumentu „Celostátní projekt „KLÍN“ k zamezení programového sjednocení protisocialistických elementů“ je datován 24. června 1987. Srovn. s výše citovaným hodnocením opozice z poloviny roku 1988: „Hlavním cílem jejich činnosti je konstituovat se jako reálný politický faktor v životě naší společnosti, schopný podněcovat vznik nátlakových seskupení a koordinovat jejich činnost..." Viz pozn. 1.

17) Žáček, Pavel *Celostátní...*, str. 67 – 68, 72.

18) Srovn. již uvedené Chovancovo tvrzení: „Rozpracovával jsem tehdy akci KLÍN, jejíž hlavní úlohou bylo kontrarozvědně proniknout do opozičních struktur a působit na jejich činnost zevnitř. Cílem bylo zajistit možnost ovlivňování činnosti těchto skupin za situace předpokládané plurality politické činnosti.“

19) Žáček, Pavel *Celostátní...*, str. 85-87. Informace byla zaslána S-StB Bratislava zástupci náčelníka pro StB OS SNB Dunajská Streda dne 20. prosince 1988. Mj. z ní můžeme dovozovat, nakolik byli příslušní funkcionáři StB na úrovni okresní správy informováni o průběhu akcí podobného charakteru.

20) Srovn. např. Dokument č. 21, příloha 2, bod 3.

21) Žáček, Pavel *Celostátní...*, str. 86-87. Kurzívou zvýraznil autor.

22) Definitivní vítězství změny formy práce však potvrzují především další dvě zmíněné novinky: „...v rámci projektu KLÍN [sú] dokončované práce na vytvorenie podmienok pre koordinovane využitie agenturných prostriedkov v celoštátnom meriadle a v nadchádzajúcom období bude začatá realizácia zámerov na budovanie perspektív-

neho agentúrneho aparátu, vychádzajúceho z vytvoreného modelu agenta – profesionálneho disidenta.“ Tamtéž, str. 86.

23) Žáček, Pavel *Hlavní správa kontrarozvědky v dokumentech (1988-89)*, Securitas Imperii 2/94, str. 219 an. Koncepte činnosti HSKR je datována 20. srpna 1989.

24) Zvýraznění v textu provedl autor. Tamtéž, str. 218-220. Především měla být „zabezpečena“ následující „konkrétní protiopatření“:

a) z vybraných občanů ČSSR, zejména z dělnického prostředí, získat aktiv v počtu 500 – 5000 osob, z jehož iniciativy by byly zpracovávány a signovány petice proti nátlakovým akcím nelegálních struktur a následně využívány v rámci kontrapropagandy;

b) vytvořit námi řízené „nezávislé skupiny“ působící uvnitř nepřátelských seskupení jako jejich vlastní opozice se zaměřením na programové koncepce;

c) zorganizovat periodické vydávání samizdatu, který bude z nezávislých pozic odhalovat skutečné záměry radikálních struktur a vést polemiku o jejich programových cílech a jejich představitelích;

d) vybudovat např. při Výboru čs. veřejnosti pro lidská práva a humanitární spolupráci středisko nepublikovaných literárních prací a samizdatů, kde autor bude garantovat právní bezúhonnost materiálu s cílem odpoutat zejména mládež od vlivu samizdatů;

e) k vybraným čelným organizátorům nepřátelských aktivit organizovat soubor skrytých aktivních opatření s cílem minimalizovat jejich materiálně technickou základnu a omezovat aktivitu; tato opatření soustředit na Václava HAVLA, Petra UHLA, Ladislava LISE a Jana URBANA.

Stav plnění hodnotit [a] vyhodnotit k 30. 9. a 20. 12. 1989“.

Z dalších (mj. obligátní kooperace s rozvědnou I. S-SNB a partnerskou V. správou KGB) uveďme jen novinku: do konce roku 1990 „aktivním rozpracováním prohloubit existující názorové rozpory z hlediska koncepce další činnosti ve vedení Nezávislého mírového sdružení – iniciativy za demilitarizaci společnosti (NMS); vliv NMS v prostředí mladá generace oslabit vytvořením nezávislé struktury ‚Mladí za mír a Evropu bez hranic‘, jejíž činnost bude prostřednictvím vlivové agentury pod kontrolou čs. kontrarozvědky“.

25) *Protokol o výslechu svědka Petra Žáka ze dne 29. 8. 1991*. In: A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. XXXI, str. 50-59. Úkoly Žákova 10. odboru II. S-SNB jsou obsaženy v Organizačním řádu Hlavní správy kontrarozvědky (HSKR). Žáček, Pavel *Hlavní správa...*, str. 199.

26) Konfrontujeme tento názor vyřčený pod tlakem vyšetřování s nejradikálnější sebereflexí Státní bezpečnosti formulovanou v druhé polovině prosince 1989: „Činnost Státní bezpečnosti byla zákonem kodifikována široce, případně interními normativními předpisy, takže se pohybovala v oblasti extra legem (mimoprávní nikoliv však protiprávní).“ Žáček, Pavel *Hlavní správa...*, str. 264.

27) Tzv. Agenturní záznam (AZ) byl signován operativním pracovníkem, který příslušnou zprávu získal (především informace získanou osobně v „terénu“, přepis informace podané spolupracovníkem či anonymizovaný přepis odposlechu) a poté náčelníkem oddělení, resp. odboru. AZ byl vypracován v několika kopiích: obyčejně jedna přišla do svazku spolupracovníka, druhá do svazku rozpracovaného objektu, popř. na akci se podílejícímu útvaru, a další analytice (tato kopie tam měla být zničena nebo vrácena ke skartování operativci). K této problematice se Žák vrátil ještě jednou: „... na mém odboru bylo denně produkováno 30 – 50 takovýchto informací. Většina jich zůstávala na odboru nebo na analytice. Z nich byly pořizovány svodné informace, o kterých jsem hovořil. Pouze výjimečně se důležitá informace na tomto blanketu dostávala až k vedení FMV...“ Viz pozn. 25.

28) V jiné části své výpovědi je Žák ještě konkrétnější: „Na základě předchozích informací nebo plánu práce, který vycházel z analýzy operativní situace, nám byly ukládány úkoly nejen k jednotlivým výročím, a tudíž i k aktivizaci naší práce. Asi 14 dní před očekávaným výročím byla podána první informace z naší strany na 2. správu SNB, a bezprostředně před termínem konání určité protestní akce či výročí šla další infor-

mace s návrhem opatření. Zpětně z vedení 2. správy na 10. odbor chodily informace s tím, jaké úkoly má náš odbor zabezpečit..." Tamtéž.

29) Praxi II. správy za mimořádných opatření Žák dále rozvedl: „Plk. Vykypěl jako náčelník správy převážně vedl štáby nebo porady, na kterých byly tyto problémy projednávány. Já měl za úkol, pokud jsem byl členem štábu, doložit operativní situaci a předložit nebo zpracovat konkrétní zprávy a informace. Je pravdou, že problematiku tehdejšího 10. odboru plk. Vykypěl dobře znal, neboť tento odbor v minulosti řídil. Nepamatuji se, že by zaujal nekvalifikované stanovisko k předkládaným zprávám a opatřením. Ač nebyl právník, striktně vyžadoval dodržování zákonů a služebních předpisů.“ Tamtéž.

30) Šlo o tzv. zhuštěné harmonogramy schůzek, tzn. předem naplánovanou „schůzkovou činnost“ s vytipovanými spolupracovníky v několika kritických dnech mimořádného opatření.

31) Ke kpt. I. Koníčkovi srovn. Žáček, Pavel *Celostátní projekt „KLÍN“*, Securitas Imperii 1/1994, str. 61-62 a především 64, pozn. 13.

32) *Protokol výslechu svědka Ivana Koníčka ze dne 5. 9. 1991*. In: T 8/91, A. Lorenc a spol., sv. XXXI, str. 77-83.

33) Později tuto pasáž Koníček ještě rozšířil: „...lhůty [pro zpracování informací] byly individuální podle konkrétní akce, jejího rozsahu a charakteru a v některých případech docházelo i k tomu, že informace nebyly zpracovány pouze dvě, jak uvádí JUDr. Petr Žák, ale zejména u akcí, o kterých jsme získali poznatky s větším časovým předstihem a jejichž význam byl politicky hodnocen jako vyšší, byly mnohdy po nás požadovány nové a nové doplňující informace ve formě souhrnných analytických zpráv, a to mnohdy i v případech, kdy předchozí informace se ještě nestačila z vedení vrátit... Zejména... když] se jednalo o první návrh na realizaci opatření a dále v případech, kdy dominoval zpravodajský zájem, byla často opatření navrhována alternativně, samozřejmě i se zdůvodněním jednotlivých alternativ a upozornění na rizika, která přináší...“ Tamtéž.

34) Jde tu o jistý projev alibismu. Ani v rozsáhlém vyšetřovacím svazku causy A. Lorenc a spol., která se z podstatné části týkala právě zajišťování a předvádění osob, není dokladován žádný písemný dokument, potvrzující nesouhlas některých složek Státní bezpečnosti s těmito opatřeními (viz níže podobná tvrzení M. Chovance). Na druhou stranu je faktem, že StB se dlouhou dobu snažila přesunout část represivních opatření na jiné orgány státního aparátu, což se jí – jak vyplývá i z představovaných dokumentů – ne zcela úplně podařilo. Spíše však šlo o konstatování defenzívy, resp. stavu, v němž politická policie již situaci neměla plně pod kontrolou. Srovn. např. Dokument č. 21, bod č. 3 Přílohy 2.

35) Viz předchozí poznámka. Je zajímavé, že tuto skutečnost nezapomenou zmínit (jde o výsledky z let 1990-91!) příslušníci FMV z různých úrovní: od řadového analytika, přes náčelníka odboru, vedení správy i federálního ministerstva vnitra. Nasvědčuje to – podle mého názoru – rozsáhlé dobové povědomosti o rozsahu krize systému a nemožnosti plně ji zvládnout prostředky čsl. tajné policie.

36) Koníček nemohl vědět, kdo a proč prosadil jiná než navrhovaná opatření. Jde nejpravděpodobněji o potvrzení zásahů nejvyšších stranických míst do konkrétních akcí Státní bezpečnosti.

37) Denní informace (DI) byly v březnu 1989 přetransformovány v Denní situační zprávy (DSZ). Srovn. např. Žáček, Pavel *Proč v listopadu 1989 padl komunistický režim?*, Lidové noviny z 16. listopadu 1994, str. 9.

38) V případě některých důležitých akcí a především v období po 17. listopadu 1989 tento postup neplatil. Již z úrovně DSZ II. S-SNB (tedy ještě před jejich postoupením analytickému a informačnímu odboru Vnitřní a organizační zprávy FMV) byly opatřeny některé význačnější agenturní zprávy rozdělovníkem např. „Jen pro generálního tajemníka“.

39) Chovanec uvádí jako „krajní případ“ konkrétních opatření „zajištění“ osob v celách zajištění a zadržení (CZZ).

40) *Protokol o výsledku svědka ing. Miroslava Chovance ze dne 5. 9. 1991.* In: T 8/91, A. Lorenc a spol., sv. XXXI., str. 86-96.

41) *Protokol o výsledku Karla Vykypěla z 19. 12. 1990.* In: T 8/91, A. Lorenc a spol., sv. V., str. 993-1000.

42) I. náměstek měl z operativních útvarů Státní bezpečnosti v přímé podřízenosti II. (HSKR), III. (Hlavní správa vojenské kontrarozvědky), IV. (Správa sledování), XII. (Správa kontrarozvědky v Bratislavě) správy SNB a k výstupům informačního toku z V. (Správa ochrany stranických a státních představitelů) a především VI. (Správa zpravodajské techniky) S-SNB měl přístup jako náčelník Operačního štábu FMV (stejně tak i v případě regionálních útvarů). Z titulu své funkce se samozřejmě zúčastňoval i zasedání různých resortních orgánů (např. kolegia ministra vnitra).

43) *Protokol o výsledku ing. Alojze Lorence z 10. 12. 1990.* In: T 8/91, A. Lorenc a spol., sv. V, str. 980-986.

44) Podklady k rozkazům ministra vnitra, které vyhlášovaly MBO či MBA připravoval příslušný referent Vnitřní a organizační správy FMV.

45) Ve stejném výsledku Lorenc blíže uvedl způsob předávání informací předsednictvu ÚV KSČ: „...jednalo se o informace [postupované] v písemné formě a osobním stykem ministra. Informace předkládal přímo ministr a tomu také zpětně bylo dáno rozhodnutí.“

46) Vyhodnocení mohlo být podáno „buď v rámci denních situačních zpráv, nebo jednalo-li se o vážnější věc, formou zvláštního materiálu samostatného...“ Tamtéž.

47) *Protokol o výsledku Ing. Františka Kincla ze dne 28. 12. 1990.* In: T 8/91, A. Lorenc a spol., sv. V., str. 1001-1009.

48) Kincl k MBO ještě řekl: „...v podstatě bylo předem určeno, ke kterým dnům budou MBO vyhlášována, šlo hlavně o 28. říjen, 21. srpen, 10. prosinec jako den lidských práv, výročí úmrtí Jana Palacha, případně 1. máj, ale zde už na to nebyl kladen takový důraz. Já jsem tedy nevyhlášoval jiná MBO než moji předchůdci, tedy Vajnar a předtím Obzina, má rozhodnutí byla obsahově prakticky stejná, pokračoval jsem v daném zaměření. V mém případě byla ovšem situace komplikovaná tím, že postupně začínal neklid ve společnosti a já jsem proto měl řadu jiných povinností zejména ve vztahu k vládě. Šlo hlavně o legislativní záležitosti v souvislosti s vyhlášanou přestavbou (sic!).“ Tamtéž.

49) Zvýrazněno autorem. Kincl, podobně jako Lorenc, se jako obvinění samozřejmě snažili zmenšovat rozsah svých pravomocí i možnost samostatného rozhodování. Sami sebe představovali jako převodové páky rozsáhlého soukolí, v němž roli volantu hrálo vedení ÚV KSČ.

50) Věta dále pokračovala: „...neboť na realizaci MBO se určitým způsobem podílely i Lidové milice, a proto zde musel být souhlas generálního tajemníka ÚV KSČ jako vrchního velitele Lidových milicí...“ Kincl zde evidentně bagatelizoval roli a moc nejvyššího stranického představitele nejen ve vztahu k FMV.

51) Zde Kincl opakoval svoji verzi s „vyčleněním prostředků“ Lidových milicí.

52) Kincl to krátce poté upřesnil: „...úloha 13. oddělení ÚV KSČ v tomto směru v podstatě spočívala v tom, že toto oddělení zpracovávalo vlastní zprávu, kterou předkládalo společně s naším návrhem do předsednictva a vedoucí tohoto oddělení se také zúčastňoval jednotlivých zasedání předsednictva, kde byly tyto návrhy projednávány“.

53) S největší pravděpodobností šlo o dva rozličné případy: a) při přímém informování generálního tajemníka nevypracovávalo Oddělení státní administrativy ÚV KSČ, resp. jeho bezpečnostní odbor, žádnou zprávu (není zatím ani jasné, zda odd. bylo paralelně informováno); b) zpráva obsahující stanovisko oddělení k navrhovaným opatřením FMV byla zpracována vždy před zasedáním a poté předána jednotlivým členům předsednictva ÚV KSČ jako podklad k jednání.

54) K roli státních orgánů Kincel dodal: „Naše návrhy nebyly zvláště konzultovány ani s jinými orgány (...pouze až v srpnu 1989 a v říjnu 1989 jsem sám z vlastní iniciativy podával v tomto směru informaci na zasedání vlády. Šlo ovšem o informaci v obecné poloze), pouze docházelo k tomu, že 13. oddělení ÚV KSČ skoro před každým výročním svolávalo schůzky, kterých se kromě mne dále zúčastňovali republikový ministr vnitra, generální prokurátor ČSSR, předseda Nejvyššího soudu ČSSR a ministr spravedlnosti ČSR. Na těchto schůzkách ovšem každý účastník zase podával hlavně informaci za svůj resort, nebyly probírány nějaké konkrétní návrhy, jaká opatření by se měla přijímat, rovněž zde nebyla projednávána otázka zákonnosti jednotlivých přijímaných opatření, vycházelo se z toho, že celý postup je zákonný. Pouze zde byla vznášena kritika na to, že vyřizování přestupků, případně trestných činů spáchaných v souvislosti s protestními vystoupeními je příliš pomalé. Tato kritika byla vznášena jednak ze strany 13. oddělení, jednak i z naší strany a ze strany generálního prokurátora, kritika se totiž týkala hlavně činnosti soudů...“ Tamtéž.

55) Dalším z důvodů, proč Kincel neprosazoval dostatečně návrhy FMV proti členům předsednictva ÚV KSČ, také mohl být střet předchozího ministra vnitra ČSSR V. Vajnara s generálním tajemníkem ÚV KSČ M. Jakešem zmíněný v Lorencově výslechu, použitý pravděpodobně jako jedna ze záminek vedoucí k jeho pádu: „Po první nepovolené demonstraci 21. 8. 1988 byl postup orgánů SNB, kteří údajně dopustili tuto demonstraci veřejně kritizován tehdejší generálním tajemníkem ÚV KSČ panem Jakešem. Tato kritika odezněla na celostátním shromáždění vedoucích funkcionářů SNB koncem srpna 1988, kdy ministr Vajnar ocenil postup orgánů, a právě Jakeš naopak vytykal, že jsme účastníky ani nevyzvali k rozchodu. I když tento aktiv a hodnocení pana Jakeše nemohu dávat do nějaké přímé souvislosti s dalšími personálními otázkami našeho resortu, pravdou je, že krátce nato musel ministr Vajnar odejít.“ *Protokol o výslechu ing. Aloje Lorence z 10. 12. 1990.* In: T 8/91, A. Lorenc a spol., sv. V, str. 980-986.

56) Žáček, Pavel *Hlavní správa...*, str. 162. Roční plán II. správy SNB na rok 1989 z 19. 12. 1988.

57) Tamtéž, str. 172-174.

58) K tomu dále doplnil: „...generální tajemník v podstatě mou informaci pouze vzal na vědomí a sám žádné konkrétní návrhy na další postup neměl“ (sic!). *Protokol o výslechu ing. Františka Kincla ze dne 28. 12. 1990.* In: T 8/91, A. Lorenc a spol., sv. V., str. 1001-1009.

59) Křížanová, Rebeka *Akce „Klín“ po stranicku*, Securitas Imperii 2/1994, str. 310 an. Kincel tyto aktivity stručně zmínil v jednom z výsledků: „Teprve někdy v roce 1989 byla vytvořena skupina, ve které byli Fojtík, vedl ji Hoffman, byli zde i další funkcionáři a tato skupina měla vypracovat komplex opatření proti jednotlivým nezávislým iniciativám. Tato opatření se měla začít realizovat právě někdy před listopadem 1989.“ *Protokol o výslechu Ing. Františka Kincla ze dne 28. 12. 1990.* In: T 8/91, A. Lorenc a spol., sv. V, str. 1001-1009.

60) Operativní porada MV ČSSR, čj. CB-001185/03-89 ze 16. 6. 1989, Příloha II. Zhodnocení plnění hlavních úkolů po XVII. sjezdu po linii Státní bezpečnosti. Kopie in: T 8/91, A. Lorenc a spol., sv. XIV., str. 464 – 488.

61) Podobně i u ekonomické linie: „K zabezpečení ochrany ekonomiky v nových podmínkách rovněž již nevyhovuje řada postupů, které jsou dosud při ní využívány...“ Tamtéž.

62) Zvýraznění v textu provedl autor. Jsou tak do jisté míry potvrzena citovaná tvrzení všech představitelů Státní bezpečnosti. Platí však závěr pozn. 35.

63) Sebekritika dále pokračovala: „Základní tendenci v kontrarozvědném rozpracování je výrazný pokles počtu prověřovaných a rozpracovávaných osob, odrážející ne jedné straně důslednější soustředění vyhledávací činnosti pouze na ty signály, které mají přímý vztah k věcné působnosti útvarů a na druhé straně skutečnost, že nebylo

zatím dosaženo kvalitativní změny v účinnosti konkrétní agenturně operativní práce. Největší absolutní úbytek signálních svazků byl zjištěn u bývalých X., XI. S SNB, Správ StB Praha, České Budějovice, Hradec Králové, Plzeň a Brno. K vzestupu počtu svazků naopak došlo u Správ StB Ostrava a Košice...

Obdobný vývoj byl zjištěn i u svazků pro tr. činy podvracení republiky a pobuřování, kde se v období 1986-1987 zároveň odrážely procesy přehodnocování důvodovosti dlouhodobě vedených svazků na osoby, které se již nepodíli na aktivní nepřátelské činnosti a na druhé straně bylo útvary státní bezpečnosti reagováno na narůstající tlak vnitřního protivníka. K stabilizaci ukazatele došlo v r. 1988.

Za pozitivní je považován pokles počtu svazků vedených pro tzv. ostatní trestnou činnost, který odráží výrazné úsilí o snížení extenzivnosti kontrarozvědného rozpracování...

Výslednost rozpracování, představovaná předáním případů vyšetřovateli StB, zůstala na stejné úrovni jako v předchozím období, snížil se výrazně počet případů předaných vyšetřovacím útvarům VB a zároveň se zvýšil počet případů ukončených některým ze způsobů prevence, přičemž převládající formou je pohovor operativním pracovníkem. Tato skutečnost signalizuje, že se jedná u většiny takto ukončených akcí pouze o účelovou formu zakončení rozpracování... Viz pozn. 60.

64) Žáček, Pavel *Hlavní správa...*, str. 209. „Návrh na opatření bezpečnostního charakteru ke zvýšení účinnosti ochrany procesu přestavby“ nese datum 31. července 1989.

65) Povšimněme si nové formulace „obranyschopnosti státu“; úplně vymizely úkoly vůči státům socialistického společenství (včetně SSSR).

66) Tamtéž, str. 211.

67) Tamtéž, str. 212. První bod žádal: „- využitím legalizovaných poznatků usměrňovat právní výchovu a vědomí obyvatelstva a formovat pozitivní vztah veřejnosti k práci Bezpečnosti“.

68) Zvýraznil autor.

69) Vypadá to, že „narušování spojení do zahraničí“ jako jedna z částí projektu KLÍN neuspěla.

70) Tamtéž, str. 212-214.

71) Problém informátorů ve špičkách opozice naznačen in: Grocki, Michal *Konfidenti mezi námi*, Praha 1993, str. 84. Pohled genpor. Lorence je stručně shrnut v dopise ministru R. Sachrovi ze dne 15. března 1990: „V listopadu 1985 jsem byl pověřen funkcí I. náměstka MV ČSSR. Útvary, za které jsem převzal odpovědnost, měly již své místo a úkoly tak jak byly po roce 1970 stanoveny a pokud jde o vnitřní zpravodajství orientováno právně autoritativními stanovisky generálních prokurátorů ČSSR a ČSR, nejvyššího soudu ČSSR a ministerstva spravedlnosti ČSR... Je skutečností, že v daných podmínkách jsem nedokázal na zaběhlé, rutinně mnoho změnit... Až reorganizace v roce 1988 umožnila přijmout prvé, zatím pouze organizační kroky změny dle mých představ.

Od roku 1987 mě bylo zřejmé, že na vývoj mezinárodních vztahů i na potřeby vývoje vnitropolitického je nevyhnutelné reagovat podstatnými změnami v politice KSČ i státních orgánů. Doufal jsem, že KSČ se dokáže sama obrodit, přehodnotit svoji minulost a převzít roli hegemonu potřebných změn.

Spolu s dalšími pracovníky resortu jsme usilovali zejména o to, aby narůstající politické rozpory dalšího vývoje byly řešeny politickými prostředky...“ Originál dopisu in: T 8/91, A. Lorenc a spol., sv. X., obálka 2.

72) *Protokol o výsledku svědka Miroslava Chovance ze dne 5. 9. 1991*. In: 8/91 A. Lorenc a spol., sv. XXXI., str. 86-96. Podobně i analytik 10. odboru II. S-SNB kpt. I. Koniček: „Výslednost (projektu KLÍN – pozn. aut.) byla do značné míry ovlivněna realizací operativně ukládaných naplánovaných úkolů, mnohdy bez souvislosti a v řadě případů přímo narušujících vlastní zpravodajskou práci... Řada těchto opatření byla v přímém rozporu např. i s projektem KLÍN, který kladl důraz právě na

uplatňování zpravodajských forem práce... Projekt KLÍN byl sice označován za hlavní metodu práce vnitřního zpravodajství v podmínkách demokratizace společnosti, avšak v praxi byla tato zásada rozhodnutím vedení MV ČSSR prakticky trvale porušována..." Žáček, Pavel *Celostátní...*, str. 61-62. O komisi se zmínil i F. Kincl: "...už v předchozí době (před lednem 1989 – pozn. aut.) byl na ÚV KSČ vytvořen pracovní tým na úrovni oddělení, který se měl zabývat činností proti vnitřnímu nepříteli, vím, že někdo z ministerstva tam také docházel... byl to někdo z příslušných pracovníků z 2. správy SNB. Tato skupina pak byla kritizována za to, že její činnost není na potřebné úrovni, proto byla vytvořena ta nová skupina v čele s Hofmanem, zde už nebyl žádný zástupce za náš resort." *Protokol o výsledku ing. Františka Kincla ze dne 28. 12. 1990.* In: T 8/91, A. Lorenc a spol., sv. V., str. 1001-1009.

73) Žáček, Pavel *Hlavní správa...*, str. 165, 169. Srovn. pozn. 22.

74) Tamtéž, str. 172-173.

75) *Protokol o výpovědi Jiřího Bytčánka ze dne 4. 1. 1991.* In: T 8/91, A. Lorenc a spol., sv. VI., str. 1046-1049. Podobně i diář Lorencova sekretariátu uvádí k 9.00 hod. 20. 7. 1989: „porada N S StB Hybernská“. Kopie diáře (8. 5. – 15. 12. 1989) je v držení ÚDV.

76) T 8/91, A. Lorenc a spol., sv. XV., obálka 4.

77) Viz pozn. 75.

78) Viz pozn. 76.

79) Projev plk. PhDr. K. Vykypěla: viz Dokument č. 1.

80) Projev mjr. ing. M. Chovance: viz Dokument č. 2.

81) Příspěvek plk. J. Bytčánka: viz Dokument č. 3.

82) Příspěvek pplk. JUDr. J. Veselého: viz Dokument č. 4.

83) Příspěvek pplk. J. Ludvíka: viz Dokument č. 5.

84) Příspěvek mjr. ? : viz Dokument č. 6.

85) Příspěvek pplk. RSDr. JUDr. J. Hakla: viz Dokument č. 7.

86) Příspěvek plk. JUDr. J. Puklického: viz Dokument č. 8.

87) Příspěvek pplk. JUDr. M. Naglíka: viz Dokument č. 9.

88) Příspěvek pplk. JUDr. L. Horáka: viz Dokument č. 11. Jako Dokument č. 10 je publikován příspěvek náčelníka XII. S-SNB pplk. RSDr. Š. Homoly.

89) Příspěvek plk. JUDr. P. Korbela: viz Dokument č. 12.

90) Příspěvek pplk. JUDr. Š. Sarnovského: viz Dokument č. 13.

91) Dokument č. 14 obsahuje Podklady pro závěrečné vystoupení I. NMV ČSSR genpor. ing. A. Lorence.

92) *Protokol o výsledku obviněného Ing. A. Lorence ze dne 7. 8. 1991.* In: T 8/91, A. Lorenc a spol., sv. XXVIII., str. 15-20.

93) Srovn. druhou část Dokumentu č. 1.

94) Viz pozn. 92.

95) Srovn. Dokument č. 14.

96) Tamtéž.

97) Ze zachované prezenční listiny vyplývá, že se porady zúčastnili zástupci I., II. (náčelník a jeho dva přímí podřízení, dále po jednom pracovníku z 1. – 4., 7. – 9., 11. – 12. a analytického odboru), III., IV., VI., XII. správ SNB, ZS HS PS OSH, SV StB, VŠ SNB, náčelníci jednotlivých S-StB a dva konzultanti MV ČSSR. Bytčánek např. při výsledku uvedl: „Pokud si vzpomínám této porady se z náčelníků správ zúčastnili Náglík, Sarnovský, Hakl, Puklický, Ludvík, z FMV si vzpomínám na plk. Krásu, plk. Mencla a byl tam též někdo z analytického odboru vnitřní a organizační správy FMV a též někdo z 13. oddělení ÚV, ale na jméno si již nepamatuji. Dále tam byl přítomen též 1. náměstek gen. Lorenc.“ *Protokol o výsledku svědka Jiřího Bytčánka ze 4. 1. 1991.* In: T 8/91, A. Lorenc a spol., sv. VI., str. 1046-1049.

98) Rozeslán byl jenom dokument „Konkretizace některých opatření k výročí em II. pololetí 1989“ (viz pozn. 101).

99) Srovn. Dokument č. 1.

100) *Protokol svědka K. Vykypěla ze dne 28. 11. 1990.* In: T 8/91, A. Lorenc a spol., sv. V., str. 967-972. I zde Vykypěl opakoval: „Podle mého názoru i této celostátní poradě musela předcházet informace stranickému orgánu, který se k navrhovaným opatřením musel vyjádřit.“

101) Srov. Dokument č. 1, pozn. 14

102) *Závěry z jednání operačního štábu FMV z 9. srpna 1989.* In: T 8/91, A. Lorenc a spol., sv. XV., obálka 1.

103) *Vyhodnocení souboru opatření přijatých v období mimořádných bezpečnostních opatření k zajištění klidu a veřejného pořádku u příležitosti 21. výročí internacionální pomoci vojsk států Varšavské smlouvy Československu z 15. 9. 1989.* Tamtéž.

104) *Podklady k jednání operačního štábu FMV konaného dne 12. října 1989 z 9. října.* Tamtéž.

105) *Závěry z jednání operačního štábu FMV konaného dne 12. října 1989.* Tamtéž

106) *Podklady k jednání operačního štábu FMV konaného dne 25. října 1989 z 23. října.* Tamtéž.

107) *Závěry z jednání z operačního štábu FMV konaného dne 25. října 1989.* Tamtéž.

108) K Dokumentům č. 14 – 27 srov. Seznam dokumentů. Dokument č. 28 – *Hlášení náčelníka Inspekce MV ČSSR* je jiné povahy, nicméně se vztahem ke sledovaným událostem.

109) Jak vyplývá z pilného dálnopisu č.j.: cb – 002065/03-89, který byl adresován všem náčelníkům S-StB v ČSSR a náčelníkovi XII. S-SNB, měly být všechny písemnosti související s červencovou poradou na regionálních součástech zničeny: „v souvislosti s vnitropoliticky vyvojem nejsou již aktuální ukoly stanovene na celostatni poradě konane dne 20. 7. 1989 i v koncepci cinnosti hlavní spravy kontrarozvedky snb /c.j.: cb-001550/03-89/. z techto duvodu uvedene materialy skartujte. nacelnik 2. s-snb plk. phdr. karel v y k y p ě l / 6028 + + +.“ Dálnopis na správu StB KS SNB Banská Bystrica dorazil 8. 12. 1989 (pořadové číslo 5402). Dne 11. prosince obdržel č.j.: OS-002033/01-89 a byl poukázán OAO „k zabezpečeniu“. Ručně psaná poznámka na dokumentu konstatuje: „Dňa 11. 12. 1989 zničené materiály pod čp. OS-00731/01-89, OS-001552/SE-89, OS-001718/SE-89.“ Kopie dokumentu in: T 8/91, A. Lorenc a spol., sv. X, obálka 5. Paradoxně jsou tedy zachovány dokumenty z centrály FMV, jež byly použity v této kolekci, nikoliv však materiály z krajských útvarů.

110) Srovnej kopii in: T 8/91, A. Lorenc a spol., sv. XV., obálka 4.

ČÁST PRVNÍ:

PORADA

DOKUMENT č. 1

1989, [před 19. červencem, Praha].¹⁾ Projev náčelníka II. S-SNB plk. Karla Vykypěla: Informace o bezpečnostní situaci a dalších úkolech v boji proti vnitřním nepřátelům, č.j. CB-001403/03-89. Přísně tajné. Výtisk č. 6.

Pro situaci vnitřního protivníka byla v I. pololetí 1989 charakteristická další aktivizace se zjevnou prezentací politických záměrů, vytvářením programových platforem s politickými cíli a snahou vtáhnout do protispolečenské činnosti stále širší skupiny osob.

V návaznosti na tuto orientaci dochází ke kvalitativní změně v postupu protisocialistických sil, která spočívá především v cílevědomém diferencování působení na jednotlivé vrstvy a skupiny obyvatelstva. Silí tendence k budování akceschopné paralelní politické struktury, k organizování nátlakových a provokačních akcí a podněcování občanské neposlušnosti.

Vývoj v PLR, MLR a SSSR má závažný vliv na orientaci a inspiraci vnitřního protivníka a působí motivačně na jeho snahu o prohloubení internacionalizace nepřátelské činnosti s antisocialistickými živly v sousedních socialistických státech.²⁾

V současné době působí v prostředí vnitřního protivníka cca šedesát tzv. nezávislých iniciativ³⁾ oproti pěti v roce 1987, pro něž je typické ideové a personální spojení s Chartou 77. Smyslem vzniku těchto skupin byl záměr protivníka vytvořit co nejširší prostor pro zapojení občanů do různorodé činnosti, avšak se společným politickým jmenovatelem.

Radikálnějšími osobami z řad signatářů Charty 77 a s ní spojenými skupinami /Hnutí za občanskou svobodu, Nezávislé mírové sdružení - NMS, Společenství přátel USA, České děti, Mírový klub J. Lennona, Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných/ je prosazována konfrontační linie otevřeně zaměřená proti politice KSČ, jejímu vedoucímu postavení, na vyvolávání nepřátelských nálad a občanského odporu. Pokouší se o hromadná protispolečenská vystoupení a v poslední době i o narušení průběhu oficiálních shromáždění.

Druhou linií, tzv. reformní, tvoří část bývalých funkcionářů KSČ, vyloučených pro pravicové postoje, a bývalí členové sociálně demokratické strany. Tyto osoby zformovaly tzv. Klub za socialistickou přestavbu - OBRODA, jehož prostřednictvím chtějí získat vliv na masu bývalých členů KSČ, ale i dalších osob, které se dostatečně orientují v současných podmínkách. Společně s tzv. Společností pro studium demokratického socialismu by měly v ČSSR v souladu se snahami

stran Socialistické internacionály vytvořit levicový blok opozice jako partnera pro levicové hnutí v zahraničí.

Nepřátelskému prostředí se podařilo ovlivnit část politicky indiférentních vědeckých a kulturních pracovníků i jednotlivé sociální skupiny mládeže, což se projevuje např. v účasti na nátlakových akcích ve prospěch tzv. politických vězňů, ve znevažování politiky KSČ a činnosti organizací NF, zejména SSM, či vyjadřování sympatií tzv. nezávislým aktivitám na oficiálně organizovaných akcích ve školských a kulturních institucích a zařízeních. Těchto nátlakových podpisových akcí se zúčastnilo více jak 1500 kulturních a 900 vědeckých pracovníků.⁴⁾

Za důležitou skutečnost považuje protivník posun části vysokoškolské mládeže k radikálnějším postojům, její účast na nepovolených shromážděních, snahu o zakládání studentských organizací nezávislých na SSM /např. tento požadavek podpořilo podpisy 800 studentů ČVUT a pedagogické fakulty UK v Praze/, destrukci programů probíhajících v diskusních klubech, publikaci nevhodných článků ve studentských časopisech či požadavek novelizace vysokoškolského zákona se zajištěním maximální účasti studentů na řízení. Tyto tendence se projevují ve vysokoškolském prostředí i mimo Prahu, např. v Brně, Bratislavě, Hradci Králové a Ústí nad Labem.

Zaznamenáno bylo několik pokusů exponentů Charty 77 o proniknutí na oficiální akce, jichž se zúčastnili především mladí lidé, s cílem propagovat činnost nelegálních struktur a zpochybnit prováděnou politiku přestavby a demokratizace společnosti. Za příklad může sloužit vystoupení J. URBANA před 80 svazáky dne 6. 6. 1989 v ČKD Polovodice⁵⁾ nebo účast R. BATTĚKA, M. HÁJKA, J. DOBROVSKÉHO a J. CHUDOMELA dne 12. 6. 1989 na akci katedry vědeckého komunismu filosofické fakulty UK v Praze.⁶⁾

V posledním období se množí některé negativní politické projevy v činnosti nekomunistických stran v ČSSR. Pravicově a nábožensky orientovaní funkcionáři vyvíjejí snahy o změny v politických liniích jednotlivých stran, zpochybňují vedoucí úlohu KSČ a podporují klerikální tendence. Znepokojující je v tomto směru činnost některých funkcionářů Československé strany lidové, ovlivňující negativně část členské základny, s cílem izolovat stávající vedení a dosáhnout jeho výměny. Nepřátelské osoby působící v obrozených stranách NF udržují styky na představitele vnitřního protivníka i na tzv. nezávislé skupiny v MLR a PLR.

Značnou úlohu v aktivizaci nezávislých skupin sehrává narůstající politická, ideologická, materiální a finanční podpora ze strany ideodiverzních center /IDC/, nevládních organizací typu Mezinárodní helsinské federace pro lidská práva, Mezinárodní společnosti pro lidská práva i vládních činitelů zejména USA, Velké Británie, NSR, Rakouska a Francie, která se dostala na vyšší úroveň po podpisu Závěrečného

dokumentu vídeňské následné schůzky. Stále častěji je požadována účast exponentů vnitřního protivníka /např. A. DUBČEKA, V. HAVLA, J. HÁJKA, L. LISE, J. ŠABATY/ na různých mezinárodních fórech zpravidla pod sankcí, že ČSSR bude kritizována za neplnění závěrů vídeňské následné schůzky KBSE. Zahraniční kruhy hledají v nepřátelském prostředí osobnost, která by se mohla stát symbolem a vůdčí postavou opozice, přičemž zájem je soustředěn na V. HAVLA a A. DUBČEKA, kterým je uměle vytvářena popularita.

Emigrantská seskupení a IDC významnou měrou přispívají k aktivizaci činnosti vnitřního protivníka. IDC a západní sdělovací prostředky jsou plynule a bezprostředně informovány o činnosti nepřátelského prostředí a situaci v ČSSR; stávají se koordinátory a propagátory jednotlivých akcí. V této oblasti je významná činnost vysílačů Radio Svobodná Evropa, Hlas Ameriky a BBC, prostřednictvím kterých vnitřní protivník účinně ovlivňuje část obyvatelstva.

Nejsou získávány poznatky o vlivu vnitřního protivníka na občany národnostních menšin a rovněž nebyly zaznamenány výraznější tendence růstu maďarského a polského nacionalismu.

Prohlubuje se internacionalizace opoziční činnosti s obdobnými seskupeními v ZSS. Nejintenzivnější činnost vyvíjí tzv. Východoevropská informační agentura, která plní funkci informačně koordinačního centra disidentských hnutí v ČSSR, SSSR, MLR a PLR.

Aktivizace vnitřního protivníka se promítla i do značného nárůstu počtu anonymních výhružných telefonátů /v prvním pololetí 1989 asi 13x větší nápad než ve srovnatelném období r. 1988/, anonymních dopisů (nárůst asi 8x) a závadových nápisů, který kulminoval v prvním čtvrtletí 1989.

Mimořádnou pozornost věnuje nepřátelské prostředí přípravě provokačních a konfrontačních akcí u příležitosti 21. výročí internacionální pomoci států Varšavské smlouvy v roce 1968.

Pod požadavky přehodnocení tehdejšího kroku pěti spřátelených socialistických zemí, urychleného odchodu všech sovětských jednotek z ČSSR a snahou kompromitovat vývoj v ČSSR v posledních dvou desetiletích, zejména současnou politiku KSČ usilující o přestavbu a demokratizaci společnosti, prostřednictvím tendenčního a mechanického porovnávání situace v PLR, MLR a SSSR, chce vnitřní protivník sjednotit své stoupence a dostat do pohybu masu obyvatelstva.

Exponenti tzv. nezávislých iniciativ doufají, že se jim podaří zapojit část veřejnosti do demonstrace, kterou připravují do centra Prahy na 20. 8. tohoto roku pod heslem „Za politiku Gorbačova, za skutečnou přestavbu“. ⁷⁾ Radikální část opozice kalkuluje s tím, že při ní dojde ke střetu s bezpečnostními silami; umírněnější křídlo prosazuje formu klidného „korza“ demonstrujících, jež se podle nich osvědčila již dne 19. 6. 1989 na pěší zóně, neboť omezuje zákrok Bezpečnosti. Datum

20. 8. bylo zvoleno proto aby se akce mohli zúčastnit i mimopražští stoupenci. Získané poznatky nasvědčují tomu, že následující den se vnitřní protivník pokusí o veřejná vystoupení v Brně, Ostravě a dalších místech.

V rámci přípravy na srpnová vystoupení hodlá NMS s dalšími skupinami zorganizovat v červenci v Praze na veřejných prostranstvích sérii akcí, které by prověřily jak vlastní akceschopnost, tak odhalily možná opatření politických orgánů a Bezpečnosti.

Z iniciativy Charty 77 a s podporou všech tzv. aktivit se v nepřátelském prostředí i mimo ně, zejména mezi pracovníky kulturní fronty a intelektuály, šíří podpisová akce „Několik vět“.⁸⁾ Protivník ji chápe jako plebiscit, který vyvolá nespokojenost s politikou KSČ a nepřátelské nálady. Tímto způsobem chce získat kredit ve společnosti a etablovat se jako politická síla. Akci se dostalo velké podpory ze strany západních sdělovacích prostředků. Opozice spoléhá též na podporu představitelů disidentských kruhů v sousedních socialistických zemích, zejména v PLR.

Nelze nevidět, že rozsáhlá nepřátelská kampaň ovlivnila i některé vrstvy obyvatelstva, jež sice svými podpisy akci nepodpořily, avšak plně nechápou její nebezpečnost a pravou podstatu. Po získání 20 000 podpisů počítá vnitřní protivník s ustavením tzv. Československého občanského výboru, do jehož čela chce postavit HAVLA, který by vyzval k diskusi čs. vládu podle vzoru polského „kulatého stolu“.

Srpnovým výročím jsou motivovány výzvy tzv. iniciativ a tzv. OBRODY s nimiž se obrátily na parlamenty socialistických států, které se v roce 1968 podílely na internacionální pomoci, s žádostí o přehodnocení tohoto aktu. Přitom kalkuluje se současným vnitropolitickým vývojem v těchto státech a nevylučují možnou kladnou odezvu a podporu.

Vedení tzv. OBRODY připravuje materiál, kterým chce oslovit před srpnem členy KSČ. Rovněž exponenti Charty 77 se hodlají jako každoročně připomenout dokumentem ke zmíněnému výročí.

Do této atmosféry zapadají dopisy A. DUBČEKA a O. ČERNÍKA, které zaslali ústředním výborům KSSS, SED, PSDS, MSDS a BKS – opět s požadavkem přehodnocení krizového období let 1968-69 a vstupu vojsk VS do ČSSR.⁹⁾

Prováděnými kontrarozvědnými opatřeními se do určité míry daří narušovat a tlumit nepřátelskou činnost. V řadě případů bylo včasným rozkrytím záměrů vnitřních nepřátel zmařeno jejich úsilí realizovat konkrétní akce /znemožnění plenární schůze OBRODY v únoru, schůzky tzv. „Hnutí za občanskou svobodu“ dne 1. 6.,¹⁰⁾ řada opatření k 1. máji atd./.¹¹⁾ Je zabráňováno opakovaným pokusům o programovou integraci různých ideových proudů a vytvoření jednotného bloku politické opozice. Příkladem úspěšného opatření v této oblasti

může být rozpuštění schůze tzv. Federace nezávislých iniciativ dne 18. 5., které nakonec provedli sami organizátoři. Vlivovým působením, prováděním vynucených kontaktů s vybranými organizátory nepřátelské činnosti a dalšími metodami se daří zanášet a prohlubovat rozpory uvnitř hlavních seskupení vnitřního protivníka při řešení základních problémů. V řadě případů se podařilo zmařit pokusy o internacionalizaci činnosti /zabránění výjezdu J. HÁJKA, Z. JIČÍNSKÉHO, DYMÁČKA, R. PALOUŠE do PLR¹²⁾ na jednání se Solidaritou, zmaření schůzky P. UHLA, P. POSPÍCHALA a J. URBANA s představiteli maďarské opozice v Bratislavě, zabránění setkání P. UHLA s představiteli polské opozice v Krkonoších apod./ . Problémy, s nimiž se vnitřní protivník potýká v oblasti samizdatové produkce jsou zapříčiněny též řadou aktivních opatření, při nichž byla z nepřátelského prostředí odebrána rozmnožovací technika /např. u F. STÁRKA, P. POSPÍCHALA, Jana ŠABATY/.

Přes realizovaná opatření se však nedaří zastavit aktivizaci protisocialistických sil, které demagogickým a tendenčním zveličováním nedostatků, šířením obecně humanistických a pacifistických hesel a agresivním vystupováním, za široké podpory Západu, získávají vliv u některých vrstev naší společnosti.

V souvislosti s 21. výročím srpnových událostí bude protivník stupňovat svoji činnost ve snaze zabezpečit si co největší podporu veřejnosti pro svá otevřená vystoupení. Na publicitě jednotlivých akcí se budou podílet zahraniční sdělovací prostředky. Očekává se nárůst produkce samizdatů, zvýšený výskyt letáků a nápisů.

Z hlediska dlouhodobé prognózy vývoje operativní situace lze očekávat další aktivizaci nepřátelských skupin, ve snaze o vyvolání ideového rozvratu a destabilizačních projevů široké veřejnosti. Je třeba počítat se snahou o infiltraci složek Národní fronty, zejména ROH, SSM, nekomunistických politických stran a kulturních svazů. Protivník se bude orientovat na zneužití Závěrečného dokumentu následně schůzky KBSE, zejména ustanovení týkajících se ochrany lidských práv a náboženských svobod, k iniciování vzniku dalších tzv. nezávislých skupin. Lze očekávat, že na bázi těchto skupin se protivník pokusí o přímou politickou činnost se snahou o vytvoření nových politických stran typu sociálně demokratické a křesťansko-demokratické, nebo o změnu charakteru politických stran Národní fronty.

Na základě analýzy činnosti nepřátelského prostředí a poznatků získaných o připravovaných akcích k srpnovému výročí jsou připravována a realizována opatření k omezení vystoupení protivníka v srpnu a současně reagující na některé dlouhodobé vývojové tendence.

Jde zejména o tato opatření:

1./ Aktivizovat politicko výchovnou práci ve Sboru národní bezpečnosti a vojsk MV se zvláštním důrazem na pracovníky operativy

a zásahových jednotek s cílem politicky připravit zejména mladé příslušníky k úkolům, jež SNB v období srpna a v dalším období bude plnit;

2./ aktivizovat operativní práci s cílem zefektivnit zpravodajskou činnost, vlivová a preventivně rozkladná opatření zaměřit k tlumení protispolečenských akcí, likvidaci rozmnožovacích středisek samizdatů a zamezení přístupu vnitřního protivníka k rozmnožovací technice a k narušení spojení vnitřního protivníka do zahraničí;

3./ v součinnosti s orgány prokuratury v zárodku reagovat formou pohovorů, výstrah nebo procesním řízením na každý pokus o přípravu nepřátelských akcí /výzvy, organizační příprava apod./, jejichž cílem je vyvolat protispolečenská vystoupení v srpnu. V nezbytném případě nepřátelské osoby izolovat;

4./ v součinnosti s čs. sdělovacími prostředky, zejména s celostátní působností, připravit pro období srpna podklady pro cílevědomé ofenzivní propagandistické působení s cílem odradit stoupence nelegálních skupin od zapojení do protisocialistických akcí;

5./ přijmout soubor opatření k přípravě řídicích struktur pořádkových a výkonných jednotek k zabezpečení klidu a veřejného pořádku v období srpna a zabezpečit potřebnou součinnost s NV, LM a ČSLA;

6./ konkrétním souhrnem opatření zabezpečit podstatné zkvalitnění ochrany legálních politických a společenských struktur i vysokoškolské mládeže;¹³⁾

7./ připravit a zabezpečit realizaci celostátních projektů proti internacionalizaci protispolečenské činnosti vnitřního protivníka a protisocialistických sil v MLR a PLR.

Podle vývoje operativní situace se předpokládá v resortu ministerstva vnitra vyhlášení příslušného stupně mimořádných bezpečnostních opatření k centrálnímu řízení bezpečnostních akcí v ČSSR v období od 15. srpna do 22. srpna 1989.

Konkretizace některých opatření k výročí ve II. pololetí 1989 /21. 8., 28. 10., 10. 12./¹⁴⁾

A/ Krátkodobého charakteru

I.

1/ urychleně zaměřit veškeré zpravodajské prostředky čs. kontrarozvědky na zjišťování signálů o nepřátelské činnosti a záměrech vnitřního i vnějšího protivníka souvisejících zejména s 21. 8., 28. 10. a 10. 12.:

a) tvorbu dokumentů jednotlivých nelegálních skupin souvisejících s výročí

- b) organizování podpisových akcí
 - c) přípravu letákových akcí
 - d) odhalování technických prostředků
 - e) rozkrývání pokynů ze zahraničí
 - f) narušování provokativních akcí organizovaných cizinci v ČSSR
 - g) kontrolu hlavních organizátorů protispolečenského vystoupení
 - h) přípravu veřejných konfrontačních vystoupení
- 2/ na základě získaných poznatků bezodkladně realizovat preventivní a rozkladné opatření k tlumení připravovaných nepřátelských akcí a snižování akceschopnosti protivníka, zejména:
- a) k hlavním organizátorům Charty, DI, NMS, HOS, České děti, SPUSA prostřednictvím výstrah a varování při organizování společných schůzek a dokumentů
 - b) k osobám z ofic. struktur zapojujících se do aktivit prostřednictvím zaměstnavatele a společenských organizací
- 3/ v případech přípravy, pokusů nebo narušení veřejného pořádku využít nekompromisně procesních prostředků, zejména:
- a) při odnímání technických prostředků sloužících k výrobě nezákonných písemností
 - b) k autorům a kolportérům letáků
 - c) k autorům protispolečenských výzev, včetně výzev šířených zprostředkovaně západními sdělovacími prostředky, zejm. v souvislosti s výzvou „Několik vět“, kde:
 - v případě zadokumentování rozšiřování výzvy vycházet z právního hodnocení, že rozšiřovatelé výzvy vyplňují rovněž skutkovou podstatu přečinu proti veřejnému pořádku podle § 6 odst. c) zákona č. 150/69 Sb.;
 - v případech, kdy rozšiřování výzvy nebude procesně dokumentováno, využít u zjištěných osob institut prokurátorské výstrahy nebo výstrahy orgány SNB;
 - u organizátorů soustřeďujících a získávajících podpisy pod výzvu uplatnit diferencovaně výstrahy SNB a pohovory příslušných prokurátorů;
 - o průběhu a výsledcích provedených pohovorů a výstrah /SNB i prokuratury/ s jednotlivými osobami průběžně informovat analytický odbor II. S-SNB.
- 4/ hlavní organizátory nezákonných skupin včas izolovat před 21. 8. 1989 umístěním v CZZ¹⁵⁾

II.

Čs. sdělovacím prostředkům, zejména s celostátní působností, operativně předávat podklady pro ofenzivní propagandistické působení s cílem odradit přívržence nezákonných skupin od zapojení do protisocialistických akcí, zejména:

1/ zabezpečit širší publicitu již zveřejněných údajů v časopisu SIGNÁL k případu VYHNÁLEK¹⁶⁾ s aktuálním komentářem /Průboj, Rovnost a další/;

2/ s postupnou gradací publikovat podstatu činnosti a vazby osob na Chartu v akci PALIČ /ŽHÁŘI/¹⁷⁾;

3/ navázat na kompromitaci hlavních organizátorů protisocialistických aktivit zveřejněním charakteristik Františka STÁRKA, Rudolfa BATTEKA, Ladislava LISE apod.;

4/ aktualizovat videopořad „Činnost nelegálních struktur v r. 1988“ zejm. o dokumentaci z akce PALIČ, zveřejnit jej v ČST před 21. 8. 1989 a spolupodílet se na obsahové přípravě besedy u kulatého stolu v ČST k nezávislým strukturám.

B/ Dlouhodobého charakteru

1) podstatně zkvalitnit kontrarozvědčnou ochranu legálních politických a společenských struktur /nekomunistických stran a společenských organizací NF, vědeckých, kulturních a vysokoškolských institucí/. K tomu provést zhodnocení operativní situace, stavu sil a prostředků operativní činnosti a zpracovat celostátní projekty základního zaměření a konkrétních úkolů na rok 1990 a období po XVIII. sjezdu strany

Termín: do 30. 12. 1989 /1. etapa/

Kontrola: k 30. 6. 1990

2) výrazně zofenzivnit práci kontrarozvědky v boji proti hlavním nepřátelským seskupením a jejich organizátorům a neaktivnějším členům. Zabezpečit doplnění, resp. zpracování nových objektových svazků na nejzávažnější seskupení, zejména stanovit konkrétní cíle rozpracování a plány jejich zabezpečení

Termín: do 30. 11. 1989

3) zabezpečit přijetí konkrétních protipatření:

a) z vybraných občanů ČSSR, zejména z dělnického prostředí, získávat aktiv, z jehož iniciativy by byly zpracovávány a signovány petice proti nátlakovým akcím nelegálních struktur a následně využívány v rámci kontrapropagandy;

b) vytvořit námi řízené „nezávislé skupiny“ působící uvnitř nepřátelských seskupení jako jejich vlastní opozice se zaměřením na programové koncepce;

c) vybudovat např. při Výboru čs. veřejnosti pro lidská práva a humanitární spolupráci středisko nepublikovaných literárních prací a samizdatů, kde autor bude garantovat právní bezúhonnost materiálu s cílem odpoutat zejména mládež od vlivu samizdatů;

d) k vybraným čelným organizátorům nepřátelských seskupení organizovat soubor skrytých aktivních opatření s cílem minimalizovat jejich materiálně technickou základnu a omezovat aktivitu; tato opa-

tření soustředit na Václava Havla, Petra Uhla, Ladislava Lise, Jana Urbana, Jána Čarnogurského, Jaroslava Šabatu, Miroslava Kusého

Stav plnění vyhodnotit k

30. 9. a 20. 12. 1989

4) v součinnosti s I. správou SNB zabezpečit realizaci plánovaných protiopatření v zahraničí a připravit koncepci a plán opatření na léta 1990-1995

Termín: 30. 11. 1989

5) v součinnosti se složkou VB dořešit systém bezpečnostní ochrany mládeže a upřesnit vzájemnou součinnost při likvidaci nepřátelských akcí vnitřního protivníka na jednotlivých teritoriích

Termín: do 31. 12. 1989

6) aktivizovat soustavný informační tok z akce KRUH. Informace krajsky a centrálně vyhodnocovat a poskytovat stranickým orgánům

Zahájit do 1. 9. 1989

7) připravit celostátní projekty proti internacionalizaci protispolečenské činnosti vnitřního protivníka a protisocialistických sil v MLR a PLR

Termín: do 30. 12. 1989

8) připravit návrhy pro přijetí koordinovaných a součinnostních opatření s V. správou KGB k maření nepřátelské činnosti vnitřního protivníka

Termín: do 30. 9. 1989

9) zpracovat celostátní projekt k narušení všech forem spojení vnitřního protivníka do zahraničí

Termín: do 31. 12. 1989

10) zpracovat celostátní projekt k likvidaci rozmnožovacích středisek samizdatů a zamezení přístupu vnitřního protivníka k rozmnožovací technice

Termín: do 30. 12. 1989

11) organizačně zabezpečit soustavnou analýzu a dokumentaci poznatků o finanční a materiální podpoře vnitřního protivníka; na jejich základě realizovat efektivní protiopatření k omezení spojení s vnějším protivníkem a paralyzování samizdatové produkce

12) prostřednictvím II. S-SNB koordinovat opatření v oblasti kontra-propagandy a touto cestou předkládat náměty využitelné v celostátním měřítku tiskovému mluvčímu FMV

13) trvale narušovat a zabráňovat všem pokusům o setkání a jiné akce nelegálních skupin typu HOS, DI, NMS, OBRODA, SPUSA, VONS, České děti a dalších.

A. Lorenc a spol., 8/T 91, sv. XIV., obálka č. 3, str. 13-26. Kopie strojopisu.

1) Převážná většina dokumentů, resp. podkladů k jednotlivým projevům pozvaných náčelníků příslušných útvarů StB, vznikla v jednotlivých krajských městech, v nichž bylo umístěno vedení teritoriálních složek (S-StB) i podřízené analytické odbory (oddělení), které představované zprávy sestavovaly (Sídlo I. náměstka FMV a centrály federální Hlavní správy kontrarozvědky /II.S-SNB/ bylo v Praze; slovenská Správa kontrarozvědky v Bratislavě /XII. S-SNB/ měla centrálu samozřejmě v Bratislavě). Datum je odvozeno z původně plánovaného termínu akce.

2) Rozdělovníky i zvyšující se četnost materiálů zachycujících průběh procesu předávání moci v okolních státech „socialistického společenství“ jsou důkazem toho, že vedení resortu i část předsednictva ÚV KSČ byla ze základního informačního pramene FMV, Denních situačních zpráv (DSZ) zpracovávaných analytikou Vnitřní a organizační správy FMV, v průběhu roku 1989 stále častěji informována o aktuální situaci vně ČSSR. Zprávy získávané styčnými pracovníky z rezidentur v hlavních městech spřátelených zemí (hlavně Varšava, Budapešť a Moskva), prostřednictvím rozvědky, kontaktů KS SNB Hradec Králové či Zpravodajské zprávy HS PS OSH, informovaly nejen o postupu opozičních hnutí, ale i o reakci stranického a státního aparátu, především bezpečnostních složek a armády. Tyto informace byly čs. státní mocí využity v listopadu a prosinci 1989. Srovn. např. A MV ČR, Příloha k DSZ č. 80/89 z 5. července 1989 Analýza vývoje politické situace a návrhy na změny forem a metod činnosti resortu MV PLR, Příloha k DSZ z 21. srpna 1989 Situace v maďarské lidové armádě a vojenské kontrarozvědce, Příloha k DSZ č. 143/89 z 2. října 1989 Politická situace v PLR, Příloha k DSZ č. 166/89 z 2. listopadu 1989 K situaci v maďarské Bezpečnosti, Příloha k DSZ č. 168/89 ze 6. listopadu 1989 K situaci v NDR a Některé aspekty vnitropolitické situace a perspektiv dalšího vývoje NDR, Příloha k DSZ č. 178/89 ze dne 20. listopadu 1989 Situace v bezpečnostních orgánech NDR, Příloha k DSZ č. 190/89 z 6. prosince 1989 K situaci ve složkách maďarského ministerstva vnitra a Příloha k DSZ č. 193/89 z 11. prosince 1989 K některým aspektům bezpečnostní situace v NDR.

3) Dvacet iniciativ uvádí Aktuální politická informace vydávaná oddělením propagandy ÚV KSČ č. 3/1989. Opoziční prameny znají iniciativ čtyřicet. Srovn. Gruntorád, Jiří: *Nezávislé iniciativy v Československu*, Praha, Reprint Xerox 1989 (samizdat).

4) Srovn. *Iniciativa kulturních pracovníků* (k 6. únoru 1989 1200 podpisů). In: Informace o Chartě 77 č. 3/1989, s. 12. *Petice proti zásahům Bezpečnosti v lednu 1989* (k 3. únoru 1989 2101 podpis, z toho umělci a kulturní pracovníci 20 %). In: Informace o Chartě 77 č. 3/1989, s. 17. *Protest proti odsouzení V. Havla* (k 20. 3. 1989 2264 podpisy). In: Informace o Chartě 77 č. 7/89, s. 17. *Několik vět*. In: Informace o Chartě 77 č. 14/89, s. 14 (poprvé zveřejněno ve vysílání rozhlasových stanic Svobodná Evropa, Hlas Ameriky a BBC dne 29. června 1989), tiskem Listy č. 4/89; k 20. červenci 1989 bylo 9119 podpisů, viz *O provolání Několic vět*, Servis VIA Praha 044/89, zpr. 4. Informace a komentáře StB k Několika větám srovn. průběžně DSZ.

5) Srovn. *Beseda v ČKD Polovodiče*, Informace o Chartě 77 č. 12/1989, s. 18.

6) Srovn. Příloha k DSZ č. 118/89 ze dne 14. června 1989 „Diskusní fórum“ katedry filozofické fakulty UK v Praze.

7) Tuto informaci převzal i ÚV KSČ, žádné heslo však vyhlášeno nebylo. Srovn. *Zpráva předsednictva ÚV KSČ*, Servis VIA Praha 049/89, zpr. 15 a dále *Dvě prohlášení klubu Obroda k srpnovému výročí*, Servis VIA Praha 049/89, zpr. 22.

8) Srovn. pozn. 4.

9) Srovn. *Dopis A. Dubčeka a O. Černíka ústředním výborům komunistických stran pěti intervenčních států*, Servis VIA Praha 049/89, zpr. 14.

10) Srovn. *Represe proti HOS*, Servis VIA Praha 031/89, zpr. 3.

11) Sdělení VONS č. 1007 *Policejní represe na 1. máje*, č. 1008 *S. Devátý znovu ve vazbě*, č. 1009 *R. Pánová stíhána za prvomájovou manifestaci* a č. 1010 *Postihy za*

1. *máj v Trutnově*, in: Informace o Chartě 77 č. 10/89, s. 5 a 1. *máj v Mělníce*, tamtéž, s. 15. Dále srovn. Servis VIA Praha 022/89, zpr. 7-11 a 023/89, zpr. 6 *Ještě k 1. máji*, zpr. 7 *Represe za 1. máj v Táboře* a zpr. 8 *Represe za 1. máj v Trutnově*.

12) Srovn. dopis Čs. Helsinského výboru předsedovi vlády ČSSR Ladislavu Adamcovi z 22. 4. 1989 *Zmařená cesta*, in: *Stanoviška a dokumenty I.*, Čs. helsinský výbor, Praha 1992, s. 25-26 a další dopis Čs. helsinského výboru předsedovi vlády Adamcovi z 26. 4. 1995 *Ještě jednou ke zmařenému setkání*, tamtéž, s. 26-27.

13) Jak např. vypadala „ochrana“ mládeže vysokoškolských studentů pochopíme z dokumentu 2. odboru S-StB Praha, který mj. JUDr. Antonín Prchal vypracoval k 28. 2. 1989:

„Situace na úseku trestné činnosti mládeže a trestné činnosti páchané na mládeži. Výslednost součinnostních opatření přijatých ke zvýšení ochrany mládeže před negativními jevy

V problematice kontrarozvědné ochrany mládeže a VŠ studentů jsou plněny úkoly vyplývající z plánovacích dokumentů S-StB a Správy hl. m. Prahy a Středočeského kraje v návaznosti na metodické pokyny 11. odboru II. S-SNB.

V hodnoceném období byla zaměřena pozornost zejména na pronikání vlivu tzv. „nezávislých iniciativ“ náboženské ideologie a působení jednotlivců a skupin „čs. opozice“ do prostředí mládeže a VŠ studentů. V souvislosti s tím byly řešeny také případy mládeže a studentů VŠ na akcích manifestačního charakteru počínaje 21. srpnem 1988 až po lednové události v letošním roce na Václavském náměstí. Tyto otázky jsou v současné době řešeny ve spolupráci se školskými orgány na jednotlivých školách a učňovských zařízeních.

Plnění úkolů v této oblasti v současné době zajišťuje 3. oddělení II. odboru Správy StB Praha.

Z hlediska celkové výslednosti boje s trestnou činností mládeže se jeví jako stěžejní profylakticko-výchovná opatření.

Za sledované období bylo na daném úseku provedeno celkem:

1./ výstrahy náčelníka S SNB hl. m. Prahy a SČK
v počtu 3 - vysokoškolští studenti.

2./ preventivně výchovná opatření
- v počtu 94 z toho 11 vysokoškoláci
14 středoškolská mládež
24 učňovská mládež
36 dělnická mládež
9 ostatní.

Tato preventivně výchovná opatření směřovala k zamezení trestné činnosti jednotlivců a skupin mládeže a to 41 osob k tr. činu podle § 202, 24 osob k § 100, 6 osob k tr. činu podle § 260 a 261 a u ostatních k trestným činům podle § 178, 198 a 217 TZ. PVO týkající se zamezení tr. činnosti podle § 100 a 202 TZ odrážela především účast osob na protispoločenských vystoupeních, rozšiřování letáků a dalších ilegálních tiskovin.

3./ vyšetřování a realizace tr. postihem po linii VB a StB
- v počtu 22 z toho 8 učňovská mládež
11 dělnická mládež
4 ostatní.

Z tohoto počtu bylo 7 osob realizováno pro tr. čin podle § 100, 7 osob pro tr. čin podle § 260, 2 osoby pro tr. čin podle § 156 a 2 osoby pro tr. čin podle § 209 a 235 TZ. Další 4 osoby byly předány vyšetřovateli VB k trestnímu řízení podle § 209, 241 a 242 TZ.

4./ zpravodajské pohovory
v počtu 135 z toho 38 vysokoškolská mládež

34 středoškolská mládež
34 učňovská mládež
28 dělnická mládež
1 ostatní.

Uvedené pohovory směřovaly k zamezení účasti těchto osob na nepovolených shromážděních, koncertech a srazech.

Pracovníci 3. oddělení 3. odboru provedli v rámci prevence 2 besedy s pedagogickým sborem učilišť KONSTRUKTIVA Praha na téma boje proti trestné činnosti mládeže. V rámci těchto besed bylo také upozorňováno na vzrůstající vliv různých „nezávislých iniciativ“, a to zejména do řad učňovské mládeže.

Z uvedeného hodnocení vyplývá, že mládež ve věku 15-25 let s přihlédnutím k ještě neukončenému sociálnímu vývoji, více než jiné generační skupiny společnosti inklinuje k věcem, které ne vždy korespondují s celospolečenskými zájmy. Mládež se snaží jít cestou napodobování západní kultury, ne vždy cestou vlastní.

Její zájem končí výsledkem srovnání a ne zájmem o vytvoření vlastní modifikace srovnávaného či obdivovaného. V podstatě jde o snahu přizpůsobit se mládeži kapitalistických států.

Významné místo v nepřátelském ovlivňování mládeže však sehrávají antisocialistické síly, církve a sekty působící v ČSSR. Jedná se zejména o stále rostoucí snahu podchytit mládež a zejména pak VŠ studenty ze strany nově vzniklých „nezávislých iniciativ“. Tyto struktury zneužívají především snahu státních a stranických orgánů o přestavbu a demokratizaci společnosti. Snaží se mladé lidi strhnout především k protisocialistickým vystoupením.

Vzrůstá také religiozita mládeže, která se ve značném počtu zúčastňuje náboženských obrádů, poutí a pochodů, přechovává a rozšiřuje nelegální náboženskou literaturu, studuje tajně teologii atd.

Pozornost představitelů CH 77, VONS a dalších „nezávislých iniciativ“ je zaměřena především na volnou mládež, která se rekrutuje z řad příznivců různých úpadkových hnutí metall. Zde byli vytipováni jednotlivci, jejichž prostřednictvím bylo působeno do řad mládeže. Tímto způsobem vzniklo například NMS, jehož představitelé jsou Tomáš DVORÁK a Hana MARVANOVÁ, kteří dne 21. srpna 1988 přednesli programové prohlášení na Václavském náměstí. Mírový klub Johna Lennona, jehož představitelé jsou Otakar VEVERKA a Stanislav PENC, a České děti, jehož představitel je Petr PLACÁK. Vedle nich však nadále působí zpolitizovaná mládež a UNDERGROUND, jehož představiteli jsou František STÁREK a Jaroslav ONDRÁK, Václav ŽUFAN a další.

Programová prohlášení těchto seskupení byla sestavena tak, aby svým obsahem vyhovovala různým sociálním skupinám mládeže /metall, punk, střední školy, VŠ, Lennonovci apod./. Hlavním smyslem vzniku těchto protispolečenských iniciativ je, že pod maskou mírové aktivity a při stávajících problémech v politické a ekonomické sféře, spojených s přestavbou naší společnosti, přímo podněcují mládež k hromadným protispolečenským vystoupením.

Opatření k zamezení různých nepovolených srazů a protispolečenských vystoupení byla prováděna jak složkami v rámci resortu StB, tak i VB, v součinnosti se SSM a vedením jednotlivých VŠ, středních škol a učilišť.

Součinnost s VB byla zaměřena na preventivní opatření ve vytipovaných místech srazu volné mládeže. Jednalo se zejména o restaurace KLAMOVKA, U Jirásků, U Iva, Na náměstí atd. V těchto zařízeních byla realizována opatření s cílem zadokumentování účastníků setkání. Prostředky OS SNB Praha 5 bylo zajištěno, aby v uvedených restauracích byly pondělky zavíracími dny. Toto opatření splnilo svůj účel, v současné době v těchto restauracích nedochází k tak velkému výskytu závadových osob jako dříve.

Součinnostní opatření s VB byla dále prováděna při různých koncertech amatér-

ských hudebních skupin jak v Praze, tak i v kraji, kde byly signalizovány poznatky možné protispolečenské činnosti.

Pokud se jedná o součinnost s vedením VŠ, SŠ a SOU, byla tato zaměřena zejména na vzájemnou informovanost o negativních projevech mládeže a poté byla prováděna příslušná opatření k zamezení těchto negativních jevů. V rámci pravomoci akademických a školských funkcionářů.

Dne 17. 11. 1988 bylo zabráněno protisocialistické demonstraci VŠ studentů na Staroměstském náměstí při příležitosti Dne studentstva.

Součinnost s orgány SSM byla zabezpečována zejména při zajišťování klidu a veřejného pořádku v souvislosti s 8. výročím úmrtí Johna Lennona.

Na základě uvedeného rozboru lze charakterizovat tyto hlavní směry a faktory současného negativního působení na mládež:

- infiltrace západní ideologie, posilování tendencí obdivu k západnímu způsobu života, kultuře, technice, politickému systému;
- zesilující snahy nově vzniklých tzv. „nezávislých struktur“ o pronikání mezi mládež a zejména VŠ studenty;
- vzrůstající religiozita ve všech sociálních skupinách mládeže;
- zneužívání zájmové umělecké činnosti mládeže k ideově nevhodnému ovlivňování zejména studentského prostředí;
- nedostatečné ideově politické působení SSM, vědecko-pedagogických pracovníků a vychovatelů na jednotlivé skupiny mládeže;
- ovlivňování studentů ideodiverzními vysíláčkami a zahraničními sdělovacími prostředky;
- zneužívání soukromých a služebních styků do zahraničí a mezinárodních akcí k ideodiverznímu působení na studenty a pedagogické pracovníky, aktivizace ZÚ KS v ČSSR.

Z analýzy operativní situace a vývoje nepřátelského působení na mládež lze předpokládat:

- snahu odtrhnout mládež od učení a praxe marxismu-leninismu všestrannou diskreditací společenského politického systému v ČSSR v období přestavby společnosti a schopnosti systému uspokojovat potřeby a zájmy mladé generace;
- propagování západního způsobu života a vytváření idealizovaného obrazu o údajných možnostech a perspektivách mládeže v kapitalistických zemích;
- snahu šířit buržoazní ideologii, ideje buržoazního pluralismu, klerikalismu a nacionalismu, oživovat ideály, tradice a hodnoty předmnichovské buržoazní republiky, propagovat individualismus a konzumní přístup k životu, prvky osobního soukromého vlastnictví a osobní prospěch jako hlavní cíl života;
- podporování vzniku konfliktních situací na bázi zdánlivých rozporů „zájmů mládeže a společnosti“ k aktivnímu vystupování proti politickému a státnímu systému, včetně útoků proti armádě a bezpečnosti.

Na základě provedeného zhodnocení operativní situace na úseku KRO mládeže jako celku se v podmínkách S SNB Praha jeví jako účelné přijmout následující opatření:

- v oblasti budování agenturního aparátu zkvalitnit agenturní síť s cílem jejího optimálního rozmístění a zaměření zejména do prostředí nově vzniklých „nezávislých struktur“;
 - v oblasti preventivně výchovné a rozkladné činnosti dále prohlubovat spolupráci se školskými orgány a organizacemi NF.
- Usilovat o zvýšení jejich odpovědnosti za výchovu mladé generace;
- zkvalitnit systém spolupráce úseků kontrarozvědné činnosti, především po linii církví a sekt, dále kultury, umění, pravicových a antisocialistických sil, IDC se složkami zabývajícími se kriminalitou mládeže, při výměně informací a při přijímání společných opatření v oblasti ochrany mládeže;
 - zkvalitnit rozpracování zahraničních styků jednotlivých fakult VŠ s univerzitami

a jinými organizacemi v KS, věnovat zvýšenou pozornost stykům na ZÚ KS, služebním i soukromým výjezdům do KS. Úzce spolupracovat s I. a II. S SNB;

- spolupráce s VB;

- zefektivnit spolupráci se složkami VB zejména při preventivním působení na mládež a k zabezpečení informačního toku o zjištěných negativních událostech.“ *Situace na úseku trestné činnosti mládeže...*, č.j. OS-004-3/02-89.

14) Dne 24. července 1989 byl tento dokument pod č. j. CB-001403/03-89 rozeslán zainteresovaným složkám StB. Ve vyšetřovacím spisu A. Lorenc a spol., svazek XIV., str. 412-418, je zachována kopie výtisku č. 6, který „na základě porady konané dne 20. 7. 1989“ zaslal plk. Vykpěl náčelníkovi Vnitřní a organizační správy FMV plk. JUDr. Milouši Krásovi, CSC., „k dalšímu využití ‚Informaci o bezpečnostní situaci a dalších úkolech v boji proti vnitřním nepřátelům‘ včetně konkretizace opatření“. Na průvodním dopise se nachází poznámka psaná rukou a nečitelně parafovaná: „Obsahově stejný materiál byl předložen PÚV KSC dne 21. 7. 1989“. Krása později vypověděl: „Pokud je mi předestřen materiál č.j. CB-001403/03-89 adresovaný náčelníkem II. správy SNB plk. Vykpělem na moje jméno, tak k tomu uvádím, že tento materiál jsem měl pouze za úkol předložit ministru vnitra. Konkrétně si na to nevzpomínám, protože podobných materiálů přicházelo na naši správu více k předložení ministru vnitra, v podstatě všechny. Předpokládám, že buď si ministr sám přese mne vyžádal informaci o výsledcích celostátní porady ze dne 20. 7. 1989, anebo příslušný bezpečnostní úsek sám takovou informaci z vlastní iniciativy ministru zaslal, přičemž ji adresoval na mě, který jsem předkládal ministrovi veškerou korespondenci. Já sám jsem se té porady nezúčastnil, o jejím obsahu nic nevím a ani ten materiál, který je mi předestřen, neměla naše správa za úkol nějak hodnotit, nebo s tímto materiálem dále pracovat.“ *Protokol o výslechu svědka JUDr. Milouše Krásy z 28. 3. 1991*, T 8/91, A. Lorenc a spol., sv. VII., str. 1925. Některé části dokumentu byly publikovány již v článku Jany Šmidové a Jana Šubrtu, *Nová fakta o 17. listopadu*, Lidové noviny z 15. listopadu 1990, str. 9.

15) Srovn. 21. srpen 1989, Informace o Chartě 77 č. 16/1989, s. 16. Pohled StB je zachycen ve Sběrném archu k č.j. OV-00124/S-89 (MBO SRPEN 1989). Jde především o svodné informace všech správ FMV (včetně neoperativních), které se opatření zúčastnily, i se závěrečným hodnocením. Srovn. A. Lorenc a spol., sv. XIX, s. 1496-1808 a dále Žáček, Pavel: *Proč v listopadu 1989 padl komunistický režim?*, Lidové noviny z 16. listopadu 1994, s. 9. „Izolaci hlavních organizátorů nezákonných skupin“ (respektive celý dokument ‚Konkretizace některých opatření...‘) se později Lorenc snažil bagatelizovat tvrzením: „Podle mého názoru ten úkol... nestanoví, za jakých podmínek dojde k izolaci a dokonce nestanoví, podle jakého zákona k umístění do CZZ dojde, jestli podle zákona o SNB, nebo trestního řádu. Z formulace nevyplývá, že by umísťování do CZZ mělo vycházet na základě apriorního rozhodnutí z konkrétních poznatků a zákonných podmínek. Neznamená to, že by už na poradě 20. 7. bylo rozhodnuto, že za měsíc budou konkrétní osoby z Brna umístěny v CZZ. Mám takový dojem, že buďto někdy po této poradě, tedy do 21. 8. 1989 nebo po tomto datu, byly na kraje zaslány seznamy osob, které se z toho či onoho teritoria zúčastnily demonstrací v Praze s tím, že bylo uloženo krajským správám těmto osobám věnovat operativní pozornost. Tedy vyhledávat signály o jejich] další event. činnosti. Je možné, že tento pokyn obsahoval i konkrétní úkol, aby kraje hlásily, jaká opatření [vůči] jednotlivým osobám byla přijata. Rozhodně nebyl dán pokyn z centrály, jaká konkrétní opatření mají přinést.“

Otázka: Co podle Vás znamená časový údaj uvedený v pokynu, a sice organizátory nezákonných skupin „včas“ izolovat v CZZ?

Odpověď: Tento dokument jsem netvořil, tak to samozřejmě nevím, ale pokud se mám ze svého pohledu vyjádřit, tak to znamená, že mají být zajištěni předtím, než dokončí určitou trestnou činnost.

Otázka: Kdo navrhl přijmout v rámci opatření k výročím ve druhém pololetí 1989 realizovat úkol „hlavní organizátory nezákonných skupin včas izolovat v CZZ“?

Odpověď: Nevím, kdo to navrhl, a myslím si, že to není ani podstatné, protože k zajišťování osob do CZZ docházelo od roku 1977.

Otázka: Co znamená formulace „hlavní organizátory nezákonných skupin včas izolovat v CZZ“ z hlediska výběru osob, které tomuto opatření budou podrobeny, kdo ten výběr prováděl, stačilo pro umístění do CZZ, že někdo byl hlavním organizátorem nezákonných skupin nebo rozhodovala i jiná kritéria?

Odpověď: Trvám na tom, že k umisťování v CZZ mohlo dojít na základě existence konkrétních poznatků v daném konkrétním čase. To, že někdo pracuje v nelegálních skupinách, nebyl důvod pro umístění v CZZ. Nebyl zájem toto opatření aplikovat na všechny, kdo pracovali v nelegálních skupinách, zejména proto, že by to bylo politicky neúnosné a že by to bylo i technicky těžko proveditelné. Navíc, pokud nebyly konkrétní poznatky, k zajišťování v CZZ se nepřistupovalo, chyběl právní důvod. Šlo o překážení konkrétní činnosti a je možné v tom spatřovat určitou formu prevence. Mám takový dojem, že z některých zápisů z jednání operačního štábu FMV vyplývá, že k umisťování v CZZ se bude přistupovat pouze tehdy, když budou vyčerpány všechny prostředky, a že takovýto postup bude odůvodněn. O uplatnění tohoto opatření rozhodoval náčelník teritoriálního útvaru a to na základě konkrétních zjištěných poznatků s tím, že z místa vedení FMV bylo ukládáno, že s osobami, které budou tomuto opatření podrobeny, se má hovořit, že se mají upozorňovat na protiprávnost své činnosti.

Otázka: Co byste dělal, kdybyste získal informace o tom, že na určitých teritoriích nedocházelo už v pozdější době k provádění preventivních pohovorů před vlastním umístěním v CZZ?

Odpověď: Tato situace nenastala, tzn. že jsem se o podobné situaci po dobu výkonu své funkce nedozvěděl. Víím, že určitá zmínka je ve vyšetřovacím spise, ale i přesto to nic nehovoří o konkrétních poznatcích, které měli náčelníci, kteří o opatřeních rozhodovali, k dispozici ke konkrétním osobám.

Otázka: Byl tento úkol na poradě 20. 7. 1989 či později formulován jako závazný pro podřízené?

Odpověď: Tento úkol nebyl formulován jako závazný, jako direktiva. Celý dokument má charakter jakéhosi rozboru možných aktivit vnitřního protivníka a vycházel z operativní situace. Jedná se podle mého názoru o analýzu možného postupu opatření, která budou přijata při znalosti určité operativní situace, což vyplývá z toho, že na poradě nejdříve Vykpěl přednesl informace o operativní situaci, a potom Chovanec přednesl určitý návrh opatření, jak se chovat za nastalé situace.“ *Protokol o výslechu obviněného Ing. A. Lorence ze dne 7. 8. 1991.* In: A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. XXVIII., str. 15-20.

16) Sobota, Miroslav: *Ve stínu plamenů*, Signál č. 17/1989.

17) K akci PALIČ (Antonín Gebler a spol.) srovn. *Záškodníci odhaleni*, Rudé právo č. 152 z 30. 6. 1989, Dokument Charty 77 č. 52/89 *Kdo seje vítr a kdo má sklídit bouři?* z 21. 7. 1989, in: Informace o Chartě 77 č. 15/1989, s. 2 a sdělení VONS č. 1055 *Jakub Dubský stíhán pro záškodnictví*, in: Informace o Chartě 77 č. 16/1989, s. 9 a také Servis VIA Praha 039/89 *Vykonstruované spojování údajné záškodnické činnosti s nezávislými skupinami*, zpr. 9 a dále *Charta 77 ke snaze mocenských orgánů...*, Servis VIA Praha 045/89, zpr. 9.

DOKUMENT č. 2

1989, [po 31. červenci, Praha]. Projev zástupce náčelníka II. S-SNB mjr. ing. Miroslava Chovance: Podklady pro informaci o bezpečnostní situaci v ČSSR.¹⁾

Aktivita vnitřního protivníka je v současné době výrazně orientována na aktivní přípravu provokačních a konfrontačních akcí u příležitosti 21. výročí internacionální pomoci států Varšavské smlouvy v roce 1968.

Pod požadavky přehodnocení tehdejšího kroku pěti spřátelených socialistických zemí, urychleného odchodu všech sovětských jednotek z ČSSR s cílem kompromitovat vývoj u nás v posledních dvou desetiletích, zejména pak současnou politiku KSČ usilující o přestavbu společnosti, prostřednictvím tendenčního a mechanického porovnávání situace v PLR, MLR a SSSR, chce vnitřní protivník sjednotit své stoupence, dostat do pohybu masu obyvatelstva a destabilizovat situaci.

Jedním z hlavních prostředků se má stát kampaň rozvířená okolo pamfletu „Několik vět“, v němž je stručně vyjádřena programová platforma pro sjednocení opozičních sil. Materiál vznikl v „tvůrčí dílně“ Václava HAVLA počátkem června t. r. a ihned pod něj byly získány podpisy. Jmenovaný rovněž vypracoval scénář, který zaslal *písemně do RSE, a A. VONDRA jej předal 27. 6. I. MEDKOVÍ*, podle něhož exponenti CH-77 postupují v úzké součinnosti se zahr. sdělovacími prostředky, zejména RSE a HA v každodenních relacích. Přitom je využíváno různých dezinformací /např. že pamflet podepsala řada příslušníků MV/, včetně prezentování jmen osob, které výzvu podepsaly; někteří občané jsou k podpisu donucováni, případně nejsou seznámováni s textem. Hlavními organizátory akce jsou S. DEVÁTÝ, J. KŘÍŽAN a A. VONDRA. Protivník uvádí, že získal dosud okolo 11 500 podpisů.

Akce je rozvíjena na celém území republiky a největší ohlas našla v prostředí kulturních pracovníků. Informace o jejím průběhu jsou pravidelně předávány do zahraničí signatáři CH-77 URBANEM, UHLEM, ale i dalšími v rámci tzv. Východoevropské informační agentury.²⁾

Cílem organizátorů kampaně je přeměnit ji v plebiscit o důvěře v politiku a vedoucí postavení KSČ. Získáním asi 20 000 podpisů chtějí prezentovat svoji sílu a etablovat se jako politický faktor. Ná-

sledným krokem *protivníka, který byl připravován např. 31. 7. na setkání zástupců iniciativ*, má být vypracování návrhu na společný postup v roce 1989. Pro realizaci tohoto návrhu, jehož autory jsou SILHÁN, ŠABATA a LIS, má být vytvořen tzv. Občanský výbor v čele s HAVLEM, TOMÁŠKEM a DUBČEKEM, což je zcela v souladu s taktikou požadovanou vnějším protivníkem. Tímto způsobem chce protivník donutit stranické a státní vedení k dialogu po vzoru polského „kulatého stolu“.

Nepřátelské prostředí spolehá též na podporu zahraničí. Nejvýraznější se mu dostalo souhlasným prohlášením 169 členů polského Sejmu.³⁾ Další podporu si slibují od disidentských kruhů v MLR a SSSR.

V rámci přijatých opatření bylo zahájeno trestní stíhání ve věci pro tr. čin pobuřování dle § 100, odst. 1, písm. a) a dne 27. 7. byly se souhlasem městského prokurátora v Praze provedeny domovní prohlídky v místech trvalého a přechodného bydliště a v rekreačních objektech S. DEVÁTĚHO, A. VONDRY, J. URBANA a J. KŘÍŽANA.⁴⁾ Domovní prohlídky potvrdily, že se jedná o organizátory akce a rozšiřovatele pamfletu /mj. byly zjištěny podpisy 2 929 signatářů na podpisových arších a 156 osob, které vyjádřilo souhlas podpisy/. Další opatření jsou prováděna proti rozšiřovatelům v celé ČSSR.

Nelze nevidět, že rozsáhlá nepřátelská kampaň ovlivnila i některé vrstvy obyvatelstva, jež se sice svými podpisy nepřipojily, avšak plně nechápou její nebezpečnost a pravou podstatu. V řadě případů se protivník uchýlil k výhružným anonymním dopisům a telefonátům na adresu občanů, kteří veřejně projevili svůj nesouhlas s výzvou „Několik vět“.

Srpnovým výročím jsou motivovány výzvy tzv. iniciativ a OBRODY, s nimiž se obrátily na parlamenty soc. států, které se podílely v r. 1968 na internacionální pomoci, s žádostí o přehodnocení tohoto aktu. Přitom kalkulují se současným vnitropolitickým vývojem v těchto státech a předpokládají možnou kladnou odezvu a podporu.⁵⁾

V této souvislosti měla pro vnitřního protivníka značný význam soukromá návštěva Československa předáků Solidarity A. MICHNIKA, Z. JANASE, J. LITYŇSKÉHO,⁶⁾ Z. BUJAKA a M. JASINSKÉHO ve dnech 21. - 25. 7. 1989. V řadě setkání, která měli s nepřátelsky orientovanými osobami (např. VONDROU, NĚMCOVOU, URBANEM, UHLEM, V. MALÝM, DIENSTBIEREM, HAVLEM, ale též s DUBČEKEM a TOMÁŠKEM), si vyměnili zkušenosti a stanovili linii spolupráce tzv. nezávislých iniciativ se Solidaritou, zejména rozvoje tzv. Československo-polské solidarity a agentury VIA.⁷⁾ Exponenti opozice získali příslib polských protějšků, že využijí svých možností v Sejmu k revizi polského postoje vůči problematice roku 1968. MICHNIK informoval, že je připraveno společné vystoupení parlamentů PLR, MLR

a SSSR k otázce vstupu VS. Současně si mnoho slibují od další návštěvy Poláků, tentokrát oficiální, a jejich přímé účasti na srpnových akcích v ČSSR.

Další akcí, která má sloužit k vystupňování předsrpnové atmosféry a vyvolat rozkol v řadách KSČ, je dopis vedení tzv. OBRODY členům KSČ /autor M. HÁJEK/, který však vzhledem k prováděným opatřením nebyl dosud schválen a rozšířen. Ve věci bylo zahájeno trestní stíhání pro trestný čin hanobení republiky a jejího představitele podle § 103 tr. zákona a dne 27. 7. byly u hlavních organizátorů M. HÁJKA, ŠILHÁNA a KOLMISTRA provedeny domovní prohlídky.⁸⁾

Stěžejní otázkou zůstává u protivníka příprava na veřejná vystoupení ve dnech 20. - 21. 8. 1989. Názory na charakter těchto akcí se ještě nyní značně liší. Od nejradikálnějších /demonstrace na Václavském náměstí se střetem s Bezpečností – např. mluvčí CH-77 HRA-DÍLEK/, přes „umírněné“ až k názoru žádnou veřejnou akci nekonat /např. URBAN, který navrhuje místo akcí v ulicích zakládat nezávislé odbory a pronikat do závodů/. Převahu má varianta „korza“ demonstrujících na pěší zóně dne 20. 8., která se dle protivníka osvědčila již dne 19. 6., neboť omezuje možnosti zásahu Bezpečnosti. Získané poznatky nasvědčují, že následující den se protivník pokusí o veřejná vystoupení v Brně na náměstí Svobody, v Ostravě na náměstí Milicí a dalších místech republiky. Propagace akcí bude prováděna v zahraničních rozhlasových stanicích a pomocí letáků. Se společným prohlášením k výročí 21. srpna vystoupí tzv. iniciativy /autor V. HAVEL/ a samostatně ještě OBRODA.

V rámci přípravy srpnového vystoupení se pokusila NMS a další skupiny o některé akce v červenci v Praze /např. 31. 7., na náměstí Míru/,⁹⁾ kterými chtěly prověřit svoji akceschopnost a odhalit případná opatření polit. orgánů a Bezpečnosti.

Vedení tzv. OBRODY připravuje provokační dopis generálnímu prokurátorovi ČSSR /na vědomí Federálnímu shromáždění a vládě/, demagogicky požadují zahájení trestního stíhání proti s. BILAKOVI pro údajný tr. čin velezrady, kterého se měl dopustit v roce 1968. Za tím účelem ustavili tzv. Iniciativní občanský výbor právníků při Klubu OBRODA, který bude věc sledovat.

Dne 24. 7. 1989 zaslalo tzv. Nezávislé mírové sdružení dopis M. GORBAČOVU.¹⁰⁾ Provokativně v něm vyjadřuje obavy, že spontánní manifestace obyvatelstva konzervativní síly zneužijí k vyprovokování konfrontace. Současně požaduje, aby SSSR ještě před 21. srpnem otevřeně vystoupil se svým hodnocením událostí v r. 1968.

V souvislosti se srpnovým výročím jsou zvažovány i některé další varianty provokačních akcí – předání prohlášení CH-77 a kytice na uctění památky padlých na velvyslanectví SSSR, položení květin dne 20. 8. u sochy sv. Václava, položení květin na místa, kde při vstupu

vojsk VS zahynuli naši občané, návštěvy kostelů dne 21. 8., zneužití mzn. budovatelského tábora ve Stromovce za účasti zahr. studentů k jejich politickému ovlivnění, apod.

K ovlivnění situace sloužilo rovněž přijetí HAVLA ministrem zahr. věcí H. D. GENSCHEM, *ke kterému došlo dne 12. 7. 1989.* V. HAVEL se při něm snažil na GENSCHERA působit ve prospěch nezávislých iniciativ pro jednání s ofic. čs. představiteli.¹¹⁾

Protivník se bude snažit pro své záměry využít *možností, které mu umožní obnovení činnosti PEN CLUBU.*¹²⁾ Předpokládá, že dojde k prolnutí ofic. i nepublikujících autorů a kulturních pracovníků a vytvoří se organizační zázemí pro působení na širší veřejnost, *které dle slov Jar. ŠABATY „povede ke kulatému stolu, což znamená, že PEN CLUB nebude mít význam jen pro spisovatele“.*

Podobné cíle má sledovat záměr V. HAVLA na založení nakladatelského družstva ATLANTIS, které by vydávalo práce emigrantů a ofic. nepublikujících autorů.¹³⁾ Svůj plán chce HAVEL realizovat v těsné spolupráci s čs. emigrací, především V. PREČANEM.

Hlavní pozornost římsko-katolické církve je zaměřena na širokou základnu věřících, protože jediné masovost je podle jejich hodnocení schopna vyvinout potřebný tlak na státní orgány ke splnění všech požadavků. Tomuto záměru odpovídá zakládání různých laických organizací /Sdružení katolických laiků, Křesťanská unie lidských práv, skupina laiků pro řízení arcidiecéze na Olomoucku/.

Za stěžejní směr aktivizace církve lze označit tzv. Desetiletí duchovní obnovy národa, vyhlášené z podnětu nelegální církve kardinálem TOMÁŠKEM. Cílem tohoto programu je posílit náboženské vědomí věřících a rozšířit ekumenické vazby v rámci Evropy.¹⁴⁾ Hlavním iniciátorem a duchovním otcem většiny akcí je PhDr. Tomáš HALÍK, který připravuje podkladové materiály a koncipuje dopisy sloužící k vyvolávání nátlakových akcí vůči státu.

V souvislosti se snahami církve o rozšíření své působnosti a pozvednutí společenské prestiže proběhly oslavy 90. narozenin kardinála TOMÁŠKA¹⁵⁾ a mimořádné církevní poutě celonárodního významu, organizované v rámci „Desetiletí duchovní obnovy“ /Č. Budějovice, Prachovice, Brno, Tasovice/. Důsledným plněním přijatých opatření nedošlo ke zneužití těchto akcí, k negativním vystoupením a k narušení klidu a veřejného pořádku. Uvedené slavnosti byly pro nelegální církevní struktury zklamáním nízkou účastí věřících i nemožností vystoupit v rámci ofic. programu.

Po linii vnějšího protivníka nebyly v posledním období získány poznatky nasvědčující o jeho intenzivnější činnosti v souvislosti s nadcházejícím 21. výročím srpnových událostí v ČSSR /ve srovnání s činností např. před srpnem 1988/. Protivník v tomto směru vychází z dlouhodobých koncepcí, kde v současné době dominuje tzv. dok-

trína „evoluční změny“. Na základě této doktríny západní státy formují svou politiku vůči ZSS tak, aby změny probíhající v soc. státech nebyly využívány k přímému útoku na státní moc, ale postupným úsilím se snaží změnit způsob, jímž je tato moc uplatňována. V intencích této koncepce klade vnější protivník značný důraz na činnost čs. nelegálních struktur.

V tomto směru je např. registrováno, že intenzita vzájemných kontaktů představitelů tzv. nezávislých iniciativ s pracovníky kapitalistických zastupitelských úřadů /KZÚ/ v Praze a pracovníky záp. hromadných sdělovacích prostředků *se v souvislosti se srpnem 1989 začíná opět zvyšovat*. Nebyly však prozatím získány nové konkrétní poznatky k tomu, že by se vnější protivník přímo podílel na přípravě akcí vnitřního protivníka u příležitosti 21. výročí internacionální pomoci států VS.

Vnější protivník však o uvedenou problematiku projevuje intenzivní zájem, což vyplývá např. ze skutečnosti, že diplomaté KZÚ v Praze odložili schůzku diplomatického klubu na období po 21. srpnu, kdy hodlají průběh vystoupení antisoc. sil k tomuto výročí zhodnotit. Vedení ZÚ USA připravuje v měsíci srpnu zavedení nepřetržitých služeb diplomatického personálu s cílem zabezpečit v tomto období rychlý tok informací do ústředí v USA. Za tímto účelem mají nepřetržitě získávat veškeré informace k vývoji situace v ČSSR a zabezpečovat komplexní vytěžování čs. denního tisku.

V období od 2. do 5. 8. 1989 se má v ČSSR zdržovat býv. velvyslanec USA v ČSSR LUERS, který zde působil v letech 1983-86 a na základě svých zkušeností z diplomatické činnosti v zemích soc. společenství zpracoval analytický materiál s názvem „USA a východní Evropa“, ve kterém mj. vytyčil i základní teoretická východiska, která jsou praktickým zdůvodněním pro navazování a rozšiřování styků diplomatů ZÚ USA s představiteli „opozičních elementů“ v ZSS východní Evropy v období přestavby sociálně-ekonomických mechanismů.

LUERS v průběhu svého současného pobytu v ČSSR má zájem o uskutečnění celé řady schůzek a je předpoklad, že mu bude cestou ZÚ USA v Praze zprostředčován styk i s některými představiteli čs. antisoc. sil.

V oblastech čs. ekonomiky se v souvislosti s modernizací čs. národního hospodářství projevuje snaha jednotlivých čs. organizací po nákupu strojního zařízení, licencí atd. v kap. zahraničí přes skutečnost, že obdobná zařízení byla již v ČSSR vyvinuta, ale do současné doby vzhledem k byrokratickému přístupu nebyla uvedena do výroby /např. nákup geomechanického systému od francouzské fy TELEMAC pro 39. sloj dolu ČSA Karviná; zavedení výroby licenčního dávkovače inzulinu pro diabetiky od NSR fy. AIWAK v Chiraně/.

Ze strany zahraničních kapitalistických firem a monopolů je snahou prosadit dodávky technologií a zařízení, které ČSSR nepotřebuje, což v některých případech vede k prohlubování nežádoucí závislosti. V této souvislosti jsou podchycovány poznatky o prosazování jednotlivých kapitalistických firem a monopolů formou kompromitace – uplácení jednotlivých vedoucích hospodářských funkcionářů, včetně využívání tlaku přes nejvyšší představitele strany a vlády, jako důsledek jednání na nejvyšší úrovni, např. sdružení NSR fy. SHL, prezentované v ČSSR majitelem fy. HÖLTER, Heinrichem HÖLTEREM, v oblasti dodávek odsiřovacích zařízení pro čs. tepelné elektrárny a další kruhy obchodní činnosti.

Dalším jevem projevujícím se v čs. ekonomice jsou stále se množící žádosti čs. organizací k provádění samostatné zahraničně obchodní činnosti. V této souvislosti se pak vyskytují situace, kdy tyto organizace nabízejí své výrobky pod hranicí světových cen, ale i cen obvyklých pro čs. organizace zahraničního obchodu, čímž dochází ke vzájemné konkurenci čs. podniků a zboží na zahraničních trzích, ztrátám trhů a v celkovém důsledku k poškozování čs. národního hospodářství, např. dodávky čs. hutního materiálu do Turecka čs. organizacemi PZO FEROMET a INEX Praha.

V oblasti dopravy je zaznamenán zvýšený počet mimořádných událostí, zejména v železniční dopravě, kde nadále přetrvávají nedostatky ve stavu tratí, vozového a lokomotivního parku, včetně tech. zařízení. V oblasti civilního letectví se projevuje neřešený problém především v letovém úseku, kde je kritický stav letového personálu a v leteckém parku, nedostatek náhradních dílů, což v konečném důsledku může vést ke vzniku mimořádné letecké události.

Po schválení zákona č.173/88 Sb. o podniku se zahraniční majetkovou účastí a jeho vstoupení v platnost od 1. 1. 1989 se projevuje zvýšená snaha čs. organizací po založení společného podniku s majetkovou účastí kapitalistických firem. K 15. 7. 1989 bylo jednotlivými ústředními orgány státní správy vydáno celkem 36 povolení k založení společného podniku s majetkovou účastí z kapitalistických států na území ČSSR. V této oblasti jsou zjišťovány snahy kapitalistických účastníků o poškozování čs. ekonomiky, jako např. při výstavbě hotelu FORUM a TĚŠNOV v Praze.

V souvislosti s probíhající přestavbou hospodářského mechanismu v ČSSR a v souladu s rozhodnutím nejvyšších stranických a státních orgánů je prováděna nová právní úprava v oblasti ochrany státního, hospodářského a služebního tajemství. V návaznosti na přijetí zákona o státním podniku je zaznamenána nejednotnost vedoucích hospodářských pracovníků a pracovníků státních orgánů k plnění povinností v této oblasti a jsou přijímána opatření k odstranění adminis-

trativních a byrokratických přístupů, které mnohdy v této oblasti převažovaly.

A. Lorenc a spol., 8 T/91, sv. XIV., obálka č. 3, str. 28-36. Kopie strojopisu.

1) V první polovině textu byla provedena řada úprav (především změna přítomného i budoucího času na minulý, pády; větší úpravy či přepisy rozsáhlejších částí vět byly provedeny u odstavců pátého, sedmnáctého, osmnáctého, triadvacátého a čtyřadvacátého, menší u dalších třinácti), je znát snahu o precizování formulací. Provedené vpisy jsou bohužel na přístupné kopii z valné části nečitelné. Tím, že je zpřístupněn původní čistopis Podkladu podstata tohoto závažného textu nijak neutrpí. Úpravy (a především opravy) se evidentně týkaly neobratných formulací. Poslední varianta dokumentu byla – jak vyplývá z datace – dokončena po 31. červenci 1989. V případě, že část textu byla škrtnuta bez náhrady, je příslušná část vět označena kurzívou. Chovanec později tvrdil: „Na dotaz, abych uvedl bližší okolnosti k celostátní poradě konané 20. 7. 1989, uvádím, že na takové poradě jsem nebyl. Já jsem se zúčastňoval pouze porad, které se konaly vždy koncem roku, svolával je I. náměstek a zúčastňovali se jich i náčelníci odborů, a na kterých se projednávalo celkové zaměření práce na další období. Pokud vím, k uvedené poradě jsme nějaké návrhy předkládali, měli jsme určité připomínky ke konkrétní praxi, byly např. problémy, když bylo nutno odejmout některým nelegálním strukturám různé technické prostředky jako počítače, rozmnožovací stroje apod. Někjaké závěry z této porady jsme dostali, ale bližší údaje si nepamatuji. Pouze pokud si vzpomínám, tak tehdy byl uložen úkol, že některé vysoké školy provedou vyhodnocení veškerých právních norem tak, aby bylo zjištěno, co všechno se v naší práci dá využít.

Byla mi předložena část závěrů z uvedené porady, kde je mimo jiné stanoven úkol – hlavní organizátory nezákonných skupin včas izolovat před 21. 8. 1989 umístěním v CZZ.

K tomu uvádím, že si nejsem vědom, že by na základě tohoto pokynu došlo k nějakému zvláštnímu postupu, vlastní mechanismus proběhl jako v ostatních případech. Nemohu uvést samozřejmě nic bližšího k tomu, jakým způsobem byl tento úkol do závěrů porady zahrnut. Pokud si vzpomínám, tak prakticky veškeré špičky opozice byly v srpnu 1989 mimo Prahu, takže rozsah zajišťovacích opatření byl minimální. To chci zdůraznit v tom směru, že opozice tehdy podnikla rozsáhlé přípravy a byla přesvědčena o tom, že dojde ke skutečné masové vystoupení, které povede ke změně zřízení“. *Protokol o výsledku svědka ing. Miroslava Chovance ze 7. 1. 1991.* In: A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. VI., str. 1071. Chovanec zpochybňoval svou přítomnost již při předchozím výsledku 5. 1. 1991. Srovn.: *Protokol o výsledku svědka ing. M. Chovance ze dne 5. 1. 1991.* In: Tamtéž, sv. XXXI., str. 94-95.

2) Srovn. Gruntorád, Jiří: *O nezávislých iniciativách...*, s. 21.

3) Srovn. Servis VIA Praha 044/89, zpr. 4 *O svolání Několik vět.*

4) Srovn. *Domovní prohlídky a další represe proti Několika větám*, in: Informace o Chartě 77 č. 15/1989, s. 9, dále *Domovní prohlídky a další represe...*, Servis VIA Praha 046/89, zpr. 9.

5) Srovn. Servis VIA Praha 040/89, zpr. 3 *Společný dopis nezávislých iniciativ před sedmým vlád zemí Varšavské smlouvy*, publikován in: Zpravodaj HOS č. 5/1989, s. 1-2, Zpravodaj Čs. helsinského výboru č. 4/1989 a tiskem in: *Čas Demokratické iniciativy: Sborník dokumentů*, Praha 1993, dok. č. 87, s. 151-152 a in: *Hnutí za občanskou svobodu: Dokumenty*, ÚSD AV ČR, Praha 1995, dok. č. 64, s. 153-154 a dále in: *Stanoviska a dokumenty I.*, Čs. helsinský výbor, Praha 1992, s. 56. Adresátem zde nedatovaného dopisu je předseda Rady ministrů a poslanci Nejvyššího sovětu, Moskva, SSSR.

6) V originále je nesprávně uvedeno „J. LIPINSKÉHO“. Omyl pravděpodobně vznikl při přepisu odposlechu.

7) Srovn. *Polští přátelé v Praze*, Servis VIA Praha 045/89, zpr. 4 a *Návštěva polských přátel v Praze pokračuje*, dtto, zpr. 5, *Komuniké ze setkání Polsko-čs. solidarity*, dtto, zpr. 6, *Polští hosté u V. Havla a A. Dubčeka*, dtto, zpr. 14 a *Další jednání Polsko-čs. solidarity*, Servis VIA Praha 046/89, zpr. 5; z písemností StB např. Příloha k DSZ č. 118/89 z 28. srpna 1989 Obsah rozhovoru V. HAVLA s představiteli polské SOLIDARITY.

8) Viz pozn. 3.

9) Srovn. *Shromáždění NMS na podporu vězněných odpíračů vojenské služby*, Servis VIA Praha 047/89, zpr. 3.

10) Srovn. *Dopis NMS-IDS M. Gorbačovovi*, Servis VIA Praha 045/89, zpr. 8.

11) Srovn. *Návštěva H. D. Genschera v Praze*, Servis VIA Praha 042/89, zpr. 11.

12) Srovn. *Obnovení činnosti českého centra Pen-klubu*, Informace o Chartě 77 č. 15/1989, s. 18 a Servis VIA Praha 047/89, zpr. 9.

13) Srovn. *Družstvo Atlantis*, Servis VIA Praha 054/89, zpr. 15 a *Družstvo Atlantis*, in: Informace o Chartě 77 č. 19/1989, s. 18; dále Příloha k DSZ č. 91/89 z 20. 7. 1989 Zájem V. Havla založit nakladatelské družstvo ATLANTIS.

14) Srovn. *Desetiletí vyhlášeno: Společný pastýřský list k roku blahosl. Anežky Přemyslovny z 29. 11. 1988*, vydali čeští biskupové a administrátoři diecézí, in: Informace o církvi č. 1/1989, s. 20.

15) Srovn. Servis VIA Praha 039/89, zpr. 4.

DOKUMENT č. 3

1989, [před 18. srpnem,¹⁾ Praha]. Současná státobezpečnostní situace. Příspěvek náčelníka S-StB Praha plk. Jiřího Bytčánka.²⁾

Státobezpečnostní situace v hl. m. Praze a Středočeském kraji je v současné době charakterizována těmito hlavními nepřátelskými aktivitami:

1/ Činnost vnitřního nepřítele se stále více orientuje k naplnění hlavního strategického záměru – sjednocení všech dosud roztržštěných skupin opozice a vytvoření kompaktního opozičního hnutí, schopného konkurovat stranickému a státnímu vedení ČSSR a vést s ním dialog. Přitom je zcela zřejmé, že se nemá jednat o konstruktivní dialog, ale o koncentrovaný útok proti politickým a ústavním základům ČSSR v dimenzích pamfletu „Několik vět“. Zveřejnění tohoto pamfletu a následující podpisová akce /zájem je především o „zvučná“ jména populárních osobností/ jsou součástí této taktiky nepřítele.

Byla zaznamenána snaha sjednotit různé ideové proudy opozice na základě společného programu, přijatelného pro všechny tzv. „nezávislé iniciativy“ a pod společným názvem „Československý občanský výbor“, jehož předsedou by měl být Václav HAVEL. Vyplynulo to ze schůzky zástupců některých „nezávislých iniciativ“ /HOS, DI, CHARTA-77, pražské a brněnské NMS/, která se konala 11. 7. v Brně /divadlo Na provázku/.³⁾ Jak vyplývá z komuniké vydaného z této schůzky, mají být do budoucna zdůrazňovány především „pozitivní“ cíle opozice a vytvoření „pozitivní“ politický program. Dosud nebylo zjištěno, v čem vnitřní nepřítel spatřuje tyto „pozitivní cíle“ uvažovaného politického programu, z diskusí na toto téma však lze odvodit, že to má být útok na vedoucí úlohu komunistické strany ve společnosti, proti „nedemokraticky“ zvolenému Federálnímu shromáždění a proti mechanismu přípravy nové Ústavy. Tyto myšlenky zaznívají v materiálech a diskusích členů tzv. Demokratické iniciativy a byli to zřejmě oni (MANDLER, ŠTOLBOVÁ, DOLEŽAL, STOROŽENKO), kteří je prosadili do komuniké z brněnské schůzky, kde se doporučuje věnovat pozornost myšlence ustavení Ústavodárného shromáždění. Tuto myšlenku D. I. specifikuje ve svém materiálu z konce června t. r., kde navrhuje, aby FS ČSSR ukončilo svou činnost k 1. 1. 1990, byl vyhlášen „mimořádný volební zákon“ a na jeho základě zvoleno Ústavodárné shromáždění.⁴⁾

Nelze zatím odvodit, nakolik jsou tyto integrační snahy opozice reálné a nakolik, tak jako již několikrát v minulosti, převládnu individuální a skupinové zájmy a neochota podřídit se. Že rivalita

v řadách vnitřního nepřítele není nezanedbatelná svědčí i situace kolem tzv. Demokratického informačního střediska, založeného z iniciativy D. I., kde se projevuje zřejmá snaha narušit informační monopol Petra UHLA (INFOCH, zprávy pro VIA). Je to zdůvodňováno tím, že UHL záměrně blokuje některé informace „nezávislých iniciativ“, v pozadí však je enormní zájem o finanční dotace ze Západu.

2/ Nadále pokračují aktivity v souvislosti s pamfletem *Několik vět* a články „Kdo seje vítr“ a „Záškodníci odhaleni“ zveřejněnými v Rudém právu.⁵⁾ Vnitřní nepřítel si odvodil, že zmíněné články v RP/a ohlasy zveřejňované v denním tisku/ jsou součástí kampaně před 21. 8., vedené k diskreditaci nezávislých iniciativ a zejména CHAR-TY-77. Téměř ve všech skupinách nepřítele je na toto téma diskutováno a jsou zaujímana odmítavá stanoviska. OBRODA, NMS a MKJL vydaly prohlášení, jejichž hlavními myšlenkami je, že se jedná o nebezpečný pokus vykonstruovat neexistující spojení mezi demokratickými silami a kriminálními zločinci.⁶⁾

Počátkem července bylo ojediněle zjištěno, že se projevují tendence infiltrovat mezi pracující pamflet „Několik vět“ a získávat pod něj podpisy. Konkrétně se jednalo o ČKD Lokomotivka a ČKD Polovodíče. Organizátorům se však nepodařilo získat potřebnou podporu a vyvolat větší pozornost. V několika případech bylo též zjištěno, že pracovní /i stranické/ kolektivy odmítají zaujímat k pamfletu záporné stanovisko, pokud se neseznámí s jeho textem.

Je zřejmé, že se pamflet „Několik vět“ a situace s tím související /podpisy atd./ na určitou dobu má stát důležitým materiálem podvrtné propagandy IDC v období před srpnem. Pravidelně jsou zveřejňována jména signatářů, přičemž bylo zjištěno, že např. pracovníci Radia Svobodná Evropa mají zájem především o jména populárních osobností, nebo o osoby se zajímavými profesemi /vědci, kulturní pracovníci atd./. Jména dělníků, žen v domácnosti a pod. odmítají.

3/ Ze zjištěných poznatků vyplývá, že výročí srpnových událostí v r. 1968 se opět má stát důležitým momentem k otevřenému vystoupení vnitřního nepřítele. Zatím však nebylo rozhodnuto o jeho formě. Někteří radikálové /např. mluvčí CH-77 Tomáš HRADÍLEK/ prosazují konfrontační vystoupení s „klacky a řetězy“, jiné varianty však hovoří o „rozptýlené demonstraci“, „protestním korzu“ a pod. V každém případě se však má jednat o akci s celostátní působností. Podle informací získaných z brněnského prostředí opozice /Jar. ŠABATA/ byl ustaven koncem června „přípravný výbor iniciativ“, který má připravit tiché demonstrace /bez transparentů/ ve všech větších městech v ČSSR. Účastníci by se setkali na několika místech /např. v Praze 5 - 7 míst/ a společně by se sešli k zazpívání hymny.

O přípravách demonstrací v srpnu jednal též koordinační výbor HOS. Podle návrhů, které zde zazněly, by se měly v Praze uskutečnit

rozptýlené demonstrace /včetně Václavského náměstí, kde by měly být položeny květiny a zapáleny svíčky za „oběti srpna 1968“/, nebo „protestní korzo“ na pěší zóně. Zcela jasno není ani o termínu konání demonstrací. Reálné jsou oba termíny /20. a 21. 8./ neboť organizátoři mají zájem na tom, aby se pražské demonstrace zúčastnilo co nejvíce mimopražských osob, ale aby se zúčastnilo co nejvíce osob i na akcích mimo Prahu.

Provokační demonstrace mají být opět propagačně zajištěny /„náborové letáky“ má zajistit Petr UHL přes počítačovou tiskárnu/. Hlavní propagační kampaň má proběhnout týden před 21. 8.

Určitým ověřením akceschopnosti a reaguece státních orgánů má být 31. 7. v 17.00 hod. demonstrace tzv. „odpíračů vojenské služby“, kterou připravuje NMS v okolí náměstí Míru v Praze 2.⁷⁾

Vzhledem k této situaci jsou na Správě SNB hl. m. Prahy a Sčk připravována opatření, na jejichž realizaci se podílí všechny teritoriální útvary StB i VB:

a) izolace aktivních představitelů nepřátelských skupin a kriminálních elementů, u kterých je vzhledem k poznatkům předpoklad účasti – povoláním na voj. cvičení

- umístěním na CZZ 2x 48 hod.

- střežení v místě bydliště, zvýšený dohled;

b) pohovory, prokurátorská a SNB výstraha;

c) byly stanoveny zásady systému velení, organizace a součinnosti s dalšími útvary SNB, vojsk MV, LM, spolupráce s NV, sdělovacími prostředky;

d) byly stanoveny zásady komplexního informačního toku, veškeré poznatky budou centralizovány na Správě StB za využití výpočetní techniky.

A. Lorenc a spol., 8 T/91, sv. XIV., obálka č. 3, str. 41-45. Kopie strojopisu.

1) Čistopis písemnosti byl analytikou S-StB Praha připraven před 20. červencem, dle příjmového razítka FMV byl dokument – spolu s dalšími – administrativně podchyten až 18. srpna 1989.

2) Na počátku roku 1991 byl Bytčánek dotazován: „Na uvedené poradě byl projednán materiál s názvem ‚Konkretizace některých opatření k výročí ve druhém pololetí 1989‘. Uveďte, zda si na projednání tohoto materiálu vzpomínáte, zda jeho písemné vyhotovení bylo předáno přímo či zasláno později správám StB krajů, a vyjádřete se k tomu, jaká byla podle výsledků porady závaznost tohoto dokumentu.“

Odpověď: Nevím to již přesně, ale myslím, že tento materiál tam byl přednesen, a myslím, že jej přednesl plk. Vykypěl. Pokud si vzpomínám, jeho písemné vyhotovení nebylo na poradě rozdáváno, domnívám se, že materiál se měl na základě připomínek dopracovat, ovšem upozorňuji na to, že výše popsane okolnosti si nepamatuji přesně

a mohu se mýlit. Nevím, zda uvedený materiál byl na naší správu doručen později. K dotazu uvádím, že každý náčelník správy StB vystupoval na uvedeném poradě s diskusním příspěvkem, tedy i já jsem tam měl diskusní příspěvek...

Otázka: Součástí písemných materiálů z porady dne 20. 7. 1989 je písemně zpracovaný diskusní příspěvek na téma: Státobezpečnostní situace v hlavním městě Praze a Středočeském kraji. V rámci tohoto diskusního příspěvku je na str. 4, mimo jiné, uvedeno, že vzhledem k situaci jsou na Správě SNB hlavního města Prahy a Středočeského kraje připravována opatření, na jejichž realizaci se podílí všechny teritoriální útvary StB i VB. Jako opatření pod bodem a) je uvedeno: izolace aktivních představitelů nepřátelských skupin a kriminálních elementů, u kterých je vzhledem k poznatkům předpoklad účasti – povoláním na vojenské cvičení – umístění do CZZ 2x 48 hod. – strážení v místě bydliště, zvýšený dohled. Vyjádřete se k tomu a uveďte zejména, kdo tato opatření připravoval a jakým způsobem měla být realizována.

Odpověď: K tomu bych chtěl uvést, že se jednalo z mé strany o návrh opatření, který jsem na poradě přednesl. Pokud jde o následnou realizaci tohoto návrhu, myslím, že se takto postupovalo s výjimkou umísťování osob v CZZ. Pokud by bylo došlo i k umístění do CZZ, na což si nevzpomínám, tak takovéto opatření mohlo být v praxi realizováno pouze na základě předem schváleného návrhu 2. správou SNB a pravděpodobně i 1. náměstkem FMV.

Otázka: Uveďte, zda se domníváte, že váš návrh opatření, přednesený dne 20. 7. 1989 na výše citované poradě, je v souladu s tehdy platnými právními předpisy, zejména s příslušnými ustanoveními zákona o SNB, a to především ve vztahu k opatřením spočívajícím v umísťování osob do CZZ na dobu 2x 48 hodin.

Odpověď: K tomu mohu uvést, že se domnívám, že v té době to bylo správné, protože to vycházelo z nařízení vyšších služebních funkcionářů. Na dotaz, které vyšší funkcionáře mám na mysli, uvádím, že to byl bývalý náčelník KS SNB JUDr. Chmelíček a po linii StB 1. náměstek FMV gen. Lorenc a metodicky nás řídila též bývalá 2. správa SNB. „*Protokol o výslechu svědka Jiřího Bytčánka ze dne 4. 1. 1991.* In: A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. VI., str. 1046-1049. O několik měsíců později svoji výpověď doplnil: „Pokud se týká, zda jsem opatření umísťování do CZZ na 2x 48 hodin uvedl mezi těmi, které směřují k izolaci nepřátelských osob, na poradě dne 20. 7. 1989, k tomu bych chtěl uvést, že pokud se to objevilo v zápisu mého diskusního příspěvku, popř. v písemné přípravě k diskusnímu příspěvku, a pokud jsem to měl říci já, tak jsem to i řekl. Ale chtěl bych k tomu uvést, že když vycházím z toho, že porady se zúčastnili nejvyšší představitelé různých součástí FMV, že poradu svolal tedy 1. náměstek FMV Lorenc, a když svolával takovouto poradu, musel podle mého názoru svolavatel dát určité zaměření, protože já stejně jako ostatní náčelníci jsme museli dokladovat, jaká opatření navrhuje přijmout v souvislosti s 21. 8. 1989. Nemohli jsme vystupovat bez toho, aniž bychom věděli k čemu máme vystoupit. Zaměření muselo přijít ve formě šifry. Alespoň to bylo obvyklé v těch případech, kdy se svolávala na takovéto úrovni celostátní porada. Ta šifra podle mého musela obsahovat tytéž zaměření. Dále bych chtěl uvést k tomu, že jsem vycházel ze specifík Prahy, protože my jsme zde na našem teritoriu, za které jsme odpovídali, měli další součásti FMV, což v jiných krajích nebylo, a navíc 2. správa SNB prováděla výkon služby, ač měla provádět zejména metodickou a řídicí činnost. Navíc v našem případě existovala dvojkolejnost stranického řízení, správa StB Praha byla řízena KV KSČ, po linii VB byla Městská správa SNB řízena Městským výborem KSČ a správa VB Středočeského kraje stejně jako my byla řízena KV KSČ.“ *Protokol o výslechu svědka JUDr. J. Bytčánka ze dne 22. 8. 1991.* In: A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. XXXI., str. 21-22.

3) Srovn. *Čas Demokratické iniciativy* 1987-1990, Nadace Demokratické iniciativy pro kulturu a politiku, Praha 1993, dok. č. 89, s. 154 a *Hnutí za občanskou svobodu 1988-1989: Sborník dokumentů*, ÚSD AV ČR, Praha 1994, dok. č. 68, s. 159.

4) *Čas Demokratické iniciativy...* c. d., dok. č. 83, s. 146. Materiál *Akční program*

Demokratické iniciativy se však o Ústavodárném shromáždění a ukončení činnosti FS ČSSR nezmiňuje.

5) Srovn. Rudé právo č. 152 z 30. června 1989.

6) Srovn. *Společné prohlášení NMS, HOS a DI*, in: Bulletin NMS 11/89, s. 27 (s datem Brno 11. 7. 1989), tiskem in: *Čas demokratické iniciativy...*, dok. č. 90, s. 155-156 (zde otištěno bez podpisů a data, avšak s průvodním dopisem zakládajících účastníků DI, určeným veřejnosti z 20. 7. 1989) a in: *Hnutí za občanskou svobodu...*, dok. č. 69, s. 159-160, zde je ovšem datován Praha, 12. 7. 1989; dále Příloha k DSZ č. 87/89 ze 14. července 1989 Vytvoření integračního výboru čs. opozice.

7) Srovn. *Setkání NMS 31. 7. 1989*, Servis VIA Praha 046/89, zpr. 8 a *Shromáždění NMS na podporu vězněných odpíračů vojenské služby*, Servis VIA Praha 047/89, zpr. 3.

DOKUMENT č. 4

1989, [před 20. červencem, České Budějovice]. Podklady k diskusnímu vystoupení, č. j. OS-00253/0V-89. Přísně tajné. Prvopis. Příspěvek náčelníka S-StB České Budějovice pplk. JUDr. Josefa Veselého.

Celkový vývoj operativní situace v Jihočeském kraji v problematikách vnitřního protivníka je relativně příznivý, neboť nedošlo k zásadnějšímu narušení ekonomické a politické situace. Přesto je zjišťován další nárůst aktivity antisocialistických sil se vzájemnou organizační propojeností. Je patrný vzrůst nápadu protisocialistických písemností – zejména se jedná o „anketu“ zpochybňující úlohu KSČ ve vedení společnosti. Podchytili jsme její výskyt ve více případech (20) prakticky ve všech okresech kraje. S ohledem na připravovaná protisocialistická vystoupení vnitřního protivníka, směřovaná k výročí internacionální pomoci, nebyly na teritoriu kraje zjištěny poznatky nasvědčující přípravám k takovému vystoupení. Nelze však vyloučit zájem jednotlivců nebo skupinek osob z řad vnitřního protivníka o výjezd do Prahy. Je připravováno opatření s cílem zabránit jim dostupnými prostředky v jejich záměrech.

V problematikách pravice kontrolujeme pokračující schůzky býv. funkcionářů KSČ soustředěných kolem Jana DUBY /1925/,¹⁾ býv. vedoucího tajemníka KV KSČ, a Leopolda HOFMANA /1913/, objektu akce „KANOVNÍK“,²⁾ signatáře CH-77, býv. vedoucího branného a bezpečnostního výboru NS ČSSR. Skupina navázala styk na představitele „OBRODY“ v Praze, odkud získává protisocialistické písemnosti (INFOCH, DIALOG apod.). Na doporučení HOFMANA se členové skupiny do aktivní činnosti v „OBRODĚ“ nezapojují, protože tuto „iniciativu“ považují za neperspektivní. Jsou však podchyceny jejich tendence rozšířit svůj „diskusní kroužek“ o další osoby a přenést tak svou činnost i na další okresy kraje. Skupina je pod naší kontrolou.

V problematice byl také získán závažný poznatek k negativní činnosti býv. náčelníka O-StB Prachatic Adolfa HŘEBÍKA /1923/, důchodce, vyloučeného z KSČ (objekt akce „VELITEL“),³⁾ bytem Prachatic, který od zatím nezjištěných osob v Praze získává protisocialistické písemnosti (Lidové noviny, dokumenty CH-77, apod.), které má za úkol rozmnožovat a předávat dalším zájemcům. Je prováděno intenzivní rozpracování závadové činnosti objektu a opatření ke zjištění všech jeho styků v návaznosti na Prahu.

Z hlediska společenské nebezpečnosti představují hlavní protisociální sílu nelegální struktury, které jsou v kraji zastoupeny:

CH-77, NMS, DI, ISO a HOS /Iniciativa soc. obrany, Hnutí za obč. svobodu/. Za aktivní členy seskupení lze považovat signatáře CH-77 ing. Jana LITOMISKÉHO /1943/ z Vyskytné, okr. Pelhřimov (objekt akce „BRATR“) ⁴⁾ a ing. Pavla ROUBALA /1948/ z Častrova, okr. Pelhřimov, (objekt akce „LUBA“). ⁵⁾ Mezi aktivisty NMS patří nyní trestně stíhaná Renáta PÁNOVÁ /1971/ prodavačka z Tábora (objekt akce „NEMSI“), ⁶⁾ Ruth ŠORMOVÁ /1965/ ze Soběslavi (objekt akce „VYCHOVATELKA“), ⁷⁾ Miroslav CRHA /1963/, dělník Lesního závodu Prachatice, Tomáš TVAROCH /1963/ z Českých Budějovic a další. V rámci naší činnosti jsme v poslední době získali poznatky o existenci skupiny aktivistů „HOS“ (asi 6 osob) z Prachaticka, mezi něž patří i býv. učitelka ZŠ, která dosud aktivně pracuje s pionýry v divadelním kroužku. Poznotek je ve stadiu prověřování. Zvlášť pozoruhodná je aktivita Miroslava CRHY /aktivního účastníka protispolečenských demonstrací v říjnu 1988 a v lednu 1989 v Praze/, který dne 1. 7. 1989 zorganizoval ve Volarech lesní brigádu za účasti 23 osob z celé ČSSR. Vesměs šlo o osoby se vztahem na nelegální struktury (pro podporu případně stíhaných). Operativní cestou jsme také podchytili připravovanou účast Ruth ŠORMOVÉ (aktivistky NMS) na besedě plánované v rámci programů „Mezinárodního budovatelského tábora“ v Dačicích na okr. J. Hradec. Téma besedy se mělo týkat výkonu alternativní vojenské základní služby. Je realizováno opatření s cílem zamezit účasti ŠORMOVÉ na uvedené besedě.

V rámci kontroly činnosti nezávislých struktur na území Jihočeského kraje jsme podchytili vznik tzv. „diskusního fóra Písek“, jehož 4 členové požadovali registraci fóra na MěNV Písek. I když nebyly zjištěny závadové projevy členů „DFP“ (diskusního fóra Písek), bylo jim ze strany MěNV doporučeno uplatnění jejich iniciativy v některé ze stávajících složek NF. Na okrese Písek se rovněž projevila ze strany antisocialisticky orientované osoby snaha zaregistrovat na NV „Klub přátel A. Dubčeka“.

V současné době mimo hlavních úkolů směřujících k pronikání do tzv. nezávislých iniciativ připravujeme v rámci projektu „KLÍN“ ⁸⁾ i veřejnou diskreditaci nepřátelských osob pomocí stranického tisku, kde bude konfrontována jejich póza „bojovníků za lidská práva“ s jejich kriminální trestnou činností, příživnickým způsobem života apod.

V prostředí církví a sekt došlo zejména u církve římsko-katolické k částečnému útlumu aktivity po předchozí podpisové kampani k výzvě známé pod názvem „31 bodů“. ⁹⁾ Bez narušení politické situace proběhla církevní pouť na oslavu sv. Jana Nepomuckého Neumanna ve dnech 17. - 18. 6. 1989 v Č. Budějovicích, v Prachaticích za účasti vysokého církevního kléru z ČSSR i ze Západu. ¹⁰⁾ Oficiálně se v církevním prostředí hodnotila pouť jako úspěšná, ale na druhé straně se projevilo výrazné zklamání z malé účasti věřících na této církevní

slavnosti, která měla být podle záměrů organizátorů „demonstrativní podporou“ požadavků církve. Na této akci, kde se předpokládala účast více než 10 000 věřících (z toho v Č. Budějovicích to bylo ve skutečnosti 2 500 osob a v Prachaticích 3 500 osob na hlavních obřadech), nedošlo k žádnému negativnímu vystoupení, přes účast některých signatářů CH-77 z Prahy a z našeho kraje.

Trvalou pozornost si zasluhuje problematika ochrany mládeže, kde se ojediněle vyskytují případy skryté nebo otevřené podpory antisocialistických sil. Nedá se však hovořit o typických projevech mládeže (týká se to především části učňovské a vysokoškolské mládeže). Pro značnou část mladé generace je příznačný nezájem o politické otázky a tendence vyhýbat se jakékoliv angažovanosti. Hlavní směry zájmů mládeže se zaměřují na účast při vystoupeních hudebních skupin charakteristických „heavy-metalovým projevem“, případně projevy stylu „PUNK“. Ojediněle se objevují i fašizující projevy (především u učňovské mládeže). Tyto tendence jsou námi včas podchycovány a řešeny za účasti vedení učilišť, organizací SSM apod. Pozitivní je, že bez podstatných negativních jevů proběhlo i Mezinárodní setkání mládeže na Šumavě. Pod operativní kontrolou máme ustanovené osoby z řad mládeže, které se v roce 1988 a 1989 zúčastnily protisocialistických demonstrací v Praze.

Na úseku protizákonných písemností se do současné doby nevyskytly žádné písemné či jiné projevy vyzývající k přímé účasti na připravovaném protisocialistickém vystoupení k výročí internacionální pomoci. Zjištěné případy mají především charakter podpory CH-77 (J. Hradec) nebo požadavky odchodu sovětských vojsk z ČSSR (Strakonice), či nápisy útočící proti KSČ (Písek). V posledních dvou případech byl odhalen pisatel těchto projevů a je prováděno opatření vůči nim. Rovněž byli odhaleni pisatelé anonymních dopisů, v prvním případě obsahující výzvu k fyzické likvidaci adresátky – členky KSČ (pachatel – pracovník ZÚ ČSAD – je již ve vazbě), v druhém případě šlo o urážlivý dopis znevažující činnost funkcionářů KSČ na jeho pracovišti (na FF Č. Budějovice). Pachatel bude řešen vedením pracoviště propuštěním z pracovního poměru.

V operativní činnosti vystupuje do popředí politicky velmi citlivá otázka ekologie. To lze doložit i tím, že v souvislosti s výstavbou jaderné elektrárny Temelín je vedena v sousedním Rakousku kampaň za zastavení její výstavby. Součástí této kampaně byly ve dvou případech protesty rakouských st. příslušníků na čs. státní hranici. Naposledy k tomu došlo 15. 7. 1989 v prostoru celního Dvořiště, kde 9 rakouských občanů /mezi nimi i novinářka rakouské tiskové agentury – APA/ požádalo o vydání vstupních víz do ČSSR. Jako důvod cesty uvedli: „Protest gegen (proti) Temelín“. Po zamítavém stanovisku čs. orgánů pak rozvinuli transparenty s nápisy „Atomový spád

nezná hranic“, „Žádný Černobyl u rakouských hranic“. Jeden z účastníků pak celou událost fotografoval.

Dlouhodobě jsou plněny úkoly v případech teroristických výbuchů v Č. Budějovicích, v Pelhřimově (akce „EXPLOZE“¹¹⁾ a „VÝBUCH“).¹²⁾ Tyto akce jsou rozpracovány jako prioritní. U vytipovaných osob jsou prováděna aktivní rozpracování za využití tech. prostředků a současně jsou plněny další úkoly dle řídicího štábu akce.

Závěrem bych chtěl zdůraznit, že o zjištěných závažných jednáních protivníka informujeme v co nejkratší době vedoucí funkcionáře KSČ a lidosprávy v kraji a jednotlivých okresech, s nimiž i společně postupujeme při řešení konkrétních problémů (zajištění církevní sítě v PT a ČB, provokace Zelených na OPK apod.).

A. Lorenc a spol., 8 T/91, sv. XIV., obálka č. 3, str. 37-40. Kopie strojopisu.

1) J. Duba byl od 2. 2. 1973 rozpracováván v signálním svazku NÁSTROJAŘ s r. č. 9419 na 2. odb., 3. odd., později na 3. odb., 1. odd. Od 2. 2. 1973 byl veden i ve svazku NO 1/12, který byl 16. 7. 1986 přeregistrován na NO 3/278 a veden na O-StB České Budějovice, kde byl také v prosinci 1989 zničen.

2) V akci KANOVNÍK byl od 8. 6. 1970 rozpracováván postupně několika odd. II. odboru S-StB České Budějovice L. Hofman (nejprve svazek PO reg. č. 8598, od 27. 11. 1970 osobní, k 3. 4. 1974 evidován jako „NO - 1/1 Č. B.“). 8. 6. 1989 založilo 1. oddělení II. odboru S-StB Č. B. další osobní svazek reg. č. 18674; zničen byl 6. 12. 1989.

3) V akci VELITEL byl ve svazku PO reg. č. 9839 rozpracováván od 13. 2. 1974 do 13. 7. 1978 A. Hřebík. 17. 5. 1989 na něj byl pod stejným číslem zaveden signální svazek. Od 7. 3. 1974 byl také evidován jako NO 3/11, později, v r. 1989 pak jako NO 12/89. Oba svazky byly zřejmě 6. 12. 1989 zničeny.

4) Akce BRATR, vedená proti J. Litomiskému O-StB Pelhřimov, byla registrována 26. 3. 1977. Ze spisu PO bylo rozpracování převedeno do signálního svazku (reg. č. 12504), a poté, k 3. 10. 1979, byl registrován jako NO I/1. Po obnovení svazku NO v polovině ledna 1984 byl veden až do 5. 12. 1989, kdy byl zničen. Osobní svazek (reg. č. 13845) byl registrován 7. 11. 1979, v polovině listopadu 1981 uložen do operativního archivu S-StB České Budějovice; po obnovení veden až do počátku prosince 1989, kdy měl být skartován.

5) Administrativní podchycení akce LUBA vedené O-StB Pelhřimov proti ing. P. Roubalovi v tzv. registru svazků S-StB České Budějovice bylo provedeno 4. 12. 1980. Svazek NO (kat. II/10) r. č. 14361 byl zničen 5. 12. 1989. Signální („S“) svazek registrovaný 8. 6. 1989 byl 2. 12. 1989 v rámci skartací taktéž zničen.

6) Akce NEMSI byla O-StB Tábor proti R. Pánové zavedena 16. 1. 1989 v rámci spisu PO, který byl 11. 5. převeden na svazek osobní a dne 6. 12. 1989 zničen.

7) R. Šormová byla v akci VYCHOVATELKA (spis PO reg. č. 34930) rozpracována od roku 1987 nejprve 3. oddělením 1. odboru X. správy (po reorganizaci 1. odd. 11. odboru II. správy SNB). Dne 22. 12. 1988 byl svazek předán O-StB Tábor (reg. č. 18462), 1. 6. převeden na signální a 6. 12. 1989 zničen.

8) Srovn. Žáček, Pavel: *Celostátní projekt „Klín“*. In: sborník *Securitas imperii* 1, Vydavatelství a nakladatelství MV ČR, Praha 1994, s. 60-84.

9) Srovn. *Podněty katolíků k řešení situace věřících občanů v ČSSR z 29. 11. 1987*, petice byla zaslána 7. 12. 1987 na Generální prokuraturu ČR, podpisová akce byla zahájena 1. 1. 1988, In: *Informace o církvi* č. 2/1988, s. 8 a tiskem *Studie* č. 115 (I/1988), s. 54-60.

10) Srovn. *Pouť ke cti sv. Jana Nepomuka Neumanna*, In: *Informace o Chartě 77* č. 13/1989, s. 17, tiskem *Studie* č. 124-125 (IV-V 1989), s. 383.

11) Jak vyplývá z Návrhu na založení agenturně pátracího svazku „EXPLOZE“, byl založen „pro ukládání materiálů z rozpracování poznatků vztahujících se k výbuchu, který nastal dne 28. 10. 1986 okolo 03.20 hod. mezi budovami Památníku dělnického hnutí v jižních Čechách, KNV a KV KSČ v Českých Budějovicích. Dne 2. 4. 1987 byla nalezena před budovou KS SNB v Plzni časovaná nálož a dne 13. 9. 1988 došlo v Pelhřimově v době okolo 02.20 hod. k výbuchu mezi budovami OV KSČ, ONV a OV SSM...“, *Návrh na založení agenturního pátracího svazku pod názvem „EXPLOZE“ 2. oddělení II. odboru S-StB Brno ze dne 12. 1. 1989*. Tyto údaje potvrzují i registry: jako první byla registrována 7. 4. 1987 akce NÁLOŽ 3. oddělení II. odboru S-StB v Plzni (k 19. 1. 1989 byla přejmenována na EXPLOZE a převedena na 2. oddělení); 16. 9. 1988 nechalo O-StB Pelhřimov registrovat pátrací svazek „EXPLOZE“ na „MU v Pelhřimově“; v lednu 1989 bylo pátrání rozšířeno na téměř všechny kraje českých zemí; centrálně byla akce podchycena od 10. 1. 1989 2. oddělením 10. odboru II. správy.

12) Ze tří nalezených záznamů (vždy šlo o pátrací svazek) v krajských registrech z let 1983-1986 můžeme vyvodit, že v akci VÝBUCH šlo o zjišťování pachatelů „anonymních telefonátů o výbuchu“.

DOKUMENT č. 5

1989, [před 20. červencem,¹⁾ Plzeň]. Operativní situace na teritoriu Zpč. kraje na úseku vnitřního protivníka. Příspěvek náčelníka S-StB Plzeň pplk. Jana Ludvíka.

Od počátku roku 1989 a zvláště v jeho II. čtvrtletí jsou v prostředí vnitřního protivníka na teritoriu Zpč. kraje zjišťovány *sílicí²⁾* tendence aktivizace nepřátelské činnosti. *Dochází k nárůstu činnosti opozičních skupin oproti³⁾* předcházejícímu období, kdy existovala různá roztržitěná ohniska bez vzájemné propojenosti. Současná činnost vykazuje značnou snahu o sjednocení s cílem vytváření jednotného uskupení, které by organizovalo a koordinovalo konkrétní akce. Dle agenturních poznatků uvedená činnost sleduje určité osamostatnění od tzv. „Pražského centra“ a vytvoření podmínek pro všestranné zabezpečení akceschopnosti v případě izolace Centra.

V rámci teritoria Zpč. kraje jsou svojí činností charakteristické tři skupiny tzv. nezávislých občanských iniciativ působících v oblasti okresů:

Klatovy - (TOPIČ,⁴⁾ ŽLUVA,⁵⁾ MAREK⁶⁾ – mají propojení jak na centrum v Praze, tak na vystěhované signatáře CH v Rakousku), Plzeň – (nejvýrazněji se projevují a vůdčí roli sehrávají objekti akcí KALIB,⁷⁾ PINGL,⁸⁾ BALÍK,⁹⁾

K. Vary – (vůdčí roli sehrává objekt akce CESTA¹⁰⁾ a osoby soustředěné kolem vydávaného samizdatu „STRES“, objekt akce SOVA,¹¹⁾ SLON,¹²⁾ VENTIL).¹³⁾ Uvedené uskupení koordinuje nepřátelskou činnost na teritoriu okresů K. Vary, Sokolov a Cheb.

K dosažení jednotnosti byla zorganizována již konspirativní setkání představitelů uvedených skupin. První 22. 4. 1989 v Plzni, jehož výsledkem bylo zvolení objektů akcí CESTA, KALIB, BALÍK a SOVA za zástupce Zpč. kraje do VONSu, zajištění akcí v Horní Blatné motivovaná „ekologickou pomocí“ krušnohorským lesům a organizace demonstrativního aktu dne 6. 5. 1989 k uctění památky amerických vojáků padlých při osvobozování Plzně.¹⁴⁾ Přijetím aktivních opatření k hlavním organizátorům bylo docíleno, že akce, *kteře se zúčastnilo cca 200-300 osob*, měla chaotický průběh a nebylo nutné přijímat žádná fyzická opatření proti jejím účastníkům. *Proces¹⁵⁾* sjednocování opoziční činnosti byl využit k podstavě agenturních prostředků do tohoto prostředí s vytvořením podmínek pro rozkrývání dalších záměrů nepřátelské činnosti a přijímání rozkladných opatření. Druhá schůzka představitelů se uskutečnila 12. 5. 1989 a jejím výsledkem byl návrh na založení tzv. „Zpč. iniciativy“ jako vrcholu pro

sdužení všech skupin a koordinace jejich činnosti. Na následné schůzce dne 10. 6. 1989 v přítomnosti zástupců CH-77, Hnutí za občanskou svobodu a Demokratické iniciativy¹⁶⁾ došlo k upevnění vůdčího postavení v opoziční činnosti objektu akce CESTA, byla zvýrazněna činnost karlovarského uskupení, přijat záměr ve směru přípravy oslav osvobození Zpč. kraje v roce 1990 s odrazem proamerické orientace. Z průběhu jednání *byla* zřejmá snaha o uplatnění nátlakových akcí formou demonstrací, organizování nelegálních výstav obrazů, večírky, diskusní kroužky i na teritoriu Zpč. kraje. Předpoklad zvýšené aktivity je zejména u představitelů mladší generace *zastupované objektem akce KALIB* a dalšími přívrženci undergroundového směru a Punku, kteří se netají svými radikálními názory a jsou nepřátelským prostředím motivováni pro otevřený střet se současným zřízením.

V nepřátelské činnosti skupin se projevuje působení zahraničních ideodiverzních center, zejména RSE, kterého využívají pro propagaci a aktualizaci své činnosti v řadách posluchačů na základě informací předávaných *objektem akce PINGL* pracovníci RSE ČEŘOVSKÉ. Jmenovaná při těchto relacích upřesňuje požadavky RSE v oblasti předávání konkrétních informací o pořádaných akcích, jejich dopad na prostředí a současně úkoluje opoziční skupiny k další činnosti. Dle agenturních poznatků je prováděno s přihlédnutím ke kvalitě informací finanční ohodnocení prostřednictvím firmy ALIMEX. Využívaný kanál spojení máme pod zpravodajskou kontrolou. *Jistý svůj uliv má TV NSR.*

Kromě výše uvedené činnosti je zjišťován nárůst aktivity v oblasti rozšiřování písemných materiálů opozičních skupin, nejaktivněji se projevuje *objekt akce CESTA a SLON*¹⁷⁾ redakční činností v materiálu STRES. Současné tendence jsou zaměřeny na získání celokrajské působnosti tohoto materiálu s vytvořením dopisovatelské sítě na celém teritoriu.

V návaznosti na organizování podpisových akcí je v propojení na Prahu *objektem akce ŽLUVA a ELEMENT*¹⁸⁾ realizováno rozšiřování této činnosti na teritoriu okresu Klatovy, a v současné době je zahájeno trestní stíhání pro přečin dle § 6 písm. c, zák. 150/69 Sb. u objektu akce ELEMENT. *Objekt akce PINGL zorganizoval v propojení na objektu akce DOMINO II*¹⁹⁾ *podpurnou podpisovou akci za pamflet „Několik vět“ v řadách laikátu ŘKC.*

Zvýšená aktivita je agenturními prostředky signalizována i z prostředí osob vyloučených za pravicové postoje v krizových letech z KSČ. V propojení na činnost tzv. nezávislé iniciativy OBRODA 88 v Praze došlo k ustavení přípravného výboru odbočky tohoto klubu v Plzni, ve kterém jsou hlavní exponenti pravice z let 1968-69. Představitel přípravného výboru (St. NEDVĚD) byl na jednání zástupců

OBRODY v Praze dne 17. 6. 1989 zvolen do tzv. zastupitelstva, udržuje osobní styky na místopředsedu výkonného výboru MENCLA, organizuje a vytváří podmínky pro působení nezávislé iniciativy v podmínkách kraje. Dle agenturních poznatků bylo 12. 7. 1989 zorganizováno setkání členů přípravného výboru v Plzni, jsou získávány další osoby pro činnost a to i osoby, které nebyly stranicky v předcházejícím období řešeny nebo jsou bezpartijní. Vlastní činnost odbočky OBRODY v Plzni je pod agenturní kontrolou a jsou přijímána opatření zavedením dalších prostředků do této struktury s cílem vytvoření podmínek pro uplatňování vlivových opatření.

Pokračující aktivita nepřátelského působení je zpravodajskými prostředky zjišťována a operativně dokumentována v prostředí církvi, na teritoriu Zpč kraje zejména v ŘKC. Jsou potvrzovány tendence utvrzování věřících o nepřátelském postoji strany a státu vůči církvi, prohlubování odporu ke státní církevní politice, vyvolávání podpisových nátlakových akcí, organizování nelegálních struktur apod. Nejvýrazněji v této oblasti vystupuje *objekt akce DOMINO II*,²⁰⁾ který vzhledem ke svému funkčnímu postavení sjednocuje a organizuje řádovou činnost na celém území ČSSR. Kromě aktivního zapojení do činnosti nelegální církve jsou zpravodajskými prostředky kontrolovány vazby objektu na prostředí opozice, v *posledním období styky s objektem akce PINGL*, který jej pravidelně informuje o záměrech další činnosti představitelů tzv. nezávislých iniciativ. Současně potvrzována tendence objektu *akce PINGL* o získání podpory z řad věřících pro nátlakové akce vůči státním představitelům /viz podpisová akce na podporu pamfletu „Několik vět“/.

Výrazně se činnost objektu akce DOMINO II projevuje k aktivitě členů III. řádu sv. Dominika, kde se osobně podílí s provinčním převorem /objekt akce ŘEHOLNÍK/²¹⁾ na ideovém zpracovávání mladých věřících v protisocialistickém směru. Za tímto účelem jsou realizovány pravidelné konspirativní schůzky tzv. společenství laiků v bytech angažujících se osob, jejichž průběh je pod agenturní kontrolou.

V oblasti činnosti dalších církví na teritoriu kraje se nejvíce projevuje Československá církev evangelická /ČCE/ a Církev československá husitská /CČSH/. Kladně se v působení těchto církví odráží při eliminaci nepřátelských tendencí vliv agenturních prostředků, je trvale bráněno proniknutí do vedení představitelů[m] tzv. nové orientace v ČCE, tlumeny jsou některé tendence o zneužití církevního prostředí k protispolečenským vystoupením.

I přes pozitivní výsledky dosažené ve výše uvedených oblastech nepřátelského působení jsme si vědomi řady problémů v naší práci i složitosti:

- v oblasti agentury máme vybudovány dobré pozice, ale u klatovské skupiny stojíme okrajově;

- agentura po [linii] I. a III. odboru neprodukuje signalizaci k VN a zejména vazby propojení VN na vnějšího protivníka;

- v oblasti ekonomiky máme částečný přehled o názorové hladině ve vyčleněných objektech kontrarozvědného rozpracování, *v dalších oblastech je to slabší*;

- určité složitosti nám nastávají po získání procesní dokumentace, kdy protivník přechází *do hlubší ilegality*²²⁾.

Ke všem těmto problémům přijímáme opatření;

- naši práci nepříznivě ovlivňují i dílčí poznatky o prosakování informací mimo resort MV.

V mimooperativní činnosti, i když s touto velmi úzce souvisí, se budeme muset zaměřit na politickou zralost a ideovou pevnost mladších příslušníků StB a součinnost s VB.

ČP.

A. Lorenc a spol., 8 T/91, sv. XIV., obálka č. 3, str. 73-76. Kopie strojopisu.

1) Na záhlaví úvodního listu stojí poznámka „K poradě dne 20. 7. 1989 (k VN). Použito.“ a nečitelná paraфа. Příspěvek byl opět zaregistrován až 18. srpna 1989. V textu byly rukou škrtnuty či naopak připsány některé krátké pasáže; pokud nešlo o změnu času (je – byla) apod., jsou vyznačeny kurzívou. Samotný Ludvík se později snažil bagatelizovat úlohu západočeského teritoriálního útvaru StB proti opozici: „...v západních Čechách bylo mizivé množství vedoucích osobností tehdejších nelegálních struktur, navíc v Plzni došlo za uvedené období v podstatě k jedinému vystoupení daného charakteru, a to ve dnech 5. - 6. 5. 1989, tedy v době výročí osvobození Plzně armádou USA... Těžko mohu uvést další podrobnosti k dané činnosti na území ZČ kraje, neboť jednak jde o události před delší dobou, dále je nutno uvést, že [v] oblasti vnitřního zpravodajství jsem nepůsobil dlouho a především jsem měl jako náčelník správy vzhledem hlavně k značnému soustředění vojsk na území kraje dost starostí v oblasti boje s vnějším protivníkem a na úseku ochrany ekonomiky.“ *Protokol o výslechu svědka Jana Ludvíka ze 7. 1. 1991.* In: A. Lorenc a spol., sv. VI., str. 1075.

2) Původní výraz „silné“ byl škrtnut.

3) Celá pasáž byla nahrazena: „V porovnání s ...“.

4) P. Hrach byl jako NO/43 zaregistrován před 9. 8. 1978 O-StB Klatovy (reg. č. 21366). Signální svazek akce TOPÍČ byl zaveden 11. 5. 1988 taktéž O-StB Klatovy.

5) V akci ŽLUVA (původně ŽANDA) registrované od 27. 7. 1987 v signálním, později osobním svazku (reg. č. 45178), byl 2. oddělením 2b odboru (po reorganizaci 6. odd. 2. odboru) S-StB Praha rozpracován V. Žufan. Téhož dne byl O-StB Klatovy založen svazek NO III/104, reg. č. 24015, převedený 18. 2. 1988 také do Prahy (reg. č. 45852). Později byla „objektu akce“ přiznána zvýšená „nebezpečnost“ převedením na NO 2. kategorie č. 584 (2/584). Oba svazky byly 7. 12. 1989 zničeny.

6) Akce MAREK nebyla ztotožněna.

7) Akce KALIB nebyla ztotožněna.

8) V akci PINGL byl od počátku února 1978 v signálním svazku rozpracováván J. Šašek. K 28. 4. 1989 byla akce obnovena 2. oddělením II. odboru S-StB Plzeň. Jako

NO II/82 byl zaregistrován 3. oddělením II. odboru S-StB Plzeň (od 12. 1. 1978 řídilo akci 1. oddělení a po 10. 6. 1982 Plzeň-město) již 7. 7. 1977 (reg. č. 20595).

9) Registrace akce BALÍK (signální svazek reg. č. 28746) byla provedena na žádost 1. oddělení II. odboru S-StB Plzeň 2. 10. 1987, 10. 2. 1988 zaregistrovali „objekta akce“ V. Libala i jako NO II/277 (reg. č. 28961).

10) J. Konečný byl jako NO/102 zaregistrován již v polovině prosince 1979 (3. oddělení II. odboru S-StB Plzeň), 15. 7. 1980 „předáno K. Vary“, 8. 2. 1984 zpět na 3. oddělení II. odboru a 5. 1. 1988 opět O-StB Karlovy Vary. Signální svazek akce CESTA (O-StB K. Vary), reg. č. 30003, byl administrativně podchycen 10. 5. 1989.

11) Akce SOVA nebyla ztotožněna.

12) V akci SLON byl O-StB Sokolov 17. 3. 1988 registrován spis PO (reg. č. 29070) na T. Kábrta, 26. 7. téhož roku přeregistrován na signální svazek a pravděpodobně koncem roku 1989 skartován.

13) Akce VENTIL nebyla ztotožněna.

14) Srovn. *Protifašistická demonstrace v Plzni*, Servis VIA Praha 023/89, zpr. 9 a dále *Protifašistická demonstrace v Plzni*, Informace o Chartě 77 č. 10/1989, s. 16. Podrobnosti uvedl bývalý náčelník KS SNB Šarman: „Já sám si vzpomínám na jedinou konkrétní akci, ke které došlo v Plzni a to dne 6. 5. 1989, kdy určitý okruh organizátorů, na jejichž jména si nevzpomínám, [na] dvě osoby si vzpomínám konkrétně, byli to pánové Šašek a Rampich, kteří podepsali oznámení, které adresovali na NV v Plzni, že chtějí pořádat vzpomínkovou akci na oslavu výročí osvobození západních Čech americkou armádou. Tenkrát rada NV v Plzni tuto akci nepovolila přes naše doporučení, vzpomínám si, že náčelník Správy VB pplk. Moltaš o tomto jednal s předsedou KNV panem Novotným. Rada NV v Plzni se podle předsedy KNV měla rozhodnout sama a rozhodla, že akci zakazuje. Já jsem osobně ověřoval u primátora Plzně, jestli akci povolili či nikoliv, když mě řekl, že povolení nebylo vydáno, tak jsem nařídil a KS SNB byla požádána NV o spolupráci při doručení rozhodnutí o nepovolení akce jejím organizátorům. Šlo o to... doručit [ho] těm, kteří byli pod žádostí podepsáni. Kromě dvou výše uvedených to byla ještě jedna osoba. Potom jsem žádal, aby se dostavil na místo, kde se měla akce konat, odpovědný zástupce NV, do svého štábu MBO jsem přizval tajemníka NV v Plzni, rozhodl jsem o přidělení příslušného počtu příslušníků jako pořádkové jednotky a řekl jsem, že je na pracovních národních výborů, aby demonstrantům řekli, že akce je nepovolená a v případě, že se lidé nerozejdou, že musí odpovědný pracovník NV požádat velitele zásahové jednotky o zákrok. Pořádková jednotka tenkrát o zákrok požádána nebyla, velitel pořádkové jednotky [z]hodnotil [situaci], že k porušení veřejného pořádku nedošlo... Provedla se dokumentace celé akce včetně videozáznamu a byl stanoven závěr, že velitel pořádkové jednotky rozhodl správně, když s jednotkou nezakročil. K narušení pořádku ten den jednotlivými osobami došlo, jejich činnost byla zadokumentována, jednalo se o 10 - 15 osob, část z nich byla postoupena k řešení pro přestupky národním výborům, u části z nich chtěla prokuratura, abychom jim předali materiály, ale jak jsem informován, tak i prokuratura odevzdala případy jednotlivých osob k projednání národním výborům. K této akci došlo v rámci MBO. Po 6. 5. 1989 jsem se dozvěděl od náčelníka Správy StB pplk. Ludvíka, že došlo k zajištění několika osob organizátorů celého shromáždění, nevím kolik to bylo přesně osob, vím, že tyto osoby nebyly zcela totožné s těmi, kteří žádali o povolení demonstrace. Já jsem se Ludvíka zeptal, zda bylo postupováno v souladu se zákonem, on mi řekl, že tyto osoby i přesto, že byly upozorněny na to, že demonstrace není povolena, měly v úmyslu se jí zúčastnit, a že proto byly zajištěny a že celý postup byl konzultován s prokuraturou. Předpokládám, že postup byl konzultován s městskou prokuraturou v Plzni... ještě před provedením zajištění. O akci jsme podali informaci na FMV, každý podle své linie, já jsem informoval přímo ministra Kincela před akcí i po akci. Koho informoval Ludvík po své linii, to nevím. Pplk. Moltaš informoval generála Nováka... Vzpomněl jsem si, že je možné, že můj zástupce pro StB pplk. Ludvík v květnu 1989 jel na krátkodobou stáž

nebo školení do SSSR a že to nebyl on, kdo mne po 6. 5. 1989 dokladoval okolnosti zadržení organizátorů shromáždění z tohoto dne, ale že toto dokladoval jeho zástupce mjr. Slavík.“ *Protokol s RSDr. Innocencem Šarmanem ze 7. 1. 1991*. In: A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. VI., str. 1078-1082.

15) Původně byl použit výraz „Prvopočátkem aktivizace...“.

16) Srovn. *Setkání aktivistů západočeských nezávislých iniciativ*, Servis VIA Praha 035/89, zpr. 2 a dále *Setkání aktivistů...*, Informace o Chartě 77 13/1989, s. 16.

17) Krycí jména nahrazena souslovím: „Karlovarská skupina...“

18) Akce ELEMENT nebyla ztotožněna.

19) Dne 22. 12. 1982 byla 2. oddělením II. odboru S-StB Plzeň zahájena akce DOMINO II proti J. Dukovi (signální sv. reg. č. 24691). Počátkem roku 1989 byl svazek předán 1. oddělení.

20) Krycí jméno akce nahrazeno slovem „provinciál“.

21) Akce ŘEHOLNÍK byla poprvé administrativně podchycena 3. 11. 1987 proti V. Taušovi na žádost 2. oddělení II. odboru S-StB Plzeň (signální svazek, reg. č. 28799). 2. 2. 1988 byl zaregistrován jako NO II/275, reg. č. svazku 28931.

22) Nahrazeno: „na větší konspiraci“.

DOKUMENT č. 6

**1989, 19. červenec, Ústí nad Labem. Bezpečnostní situace v Severočeském kraji před 21. výročím internacionální pomoci.¹⁾
Zpráva S-StB Ústí n/Labem.**

Bezpečnostní situaci v Severočeském kraji bylo možné do konce měsíce června 1989 hodnotit jako stabilizovanou. Od počátku července je však zjišťován nárůst výskytů podpisových a letákových akcí, jejichž obsahové zaměření přechází z oblasti ekologie na politické požadavky. Jedná se zejména o podpisové akce k pamfletu „Několik vět“, do kterých se kromě několika jednotlivců z Ústí nad Labem, Teplic, České Kamenice a Liberce zapojili i signatáři CH-77 z Liberce a Chomutova. Tři organizátoři podpisových akcí (TOMÁŠEK, FAJMON, SLEZÁK) jsou stíháni pro přečin dle § 6., písm. c zák. č. 150/69 Sb.²⁾ Vůči ostatním účastníkům byla provedena profylaktická opatření. Při domovních prohlídkách u vytipovaných členů chomutovské skupiny signatářů CH-77 (TOMÁŠEK, ĎURICA) bylo zajištěno 100 výtisků pamfletu „Několik vět“, 100 ks čtvrtého čísla samizdatu NOS a další protisocialisticky zaměřené tiskoviny. Rovněž byl zajištěn rozmnožovací rámeček, blány, barvy a větší množství papíru.³⁾

Naproti tomu poklesl počet anonymních výhružných telefonátů. V měsíci červenci byly zaznamenány pouze dva, vyhrožující destrukcí v hotelu Zlatý jelen v Jablonci nad Nisou a v domě kultury v Teplicích. Oba telefonáty se po prověření ukázaly jako klamné. V jabloneckém případě byli pachatelé již odhaleni. Jednalo se o vrátného z výstaviště v Jablonci n. N., člena KSČ, a žákyni Zvláštní školy cikánského původu, kteří jednali pod vlivem alkoholu.

Na dvou místech kraje (Most, Litoměřice) bylo zjištěno rozšiřování letáček a organizování podpisových akcí požadujících propuštění tzv. politických vězňů VEVERKY, CIBULKY a STÁRKA. Jako organizátor uvedené akce v Litoměřicích byl odhalen lodník ČSPLO a účastník lednové protispolečenské demonstrace (Aleš STŘEDA, 1962), u kterého byl zajištěn dopis vládě ČSSR se žádostí o okamžité propuštění STÁRKA, včetně podpisového archu se 33 podpisy převážně kriminálně závadových osob a toxikomanů. Dále u něho byly zajištěny samizdaty VOKNO a VOKNOVINY. Je stíhán pro přečin dle § 6, písm. c, zák.č. 156/69 Sb.

V objektu OÚNZ Most a na faře ŘKC v Ústí n. Labem - Trmicích byl zjištěn výskyt protisocialisticky zaměřené dotazníkové akce, formulované jako průzkum veřejného mínění blíže neurčenou nezávislou

skupinou. Cílem účelově koncipovaných otázek je zpochybnit vedoucí úlohu KSČ ve společnosti. Po organizátorech dotazníkové akce je pátráno.

Preventivním opatřením vůči členovi Mírového klubu J. Lennona v Děčíně (ADAMEC) bylo zabráněno jeho záměru uskutečnit dne 8. 7. 1989 24-hodinovou protestní hladovku před objektem s. p. KAB-LO Děčín.

Od posledního červnového týdne do současné doby byl na teritoriu kraje zaznamenán výskyt šesti anonymních, výhružných a urážlivých dopisů, adresovaných vedoucím tajemníkům OV KSČ Chomutov a Teplice, předsedovi MěNV Chomutov, členům KSČ v Duchcově a dvěma pracovníkům n. p. Severografia Ústí nad Labem. Po pisatelích je pátráno.

Dne 11. a 13. 7. 1989 byly zjištěny protisocialistické nápisy a vyobrazení, obsahově zaměřené proti internacionální pomoci v srpnu 1968, KSČ a SSSR, na autobusovém nádraží ČSAD v Chomutově a v podchodu v Ústí n. L. Další obdobné nápisy byly zjištěny dne 16. 7. 1989 na budově koldomu v Litvínově okr. Most, kdy byli jako pachatelé odhaleni dva učňové (mlad. Č., 1973 a nezlet. D., 1974). Č. je stíhán pro tr. čin dle § 202/1 tr. zákona.

Agenturně operativními prostředky je signalizována narůstající aktivita antisocialistických sil v souvislosti s blížícím se 21. výročím internacionální pomoci, kdy jsou získávány poznatky k akcím plánovaným v Praze. V rámci Severočeského kraje je v tomto směru aktivní liberecká skupina signatářů a stoupenců CH-77, která vyvíjí snahu o internacionalizaci opoziční činnosti. Za tím účelem vycestoval Jiří FAJMON do PLR, kde se setkal s aktivistou organizace „Wolność i pokój“ Miroslavem JASINSKIM, který je podle vlastního vyjádření určen pro styk s opozičními iniciativami v Severočeském kraji. JASINSKI přislíbil zajištění rozmnožovacích strojů, které však podle posledních poznatků pravděpodobně do 21. srpna 1989 nebudou do ČSSR dodány. Počátkem srpna má FAJMON uskutečnit další schůzku s JASINSKIM s cílem zajistit dovoz tiskovin z PLR. V součinnosti s II. S-SNB jsou připravována aktivní opatření k zamezení činnosti této skupiny osob. Jiné poznatky, signalizující přípravu konkrétních akcí k 21. 8. 1989 na teritoriu kraje, nebyly získány.

Většinou pracujících a občanské veřejnosti Sčk je činnost antisocialistických sil včetně provokační výzvy „Několik vět“ odsuzována. V n. p. SEBA Liberec spoluzaměstnanci spontánně zabránili signatáři CH-77 (Polák) v jeho snaze zneužít schůze ROH ke zveřejnění „Několika vět“. Mezi pracujícími, zejména příslušníky LM, je zjišťován názor, podle kterého by orgány státní moci měly vůči protisocialistickým silám postupovat tvrdším způsobem, bez ohledu na případný negativní mezinárodní ohlas.

Podle dosavadního vývoje bezpečnostní situace lze na území Sčk očekávat klidný průběh 21. výročí internacionální pomoci. O případné narušení klidu a veřejného pořádku se mohou pokusit signatáři a stoupenci CH-77 z Liberce, případně z Chomutova, jednotlivé osoby zejména z řad politicky nevyspělé mládeže, nebo kriminálně závadové osoby pod vlivem alkoholu. Není však předpoklad toho, že by případná narušení klidu a veřejného pořádku získala širší podporu občanů kraje, nebo že by hrozila hromadná protispolečenská vystoupení.

Úkoly vyplývající z pokynu I. NMV ČSSR k aktivizaci agenturně operativní práce ze dne 7. 7. 1989, jsou v rámci Sčk plněny. Zjištěné případy protispolečenské nebo trestné činnosti stb charakteru jsou ihned řešeny ve spolupráci s územními stranickými orgány a prokuraturou za úzké součinnosti s VB.

A. Lorenc a spol., 8 T/91, sv. XIV., obálka č. 3, str. 97-99.

Kopie strojopisu.

1) Dokument je datován 19. července, registrován byl až 18. srpna 1989.

2) Srovn. Sdělení VONS č. 1048: *Jiří Fajmon podezřelý z přečinu*, in: Informace o Chartě 77 č. 15/1989, s. 6.

3) Srovn. *Represe proti samizdatu v Chomutově*, in: Informace o Chartě 77 č. 15/1989, s. 16.

DOKUMENT č. 7

1989, [před 20. červencem, Hradec Králové]. Operativní situace na teritoriu východočeského kraje.¹⁾ Příspěvek náčelníka S-StB Hradec Králové pplk. RSDr. JUDr. Josefa Hakla.

Operativní situace v průběhu roku 1989 na teritoriu Včk je charakterizována nárůstem aktivit stoupenců CH-77 a jejich iniciativ, výhrůžných telefonátů, anonymních písemností, podpisových nátlakových akcí a působení IDC v návaznosti na protistátní akce organizované centrem „opozice“ v Praze. Zvláště negativně zapůsobila na občanskou veřejnost vystoupení protisocialistických sil v lednu 1989 v Praze a Vsetatech, včetně vystoupení kulturních a uměleckých pracovníků na podporu předního exponenta CH-77 Václava HAVLA. Z Včk se zúčastnilo protisocialistických akcí v Praze a Vsetatech 136 osob, zejména z iniciativy tzv. Nezávislého mírového sdružení.²⁾

V současné době působí v kraji 7 iniciativ CH-77, do kterých je aktivně zapojeno celkem 291 osob. Nejvyšší počet osob je soustředěn v NMS, dále v tzv. SPUSA a v DI. S výjimkou iniciativy „HAVLÍČKOVA MLÁDEŽ“³⁾ byly nové iniciativy založeny na popud předních signatářů CH-77 a jsou jimi řízeny. Východočeská iniciativa „HAVLÍČKOVA MLÁDEŽ“ byla založena počátkem roku 1989 Pavlem ŠIMONEM /1964/, Petrem NOVOTNÝM /1966/, Petrem HRABALÍKEM /1962/ a Martinem ŠMÍDEM /1963/ jako reakce na opatření orgánů SSM v případě Klubu SSM v Havlíčkově Brodě a od samého počátku je pod vlivem stoupenců NMS. V seskupení je soustředěno cca 26 osob.

Akcí a organizační aktivitu vyvíjí v rámci kraje tzv. Výbor východočeské opozice v čele se signatářkou CH-77 Jarmilou STIBICOVOU /1933/, který prostřednictvím signatářů CH-77 Jaroslava HAVELKY, HANY JÚPTNEROVÉ, Stanislava PITAŠE, Františka POSTUPY, Jana HRUDKY, Pavla KŘIVKY a dalších aktivistů organizuje „nové iniciativy“ na teritoriu kraje. Koncepce činnosti vychází od mluvčích a předních exponentů CH-77 Václava HAVLA, Petra UHLA, Jaroslava ŠABATY, Tomáše HRADÍLKA a dalších.

V současné době je prvořadým cílem opozice proniknout do oficiálních struktur NF, diskreditovat KSČ a její vedoucí úlohu ve společnosti, ovlivnit veškeré vrstvy společnosti, zejména však mladou generaci vlastním politickým programem. K tomu využívají již získaných zkušeností z internacionalizované opoziční činnosti a podpory zahraničních vládních a nevládních organizací a ideodiverzních center. K dočasnému útlumu aktivit protisocialistických sil došlo v období trestního stíhání a výkonu trestu V. HAVLA. Jmenovaný po návratu

z výkonu trestu nepřerušil ani neomezil svoji protisocialistickou činnost, naopak prohloubil vazby na IDC, realizoval řadu schůzek a kontaktů se *západními umělci*⁴⁾ a politiky, podílel se na vypracování pamfletu „Několik vět“.

Po propuštění HAVLA opozice aktivizuje svoji činnost, což je dokumentováno rozšiřováním pamfletu „Několik vět“ (na teritoriu Včk 11⁵⁾ výskytů), organizováním podpisových, nátlakových akcí a pochodů. Na teritoriu kraje bylo do současné doby organizováno 11 podpisových nátlakových akcí v prostředí signatářů CH-77, nových iniciativ a v tzv. volné mládeži.

Zvýšila se i aktivita ideodiverzních center, je zaznamenán nárůst ideodiverzních materiálů zasílaných do Včk i nárůst kontaktů čs. občanů na jednotlivá IDC. Současně se zvýšil zájem IDC o kontakty především se signatáři CH-77, stoupence nových iniciativ a propagátory „ekologického pacifismu“. Konkrétní poznatky jsou zjišťovány k signatáři CH 77 Jaroslavu HAVELKOVÍ /styk na Svědectví v Paříži/ a Pavlu KRÍVKOVÍ na pobočku IDC Svědectví ve Vídni a RSE. KRÍVKA je jedním ze zakladatelů tzv. EKOMONITORU, nové iniciativy CH-77. Jeho činnost je zaměřena na shromažďování EKO informací, jejich předávání do zahraničí a organizování podpisových akcí /např. proti výstavbě vodních děl Gabčíkovo-Nagymaros/.⁶⁾

K utlumení aktivit nepřátelských sil v kraji byla realizována následující profylakticko rozkladná, preventivní a represivní opatření:

- ve dnech 15.-26. 1. 1989 22 nejaktivnějších osob z Včk varováno před účastí na demonstracích v Praze.⁷⁾ Přes přijatá opatření se zúčastnilo z Včk nepovolených demonstrací v Praze a Všetatech 136 osob, se kterými následně proveden zápis o výpovědi podle § 19 zák. č. 40/74 Sb. a o jejich protispolečenské činnosti informován zaměstnavatel a místní stranické a státní orgány. Pražskou prokuraturou byly stíhány 3 osoby pro trestnou činnost dle § 156 TZ a 3 osoby předány k řešení ONV Praha 1;

- dne 15. 2. 1989 byl v Hradci Králové zadržen sig. CH-77 Martin VĚCHET s podpisovými archy „PETICE za propuštění HAVLA, JIROUSE, MARVANOVÉ a PETROVÉ“. Případ byl předán MěNV Hradec Králové k přestupkovému řízení - pokuta 500,- Kčs,⁸⁾

- dne 23. 2. 1989 byla vyhlášena VÝSTRAHA nác. KS SNB Růženě KOVAČÍČOVÉ, která na pokyn Jarmily STIBICOVÉ organizovala podpisové akce;

- dne 8. 4. 1989 bylo zabráněno setkání členů nelegální iniciativy SPUSA, kterou organizovala signatářka CH-77 Jarmila STIBICOVÁ /1933/ v Pardubicích pod legendou setkání abiturientů. Účastníci nepovoleného setkání jsou stíháni pro § 6a zák. č. 150/69 Sb., v současné době [to] je celkem 27 členů SPUSA.⁹⁾ Dne 12. 5. 1989 bylo kontrolováno opakované setkání SPUSA v Pardubicích, kde orga-

nizátoři po dohodě s pracovníky RSE připravovali provokaci proti orgánům SNB s cílem zpochybnit trestní stíhání účastníků schůzky SPUSA z dubna 1989 a diskreditovat orgány SNB;

- ve dnech 23.-28. 4. 1989 byl zmařen za úzké součinnosti s VB a dalšími státními orgány pokus aktivistů a signatářů CH-77 o konání demonstrativních protestních akcí ve Vrchlabí /okres Trutnov/ u příležitosti 1. výročí úmrtí Pavla WONKY.¹⁰⁾ Realizovaným opatřením byla tlumena organizační aktivita signatářů CH-77 Jarmily STIBICOVÉ /1933/, Hany JÜPTNEROVÉ /1952/ a Jiřího WONKY /1950/ s pozitivním výsledkem. Hrob Pavla WONKY navštívilo v inkriminovaných dnech pouze 56 osob, zádušní mše se zúčastnilo cca 70 osob. Z exponentů a mluvčích CH-77 byla kontrolována účast HRADÍLKA, VONDRY, PLACÁKA a DEVÁTÉHO. K narušení veřejného klidu [a] pořádku nedošlo;

- v rámci celostátní akce MÁJ¹¹⁾ bylo ve dnech 29. 4.-1. 5. 1989 realizováno profylakticko rozkladné opatření se stoupenci, sig. CH-77, aktivisty NMS, SPUSA a DI v kraji s cílem zamezit narušení prvomájových oslav. Celkem bylo uskutečněno 56 individuálních pohovorů se zápisem o výpovědi a následným varováním před nežádoucí protispolečenskou aktivitou.¹²⁾ Přes provedené opatření byly zjištěny pokusy o narušení oslav v Havlíčkově Brodě, kde východočeská iniciativa „HAVLÍČKOVA MLÁDEŽ“ pod vedením Pavla ŠIMONA /1964/ vystoupila s transparentem „HAVLÍČKOVA MLÁDEŽ ZDRAVÍ 1. MÁJ“. ¹³⁾ V České Skalici /ok. Náchod/ rozvinula skupinka vedená sig. CH-77 Stanislavem PITAŠEM transparent bez nápisu a v Trutnově člen NMS Radek LANGHAMMER /1965/ společně s Josefem ČÍŽKEM /1945/ rozvinuli transparent „PODPORUJTE ČS. NEZÁVISLÉ OBČANSKÉ INICIATIVY“;¹⁴⁾

- dne 6. 5. 1989 bylo realizováno v součinnosti s II. S-SNB opatření k zabránění schůzky exponenta „čs. opozice“ Petra UHLA s představiteli polské a maďarské opozice v prostoru Krkonoš s kladným výsledkem;¹⁵⁾

- dne 18. 5. 1989 byl Okresním soudem v Náchodě odsouzen signatář CH-77 Stanislav PITAŠ /1957/ pro trestné činy dle §§ 151/1 a 156/2 TZ k souhrnnému odnětí svobody v trvání 10-ti měsíců nepodmíněně ve 2. nápravné skupině.¹⁶⁾ Dne 12. 7. 1989 proběhlo odvolací líčení, ve kterém byl snížen výkon trestu na 6 měsíců nepodmíněně;¹⁷⁾

- dne 19. 5. 1989 se uskutečnila v Jaroměři /okr. Náchod/ schůzka „představitelů východočeské opozice“. Na schůzce byli přítomni Jan HRUDKA /1956/, Jarmila STIBICOVÁ /1933/, Jaromír STIBIC /1930/, Zdeněk INGR /1953/, Aleš VALENTA /1964/, Zdeněk RUDOLECKÝ /1954/, Jarmila STREJCOVÁ /1933/, Václav ČERNÍK /1950/ a exponent CH-77 Jaroslav ŠABATA /1927/ z Brna. Schůzky se zúčastnili dva členové Československé strany socialis-

tické, které na akci přivedl Aleš VALENTA. Jaroslav ŠABATA přednesl současnou koncepci „čs. opozice“, kde prvořadým cílem je proniknout do oficiálních struktur Národní fronty, diskreditovat KSČ a její vedoucí úlohu ve společnosti, ovlivnit veškeré vrstvy společnosti, zejména mladou generaci, vlastním politickým a ekonomickým programem. Připravit stoupence a přívržence na volby do zastupitelských sborů;

- za hodnocené období byly na teritoriu kraje signatáři CH-77 a aktivisty „nových iniciativ“ rozšiřovány podpisové nátlakové petice s archy, včetně letáků s následujícím obsahem: Petice za propuštění S. DEVÁTĚHO, V. HAVLA, J. PETROVÉ, F. STÁRKA, Prohlášení klubu právní podpory, Programové prohlášení mírového klubu J. Lennona, Žádost o opětovné prošetření úmrtí P. WONKY a Vzpomínka na P. WONKU, materiály občanské iniciativy – Za civilizované Československo, Humanistická internacionála, letáky NMS proti válečným hračkám a za propuštění J. PETROVÉ. Ing. Pavel KRÍVKA /1960/ organizoval v uvedeném období podpisovou nátlakovou akci po celé ČSSR k zastavení výstavby vodního díla Gabčíkovo - Nagymaros.¹⁸⁾ V průběhu měsíce června bylo registrováno v kraji celkem 23 kusů ankety zabývající se průzkumem veřejného mínění tzv. „nezávislé skupiny“. Dne 22. 6. 1989 zjištěn výskyt 6-ti kusů letáků, které informovaly o soudním procesu se sig. CH-77 Františkem STÁRKEM. Dne 4. 7. 1989 byl zaslán na adresu Okresního soudu v Ústí nad Orlicí výhrůžný anonymní dopis v souvislosti s rozsudkem vyнесенým Františku STÁRKOVÍ a Ivě VOJTKOVÉ. Obdobný anonym byl téhož dne zaslán na OV KSČ Ústí nad Orlicí;

- v akci TOMIS¹⁹⁾ /objekt Václav HAVEL/ byly zjištěny konkrétní poznatky o přípravě narušení festivalu Bratislavská lyra a poznatky k přípravě protispolečenského vystoupení „nových iniciativ“ koncem června 1989 v Praze pod názvem „Vltavská manifestace“. Zpravodajsky bylo zadokumentováno jednání objektu v přechodném bydlišti s předsedou F. I. D. H. SCHWARZENBERGEM²⁰⁾ a dalšími osobami, které se konalo dne 9. 6. 1989 /poznatky postoupeny II. S SNB/. Dále byly získány poznatky, že HAVEL je spoluautorem pamfletu s názvem „Několik vět“;

- dne 19. 6. 1989 byl na adresu deníku KV KSČ POCHODEŇ zaslána tiskovina s názvem „Prohlášení k situaci ČSL“, ve které je kritizováno stanovisko předsednictva ÚV ČSL. Prohlášení signovalo 16 členů ČSL, z kraje 3 osoby – CEPEK, KOVÁŘ, BAŠKOVÁ;

- dne 24. 6. 1989 se konal výstup na Sněžku, kterého se zúčastnilo 15 osob z prostředí CH-77. Cílem akce bylo tendenční hodnocení projektu Sněžka na veřejnosti;²¹⁾

- dne 15. 7. 1989 byla realizována bezpečnostní akce na okrese Trutnov, jejímž cílem bylo narušit záměry CH-77 a jejich iniciativ v sou-

vislosti s pochodem Havlovice - Kohoutov, který organizoval sig. CH-77 Stanislav PITÁŠ.²²⁾ Cílem prováděných opatření bylo zabránit vystoupení antisocialistických sil na veřejnosti, rozšiřování protisocialistických materiálů, podpisových rezolucí a popularizaci čelných představitelů opozice /HAVEL, KOHOUT/. Bezpečnostní akce splnila stanovené cíle, nedošlo k narušení klidu a veřejného pořádku.

V celostátní akci KLÍN jsou úkoly plněny dle stanovených záměrů a cílů. V časopise SIGNÁL byl publikován případ VYHNÁLKA,²³⁾ odsouzeného pro tr. čin dle § 95 tr. z. V čs. rozhlase Hradec Králové byly zveřejněny některé skutečnosti z realizované akce KOTEL.²⁴⁾

Celkovým zhodnocením plnění úkolů po linii vnitřního protivníka lze konstatovat, že realizovaná opatření ve svém celku plnila stanovené záměry – tlumit aktivitu a zamezit rozšiřování stoupenců nelegálních iniciativ. Většina osob po provedených profylakticko rozkladných opatřeních upustila od aktivní protispolečenské činnosti, kromě hlavních organizátorů Jarmily STIBICOVÉ /akce PROFESORKA²⁵⁾/, Hany JUPTNEROVÉ /akce NERO²⁶⁾/, Jaroslava HAVELKY /akce ORGANIZÁTOR²⁷⁾/, Jana HRUDKY /akce OCHOTNÍK²⁸⁾/, Miloše PETRA /akce DOMOVEC²⁹⁾/, Pavla ŠIMONA /akce KONSTRUKTÉR³⁰⁾/, Martina VĚCHETA /akce OTEP³¹⁾/, Martina DOLEJŠE /akce MARCEL³²⁾/, Pavla KRIVKY /akce EKOLOG³³⁾/, Drahomíry FAJTLOVÉ /akce HOŘEC³⁴⁾/, Václava HAVLA /akce TOMIS/, kteří pokračují ve své činnosti i po realizovaných represivních opatřeních.

V dalším období lze předpokládat zvýšenou aktivitu výše uvedených osob zejména v souvislosti se srpnovými událostmi. Z uvedených důvodů je nutné nadále plnit úkoly v hlavních akcích, zařazených do RPP na rok 1989, s cílem předcházet organizovaným vystoupením antisocialistických sil na teritoriu Věk a tlumit aktivitu hlavních organizátorů. V tomto směru realizovat přijatá opatření a zabezpečovat úkoly v celostátní akci KLÍN – narušovat aktivitu CH-77 a nových iniciativ. V souvislosti s rozšiřováním pamfletu „Několik vět“ důsledně plnit pokyn I. náměstka MV ČSSR.³⁵⁾

A. Lorenc a spol., 8 T/91, sv. XIV., obálka č. 3, str. 55-60. Kopie strojopisu.

1) V pravém horním rohu je přijímací razítko z 18. srpna 1989 a poznámka: „s. Hakl“. Hakl si později na poradě nemohl vzpomenout: „Ročně bylo v Praze 4 - 5 celostátních porad. Tyto porady řídil buďto gen. Lorenc nebo plk. Vykypl. Ti tam přednášeli nejenom zprávu o bezpečnostní situaci, ale též byla provedena konkretizace některých opatření k jednotlivým výročím... Vím, že o podobném opatření („hlavní organizátory nezákonných skupin včas izolovat před 21. 8. 1989 umístěním v CZZ“ – pozn. aut.) byla na jakési poradě řeč. Jestli to byla porada zrovna ze dne 20. 7. 1989, to nevím.

Podle mého názoru ty úkoly konkretizoval buďto Lorenc, nebo Vykypěl, nikdo jiný to nemohl být.“ Ke svému příspěvku dodal: „Já si nevzpomínám, zda jsem tento písemný materiál předkládal na poradě... Je možné, že porady dne 20. 7. 1989 se zúčastnil můj zástupce, mohl jsem mít v tu dobu dovolenou, a pokud se týká zprávy o situaci na území VČK, tak na tu si pamatuji, že jde o materiál, který byl zpracováván Správou StB Hradec Králové.“ *Protokol o výslechu svědka RSDr. JUDr. Josefa Hakla z 8. 1. 1991.* In: A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. VI., str. 1085-1086. Na poradě byl dotazován i bývalý náčelník KS SNB Hr. Králové Rojiček: „Celostátní porady dne 20. 7. 1989 jsem se nezúčastnil. Pokud si vzpomínám, vím, že nějaké závěry z této porady byly zaslány, ale žádná zvláštní opatření v rámci kraje nebylo nutno přijímat. Postupovalo se obvyklým způsobem... Za dobu výkonu mé funkce ostatně v rámci kraje nevznikla žádná masová vystoupení. Šlo spíše o pokusy spočívající v tom, že se sešly v menším množství osoby, které položily nějaké květiny a zazpívaly hymnu, příp. uskupení Havlíčkova mládež uspořádalo jakoby turistický pochod, což byla ovšem jenom záminka. Tyto věci byly řešeny výsledkem organizátorů a předáním národním výboru k projednání přestupku...“ *Protokol o výslechu svědka PhDr. Jindřicha Rojička z 8. 1. 1991.* In: A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. VI., str. 1091.

2) Pod tento řádek je rukou vepsána poznámka: „VČK - periferie Prahy (exilový post V. Havla)“.

3) Srovn. Servis VIA Praha 021/89, zpr. 6, podle níž Havlíčkova mládež vznikla v listopadu 1988, a dále *Havlíčková mládež*, in: Informace o Chartě 77 č. 10/1989, s. 20.

4) „Západní umělci“ byli nahrazení „novináři z KZ“.

5) Původně jich bylo uvedeno jen 9.

6) Pod řádek je vepsána poznámka: „EKOLOGICKÉ FORUM 10 osob“.

7) Akci Hakl později stručně komentoval: „Na tu akci si pamatuji. My jsme si nimi, tedy s těmi osobami, dělali jenom pohovory, k zajišťování osob nedošlo.“ *Protokol o výslechu svědka RSDr. JUDr. Josefa Hakla z 8. 1. 1991.* In: A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. VI., str. 1087.

8) Srovn. Jednou větou, in: Informace o Chartě 77 č. 6/1989, s. 16.

9) Srovn. Servis VIA Praha 019/89, zpr. 3 a Sdělení VONS č. 1035: *Účastníci setkání SPUSA podezřelí z přečinu*, in: Informace o Chartě 77 č. 13, s. 4 a Sdělení VONS č. 1016 *Východočeští aktivisté podezřelí z přečinu*, in: Informace o Chartě 77 č. 10/1989, s. 9, a dále *Další důsledky pardubického setkání*, Servis VIA Praha 024/89, zpr. 2. Hakl k tomu uvedl: „Vzpomínám si, že byl získán signál, nevím z jakého zdroje, že pod hlavičkou „Setkání spolužáků“ jednala výše uvedená organizace. VB v Pardubicích provedla opatření, našla tam nelegální tiskoviny, paní Jarmila Stibicová jako hlavní organizátorka byla předvedena a provedena u ní osobní prohlídka. Vlastní účastníky, včetně paní Stibicové, řešil národní výbor. Zajištěn na 48 hod. nikdo nebyl.“ *Protokol o výslechu svědka RSDr. JUDr. Josefa Hakla z 8. 1. 1991.* In: A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. VI., str. 1087.

10) Srovn. *K výročí Pavla Wonky a Jaromíra Šavrdy*, in: Informace o Chartě 77 č. 9/1989, s. 20, dále Servis VIA Praha 021/89, zpr. 4 a *Represe ve Vrchlabí*, in: Informace o Chartě 77 č. 10/1989, s. 17. Hakl k tomu uvedl: „Vím o tom, že tenkrát jsem nařídil nezavádět účastníkům vzpomínkové akce jakoukoliv záminku ke konfliktu. My jsme si všechno pohlídlí prostřednictvím agentury. Žádný zátah, zajišťování či předvádění nebylo provedeno.“ *Protokol o výslechu svědka RSDr. JUDr. Josefa Hakla z 8. 1. 1991.* In: A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. VI., str. 1087.

11) K celostátní akci MÁJ srovn. Sběrný arch k čj. OV-0044/S-1989 Písemnosti k zajištění klidu a veřejného pořádku v období májových oslav a 44. výročí osvobození ČSSR Sovětskou armádou, in: A. Lorenc a spol., sv. XXIII., s. 2836-2949. Kopie svazku obsahuje návrh rozkazu MV ČSSR č. 5/89 „k zajištění májových oslav“, podklady pro zasedání OŠ FMV, aktuální informace o bezpečnostní situaci, plány vyčlenění „sil při MBO“ apod.

12) Hakl k tomu vypověděl: „Šlo pouze o pohovory, nikdo nebyl zajištěn, nedošlo z naší strany k žádnému opatření. Pokud se týká tzv. Havlíckovy mládeže, tam také vše proběhlo v pořádku.“ *Protokol o výslechu svědka RSDr. JUDr. Josefa Hakla z 8. 1. 1991*. In: A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. VI., str. 1087.

13) Srovn. Servis VIA Praha 022/89, zpr. 9 a Havlíckova mládež, in: Informace o Chartě 77 č. 10/1989, s. 20.

14) Srovn. Servis VIA Praha 023/89, zpr. 8 a Sdělení VONS č. 1010 *Postihy za 1. máj v Trutnově*, in: Informace o Chartě 77 č. 10/1989, s. 6.

15) Hakl to komentoval: „Šlo o to, zabránit Petru Uhlovi zúčastnit se schůzky s představiteli polské a maďarské opozice. Poznatky o tom jsme dostali ze 2. správy. Tenkrát jsme to zařídili tak, že na cestě Přátelství byla zesílena ochrana státní hranice. Jak jsme zjistili, k setkání v Krkonoších nedošlo, ale došlo k němu na Ostravsku...“ *Protokol o výslechu svědka RSDr. JUDr. Josefa Hakla z 8. 1. 1991*. In: A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. VI., str. 1088.

16) Srovn. St. Pitaš odsouzen na 10 měsíců nepodmíněně, Servis VIA Praha 027/89, zpr. 1 a Sdělení VONS č. 1018 St. Pitaš odsouzen, in: Informace o Chartě 77 č. 11/1989, s. 8.

17) Srovn. Sdělení VONS č. 1046 St. Pitaš pravomocně odsouzen, in: Informace o Chartě 77 č. 15/1989, s. 5. Za konec odstavce byla vepsána poznámka: „aniž by se změnil skutkový stav“.

18) Srovn. *Nezávislí ekologové proti vodnímu dílu na Dunaji*, Servis VIA Praha 023/89, zpr. 3 a in: Informace o Chartě 77 č. 10/1989, s. 15 a 5500 čs. občanů požaduje revizi projektu Gabčíkovo-Nagymaros, Servis VIA Praha 028/89, zpr. 10.

19) Akce TOMIS byla S-StB Praha vedena v letech 1965–1968 (peripetie registrace in: Žáček Pavel, *Státní bezpečnost kontra Václav Havel, 1965–1968*, rkp.). Administrativní obnovení akce ze strany pražské správy bylo provedeno již 29. 11. 1968 (osobní sv. reg. č. 16620); dne 2. 12. 1975 převzalo akci 1. odd. 2. odboru X. správy FMV, které zavedlo 21. 3. 1978 nový svazek reg. č. 14771. Ten byl dle registrů zničen 8. XII. 1989 na 3. odd. 10. odb. II. správy SNB.

20) Předsedou F.I.D.H. byl ve skutečnosti Daniel Jacoby, Karel Schwarzenberg byl předsedou Mezinárodní helsinské federace pro lidská práva.

21) Na konec odstavce jsou vepsána dvě jména: „(Šabatová, Havel)“.

22) Srovn. *Pochod solidarity s politickými vězni*, Servis VIA Praha 043/89, zpr. 10.

23) Viz Sobota Miroslav, *Ve stínu plamenů*, Signál č. 17/1989.

24) Akce KOTEL byla vedena na M. Topiče v osobním svazku reg. č. 22572.

25) Akce PROFESORKA proti J. Stibicové byla administrativně podchycena 7. 2. 1974 (reg. č. 12348); O-StB Pardubice postupně svazek převedlo ze signálního na osobní. Původní kategorie NO II/29 byla změněna na I/7 a 12. 6. 1989 „na pokyn Prahy“ na I/4; zároveň bylo přiděleno i nové reg. č. 25400. Svazky byly zničeny v prosinci 1989.

26) Akce NERO (původně HANA) byla zaregistrována 1. oddělením II. odboru S-StB Hradec Králové 7. 4. 1983 a jako PO vedena proti H. Jüptnerové. Po převedení na signální svazek bylo 3. 6. 1986 „zavedeno NO II. kategorie“ (nové reg. č. 25032). Svazky v prosinci 1989 zničeny.

27) V akci ORGANIZÁTOR (zpočátku PRDELÍN) byl dle registru svazků O-StB Rychnov rozpracován J. Havelka. Spis PO reg. č. 23217 byl zaveden 15. 7. 1986, k 1. 4. 1987 převeden na signální a konečně 21. 9. 1988 na osobní. Dne 1. 5. 1988 byl „objekt akce“ zaveden v kategorii NO II/26 (dne 6. 8. 1988 dokonce II/1), o téměř rok později (16. 6. 1989) byl zaregistrován i svazek NO, reg. č. 25025, který byl na konci roku 1989 zničen.

28) Dne 1. 2. 1983 bylo v rámci akce OCHOTNÍK (reg. č. 20481, zprvu signální, později PO svazek, zavedený 2. oddělením II. odboru S-StB Hradec Králové) administrativně podchyceno rozpracování J. Hrudky. 4. 9. 1986 byl evidován jako NO III. kategorie (později III/76). Svazky (včetně v únoru 1988 obnoveného signálního) byly v prosinci 1989 zničeny.

29) V akci DOMOVEC byl na O-StB Rychnov rozpracováván M. Petr v PO svazku r. č. 24710. 18. 4. 1989 byl svazek převeden na signální a v prosinci 1989 zřejmě zničen. M. Petr byl také evidován od 16. 11. 1989 ve svazku NO 3/74 s r. č. 25223, který byl zřejmě rovněž zničen.

30) Akce KONSTRUKTÉR nebyla ztotožněna.

31) Akce OTEP byla zaregistrována 20. 1. 1984 pravděpodobně O-StB Trutnov na M. Věcheta (signální svazek reg. č. 21312). Snad v souvislosti s evidencí NO kat. II/27 (k 19. 6. 1986) byl svazek převzat 4. odd. II. odboru S-StB Hradec Králové. V roce 1988 byla objektu akce přiznána větší nebezpečnost: 5. 1. byl přeregistrován na 3. místo v kat. II a 21. 7. dokonce převeden na I/6; o šest dní později zavedli osobní svazek. Dne 12. 6. 1989 dostal svazek NO I/6 „na pokyn Phy nové r. č.“ (25012) a o šest měsíců později byl zničen.

32) Svazek MARCEL (reg. č. 35813) byl 2. odd. 3. odboru X. správy SNB na osobu M. Dolejše zaveden před 13. 7. 1988. Dne 28. 3. 1989 byl pod č. j. OV-00357/SE-89 předán S-StB Hr. Králové. PO svazek s r. č. 24890 byl veden na O StB Svitavy.

33) 3. oddělení II. odboru S-StB H. Králové nechalo 15. 10. 1984 zaregistrovat akci EKOLOG (rozpracování P. Křivky). Ze spisu PO, přes svazek signální, byl 22. 4. 1986 zaevidován jako NO III/107, resp. od 5. 5. 1989 NO II/42. Svazky (včetně v listopadu 1988 obnoveného osobního) byly v prosinci 1989 zničeny.

34) Proti D. Fajtlové byla akce HOŘEC v rámci pozorovacího svazku zavedena již 25. 8. 1970 (reg. č. 9589); 20. 6. 74 evidován osobní a po různých administrativních peripetiích 23. 9. 1978 svazek signální a opět osobní (reg. č. 17501). Akce byla vedena 3. odd. II. odboru S-StB Hradec Králové, ale registraci na NO II/23 pravděpodobně provedl O-StB Trutnov. Svazky byly zničeny při skartacích koncem roku 1989.

35) Pod posledním řádkem textu je poznámka: „Wonka 24. 7. výstraha prokurátora“. Z kontextu není jasné, zda jde o údaj předběžný či dodatečný.

DOKUMENT č. 8

1989, [před 20. červencem, Brno]. Diskusní příspěvek na poradě náčelníků S-StB u 1. náměstka FMV ČSSR dne 20. 7. 89. Zpráva přednesená náčelníkem S-StB Brno plk. JUDr. Janem Puklickým.¹⁾

V Jmk působí v současném období asi²⁾ 35 paralelních struktur a nezávislých iniciativ. Struktury soustřeďují svoji činnost zejména na inteligenci, VŠ a středoškolskou mládež, byly potvrzeny vazby na centrum v Praze a opozici v PLR a MLR.

Největší aktivitu vyvíjí HOS a NMS, což vyvrcholilo připravovanou akcí k 1. máji 1989 s cílem narušení klidného průběhu manifestace protisoc. transparenty. Komplexním nasazením sil a prostředků KS SNB Brno bylo již před začátkem průvodu předvedeno 21 osob, u kterých bylo zajištěno 14 ks transparentů. Přestupci byly předáni k dalšímu řešení příslušným ObNV v Brně.

V současné době je zjišťováno, že: HOS – vyvíjí činnost s cílem rozšířit svoji členskou základnu. V současné době je mapována struktura organizace a bylo zjištěno, že každý člen má získat dalšího prověřeného člena (a tito postupně další) s tím, že je postupně zaváděna organizace se základem v buňkách organizovaných podle obvodů v Brně.

Vedle organizačním záměrů jsou jejich politické cíle orientovány ke sjednocení opozičních sil – souhlasí s činností OBRODY v kraji a tuto podporují. Kritizují malou aktivitu ISO a hodlají kontaktovat její představitele a zapojit je do aktivnější opoziční činnosti.

K organizaci akcí v období 21. srpna se přímo nevyjádřili (čekají pokyny z Prahy), je však předpoklad, že se zapojí do přípravy manifestace v Brně. Agenturní cestou bylo zjištěno, že na 5. 8. 1989 připravují blíže nekonkretizovanou akci v Gottwaldově údolí v Brně-Lišni. Jejich činnost je v tomto směru pod agenturně operativní kontrolou (podstava TS) s cílem zjistit záměry obou akcí.

OBRODA – na zasedání 13. 7. 1989 v Brně byla vytvořena moravská sekce, jejímž předsedou byl zvolen Zdeněk PŘIKRYL. Bylo odsouhlaseno vydávání vlastního časopisu „IMPULS“ a byla určena redakční rada. V současné době se OBRODA snaží o prosazení dialogu s ÚV KSČ a o proniknutí do oficiálních struktur včetně získání politického vlivu. Byl získán závažný signál o záměru tohoto prostředí prezentovat své myšlenky a politické záměry z tribuny 18. sjezdu KSČ. V tomto směru hodlají využít bývalé i stávající funkcionáře vyšších stranických orgánů.

V posledním období bylo za využití rozkladných opatření dosaženo toho, že 5 představitelů OBRODY se nezúčastnilo společného zasedání dne 17. 6. v Praze. Za využití podstaty agenturních prostředků a jejich vlivového působení bylo dosaženo rozkolu jihlavské skupiny s jejich představitelem Karlem NĚMCEM a odtržení skupiny Marie HOLUBCOVÉ a Pavla NOVÁKA (přívrženci HOS). Vzhledem k tomu, že poslední schůzky v JI se zúčastnili i zástupci Jihočeského a Východočeského kraje, je připravováno součinnostní jednání se S-StB těchto krajů ke společnému postupu. Ze získaných informací lze předpokládat, že představitelé OBRODY Jmk se 21. srpna zúčastní tiché demonstrace.

NMS – původně koncipovány dvě skupiny (ing. Hana HOLCNEROVÁ, ing. Petr HOLCNER), jejichž činnost se v současné době prolíná. Jejich trvalým cílem je legalizace činnosti v oficiálním mírovém hnutí. Toto se jim částečně podařilo přes Ivana FIALU, ved. odd. pro zahraniční styky ČSMV v Praze, který umožnil aktivistům tzv. „Zelenomodrých“ registraci bez vědomí ČSMV. Podařilo se však eliminovat snahy o proniknutí do Městské mírové rady v Brně a zamezit plánovanému dialogu s prof. KUZDASEM, předsedou České mírové rady, který připravoval Jaroslav ŠABATA.

Činnost NMS se v současné době zaměřuje na vylepování letáček proti základní vojenské službě, prodeji vojenských hraček a za osvození Petra CIBULKY. Prostřednictvím 31. ZO ČSOP v Brně se uskutečnily tzv. „Brněnská fóra“, kde představitelé NMS cílevědomě kritizovali plánovanou výstavbu rychlé tramvaje v Brně, výstavbu pražské radiály a stavbu brněnské spalovny. V této souvislosti byl proveden komplex opatření s cílem zamezit dalšímu zneužívání 31. ZO ČSOP k výše uvedeným akcím, které jsou pod přímým vlivem NMS.³⁾

HOS i NMS připravují na 21. srpna v 17.00 hod. pokojnou demonstraci na nám. Svobody v Brně (budou zpívat čs. hymnu). V současné době se cestou agent. operativních prostředků tento signál dále upřesňuje s cílem k podchycení a v součinnosti se složkou VB i rozložení této akce. Záměrem organizátorů je připravit souběžné protisocialistické vystoupení v okrajové části Brna, aby odpoutali síly a prostředky Bezpečnosti od hlavní akce.

I přes zvyšující se aktivitu nelegální církve, katolické inteligence a laického hnutí v průběhu církevní pouti na Velehradě jsou zjišťovány od roku 1988 snižující se počty účastníků a stále klesající úroveň a zájem věřících. V letošním roce nedošlo k narušení klidu a veřejného pořádku, nebyly též zjištěny signály a není předpoklad, že by ŘKC veřejně vystoupila 21. srpna 1989. Je však zjišťován zájem účasti u některých exponentů nelegální církve, což je dokumentováno jejich zprávami předávanými na RSE.

Situace na VŠ je pod trvalou kontrolou. V součinnosti s vedením

UJEP Brno se podařilo rozložit aktivitu některých studentů k vydávání časopisu „REVUE 88“.⁴⁾ Existuje však reálné nebezpečí, že pod vlivem tzv. opozice by mohlo dojít k jeho vydání, protože podkladové materiály byly připraveny.

Na VUT a VŠZ byly získány signály o tom, že někteří studenti projevují zájem zapojit se do činnosti HOS a NMS. Není předpoklad hromadného vystoupení studentů dne 21. srpna, není však vyloučeno, že někteří studenti se pod vlivem NMS a HOS připojí.

Pod ag.-oper. kontrolou bude i Letní škola slovanských studií, která bude probíhat od 28. 7. do 25. 8. 1989 za účasti asi 100 posluchačů (50 z KS).

K pamfletu „Několik vět“ jsou zjišťovány signály o rozšiřování podpisových akcí i samotné písemnosti. Není však do současné doby vyjasněn postup z hlediska prokuratury, která doporučuje řešit případy v rámci přestupkového řízení NV.

I tento postup státních orgánů může mít negativní dopad při organizování dalších protisocialistických akcí.

A. Lorenc, 8 T/91, sv. XIV., obálka č. 3, str. 46-49. Kopie strojopisu.

1) Dokument byl registračním razítkem opatřen až 18. 8. 1989. Puklický si rok a půl poté jen těžko vzpomínal na jakoukoliv informaci: „Co bylo obsahem porady, to si už nevzpomínám. Nevzpomenou si, kdo poradu vedl, kdo tam přednášel... Ano, za správu StB Brno jsem se té porady zúčastnil já, můj podpis na prezenční listině o tom svědčí... Pokud se týká konkretizace některých opatření,... tak k tomu materiálu se nemohu přesně vyjádřit, ani nevím, kdo jej přednášel. Všechno mi vypadlo z paměti... tento materiál jsem do Prahy vezl, byl zpracováván na 2. odboru, ale zda jsem jej přednášel či pouze dokladoval, to nevím...“ *Protokol o výslechu svědka JUDr. Jana Puklického z 11. 1. 1991.* In: A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. VI., str. 1114-1115.

2) Slovo „asi“ bylo přeškrtnuto.

3) Srovn. *Diskusní klub v Brně nesmí pokračovat*, Servis VIA Praha 031/89, zpr. 4. I přes toto opatření diskuse pokračovala, viz *Další setkání brněnského diskusního klubu*, Servis VIA Praha 035/89, zpr. 11.

4) Srovn. Proboštová, Drahůše: *Revue 88 před prokurátorem*, Lidové noviny č. 2/1989, s. 8, *Otevřený dopis Revue 88* In: Informace o Chartě 77 č. 7/1989, s. 18 a dále Příloha k DSZ č. 53/89 z 14. 3. 1989 „*Otevřený dopis*“ redakční rady studentského časopisu „REVUE - 88“.

DOKUMENT č. 9

1989, [před 20. červencem, Ostrava]. Vývoj státobezpečnostní situace v Sm kraji ke dni 20. července 1989.¹⁾ Příspěvek náčelníka S-StB Ostrava pplk. JUDr. Miroslava Naglíka.

Vážený soudruhu I. náměstků, soudruzí,

vývoj státobezpečnostní situace v Sm kraji lze v současném období charakterizovat následovně:

- v prostředí antisocialistických [sil] aktivní činnost vyvíjí několik početně menších skupinek, tzv. nezávislých iniciativ s příslušností k CH-77, SPUSA, NMS a HOS. Činnost těchto skupinek a jednotlivců je koordinována a řízena stávajícím mluvčím CH-77 ing. Tomášem HRADÍLKEM. Jmenovaný se na základě nespokojenosti s malou aktivitou centra CH-77 a nedocnění jím organizovaných akcí rozhodl společně s jihomoravským seskupením pod vedením ŠABATY organizovat struktury HOS na Moravě. Záměrem je stát se rovnocenným partnerem centra CH-77 v Praze a zapojit do činnosti HOS co největší počet aktivistů a stoupenců nezávislých iniciativ v Sm kraji, pronikat a aktivizovat dělnické prostředí pro myšlenky opozice. Jižní část Sm struktury HOS řídí ing. HRADÍLEK, severní signatář CH-77 GLAC Jaromír, kterého rovněž HRADÍLEK prosadil do prozatímního koordináčního výboru HOS;

- dosud nedošlo k aktivizaci bývalých čelních představitelů KSČ v Sm kraji v souvislosti s nezávislou iniciativou OBRODA. Byl zjištěn styk DUBČEKA s Marií MIKOVOU, snahy o aktivizaci prostředí v Sm kraji objektem akce KUNA²⁾ z Jm kraje jsou pod agenturní kontrolou;

- pokračují četné telefonické kontakty čelních signatářů CH-77 (Hradílek, Biňovec, Kuba, Šavrdová apod.) na IDC v kap. zahraničí, které operativně informují o dění v opozici, společnosti, reagují na různá opatření. Četná korespondence ze zahraničí, ale i z ČSSR je adresována ing. HRADÍLKOVÍ se zaměřením na jeho podporu či žádostmi o kontakt;

- asi ve 14 případech byly v rámci Sm kraje zjištěny poznatky o šíření a organizování podpisové akce pod petici „Několik vět“ jak v prostředí členů nezávislých iniciativ za účasti naší agentury, tak i v církevním prostředí (farář Šváček z Bruntálu). Řada zjištěných signatářů je dosud neznámých. Ve stadiu dokumentace je podpisová akce organizovaná Zdeňkem KORYČANSKÝM z Elektroprojekty Rožnov pod Radhoštěm a ing. ČICHEM z Tesly Rožnov (cca 70 podpisů) a stoupencem nezávislých struktur číšníkem mikulovské vinárny ve Val.

Meziříčí PALUSKOU Jaroslavem. Další případy možno dokumentovat až po zveřejnění podpisových archů;

- je pátráno po místě výroby samizdatu nezávislých iniciativ „Severomoravská pasivita“, na jehož rozmnožování se podíli stoupenci CH-77 PISKOŘ, SALZMAN, FIEDOR z Havířova a Opavy. Dle zjištěných poznatků pokračuje v organizaci výroby nelegálních tiskovin katolický laik a člen NC ADAMÍK z Přerova, za tuto činnost [byl] v minulosti již trestán.³⁾ Z iniciativy ing. HRADÍLKA došlo v uplynulých dnech k zajištění počítače COMODORRE s tiskárnou pro potřeby NC a zřejmě CH-77 (spolu s ing. KOPŘIVOU, organizátorem demonstrace katolíků v Olomouci v roce 1989);

- rozkladné opatření bylo provedeno proti účastníkům tzv. II. sjezdu SPUSA v obci Mladeč na Olomoucku. Nové místo schůzek známých signatářů CH-77, jejich stoupenců a jiných osob bylo zjištěno v Ostravě;

- na úseku církví a sekt došlo k aktivizaci osob v rámci nelegální církevní struktury ř.k.c. v okrese Šumperk, soustředěných kolem objektu akce JULEK.⁴⁾ Bylo zjištěno jejich konkrétní propojení s opozičním uskupením CH-77. Uvedená skupina má k dispozici již zmíněný počítač COMODORRE;

- ve své činnosti pokračuje síť nelegální bohoslovecké fakulty ř.k.c. řízené v Sm kraji objektem akce FAKULTA.⁵⁾ Není vyloučena aktivní podpora některých jejich členů akcím CH-77, jak tomu je v případě faráře ŠVÁČKA z Bruntálska;

- byly zjištěny poznatky o vytvoření nové nelegální organizace ř.k.c. laiků na Olomoucku pro tzv. řešení diecéze. Organizace hodlá rozšiřovat náboženskou literaturu, vyhledávat vhodné laiky pro svou činnost, působit na mládež a pod. Poznaitek je ve stádiu prověřování. Obdobně tomu je i v případě tzv. křesťanské unie;

- na úseku školství nejsou v současné době zjišťovány konkrétní negativní poznatky antisocialistického charakteru. V SDO a v divadle v Šumperku jsou zaměstnáni příznivci CH-77 a členové nezávislých iniciativ, kteří organizovali podpisovou akci za propuštění HAVLA a vystoupili na podporu petice „Několik vět“. Zaměstnanec KKS Ostrava podniká konkrétní organizační kroky k vytvoření skupiny tzv. nezávislých výtvarných umělců. V prostředí volné mládeže trvá zájem účastnit se koncertů rockových skupin, kde dosud dochází k vystoupení tzv. nelegálních skupin s ironickým a zesměšňujícím obsahem. Řada skupin či osob se závadovým repertoárem našla vcelku snadno své zřizovatele mimo Sm kraj;

- až na případ poslední anonymní výhrůžky výbuchem ze dne 17. 7. 1989 v Bruntále v podstatě ustaly výhrůžné anonymní telefonáty. V době posledních 2 - 3 měsíců nejsou rovněž registrovány žádné

závadové nápisy. V několika okresech byl zaznamenán výskyt letáků hrubě napadajících členy ÚV KSČ. Po pisateli se pátrá;

- na úseku vnějšího zpravodajství nebyly a nejsou zjišťovány poznatky zaměřené na zneužití 21. výročí internacionální pomoci k protispolečenským vystoupením [a k] podpoře antisocialistických sil. Stálý zájem o posádky sovětských vojsk v našem kraji včetně jejich odsunů projevují diplomaté ZÚ KS v Praze;

- v oblasti kontrarozvědne ochrany dělnické třídy došlo k několika případům nespokojenosti a krátkému zastavení práce v podnicích ČSAD Jeseník, Šumperk, Ostrava a Tesla Rožnov v souvislosti s úpravami mezd. Stálou nespokojenost vykazují horníci OKR v souvislosti s novým sociálním zákonem a úpravou odchodu do důchodu. Všechny případy byly a jsou řešeny cestou příslušných stranických a hospodářských orgánů. Naše pozornost je zaměřena na situaci v hornickém prostředí v souvislosti se stávkami v Kuzbasu (SSSR) a plánovaným odnětím deputátního uhlí vybraným kategoriím zaměstnancům OKR;

- na úseku zahraničně obchodní činnosti jsou zjišťovány snahy KS firem zvýhodňovat čs. pracovníky oprávněné uzavírat nebo prosazovat zahraniční zakázky nebo nákup technologických zařízení pro čsl. podniky. Ve svých důsledcích toto vede k nákupům zařízení, které nevyhovuje stanoveným kritériím nebo je dostupné u jiných KS firem za nižší cenu;

- výskyt MU v NH v posledním období nepřesáhl co do počtu a závažnosti průměr, u jedné MU způsobené úmyslným jednáním nebyl zjištěn státobezpečnostní motiv.

Vážený soudruhu náměstků, poznatky získané správou StB k možnému narušení klidu a veřejného pořádku v období 21. výročí internacionální pomoci ČSSR lze shrnout následovně:

- možná otevřená vystoupení jsou dosud ve stadiu příprav, plánů a diskusí;

- otevřená demonstrace snad proběhne 21. 8. na pěší zóně formou „pokojně demonstrace“;

- mimo to není vyloučena demonstrace na Václavském náměstí ze strany tzv. aktivních členů nezávislých aktivit, ochotných jít na střet s Bezpečností;

- je požadováno (Hradílek) vystoupení 20. 8. 1989 v Praze, t. j. v neděli – tak aby se mohli zúčastnit i mimopražští účastníci;

- svou demonstraci hodlá provést Brno (Šabata);

- aktivní členové HOSu a MNS Sm kraje hodlají provést tzv. tichou demonstraci dne 21. 8. 1989 v 15.00 hod. na náměstí Lidových milicí v Ostravě. Dle Hradílka by se jednalo o demonstraci Ostravy a přilehlých okresů;

- konečné rozhodnutí ze strany opozice lze očekávat asi do 10. srpna 1989.

A. Lorenc a spol., 8 T/91, sv. XIV., obálka č. 3, str. 50-54. Kopie strojopisu.

1) Nad titulem je signatura „pplk. Naglík 20. 7. 1989“. Dokument byl dle razítka registrován 18. 8. 1989.

2) Zmíněná akce KUNA byla vedena 2. oddělením II. odboru S-StB Brno na Z. Příkryla od 3. 8. 1989 v kategorii NO (reg. č. 23248) v problematice „pravice“ až do konce roku, kdy byl svazek „zrušen“.

3) F. Adamík byl původně odsouzen pro údajnou přípravu tr. činu podvracení republiky k trestu odnětí svobody v trvání dvou let nepodmíněně, srovn. Sdělení VONS č. 589: *F. Adamík odsouzen*. Po odvolání byl Nejvyšším soudem skutek překvalifikován na přípravu tr. činu pobuřování a F. Adamík byl odsouzen k trestu 14 měsíců odnětí svobody s podmíněným odkladem na dobu tři let, viz Sdělení VONS č. 655 z 15. 6. 1987: *Rozsudek nad F. Adamíkem zmírněn*.

4) Akce JULEK byla vedena vůči J. Vargovi v signálním svazku reg. č. 31638.

5) Akce FAKULTA (rozpracování J. Zvěřiny) byla 1. odd. 5. odboru X. správy obnove na 16. 8. 1978 v signálním svazku (reg. č. 15486), o rok později – 29. 8. – byl „objekt“ zaregistrován jako NO - 2/304. Převedení na osobní svazek bylo provedeno 29. 5. 1987 (zničen 6. 12. 1989); před koncem června 1989 1. oddělení 9. odboru II. správy nechalo nově zaevidovat svazek NO, reg. č. 37481, který 6. 12. rozhodujícího roku také zničilo.

DOKUMENT č. 10

1989, [před 20. červencem, Bratislava]. **PODKLADY na poradu náčelníkov správ ŠtB k vnútornému protivníkovi.**¹⁾ **Príspevek prednesený náčelníkem Správy kontrarozvědky v Bratislavě (XII. S-ZNB) pplk. Štefanem Homolou.**

Zhodnotenie vývoja operatívnej situácie

Vývoj operatívnej situácie na úseku vnútorného protivníka v pôsobnosti XII. S-ZNB v poslednom období – od začiatku mája – charakterizujú nasledovné aktivity tzv. opozičných síl, resp. iných zoskupení a jednotlivcov vykonávajúcich činnosť, ktorá je v rozpore so záujmami našej socialistickej spoločnosti:

1) Pokračujúca aktivizácia A. DUBČEKA zameraná na vytvorenie podmienok – čo najširšej nátlakovej základne na vedenie KSČ, ktorej cieľom je prinútiť vedúcich predstaviteľov našej strany a štátu k tzv. konštruktívnemu dialógu s reprezentáciou všetkých existujúcich antisocialistických, neformálnych a ďalších podobných zoskupení, najmä však s „čestnými“ bývalými členmi KSČ, o budúcnosti, ale hlavne popanuárovej minulosti našej krajiny.

Tomu zodpovedá:

- účasť A. DUBČEKA na spracovaní STANOVISKA (hlavným zostavovateľom O. ČERNÍK) pre ÚV KSČ s výzvou o dialóg a následný „OTVORENÝ“ list DUBČEKA z 23. 6. 1989 na ÚV KSČ s podobným zameraním;

- návštevy A. DUBČEKA u V. HAVLA po návrate z väzenia a kardiála TOMÁŠKA k 90. narodeninám. Pritom sa navonok dištancuje od antisocialistických živlov zapojených v CH-77, resp. iných „skompromitovaných“ zoskupení (v Bratislave – FÓRA SOC. PRESTAVBY);

- podpora, ktorej sa dostáva A. DUBČEKovi zo zahraničia, vid interviu v HOP MLR, pozvanie do Španielska, Talianska, Francúzska, záujem o interviu poľskej SOLIDARITY s prísľubom, že podajú interpeláciu v Sejme k roku 1968. Za pozornosť stojí i záujem i deníka IZVEŠTIA a časopisu OGOŇOK o interview, ku ktorému by chcel DUBČEK vycestovať do ZSSR po XVIII. zjazde KSČ.

2) Výraznú zmenu doterajšej operatívnej situácii v podmienkach XII. S-ZNB priniesli

- prvé stretnutia SLOVENSKEHO FÓRA PRESTAVBY (12. a 22. 6. 1989), na ktorých sa zúčastnili aj bývalí pravicoví exponenti do posledného obdobia pasívni (Rudolf HOFMAN, Michal GÁFRIK, Karol MINÁRIK, Roman KALISKÝ). Prijali organizačné zásady svojej ďalšej

činnosti a diskutovali o situácii v ZSSR a ČSSR. Za úlohu si kladú kontaktovať „osobnosti“ z ZSSR a „informovať“ ich o prestavbe v ČSSR;

- stretnutie Slovenského výboru Hnutia za občianskú slobodu 17. 6. 1989 v Bratislave (ČARNOGURSKÝ, PONICKÁ, NOVOTKA (Pov. Bystrica), SORÝČEK (Košúty) a ďalších 6 osôb neustanovených. Ich cieľom na najbližšie obdobie je zneužitie osláv SNP k vystúpeniam a zaslanie pozdravného listu zjazdu mládeže SKS do Rakúska, ktorý už zaslali;

- rozporuplné sú zatiaľ poznatky o existencii skupiny „OBRODY“ v Bratislave, ktorá by mala mať cca 20 ľudí, z toho 8 členov KSČ. Pracujú v značnej konšpirácii, čomu zodpovedá i skutočnosť, že členov skupiny nepozná ani KUSÝ a spol. Spojenie na A. DUBČEKA však možno doložiť zistením, že mal u seba časopis vydaný touto skupinou „MYŠLIENKA A ČIN“ č. 1 až 5.

3) Priebežne rovnakou úrovňou nepriateľskej aktivity sa vyznačuje činnosť M. KUSÉHO a Milana ŠIMEČKU st., ktorí naďalej produkujú rôzne pamflety a protisocialisticky zamerané články. Zasielajú ich písomne, resp. do telefónu nadiktujú L. ČEŘOVSKÉJ²⁾ – redaktorku RSE, alebo ich publikujú v ilegálnych LIDOVÝCH NOVINÁCH. Z nášho hľadiska prijateľným sa nám javí vyhlásenie M. ŠIMEČKU, že oni sú už starí, a preto sa budú venovať písaniu. Konkrétnu účasť na „lekciami“ ako bolo BRADLO³⁾ a pod., že prenechajú ČARNOGURSKÉMU a ostatným mladým.

Obaja menovaní sú spoločne s H. PONICKOU a Jozefom JABLONICKÝM členmi slovenského výboru HOS, v rámci ktorého pripravujú už spomínané akcie.

O ŠIMEČKOVÍ a KUSOM je taktiež známe, že sú signatármi pamfletu „NĚKOLIK VĚT“ (tvrdiť to možno i o JABLONICKOM, PONICKEJ a ďalších objektoch tzv. opozičných síl), ktorý sa snažia rozširovať v okruhu svojich stykov v Bratislave.

4) S aktivitami nelegálnych štruktúr (PRAVICE a ostatných) do značnej miery korešponduje posledný vývoj situácie v slovenských obrodových politických stranách. Niektorí ich členovia a skupinky (osoby ustanovené a kontrolované) postupne zvyrazňujú tlak na vedenie týchto strán a pôsobia na členskú základňu s cieľom dištancovať sa od doterajšieho politického kurzu. Odmietajú vedúcu úlohu KSČ v Národnom fronte, volajú po väčšej „identite“ a aktivite strany s preferovaním postavenia veriacich.

Tieto trendy sa prejavili v hodnotenom období aj pri zostavovaní programových dokumentov oboch strán, ktoré obsahujú viacero takýchto invektív (napr. v „Návrhu programových zásad SSO“ je to požiadavka uznania plurality spoločnosti, prehodnotenie poslania a názvu strany, uznania formovania opozície a uznania nezávislosti cirkvi od štátu apod.).

5) Činnosť antisocialistických živlov pôsobiacich v rôznych nelegálnych štruktúrach našej spoločnosti zameraná proti politike KSČ realizovanej v priebehu posledných 20-tich rokov nachádza svojich propagátorov aj u niektorých pracovníkov kultúrneho frontu. Po Ľubomírovi FELDEKOVÍ sa odhodlali na otvorené výpady voči spomínanému obdobiu ďalší 3 pracovníci tejto oblasti, k čomu zneužili 16. 5. 1989 diskusiu na seminári redakcie časopisu SLOVENSKÉ POHLADY. HAMADA a BŽOCH tvrdili, že uplynulých 20 rokov malo negatívny vplyv na rozvoj slovenskej kultúry a Miloš ŽIAK, pracovník Ústavu umeleckej kritiky a dokumentácie dokonca „prepožičal“ svoj hlas M. ŠIMEČKOVÍ ml., keď vrámci svojho vystúpenia prečítal Šimečkov „príspevok“ obsahujúci zjavné útoky a výpady.

6) K negatívnym javom v kultúre patrí svojim zameraním aj pretrvávajúca snaha vedenia Matice slovenskej o akési nepolitické nazeranie na rozvoj stykov s emigrantskými organizáciami v kapitalistickom zahraničí, medzi iným i SKS a SANC. Takéto nazeranie priviedlo predsedu MS MINÁČA s vedúcim odboru zahraničných Slovákov MS ing. KARKUŠOM nielen k snahe o utvorenie spoločných turistických podnikov, ale aj k ďalším „ústupkom“ vytvárajúcim priestor pre prenášanie negatívnych ideologických vplyvov do oblasti kultúrnej činnosti a spolupráce (oficiálna delegácia MS sa mala zúčastniť 4. svetového festivalu slovenskej mládeže SKS v rakúskom Semmeringu, od čoho upustili až po zásahu zodpovedných orgánov uskutočnenému po našej informácii).

7) Popri týchto javoch dokumentujúcich vzrastajúcu aktivitu vnútorného protivníka dochádza však v poslednom období aj k stupňovaniu pokusov a snáh vonkajšieho protivníka o negatívne ovplyvňovanie diania v ČSSR. Dokumentujú to už spomínané aktivity spojené s osobou A. DUBČEKA a Maticou slovenskou, návštevy amerických diplomatov u exponentov PRAVICE v Bratislave KUSÉHO a ŠIMEČKU, ochota generálneho konzula RGK SWATOSCHA zorganizovať interview s A. DUBČEKOM (zatiaľ kontakt zistený nebol) a tiež pozvanie zástupcov čs. spisovateľov do SFRJ na medzinárodné sympóziu v septembri t. r. „VILENICE – 89“, kde majú byť prítomní P. KOHOUT, GOLDSTÜCKER, LIEHM a niektorí ďalší „reprezentanti čs. kultúry“ pojanuárového obdobia 1968.

Významnou súčasťou týchto snáh je i zasielanie rôznych emigrantských tlačovín a výziev nacionalistického zamerania do SSR, ktorých výskyt sa najmä v čase konania zjazdu mládeže SKS v Semmeringu výraznejšie zvýšil.

ROZBOR OPATRENÍ

1) K osobe A. DUBČEKA bola KR práca zameraná na:

- kontrolu jeho činnosti a stykov cez ADS a STÚ (vyraďujeme ne-

žiadúcu korešpondenciu a v súčinnosti s pasovými orgánmi je zabráňované jeho nežiadúcim výjazdom);

- cez TS ovplyvňovanie jeho názorov, činnosti s cieľom paralyzovať pokusy o jeho zapojenie do aktivít ostatných antisocialistických síl, čo sa darilo iba čiastočne – viď jeho odmietavý postoj k signovaniu SLOVENSKÉHO FÓRA PRESTAVBY (sľúbil ale účasť na besedách a poskytol im rady ako postupovať) a k vyhláseniu „NĚKOLIK VĚT“. Nedarí sa nám narušiť jeho vzťahy na jeho známe styky v Prahe SLAVÍKA, ČERNÍKA a niektorých ďalších, ako aj na známe kruhy v KZ, ktoré majú záujem o jeho aktivizáciu.

2) K SLOVENSKÉMU FÓRU PRESTAVBY, Slov. výboru HOS a skupine OBRODY v SSR

- sú mapované osoby zapojené v SLOVENSKOM FÓRE PRESTAVBY, Slovenskom výbore HOS a ich styky s cieľom pripraviť podmienky a realizáciu účinných PRO voči členom týchto zoskupení. ADS a STÚ je kontrolovaná činnosť známych osôb, aby bola včas zabezpečená signalizácia pripravovaných akcií;

- v spolupráci so S-ŠtB sú realizované opatrenia na ustanovenie členov „skupiny OBRODY“, tj. rozširovateľov časopisu MYŠLIENKA A ČIN – zatiaľ bez výsledkov.

3) Činnosť KUSÉHO a ŠIMEČKU – väzby na RSE, LIDOVÉ NOVINY apod. je priebežne dokumentovaná;

- podľa potreby sú realizované PRO, ako napr. k zabráneniu účasti na Bradle, rôznych stretnutiach apod. – dosiahnutý výsledok pozitívny (odmietajú priamu účasť na akciách tzv. opozície typu BRADLO atď.);

- voči objektom ako rozširovateľom „Několik vět“ doposiaľ neboli vykonané opatrenia.

4) Nežiadúce aktivity v SSO a SSI sú priebežne mapované a o ich výskyte sú informované príslušné stranické orgány.

Voči nositeľom negatívnych tendencií sú cestou agentúrnej siete a vedenia uvedených politických strán realizované PVO opatrenia (niekoľkým dalo vedenie strán výstrahu, resp. ich stranický riešilo).

5) Negatívne javy v oblasti kultúry sú pod kontrolou ADS a o ich výskyte sú priebežne informované stranické orgány.

6) Kontakty Matice slovenskej na SKS sú pod kontrolou ADS. O poznatkoch sú informované stranické a štátne orgány, ktorým sa však výraznejším spôsobom nedarí ovplyvniť nežiadúce styky MS.

7) Činnosť vonkajšieho protivníka sa darí do značnej miery cestou ADS a STÚ kontrolovať a čiastočne i narušovať cestou PK. Nenašli sa však doposiaľ účinnejšie metódy na narušenie ostatných foriem styku a ovplyvňovanie (návštevy diplomatov, telefonický styk atď.).

Orientácia KR práce pre ďalšie obdobie

V súvislosti s nadchádzajúcim výročím poskytnutia internacionálnej pomoci ČSSR štátmi VZ bol spracovaný Plán bezpečnostných opatrení S-ŠtB a XII. S-ZNB Bratislava. Obsahuje úlohy k osobám aktívne sa podieľajúcim na činnosti Slovenského výboru HOS, SLOVENSKÉHO FÓRA PRESTAVBY, skupiny OBRODY, ďalším vybraným aktivistom tzv. opozície, ako aj k cudzincom, u ktorých je možné očakávať činnosť zameranú na narušovanie vnútropolitckej situácie, kludu a verejného poriadku.

Okrem úloh zahrnutých v tomto pláne bude XII. S-ZNB realizovať opatrenia k objektovi „ESER“⁴⁾ s cieľom zabrániť prípadným pokusom vonkajšieho a vnútorného protivníka o jeho ďalšiu aktivizáciu, resp. zneužitie na protičeskoslovensky zamerané akcie. Opatrenia boli prerokované a schválené II. S-ZNB Praha dňa 11. 7. 1989.

pplk. Homola⁵⁾

A. Lorenc a spol., 8 T/91, sv. XIV., obálka č. 3, str. 78-84. Kopie strojopisu.

1) V pravém horním rohu je přijímací razítko z 18. 8. 1989.

2) V originále je nesprávně uvedeno „J. Čerovskej“.

3) Srovn. *Vzpomínková slavnost na Bradle*, Servis VIA Praha 023/89, zpr. 10 a stejnojmenný článek in: *Informace o Chartě 77* č. 10/1989, s. 16.

4) Akce ESER byla vedena proti Alexandru Dubčekovi. Při výsledku počátkem ledna 1991 byl Homola vyzván ke specifikaci těchto opatření: „K tomu uvádím, že v tomto případě pro 12. správu vyplýval prakticky jediný úkol, šlo o to, že jsme byli povinni signalizovat do Prahy jeho případný odjezd z Bratislavy, ovšem žádná zajišťovací opatření nám v této souvislosti uložena nebyla. Další činnost pak případně měla na starosti 2. správa.“ *Protokol o výsledku svědka Štefana Homoly z 4. 1. 1991*. In: A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. VI., str. 1057-1058. Jeho odpověď samozřejmě nepostihuje plnou šíři StB opatření proti objektu akce ESER. Výsledek byl směřován spíše k „preventivnímu“ zadržování v CZZ.

5) Vlastnoruční podpis.

DOKUMENT č. 11

1989, 17. července, Bratislava. Vývoj operatívnej situácie v teritóriu hl. mesta Bratislavy a Zs. kraja. Príspevok náčelníka S-ŠtB Bratislava pplk. JUDr. Ladislava Horáka.¹⁾

V súvislosti s vývojom vnútropolitckej a zahranično-politickej situácie dochádza i na území hl. mesta Bratislavy a Zs. kraja k aktivizácii činnosti štruktúr vnútropolitckého protivníka.

V súvislosti s výročím internacionálnej pomoci je tiež zisťovaná snaha štruktúry Hnutia za občianske slobody (HOS), vedená J. ČARNOGURSKÝM, Hanou PONICKOU, Miroslavom KUSÝM, Milanom ŠIMEČKOM st. a mladším o aktivizáciu svojej činnosti.

Na 21. 7. 1989 z príležitosti výročia narodenia M. R. ŠTEFÁNKA pripravujú kladenie vencov k jeho pomníku v Predmieri, Ssl. kraj.²⁾

Na 20. 8. 1989 organizujú v Bratislave na Nám. SNP a pred budovou UK tzv. „pietny akt“ kladenia vencov na miestach, kde došlo v augustových udalostiach k usmrteniu osôb.³⁾

Dňa 29. 8. 1989 k výročiu SNP hodľajú tieto sily vydať dokument, v ktorom bude vznesená požiadavka na „rehabilitáciu“ účastníkov povstania a na obnovenie pomníka gen. GOLIANA a VIESTA vo Zvolene, v ktorom by znížili úlohu KSS pri príprave a priebehu povstania. V tento deň pripravujú kladenie vencov vo Zvolene pod zámkom.

Začiatkom septembra 1989 pripravujú spracovať požiadavku na vládne orgány o umožnenie zorganizovania mítingov k otvorenému vyjadrovaniu názorov k návrhu novej Ústavy ČSSR. *Požiadavku spracujú členovia HOS, avšak nie pod hlavičkou HOS-u.*⁴⁾ K popularizácii týchto podujatí hodľajú vydať letáky a umiestniť ich v Bratislave na verejných miestach. Diskusiu na mítingoch by viedli ČARNOGURSKÝ, KUSÝ, ŠIMEČKA a PONICKÁ.

V poslednom období bol i na území hl. m. Bratislavy a Zs. kraja zaznamenaný výskyt výzvy „Několik vět“, ktorá bola doručená, resp. vhodaná do poštovej schránky niektorým občanom. Zatiaľ nebol vo väčšom rozsahu⁵⁾ zaznamenaný pokus o zorganizovanie podpisovej akcie na jej podporu.⁶⁾ Okrem odsudzujúcich stanovísk občanov je zo strany pracujúcich niektorých podnikov a obyvateľov najmä v okr. Galanta zaznamenávaná kritika straníckych orgánov a tlače, že nebola verejnosť a komunisti informovaní o plnom znení tejto výzvy, a na základe toho sa zdráhajú uvedenú výzvu odsúdiť.

Na dni 20. – 27. 8. 1989 bola zistená snaha Markéty MAREČKOVEJ

(študentka žurnalistiky z UK Praha) zorganizovať tzv. „Pochod proti násiliu“ po trase Brno – Piešťany, o čom informovala i zast. úrady USA, V. Británie, Francúzska a NSR. V teritóriu Zsl. kraja sú k tejto akcii prijímané opatrenia v súčinnosti so S-ŠtB Brno. Doposiaľ v teritóriu nebola zaznamenaná snaha zasielať prihlášky na tento pochod.⁷⁾

Alexander DUBČEK sa pokúša zhromaždiť okolo svojej osoby „neskompromitovaných“ ľudí – bývalých členov KSČ, kde spracováva dokument pod názvom „STANOVISKO“, v ktorom sa mieni dožadovať dialógu so súčasným vedením strany; presadzovať možnosť o vstup do KSČ osobám, ktoré z nej za činnosť v rokoch 1968-69 boli vylúčené, obnovu akčného programu z roku 1969 apod. DUBČEK i napriek odmietaniu spolupráce a podpisu výzvy „Několik vět“ sa v Prahe stretol s V. HAVLOM, signatárom CH-77, s cieľom prípadne využiť menovaného na podporu svojich cieľov, z týchto dôvodov prisľúbil i účasť na stretnutiach novozaloženej štruktúry Slovenského fóra prestavby, avšak podpis odmietol.

Exponenti pravice PhDr. Milan ŠIMEČKA, PhDr. Milan KUSÝ, PhDr. Július STRINKA sú iniciátormi založenia štruktúry tzv. Slovenského fóra prestavby – paralela Pražskej OBRODY na Slovensku, kde od mesiaca jún začali uskutočňovať spoločné stretnutia za účelom získavať širší okruh osôb pre činnosť v tejto štruktúre. Zatiaľ účasť v združení prisľúbili J. ČARNOGURSKÝ, V. MAŇÁK, J. KOCKA a M. HAMADA, počíta sa s účasťou aj R. HOFFMANA, J. UHRA, V. PAVLENDU a H. KOČTÚCHA. Je možné predpokladať, že uvedené združenie bude v súvislosti s výročím internacionálnej pomoci vyvíjať aktívnu činnosť, smerujúcu k propagácii svojej činnosti cestou RSE a RHA (cestou ČEĽOVSKÉJ z RSE poskytuje KUSÝ), ako aj snahy o rozširovanie svojej základne.

V prostredí maď. nacionalizmu sa v teritóriu kraja zaznamenáva výskyt výzvy tzv. „Výboru na obranu práv maď. menšiny“ proti záverom 13. zasadania ÚV KSČ o školách v miestach so zmiešaným obyvateľstvom, ktorá slúži k vyvolávaniu národ. emócií a vyzýva k protestom a k zasielaniu písomných petícií na stran. a štát. orgány. Napriek výskytu tejto výzvy v južných okresoch Zsl. kraja neboli zaznamenané doteraz akcie, na ktoré „Výbor ...“ vyzýval, až na niektorých jednotlivcov, ktorí však po vykonaní PVO od ďalšej činnosti v tomto duchu upustili. V meste Nové Zámky bola zaznamenaná a uskutočnená podpisová akcia za otvorenie nových škôl s vyučovacím jazykom maďarským, za zmenu názvov obcí a miest, za obsadenie funkcií len občanmi, ktorí ovládajú aj maďarský jazyk apod., ktorú podpísalo 1 540 osôb. Bolo zistené, že medzi iniciátorov tejto akcie patria Ernest VANK, člen KSČ a Daniel CZUCZOR, vylúčený z KSČ, z okresu Nové Zámky.⁸⁾

Na úseku NC a LA je zisťovaná snaha vonkajšieho a vnútorného protivníka upevniť dosiahnuté pozície a zároveň usmerňovať činnosť týchto štruktúr. V tomto zmysle sú orientovaní predstavitelia NC a LA tak, aby sa zatiaľ nepúšťali do verejných protištátnych akcií. Hlavná úloha v tejto etape má byť vnútorné upevnenie a rozvoj činnosti jednotlivých spoločenstiev. Vnútorný protivník tento pokyn plní, o čom svedčí i fakt, že počas konania púte v Šaštíne a Topoľčiankach nedošlo k závažnejším akciám NC a LA.

Na úseku oficiálnej cirkvi ako aj NČŠ stále väčší význam prikladajú všetky štruktúry r.k.c. oficiálnemu programu katolíkov v rámci „Desaťročia duchovnej obnovy“ národa, ktorého rozhodujúcou úlohou je dosiahnuť programového zjednotenia veriacich na základe morálno-kresťanských noriem, ktoré majú byť konfrontované s morálkou súčasnej spoločnosti. Ide o dlhodobú prípravu k dosiahnutiu vytýčeného cieľa, kde v prvej etape ide o zámer výrazného oživenia katolicizmu na masovom základe, postupné posilnenie pozícií kleru v spoločnosti a vytvorenie štruktúr k manipulácii s masou veriacich a ďalšej etape k presadeniu svojich cieľov pomocou tejto základne a k vytvoreniu klerikálne-politickej strany.⁹⁾

V poslednom období sú zaznamenané snahy IDC, SKS, Národnej rady za oslobodenie Slovenska, tzv. Čs. emigrantskej vlády o zasielanie rôznych protištátnych a závadových písomností náhodným občanom alebo organizáciám, v ktorých vyzývajú k osamostatneniu Slovenska, k akciám na podporu vnút. opozičných síl.

Zo strany vedúceho Slovenskej katolíckej misie vo Švajčiarsku BA-NÍKA bola zistená snaha formou priamych výziev k politickým akciám dosiahnuť u P. ČARNOGURSKÉHO, aby NČŠ a LA prešli od akcií cirkevného charakteru k politickým. P. ČARNOGURSKÝ zatiaľ tieto požiadavky odmietol, ale prisľúbil, že činnosť NČŠ a LA v budúcnosti po obsadení biskupských stolcov sa bude orientovať aj do politických oblastí.

S cieľom zamedziť možnosti vystúpenia antisoc. síl v auguste sú prijaté opatrenia v oblasti kontroly vyčlenených osôb VC v teritóriu v súčasnosti s XII. S-ZNB. Sú prijímané opatrenia na VŠ a ŠD, zabezpečený hlásny systém o zisťovaných príznakoch vzniku závažných protispoloč. vystúpení, ako aj opatrenia v súčinnosti s VB na miestach predpokladaných akcií a v miestach koncentrácie mládeže a obyvateľstva v Bratislave. ADS je zameraná a úkolovaná k zisťovaniu poznatkov, nasvedčujúcich príprave vystúpení neleg. štruktúr, najmä členov z HOS-u, ako aj opatrenia k vykonaniu PVO v prostredí vnútorného protivníka a pod. Tieto opatrenia boli spracované v súčinnostnom pláne BO k zamedzeniu nežiadúcich protispoločenských aktivít.

O pripravovaných akciách HOS-u bola informovaná S-ŠtB Banská

Bystrica, cestou ktorej bude zamedzené účasti exponentov pravice na uvádzaných protispoločenských akciách.

pplk. Horák¹⁰⁾

A. Lorenc a spol., 8 T/91, sv. XIV., obálka č. 3, str. 85-89. Kopie strojopisu.

1) Horák k poradě vypověděl: „...této porady jsem se zúčastnil. Opět šlo zejména o seznámení se se situací a s hlavními úkoly v celostátním měřítku. Pro naši správu vyplynul hlavní úkol spočívající v tom, že v součinnosti s 12. správou jsme měli, zejména pokud jde o Bratislavu, zpracovat analýzu operativní situace a na základě vlastních poznatků v podstatě zhodnotit stupeň nebezpečnosti jednotlivých osob ve vztahu, ke kterým zajišťovala činnost buď naše nebo 12. správa s tím, aby byla zajištěna vzájemná koordinace ve vynakládání sil a prostředků ve vztahu k těmto osobám. Tento úkol byl proveden. Byly stanoveny určité priority, byl přijat souhrn opatření k paralyzaci činnosti vybraných osob. Tato činnost nakonec vyvrcholila trestním stíháním Jána Čarnogurského a dalších 4 osob, i když tato činnost byla dokumentována už před tím a k trestnímu stíhání by došlo i bez té porady.

Pokud jde o úkol z uvedené porady, podle kterého bylo nutno hlavní iniciátory nezákonných skupin včas izolovat před 21. 8. 1989 umístěním v CZZ, tak v tomto směru byl úkol plněn tím, že jsme zpracovali charakteristiky jednotlivých vybraných osob. Mám dojem, že byly postoupeny 2. správě a pak už byl zpracován vlastní plán opatření, kde byl stanoven obvyklý postup a žádné zvláštní úkoly v souvislosti s uvedenou poradou nebyly uloženy. Navíc mám dojem, že skupina kolem Jána Čarnogurského byla v té době už ve vazbě... pokud jde o konkrétní praxi v zajišťování osob, tak případné rozdíly byly způsobeny rozdílnou operativní situací v jednotlivých místech a rozdílnou konkrétní činností jednotlivých osob. Zásadní rozdíly byly zejména mezi Prahou a ostatními místy. Navíc v podmínkách Bratislavy např. stačilo vybranou osobu při pohovoru upozornit, že pokud bude chtít odjet do Prahy a zúčastnit se připravovaných protispoločenských vystoupení, tak že do Prahy prostě nedojede (sic !) a pokud s tím daná osoba byla srozuměna, nebylo nutno ji v Bratislavě ještě zajistit, protože zde žádné protispoločenské vystoupení nehrozilo.“ *Protokol o výsledku svědka JUDr. Ladislava Horáka z 9. 1. 1991.* In: A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. VI., str. 1100-1101.

2) Původní text byl: „...okr. Žilina.“ Srovn. *Ohlášení veřejného shromáždění v Predmieru*, Servis VIA Praha 040/89, zpr. 4.

3) Za odstavcem je málo čitelný vpisek: „Zatiaľ neurčen? organizovať HOS“.

4) Věta vyznačená kurzívou byla škrtnuta.

5) Část věty vyznačená kurzívou byla do textu vepsána.

6) Po pravé straně textu byla k tomuto místu vepsána převážně nečitelná poznámka („a ? leták ?“).

7) Srovn. DSZ č. 83/89 z 10. července 1989 bod 2. Nepřátelská činnost a DSZ č. 91/89 z 20. července 1989 bod 2. Nepřátelská činnost.

8) Po levé straně textu je připsána nečitelná poznámka týkající se „...ekologie“ a „...zastavení výstavby Nagymároš“.

9) Na konec odstavce je poznamenáno: „12. – 13. 8. 89 sa uskuteční púť“.

10) Vlastnoruční podpis.

DOKUMENT č. 12

1989, [před 20. červencem, Banská Bystrica]. Operatívna situácia na úseku vnútorného protivníka.¹⁾ Príspevek náčelníka S-ŠtB Banská Bystrica plk. JUDr. Pavla Korbeľa.

Operatívna situácia v Stredoslovenskom kraji sa vyvíja v kontexte so situáciou v rámci celej ČSSR. Existujú však určité špecifiká, ktoré majú vo svojom dôsledku vplyv na výkon štátnobezpečnostnej práce na úseku vnútorného protivníka. Jedná sa hlavne o tú skutočnosť, že na teritóriu kraja nemajú trvalé pôsobisko exponenti protisocialistickej činnosti, ktorí sú známi svojou činnosťou z rokov 1968-69 v celoštátnom merítke a pôsobia ako organizátori opozície v súčasnom období. Boli zaznamenané prípady aktivizácie protisocialisticky zameralých jednotlivcov, avšak opozičná činnosť nemá masovejší a organizovaný charakter.

Niektoré osoby majú prepojenie na predstaviteľov protisocialistických zoskupení v Bratislave a Prahe a snažia sa podľa ich inštrukcií aktivizovať činnosť a vytvárať takéto skupiny i v našom kraji. Medzi najaktívnejších patrí 28-ročný NOVOTKA Tíbor, zamestnaný ako majster v Považských strojárňach v Považskej Bystrici, ktorý udržiava styky so stúpecami „CHARTY-77“ a predstaviteľmi tzv. „Hnutia na ochranu občianskych slobôd“ v Bratislave Hanu PONICKÚ a JUDr. Jána ČARNOGURSKÉHO, ako i ďalšie osoby v Bratislave a Prahe. NOVOTKA sa snaží zorganizovať opozičnú skupinu v oblasti Považskej Bystrice a podľa operatívnych poznatkov s ním sympatizuje okolo 20 osôb.

Podľa pokynov PONICKEJ a ČARNOGURSKÉHO, ktoré obdržal na stretnutí s nimi dňa 17. 6. 1989 v Bratislave, chce dňa 21. 7. 1989 zorganizovať zhromaždenie pri soche M. R. Štefánika v Predmieri (okres Žilina).²⁾ Ďalšou akciou má byť dňa 29. 8. 1989 stretnutie na mieste, kde stála socha generálov Viesta a Goliana vo Zvolene. Hnutie na ochranu občianskych slobôd pripravuje v mesiaci september ďalšie akcie vo Zvolene, Banskej Bystrici a Žiline a Košiciach.³⁾ Stretnutia v Bratislave sa zúčastnil aj 69-ročný dôchodca zo Žiliny KUŠTEK Štefan. V Dubnici nad Váhom (okres Pov. Bystrica) vyvíja činnosť 28-ročná domáca KEBÍSKOVÁ Eva, pochádzajúca z Prahy, ktorá udržiava styky na stúpecov „CHARTY-77“ v Prahe. Od predstaviteľa CHARTY VONDRU Alexandra obdržala pokyny k aktivizácii činnosti prostredníctvom filmového klubu, ktorý má byť zriadený v dome kultúry v Dubnici od 1. 9. 1989.

S opozičnými názormi vystupuje i evanjelický farár JAKOBY Štefan

z Jasenovej v okrese Dolný Kubín, ktorý udržiava styky s prívržencami z tzv. „Nezávislého mierového hnutia“ v Prahe. Kontakty na predstaviteľov nelegálnych štruktúr sú zistené i u niekoľkých ďalších osôb z kraja. Osobám, ktoré sympatizujú s týmito štruktúrami sú zasielané najmä z Prahy ilegálne vydávané tlačoviny ako „Lidové noviny“, „Zpravodaj demokratické iniciatívy“, „INFOCH“ a ďalšie.

Operatívnymi prostriedkami bolo zistené, že v Martine vyvíja činnosť tzv. „Zbor turčianskych dobrovoľníkov na slávu pána Ježiša Krista“ na náboženskej báze. Jeho organizátorom je 41-ročný DAN-ČÍK Pavol, servisný technik CHIRANY Piešťany – servisné stredisko Martin, ktorý udržiava styky na USA. V súčasnom období sa preveruje, či táto skupina nemá súvis s existenciou „Zboru turčianskych dobrovoľníkov“ v roku 1919, ktorý bol vytvorený v Martine na antikomunistických zásadách a *bojoval proti Maďarskej republike rád*.⁴⁾

Protizákonné akcie organizované v mesiaci januári 1989 v Prahe mali vplyv i na vývoj operatívnej situácie v Stredoslovenskom kraji. Prejavilo sa to okrem iného i výskytom telefonátov a písomností, v ktorých sa pisatelia vyhrážali deštrukciou objektov resp. fyzickou likvidáciou osôb za to, že sú stúpcami socialistického zriadenia. Celkove bolo zaznamenaných 15 telefonátov a 16 listov. K teroristickým akciám v skutočnosti nedošlo. V štyroch prípadoch boli odhalení páchatelia anonymných výhražných telefonátov resp. písomností, ktoré však nemali politický motív (v dvoch prípadoch žiaci ZŠ, 1 osoba duševne chorá a v 1 prípade vystrašenie spolupracovníčky).

V poslednom období sú zasielané výhražné alebo urážlivé listy na adresy osôb, ktoré v masovokomunikačných prostriedkoch verejne odsúdili akcie, smerujúce proti súčasnej politike KSČ. Konkrétne boli zaznamenané takéto útoky na pracovníka OV KSS v Rim. Sobote, ktorý odsúdil vystúpenie Dubčeka v maďarskej televízii, hrdinu socialistickej práce zo Slovenských uhorných baní Prievidza a účastníka SNP z Banskej Bystrice, ktorí odsúdili výzvu „Niekoľko viet“.

Ďalšia zvláštnosť je daná skutočnosťou, že v prihraničných okresoch s MLR Veľký Krtíš, Lučenec a Rimavská Sobota žije početná maďarská národnostná skupina. Vývoj situácie v tejto susednej krajine môže negatívne vplyvať i na obyvateľstvo maďarskej národnosti, čo sa môže prejavíť zvýšenými národnostnými požiadavkami, ako i snahami riešiť situáciu v ČSSR po vzore MLR. Potvrďuje to i zasielanie písomností na niektoré základné školy v uvedených okresoch, ktorých cieľom je vyvolať nátlakové akcie proti záverom zasadnutia ÚV KSS k otázkam školskej politiky na tých školách, ktoré navštevujú deti maďarskej národnosti.

Reakčne zamerané emigrantské zoskupenia pokračujú v činnosti, ktorej cieľom je ideologicky ovplyvňovať našich občanov. Na adresy inštitúcií i jednotlivcov sú zasielané tlačoviny, ktorých obsahom sú

útoky na politiku KSČ, osočovanie čelných predstaviteľov strany a štátu, socializmu ako celku. Najaktívnejšie v tomto smere v poslednom období pôsobí tzv. Národná rada za oslobodenie Slovenska, ktorej vedenie je v NSR. Zasielané tlačoviny sú orientované z pozícií slovenského separatizmu, útočia na súčasné štátoprávne usporiadanie ČSSR a požadujú samostatnosť Slovenska na kapitalistických princípoch. Odosielateľom je Karol PAVLÍK, čsl. emigrant žijúci v Kanade, ktorý vykonáva funkciu tajomníka uvedenej organizácie pre Kanadu.⁵⁾ Niektoré osoby z nášho kraja udržiavajú priamo alebo sprostredkovane spojenie na IDC, kam odstupujú tendenčne zamerané informácie, ako napr. organizátor nelegálnych cirkevných štruktúr STROMČEK Ladislav, ktorý nepravdivo informoval telefonicky RSE o priebehu púte v Rajeckej Lesnej. Nadsadil počet účastníkov a precenil aktivitu laikov, najmä mládeže. Takto tendenčne informuje i o ďalších udalostiach z prostredia rím. kat. cirvi. STROMČEK zorganizoval skupinu osôb, ktorá sa podieľa na vydávaní a rozširovaní náboženského samizdatu ZRNO.⁶⁾ Dňa 18. 7. 1989 sa v Ružomberku v byte Františka NOVAJOVSKÉHO, tajne vysväteného kňaza, konala porada týchto osôb, kde boli prejednané problémy spojené s ďalším vydávaním tohoto samizdatu za využitia modernej rozmnožovacej techniky. NOVOTKA Tibor chce prostredníctvom JUDr. ČARNOGURSKÉHO Jána zaslať do Kanady informáciu o kriminálnozávadovej osobe z Považskej Bystrice, ktorá bola usmrtená pri zákroku príslušníkov ZNB.

Výzva „Niekoľko viet“ nenašla v kraji doteraz masovú podporu. Boli zistené 2 prípady, kedy osoby zasielali na adresy predstaviteľov CHARTY svoje súhlasné stanoviská. V štádiu previerky je operatívny poznatok, že reakčne zameraný rímsko-katolícky duchovný PRACHÁR z Rykynčíc v okrese Zvolen zozbieral cca 80 podpisov pod túto výzvu počas konania omše v miestnom kostole.

Medzi jednotlivými cirkvami a sektami na území Stredoslovenského kraja najväčšiu aktivitu vyvíja rímsko-katolícka cirkev. Reakčná časť duchovenstva využíva každú príležitosť k útokom proti štátnej cirkevnej politike. Nezákonnú činnosť vyvíjajú nelegálne cirkevné štruktúry. Ich predstavitelia sa usilujú podchyťovať najmä mládež. Organizujú jej aktívne vystúpenia na náboženských podujatiach, ktorých sa zúčastňuje väčšie množstvo osôb.

V rámci kraja nenašla podporu výzva Augustína NAVRÁTILA na zakladanie združení katolíckych laikov, k čomu prispeli i opatrenia, vykonané prostredníctvom vplyvovej agentúry. Zo strany duchovných nebola k ich zakladaniu daná žiadna podpora. V súčasnom období sú v niektorých farnostiach organizované podpisové akcie, ktoré sú zamerané proti prevádzaniu sexuálnej výchovy mládeže na školách.⁷⁾

U časti obyvateľstva sa prejavuje nespokojnosť s priebehom pre-

stavby a súčasnou ekonomickou situáciou u nás. Konkrétne sa prejavuje napr. medzi baníkmi v baniach Handlová a Nováky, kde v dôsledku preplnenia skládok dochádza k obmedzovaniu ťažby uhlia. V priebehu pohovorov s členmi a kandidátmi KSČ požiadalo približne 20 členov o zrušenie členstva z dôvodu nezájmu ďalej sa politicky angažovať.

K poznávaniu vývoja operatívnej situácie v oblasti vnútorného protivníka sú využívané dostupné prostriedky kontrarozviednej práce po líniiach všetkých operatívnych odborov. Získané informácie nasvedčujú snahám rôznych opozičných zoskupení aktivizovať činnosť i na území nášho kraja. U časti obyvateľstva sa prejavuje nespokojnosť s doterajším postupom prestavby a nahromadenými ekonomickými problémami. V prípade zhoršenia hospodárskych a sociálnych podmienok, môže dôjsť k prejavom nespokojnosti i v radoch robotníckej triedy a využitiu tejto nespokojnosti opozičnými silami k nedôvere voči súčasnému straníckemu a štátnemu vedeniu ako i celkovej politike KSČ.

A. Lorenc a spol., 8 T/91, sv. XIV., obálka č. 3, str. 61-72. Kopie strojopisu.

1) Titulní strana je opatrená príjmovým razítkom z 18. 8. 1989.

2) Na tomto se nachází nečitelná rukopisná čtyř až pětislovná poznámka. Srovn. pozn. 1) k DOKUMENTU č. 11.

3) Kurzívou vyznačená část věty byla vyškrtnuta.

4) Věta vyznačená kurzívou byla přeškrtnuta.

5) Po levé straně se nachází nečitelná poznámka.

6) Celkem vyšla v roce 1989 čtyři čísla.

7) Pod tímto odstavcem se nachází nečitelná a přeškrtnutá věta.

DOKUMENT č. 13

1989, [před 20. červencem], Košice. Zpráva o bezpečnostní situaci ve východoslovenském kraji. Příspěvek náčelníka S-ŠtB Košice pplk. JUDr. Štefana Sarnovského.¹⁾

V dôsledku vývoja vnútro politickej situácie v ČSSR, aktivít tzv. „opozičných zoskupení“ a rôznych protispoločenských iniciatív pôsobiacich z centier *politického života štátu*²⁾ dochádza i vo Východoslovenskom kraji k zmenám vývoja operatívnej situácie, na ktorú je nevyhnutné z našej strany ofenzívne reagovať.

Hlavným problémom v tejto oblasti zatiaľ nie je nevyhnutnosť bezprostredných reakcií na konkrétne protispoločenské vystúpenia organizovaných skupín, či masovo organizovaných protispoločenských iniciatív. Tie *doposiaľ* vo forme, ktorá je známa z ďalších krajov, *na našom teritóriu nevystupujú, ani aktívne nepôsobia*. Mimoriadne úsilie však vynakladáme zabráneniu prepojenia hlavných báz protisocialisticky orientovaných osôb a jednotlivcov z Vsl. kraja na Chartu a ňou organizované „iniciatívy“ v centrách ich pôsobenia; na kontrolu činnosti a izoláciu potenciálnych³⁾ šíriteľov a realizátorov nátlakových akcií organizovaných Chartou *od ich záujmového prostredia*.⁴⁾ Túto aktivitu a využívanie intenzívnych foriem kontrarozviedneho pôsobenia si vynucuje skutočnosť, že k prepojeniu sú už vytvorené všetky podmienky, snahy hlavne zo strany aktivistov protispoločenských zoskupení z Prahy sú veľmi výrazné a konkrétne. Závažné je to, že smerujú presne na najaktívnejšie osoby v kraji – tvoriace základnú bázu antisocialistických živlov. Partneri sa teda vzájomne poznajú a *chýba už len posledný*⁵⁾ krok k rozvinutiu spoločne organizovanej činnosti. Doposiaľ sa kontakty obmedzujú⁶⁾ na výmenu informácií, prevážne jednostrannému zasielaniu závadových materiálov, výzvam k ich ďalšiemu rozširovaniu (smerom do kraja), či finančnej podpore nelegálnych štruktúr.

Medzi najaktívnejších považujeme objektov⁷⁾ akcie „OSA“. ⁸⁾ Dlhodobo vyvíjajú maximálne úsilie o rozširovanie stykovej bázy a snahu o jej aktivizáciu v protispoločenskom duchu. Odozva na výzvu Charty pod názvom „Několik vět“ *v našich podmienkach* ani zo strany kontrolovaných protispoločensky orientovaných báz nie je jednoznačná. Je registrovaná široká škála názorov.⁹⁾ Prevládajú názory odsudzujúce výzvu, *sú i také, ktoré charakterizujú*¹⁰⁾ *vyčkávaciu taktiku*.¹¹⁾ Výrazné prejavy podpory sú skôr ojedinelé interpretované jednotlivcami, z hľadiska rozsahu v obmedzenom prostredí. Za jednu z hlavných príčin tohoto stavu považujeme doposiaľ nízky stupeň rozšírenia vý-

zvy v kraji písomnou formou. Podstatný obsah výzvy je širokej verejnosti známy výhradne cestou vysielania RSE.

Vývoj operatívnej situácie charakterizuje i niekoľkonásobný nárast verbálnej politickej motivovanej trestnej činnosti prejavujúcej sa formou výhražných či vulgárnych písomností, telefonátov, nápisov adresovaných politickým, spoločenským orgánom a organizáciám, ale i angažovaným jednotlivcom. Nevyhnutnosť okamžitého nasadzovania síl a prostriedkov k ochrane politických a spoločenských záujmov v tejto problematike do určitej miery obmedzuje možnosti trvalého cieleného pôsobenia na prostredie antisocialistických živlov a komplikuje organizáciu práce. Výsledný efekt z tejto nevyhnutnej činnosti nie je primeraný vynaloženým prostriedkom a úsiliu. Podľa nášho názoru z dôvodu, že ide o činnosť zameranú práve na viazanie prostriedkov kontrarozvedky.

U bázy osôb vylúčených z KSČ za činnosť v krízovom období nedochádza k závažnej aktivizácii, stretávaniu či zjednocovaniu názorov. Tieto osoby jednotlivo naďalej negativisticky hodnotia vnútropolitickú situáciu, priebeh prestavby, kádrové zmeny a popredných predstaviteľov strany a štátu. Názory vyjadrujú opatrnícky, izolovane od väčšieho počtu osôb, nanajvýš v menších skupinkách. Z ich strany sú zaznamenávané prípady podávania žiadosti o znovuprijatie do KSČ, *ktoré však vo väčšine prípadov nie sú podložené primeranou spoločensko-politickou angažovanosťou*. V prevažnej časti z nich sa prioritne nejedná o členstvo v strane, *ale o rozšírenie*¹²⁾ možnosti získania hmotných výhod (bývalí príslušníci ČSLA a pod.). Vzhľadom k tomu, že sa jedná o skupinu osôb, *ktorých žiadosti v masovom meradle*¹³⁾ nebudú pravdepodobne riešené kladne, možno z ich strany očakávať prinajmenšom ďalšie negatívne reakcie. V žiadnom prípade ich nemožno podceňovať, lebo čakajú na svoju šancu.

Z hľadiska prognózy predpokladanej činnosti uvádzaných báz vnútorného protivníka v súvislosti s výročím internacionálnej pomoci neočakávame v rámci nášho teritória organizovanie akcií väčšieho rozsahu alebo konkrétnych protispoločenských vystúpení.

Vývoj operatívnej situácie na úseku problematik cirkví je poznamenaný prebiehajúcimi rokovami medzi ČSSR a Vatikánom, návštevou kardinála TOMKU v kraji, snahami o legalizáciu reholí, uvoľnenia náboženského života, širšiemu prístupu k masovokomunikačným prostriedkom a podporou snáh kardinála TOMÁŠKA. Svedčí o tom nárast členskej základne v rehoľných spoločnostiach, prechod na otvorenú platformu pôsobenia vo vzťahu k štátnej správe; nabádanie širokej veriacej verejnosti k demoštratívnyim spôsobom prejavu príslušnosti k cirkvi, t.j. k urýchlénému uplatňovaniu záverov Viedenskej schôdzky v cirkevnom živote. Ešte dôslednejšie uplatňovanie a realizáciu týchto zámerov si cirkiev sľubuje od obsadenia biskup-

ských stolcov. Nedoriešená situácia v obsadzovaní biskupstiev Rožňavskej a Košickej diecézy sama o sebe aktivizuje činnosť duchovenstva, vyvoláva nespokojnosť a pokračujúce útoky reakčných duchovných proti štátnej správe. Naďalej sú organizované periodické podpisové akcie vyjadrujúce nátlak na urýchlenie riešenia situácie, ale i také, ktoré sú zamerané na eliminovanie rozhodnutí štátnej správy o premiestnení duchovných na iné farnosti za podpory veriacich. Svedčí o tom posledne zorganizovaná podpisová akcia veriacich Košickej diecézy s 1 451 podpismi.

Realizáciou nútených stykov s reakčnými duchovnými, aktívnymi členmi NČS a LA, vykonaním početných AOK, PRO a PVO s využitím vplyvovej agentúry a v spolupráci so stranickými i štátnymi orgánmi sa nám pomerne úspešne darí eliminovať snahy reakčného kléru hlavne na úseku organizovania nátlakových akcií voči štátnej správe v priebehu konania masových cirkevných podujatí.

V tejto súvislosti chcem poznamenať, že z hľadiska spoločenskej nebezpečnosti a nežiadúceho ideologického pôsobenia je zvlášť závadnou orientácia na mladú generáciu. Vonkajším zreteľným prejavom je neustále sa zvyšujúci počet účastníkov na cirkevných pútiach, kde zastúpenie mladej generácie sa z hľadiska percentuálneho vyjadrenia neúmerne zvyšuje.

Situácia v NC je v značnej miere ovplyvňovaná aktivitou rehoľných zoskupení a katolíckych laikov, hlavne v oblasti posilňovania vlastných štruktúr. Úspešne realizované podstaty TS do tohto prostredia prinášajú závažné štátobezpečnostné informácie o štruktúre, formách a metódach, činnosti rehole *saleziánov*, o príprave adeptov na štúdium tajných bohosloveckých fakúlt, o obsahu, dobe, štruktúre *štúdiá a miestach, v ktorých sa tajné štúdium vykonáva. Vďaka systematickej ofenzívnej práci s agentúrnym aparátom sú známe*¹⁴⁾ rehoľné byty, domy, chaty, v ktorých rehoľa vykonáva prípravu noviciátu.

Operatívna situácia na úseku GKC je charakterizovaná opatrníckou politikou jej vedenia v očakávaní, že terajší ordinár Ján HIRKA bude biskupom GKC v ČSSR. V prípade realizácie predpokladaného stavu očakávame zjednotenie v tejto cirkvi a posilnenie jej akčnosti. Predpokladáme, že silnejšie prepuknú rozpory medzi GKC a PC vo vzťahu k súčasnému majetko-právnomu vysporiadaniu vzájomnej rivality o veriacich a podobne. Na túto situáciu sa všestranne pripravujeme. Nezanedbateľnou je i aktivizácia činnosti duchovných maďarskej národnosti pôsobiacich v tejto cirkvi v okrese Trebišov smerujúca k pozdvíhnutiu náboženského života po vzore MLR na platforme MBN.

Novým prvkom v problematike nekatolíckych cirkví je aktivizácia evanjelickej cirkvi zameraná k zvýšeniu vplyvu na mládež a prostredníctvom prispôsobenia formy náboženského obradu (tzv. večere pánovej).

Situácia na úseku činnosti SSJ sa nemení. Jej činnosť z hľadiska foriem a metód pôsobenia je charakterizovaná očakávaním legalizácie. Aktivita je pod úrovňou známou z minulosti v dôsledku obáv pred narušením vzťahov so štátnou správou v čase, kedy sa podľa ich mienky o legalizácii rozhoduje.

V problematikách mládeže oproti minulosti v súvislosti s hospodárskou a politicko-spoločenskou prestavbou dochádza k zmenám, ktoré možno charakterizovať ako voľnejšie, často demonstratívnejšie vyjadrovanie svetonázoru na verejnosti. Stále častejšie sú agentúrnymi prostriedkami zisťované informácie o prejavoch nedôvery jednotlivcov či skupín predovšetkým vysokoškolskej mládeže k procesu prestavby. Je vyjadrovaný nesúhlas so spôsobom vyučovania predmetov ML na školách, s obsahom a formou výuky. Rozširuje sa báza mladých ľudí, ktorí podliehajú ideologickej diverzii západu, vyjadrujú nespokojnosť s tempom demokratizačných premien v ČSSR, nesúhlas so školskou, kádrovou i sociálnou politikou strany.

Ešte rozsiahlejšia a výraznejšia sa prejavujúca je báza, ktorá podľahla sústredenému nátlaku a pôsobeniu cirkví a ktorá svoje ideové postoje demonštruje účasťou na masových, ale i klasických cirkevných podujatiach. V časti vekovo mladšej mládeže sporadicky dochádza k sústreďovaniu neformálnych závadových zoskupení. *Intenzívne agentúrne prenikanie do záujmového prostredia a komplexné využívanie všeobecnej a individuálnej prevencie prináša čiastočné úspechy.* Vývoj situácie však naznačuje, že účinnejší agentúrny vplyv v prostredí je stále nevyhnutnejší. Tam je potrebné prispôsobiť i naše ďalšie agentúrno-operatívne postupy s cieľom predchádzania možnému miestnemu vyhroteniu situácie, následkom ktorých by mohli byť hromadné protispoločensky motivované vystúpenia.

V problematike buržoázných nacionalizmov sú naďalej zaznamenávané styky popredných predstaviteľov z domácej bázi na zahraničné IDC. Záujmové osoby udržiavajú poväčšine písomné kontakty s redakciami pôsobiacimi v KZ ale aj v MLR, PLR, resp. USSR prostredníctvom ktorých, hlavne báza v problematike OUN, uverejňuje svoje články v zahraničnej tlači. Táto báza politiku prestavby využíva k cestám do KZ, kde sa kontaktuje na osoby z radov emigrácie i nacionalistických organizácií.

Nárast aktivity činnosti bázi po problematike MBN je podmienený súčasným vývojom vnútropolitckej situácie v MLR. Svedčí o tom aj obnovená činnosť tzv. výboru pre ochranu práv maďarskej menšiny, ktorý anonymnou formou v tomto mesiaci rozposlal listy na stredné školy s vyučovacím jazykom maďarským v rámci nášho teritória, v ktorých kritizuje výsledky zasadnutia ÚV KSS z 11. 5. 1989. Vzhľadom k vývoju súčasnej vnútropolitckej situácie v MLR z hľadiska prognózy očakávame nárast aktivizácie činnosti osôb z domácej bázi.

Z operatívnej situácie v ČSSR i z pohľadu jej vývoja na teritóriu Vsl. kraja vyplýva aktuálna potreba neustáleho prehodnocovania úrovne našich agentúrnych pozícií. Preto za veľmi aktuálnu úlohu k plneniu ktorej pristupujeme s najväčšou zodpovednosťou, považujeme rozširovanie a prehľbovanie možností agentúrneho aparátu, budovanie nových agentúrnych pozícií predovšetkým s možnosťou vplyvu tak, ako to uložil minister vnútra ČSSR v júni 1989 na porade zvolanej za účasti náčelníkov KS ZNB.

A. Lorenc a spol., 8 T/91, sv. XIV., obálka č. 3, str. 90-96. Kopie strojopisu.

1) V levém dolním rohu titulního listu je přijímací razítko FMV z 18. 8. 1989. V pravém horním rohu je paraafa: „s. Sarnovský – K[OŠIC]E“. Sarnovský k poradě později vypověděl: „...těto porady jsem se zúčastnil. Pokud se pamatují, konala se v budově [v] Hyberské ulici. Podpis na předložené prezenční listině je můj. 1. náměstek FMV byl na této poradě přítomen. V každém případě byl přítomen na obědě a odpolední části porady a mám dojem, že se zúčastnil i dopoledního průběhu porady. V každém případě 1. náměstek na závěr formuloval závěry vyplývající z porady. Předchozí průběh, pokud se pamatují, spočíval v tom, že náčelník 2. správy měl obecně vystoupení na téma: ‚Situace v oblasti vnitřní problematiky‘. Jeho zástupce pplk. Chovanec pak mluvil o konkrétních věcech na toto téma, zejména šlo o rozbor činnosti jednotlivých organizací, jako Charta 77, VONS, Společnost přátel USA, České děti apod. tak jak tomu bylo vždy při těchto příležitostech. Závěry 1. náměstka, pokud si vzpomínám, zase byly podány v jeho obvyklém stylu. Zejména tedy byl zdůrazněn úkol v tom smyslu, že je nutno přijmout taková opatření, aby nedošlo ke zneužití jednotlivých výročí ve 2. polovině r. 1989, jako byl 21. srpen, Mezinárodní den studentstva, 10. prosinec jako Den lidských práv apod.

Pokud si vzpomínám, byly stanoveny úkoly krátkodobého a dlouhodobého charakteru a tyto úkoly pak byly v písemné formě rozeslány na jednotlivé správy StB. Po předložení těchto materiálů uvádím, že nyní si určitě vzpomínám, že tyto materiály byly po poradě zaslány na naši správu. Myslím, že na poradě jsme žádné písemné materiály neobdrželi. Pokud jde o závaznost těchto závěrů, tak pokud si vzpomínám, 1. náměstek v průběhu porady ústně účastníky upozornil, že závěry v písemné formě budou dodatečně rozeslány a ústně vydal pokyn, aby jednotlivé složky na základě těchto písemných závěrů zpracovaly vlastní plány opatření na zajištění jednotlivých úkolů ve 2. polovině r. 1989. Předložené písemné závěry je tedy možno posuzovat jako závazný podklad pro zpracování vlastních plánů činnosti a pro vůbec celkovou činnost. V našich podmínkách pak tento plán byl zpracován, ale vzhledem k situaci v kraji se opět jednalo v podstatě o formální opatření. Pokud jde o úkol izolovat iniciátory protispolečenských vystoupení k 21. 8. 1989 v CZZ, tak v rámci našeho kraje nebylo nutno provádět nějaká zvláštní opatření...“ *Protokol o výslechu svědka JUDr. Štefana Sarnovského z 10. 1. 1991.* In: A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. VI., str. 1105-1106.

2) Kurzívou vyznačené části vět jsou přeškrtnuty.

3) Nad slovem „potenciálních“ bylo vepsáno „sk.“; pravděpodobně ve významu „skutečných“.

4) Kurzívou vyznačená věta je nahrazena: „ale i Obrodou.“

5) Kurzívou vyznačená část věty je nahrazena: „začali realizovat další“.

6) Kurzívou vyznačená část slova byla nahrazena: „-ovali“.

-
- 7) Za slovem „objektov“ je udělána vsuvka: „Mám tu na mysli...“
 - 8) Akce slovenských složek StB na regionální úrovni nejsme schopni ztotožnit.
 - 9) Před slovo „Prevladajú“ je vloženo: „Zatiaľ čo v priemysle...“
 - 10) Kurzívou vyznačená část věty byla nahrazena: „v bázach zisťujeme“.
 - 11) Kurzívou vyznačené slovo bylo nahrazeno: „resp. schvaľujúce názory“.
 - 12) Kurzívou vyznačená část věty byla nahrazena: „ide“.
 - 13) Kurzívou vyznačená část věty byla nahrazena: „ich žiadosti“.
 - 14) Kurzívou vyznačená část vět byla škrtnuta a pod vypuštěný text byla vepsána poznámka: „působí nahrážkově? v relácii k pol. požiadavkom (Čarnogurský i SKS) [k] počte.“ V další části věty jsou upraveny pády: „reholnych bytov, domov...“

DOKUMENT č. 14

1989, [před 19. červencem, Praha]. Podklady pro závěrečné vystoupení I. náměstka MV ČSSR [genpor. ing. Alojze Lorence, CSc.] na celostátní poradě dne 20. 7. 1989.¹⁾

K řešení složité operativní situace vyznačující se v současné době výraznou orientací činnosti vnitřního protivníka na zneužití 21. výročí internacionální pomoci zemí VS v roce 1968 k prosazení cílů, o nichž bylo hovořeno v předchozích referátech, byla přijata následující opatření:

A/ Krátkodobého charakteru k výročí srpnových událostí:

I.

1./ urychleně zaměřit veškeré zpravodajské prostředky čs. kontrarozvědky na zjišťování signálů o nepřátelské činnosti a záměrech vnitřního i vnějšího protivníka souvisejících s 21. výročím srpnových událostí, zejména:

a) tvorbu dokumentů jednotlivých nelegálních skupin souvisejích s výročím

b) organizování podpisových akcí

c) přípravu letákových akcí

d) odhalování technických prostředků

e) rozkrývání pokynů ze zahraničí

f) narušování provokativních akcí organizovaných cizinci v ČSSR

g) kontrolu hlavních organizátorů protispolečenského vystoupení

h) přípravu veřejných konfrontačních vystoupení;

2./ na základě získaných poznatků bezodkladně realizovat preventivní a rozkladná opatření k tlumení připravovaných nepřátelských akcí a snižování akceschopnosti protivníka, zejména:

a) k hlavním organizátorům CHARTY, DI, NMS, HOS, České děti, SPUSA prostřednictvím výstrah a varování při organizování společných schůzek a dokumentů;

b) k osobám z ofic. struktur zapojujících se do aktivit prostřednictvím zaměstnavatele a společenských organizací;

3./ v případech přípravy, pokusů nebo narušení veřejného pořádku využít nekompromisně procesních prostředků, zejména:

a) při odnímání technických prostředků sloužících k výrobě nezákonných písemností;

b) k autorům a kolportérům letáků;

c) k autorům protispolečenských výzev, včetně výzev šířených zprostředkovaně západními sdělovacími prostředky, zejména v souvislosti s výzvou „Několik vět“, kde:

- u hlavních organizátorů Václava HAVLA, Alexandra VONDRY, Stanislava DEVÁTEHO a Jiřího KŘÍŽANA vycházet ze stavu, že Václav HAVEL, Jiří KŘÍŽAN a Alexandr VONDRA jsou v podmíněčném odkladu výkonu trestu odnětí svobody a proti Stanislavu DEVÁTĚMU je vedeno trestní řízení, a důsledně postupovat v souladu s právní kvalifikací jejich jednání. Organizátoři výzvy naplňují skutkovou podstatu přečinu proti veřejnému pořádku podle § 6 odst. c) zák. č. 150/69 Sb. Skutková podstata by měla být naplněna již uvedením jejich jmen a adres v rámci zveřejněné výzvy „Několik vět“;

- v případě zadokumentování rozšiřování výzvy vycházet z právního hodnocení, že rozšiřovatelé výzvy naplňují rovněž skutkovou podstatu přečinu proti veřejnému pořádku podle § 6 odst. c) zák. č. 150/69 Sb.;

- v případech, kdy rozšiřování výzvy nebude procesně dokumentováno, využít u zjištěných osob institut prokurátorské výstrahy /např. Jan LITOMISKÝ a Ladislav LIS/;

- u signatářů výzvy uplatnit diferencovaně výstrahy SNB a pohovory příslušných prokurátorů;

4./ hlavní organizátory nezákonných skupin včas izolovat před 21. 8. 1989 umístěním v CZZ.

II.

Dát podnět k rychlejšímu přijetí zákonného opatření předsednictva Federálního shromáždění řešícího postihování výroby a rozšiřování samizdatových tiskovin do doby přijetí novelizace tiskového zákona.

III.

Čs. sdělovacím prostředkům, zejména s celostátní působností, operativně předávat podklady pro ofenzivní propagandistické působení s cílem odradit přívržence nezákonných skupin od zapojení do protisocialistických akcí, zejména:

1./ zabezpečit širší publicitu již zveřejněných údajů v časopisu SIGNÁL k případu VYHNÁLEK s aktuálním komentářem;

2./ s postupnou gradací publikovat podstatu činnosti a vazby osob na CHARTU v akci PALIČ;

3./ navázat na kompromitaci hlavních organizátorů protisocialistických aktivit zveřejněním charakteristik Františka STÁRKA, Rudolfa BATTĚKA, Ladislava LISE apod.;

4./ aktualizovat videopořad „Činnost nelegálních struktur v r. 1988“ zejména o dokumentaci z akce PALIČ a zveřejnit jej v ČST před 21. 8. 1989.

IV.

Pro případ hromadných protispolečenských vystoupení připravit zásahové jednotky na vysoce profesionální úrovni za využití poznatků

z předchozích opatření a organizačně zabezpečit zajištění procesně využitelné dokumentace.

B) Dlouhodobého charakteru:

1./ Podstatně zkvalitnit kontrarozvědnou ochranu legálních politických a společenských struktur (nekomunistických stran a společenských organizací NF, vědeckých, kulturních a vysokoškolských institucí). K tomu provést zhodnocení operativní situace, stavu sil a prostředků operativní činnosti a zpracovat celostátní projekty základního zaměření a konkrétních úkolů na rok 1990 a období po 18. sjezdu strany.

Termín: do 30. 12. 1989 /1. etapa/
do 30. 12. 1990 /ukončit/

2./ Výrazně zofenzivnit práci kontrarozvědky v boji proti hlavním nepřátelským seskupením a jejich organizátorům a nejaktivnějším členům. Zabezpečit doplnění, resp. zpracování nových objektových svazků na nejzávažnější seskupení, zejména stanovit konkrétní cíle rozpracování a plány jejich zabezpečení.

Termín: do 30. 11. 1989

3./ Zabezpečit přijetí konkrétních protiopatření:

a) z vybraných občanů ČSSR, zejména z dělnického prostředí, získávat aktiv, z jehož iniciativy by byly zpracovávány a signovány petice proti nátlakovým akcím nelegálních struktur a následně využívány v rámci kontrapropagandy,

b) vytvořit námi řízené „nezávislé skupiny“ působící uvnitř nepřátelských seskupení jako jejich vlastní opozice se zaměřením na programové koncepce,

c) vybudovat např. při Výboru čs. veřejnosti pro lidská práva a humanitární spolupráci středisko nepublikovaných literárních prací a samizdatů, kde autor bude garantovat právní bezúhonnost materiálu s cílem odpoutat zejména mládež od vlivu samizdatů,

d) k vybraným čelným organizátorům nepřátelských aktivit organizovat soubor skrytých aktivních opatření s cílem minimalizovat jejich materiálně technickou základnu a omezovat aktivitu; tato opatření soustředit na Václava HAVLA, Petra UHLA, Ladislava LIŠE, Jana URBANA, Jána ČARNOGURSKÉHO, Jaroslava ŠABATU, Miroslava KUSÉHO.

Stav plnění vyhodnotit k
30. 9. a 20. 12. 1989

4./ V součinnosti s I. správou SNB zabezpečit realizaci plánovaných protiopatření v zahraničí a připravit koncepci a plán opatření na léta 1990 – 1995.

Termín: 31. 12. 1989

5./ V součinnosti se složkou VB dořešit systém bezpečnostní ochrany

mládeže a upřesnit vzájemnou součinnost při likvidaci nepřátelských akcí vnitřního protivníka na jednotlivých teritoriích.

Termín: do 31. 12. 1989

6./ Aktivizovat soustavný informační tok z akce KRUH. Informace krajsky a centrálně vyhodnocovat a poskytovat stranickým orgánům.

Zahájit: do 1. 9. 1989

7./ Připravit celostátní projekty proti internacionalizaci protispolečenské činnosti vnitřního protivníka a protisocialistických sil v MLR a PLR.

Termín: do 31. 12. 1989

8./ Připravit návrhy pro přijetí koordinovaných a součinnostních opatření s 5. správou KGB k maření nepřátelské činnosti vnitřního protivníka.

Termín: do 30. 9. 1989

9./ Zpracovat celostátní projekt k narušení všech forem spojení vnitřního protivníka do zahraničí.

Termín: do 31. 12. 1989

10./ Zpracovat celostátní projekt k likvidaci rozmnožovacích středisek samizdatů a zamezení přístupu vnitřního protivníka k rozmnožovací technice.

Termín: do 31. 12. 1989

Při jednání *Kolegia ministra*²⁾ vnitra ČSSR dne 4. 7. byla *přijata*³⁾ koncepce činnosti Hlavní správy kontrarozvědky SNB,⁴⁾ kterou je nutno chápat jako koncepci celé čs. kontrarozvědky. Do 31. 8. 1989 náčelník II. S-SNB zašle schválenou koncepci všem náčelníkům S-StB a XII. S-SNB, abyste si případné dotazy ke koncepci mohli připravit na celostátní poradě, která se bude konat v říjnu t. r. Rovněž tak je nutné z koncepce vycházet při vlastní tvorbě ročních plánů a rozpracování hlavních úkolů jednotlivými operativními odbory S-StB.

Hlavním smyslem koncepce činnosti Hlavní správy kontrarozvědky SNB /dále jen II. S-SNB/ je stanovit účinné a reálné postupy ke zvýšení akceschopnosti čs. kontrarozvědky v nastávajícím období na základě systémového řešení přetrvávajících problémů v hlavních oblastech kontrarozvědného výkonu působnosti II. S-SNB a současně ofenzivního přizpůsobení forem a metod práce novým tendencím v mezinárodních vztazích i ve vnitropolitickém vývoji.

Navrhovaná koncepce zachovává kontinuitu s dosavadními úspěšnými, pozitivními a efektivními přístupy čs. kontrarozvědky k realizaci úkolů bezpečnostní politiky strany, kterých využívá jako vodítka pro řešení úkolů v nových podmínkách. Zásadní změnu forem a metod práce uplatňuje v oblastech s dlouhodobě nízkou efektivností činnosti, především v odhalování a dokumentování činnosti vnějšího protivníka na našem území. Koncepce vytyčuje základní postupy kontrarozvědného aparátu při řešení nových jevů vyvolaných přestavbou

hospodářského a společenského života, závazků vyplývajících z vídeňské následné schůzky KBSE a z tendencí činnosti vnějšího a vnitřního protivníka.

Hlavní koncepční záměry spočívají v:

1. Uplatnění mechanismu jednotného systému řízení kontrarozvědné činnosti, umožňujícího efektivní koordinaci a součinnost mezi centrálou a teritoriálními útvary kontrarozvědky, liniemi kontrarozvědky a mezi kontrarozvědkou, rozvědkou a ostatními útvary SNB při plnění hlavních úkolů, včetně mechanismu posílení koordinace a součinnosti s dalšími spráťelennými kontrarozvědkami.
2. Rozvinutí procesu tvorby a uplatňování nových forem práce zaměřených na intenzifikaci a podstatné zvýšení ofenzivnosti práce kontrarozvědky, včetně vytvoření předpokladů pro stanovení konkrétních protiopatření, které umožní přizpůsobit činnost kontrarozvědky potřebám a podmínkám daným přestavbou v zahraniční a vnitřní politice.
3. Ve vytvoření potřebného analyticko-informačního zabezpečení kontrarozvědného výkonu, který umožní zvýšit kvalitu věcného rozhodování na všech stupních řízení i jeho koncepčnost.
4. V oblasti kádrové a personální práce systematicky a na potřebné úrovni připravovat příslušníky pro přímý výkon bezpečnostní služby a kádrové rezervy pro řídicí funkce, v praxi realizovat vytyčené zásady doplňování útvaru.
5. V oblasti materiálně technického zabezpečení prosadit urychlené využití bezpečnostní, organizační a výpočetní techniky koncentrované v hlavních činnostech útvaru.

A. Lorenc a spol., 8 T/91, sv. XIV, obálka č. 3, str. 5-12. Kopie strojo-pisu.

1) V protokolu ze dne 7. 8. 1991 Lorenc tvrdil: „Tyto podklady jsem nepoužil a ani si na ně nepamatuji. Nebylo nutné ani to, abych opakoval informaci podanou jiným funkcionářem.“ Na další otázku: Je Vám známo, že podle shromážděných důkazů bylo zjištěno, že materiál nazvaný „Konkretizace některých opatření k výročím ve 2. pol. 1989“ (viz Dokument č. 1 – pozn. aut.), který obsahuje stejné úkoly krátkodobého a dlouhodobého charakteru jako podklady pro Vaše závěrečné vystoupení byl potom využíván při zejména hodnotící práci náčelníků KS SNB, řekl: „Pokud vím ze spisu, materiál byl opravdu zaslán ministrovi či lépe řečeno plk. Krásovi. Pravděpodobně pro účely informace, nebo na vyžádání ministra. Ale myslím si, že když byl materiál přednesen, že to nebylo od příslušného náčelníka samoučelné a že materiál byl v rámci resortu brán jako záměr činností, ze kterých se některé postupem času realizovaly, ale některé ztratily aktuálnost.“ Na otázku, zda materiály byly projednány předsednictvem ÚV KSČ, odpověděl: „To nevím.“ *Protokol o výsledku obviněného A. Lorence ze 7. 8. 1991. A. Lorenc a spol., 8 T/91, sv. XXVIII., str. 15-20.*

-
- 2) Kurzívou vyznačená slova byla přeškrtnuta a nahrazena: „OP MV“.
 - 3) Slovo „přijata“ bylo škrtnuto a nahrazeno „schválena“.
 - 4) Koncepce činnosti Hlavní správy kontrarozvědky SNB byla otištěna in: Žáček, Pavel *Hlavní správa kontrarozvědky v dokumentech (1988-89)*, Securitas Imperii č. 2/1994, str. 216-226.

ČÁST DRUHÁ:

REALIZACE PORADY

DOKUMENT č. 15

1989, 6. listopadu, Ostrava. Hlášení S-StB Ostrava signované náčelníkem KS SNB plk. JUDr. Jiřím Škarkou a přijaté pod č. j. NZ-00653-11/89 dne 20. 11. 1989 sekretariátem I. NMV ČSSR genpor. ing. A. Lorence,¹⁾ CSc., č.j. OS-001651/II-01-89. Přísně tajné.

Vážený soudruhu 1. náměstku,

v souladu s Vaším pokynem na zasedání ŮOS FMV dne 12. 10. 1989 zasílám hodnocení plnění úkolů stanovených v závěru celostátní porady konané dne 20. 7. 1989 k bezpečnostní situaci a dalším úkolům v boji proti vnitřním nepřítelům.

Se státněbezpečnostní situací a úkoly stanovenými v rámci opatření v závěru porady z 20. 7. 1989 byli seznámeni všichni příslušníci S-StB Ostrava.²⁾

Krátkodobé úkoly byly zapracovány do plánů opatření k zajištění klidu a veřejného pořádku v období výročí „srpna“ a stejně tak i do plánu opatření k zabezpečení výročí 28. října. Obdobně bude ze stanovených úkolů vycházeno i v rámci přijímaných opatření k výročí vyhlášení Deklarace lidských práv 10. 12. 1989. V rámci úkolů dlouhodobého charakteru byla projednána na poradě vedení S-StB zpráva o stavu a výslednosti ochrany úseku NF. Následně byla svolána porada operativních pracovníků z jednotlivých O-StB v kraji³⁾ ke stanovení konkrétních úkolů při ochraně obrozených stran NF a ROH. Cílem porady bylo zkvalitnit kontrarozvědnou ochranu legálních politických a společenských struktur v souladu s bodem 1/ úkolů dlouhodobého charakteru v podmínkách Sm kraje.

Hlavním nepřátelským seskupením a jejich organizátorům a předním aktivistům je věnována potřebná pozornost a iniciativně je prováděno jejich rozpracování a kontrola.

Na plnění úkolů získávání aktivu z vybraných občanů ČSSR, zejména z dělnického prostředí, z jehož iniciativy by byly zpracovány a signovány petice proti nátlakovým akcím nelegálních struktur a následně využívány v rámci kontrapropagandy, spolupracuje II. odbor s III. odborem S-StB Ostrava po linii ochrany čs. ekonomiky. Významnou roli v tomto směru sehrávají i ZO KSČ na závodech a v podnicích, které obdobný úkol plní z pokynu KV KSČ.

K stanovenému dlouhodobému úkolu „vytvořit námi řízené ‚nezávislé skupiny‘ působící uvnitř nepřátelských seskupení jako jejich vlastní opozice se zaměřením na programové koncepce“ byl předložen 10. odboru II. správy SNB Praha návrh na vytvoření skupiny v oblasti HOS, který je poměrně dobře agenturně pokryt, a pomocí vlivu agen-

tury v HOSu se daří kontrolovat i usměrňovat činnost tohoto uskupení. Předložený návrh je posuzován k vyloučení zranitelnosti.

Dlouhodobý úkol dořešit systém bezpečnostní ochrany mládeže složkou VB a upřesnit vzájemnou součinnost při likvidaci nepřátelských akcí vnitřního protivníka na jednotlivých okresech je průběžně plněn v rámci součinnosti obou složek SNB a pravidelně vyhodnocován.

Úkolu „trvale narušovat a zabraňovat všem pokusům o setkání a jiné akce nelegálních skupin typu HOS, DI, NMS, OBRODA, SPUSA, VONS, České děti a dalších“ je věnována soustavná pozornost a úkol je realizován za pomoci využití všech forem preventivně profylaktické činnosti.

Dle konkrétních požadavků II. správy SNB Praha se II. odbor S-StB Ostrava podílí i na plnění ostatních úkolů celostátního charakteru, zejména poskytováním podkladových materiálů k tvorbě celostátních projektů.

Náčelník KS SNB Ostrava
plk. JUDr. ŠKARKA Jiří⁴⁾

A. Lorenc a spol., 8 T/91, sv. XV., obálka č. 4, str. 28-30. Sběrný arch k čj. NZ-01254, NZ-00653/89. Úkoly z celostátní porady. Kopie strojopisu.

1) Vpravo od „adresy“ I. NMV FMV je Lorencova parafa „L“.

2) Tabulkově měla S-StB Ostrava 605 příslušníků StB (vedení: 2, organizační a operační odbor: 24, odbor pasů a víz: 38, odbor letecké kontroly: 27, oblastní odbor /I. S-SNB/: 20, 1. odbor „vnějšího“ zpravodajství: 44, 2. odbor „vnitřního“ zpravodajství: 39, 3. odbor „ochrany ekonomiky“: 47, 4. /sledovací/ odbor: 51, 6. odbor /zpravodajské techniky/: 81; na podřízených OS (MS) SNB dále mělo být 70 příslušníků na odděleních PaV a 162 na O-StB; o chybějících do počtu se můžeme zatím jen domnívat). Předpokládáme, že se „státobezpečnostní situací a úkoly stanovenými v rámci opatření v závěru porady z 20. 7. 1989“ byli v plném rozsahu seznámeni jen příslušníci 1. - 3. odboru a příslušní pracovníci na O-StB, dále možná OO StB Ostrava. 3) Oddělení StB při OS SNB se nacházela v Bruntále, Frýdku-Místku, Karviné, Novém Jičíně, Olomouci, Opavě, Ostravě (MS), Přerově, Šumperku a Vsetíně.

4) Vlastnoruční podpis.

DOKUMENT č. 16

1989, 10. listopadu, České Budějovice. Vyhodnocení stavu rozpracování úkolů uložených na celostátní poradě po linii StB konané 20. 7. 1989. Hlášení S-StB České Budějovice; průvodní dopis signoval náčelník KS SNB plk. JUDr. Ladislav Tríska. Dokument byl registrován sekretariátem I. NMV pod čj. NZ-00653/89-5 dne 15. 11. 1989, čj. KS-0039/OV-89. Přísně tajné. Výtisk číslo 1.

S uloženými úkoly krátkodobého i dlouhodobého charakteru byli v plné míře seznámeni náčelníci odborů i oddělení StB jednotlivých OS SNB v kraji¹⁾ na poradě náčelníka 15. 8. 1989. Průběžně byly aktualizovány a konkretizovány podle vývoje operativní situace, což se odrazilo i ve zpracovaném dokumentu zaslaném na II. S-SNB Praha v říjnu t. r., obsahujícím „Opatření přijímaná k zamezení aktivizace nelegálních struktur v součinnosti s II. S-SNB Praha“. Zde jsou specifikovány úkoly směřující k proniknutí a rozkladu jednotlivých nelegálních struktur působících na území Jihočeského kraje.

Základním kritériem pro hodnocení stavu uložených úkolů je skutečnost, že v Jihočeském kraji nedošlo ve sledovaném období k závažnějšímu narušení státobezpečnostní situace, a to i přestože se o to některé osoby z řad antisocialistických sil organizovaných v nelegálních strukturách pokoušely. Ve všech případech byly tyto pokusy včas eliminovány. Rozhodující rolí pro možnost přijetí včasných opatření bylo správné zaměření operativních prostředků na ty osoby, u kterých se nepřátelská aktivita předpokládala. Konkrétně se jednalo o zadržení Renáty PÁNOVÉ a ing. RAISE z Prahy při rozhozu letáků vyzývajících k demonstraci v Č. Budějovicích 21. 8. 1989,²⁾ včasné zadržení iniciátora protestní akce připravované skupinou HOS na Prachaticku ve stejném období, odhalení pisatele rozšiřovaných letáků (JELÍNEK ze Sez. Ústí).³⁾

Aktivní osoby z řad antisocialistických sil jsou evidovány dle NMV č. 21/78⁴⁾ a jsou pod stálou operativní kontrolou. Získané poznatky jsou průběžně vyhodnocovány a na jejich nepřátelskou činnost je reagováno konkrétními opatřeními k jejich zamezení.

Poměrně úspěšně bylo našimi opatřeními utlumen rozšiřování výzvy opozičních struktur „Několik vět“. Neaktivnějších 10 rozšiřovatelů bylo odhaleno a předáno k trestnímu postihu vyhledavateli VB.⁵⁾ V jednom případě bylo využito institutu „výstrahy“. Represivní opatření jsou kombinována s prvky preventivně rozkladnými a s opatřeními sledujícími zapojit do předcházení protispolečenské trestné činnosti další orgány, především zaměstnavatele osob angažujících se

v protispolečenských vystoupeních. Byly zpracovány dva materiály, které na konkrétních faktech odhalovaly reakčnost cílů a nemorální jednání jmenovaných aktivistů tzv. „nelegálních struktur“ působících v jihočeském kraji. Tyto byly publikovány v srpnu v krajském stranickém tisku s pozitivním dopadem.

K uloženým opatřením reagujícím na některé dlouhodobé vývojové tendence lze dále konstatovat:

- je aktivizována politicko-výchovná práce jak po stranické linii, tak po služební, kde se klade značný důraz na celkovou informovanost všech operativních pracovníků o hlavních rysech ve vývoji StB situace. Na každé pracoviště je periodicky zasílána informace o vývoji operativní situace (1x za 3 měsíce) a podle potřeby i podstatně častěji, tak aby byli oper. pracovníci správně orientováni v celkové OS;

- došlo k aktivizaci zpravodajské činnosti po linii vnitřního protivníka, k němuž komplexně využíváme veškerou agenturní síť S-StB bez ohledu na linii.⁶⁾ V současné době je realizován výběr tajných spolupracovníků, kteří budou systematicky využíváni k podstavám do těch skupin nelegálních struktur, kde ještě nemáme vybudované adekvátní agenturní pozice. Lze konstatovat, že se nám podařilo silně agenturně obsadit skupinu pravicových exponentů inklinujících k OBRODĚ, že máme pod operativní kontrolou hlavní aktivisty HOS v Jihočeském kraji, kteří udržují spojení na BATTĚKA a URBANA do Prahy. Rovněž jsme přijmuli aktivní opatření i vůči dalším nelegálním strukturám. Nyní řešíme m. j. úkol dosud splněný nedostatečně – proniknout agenturně do prostředí NMS s dosahem na aktivistku Ruth ŠORMOVOU, dále obsazení k signatáři CH-77 působícímu na Pelhřimovsku a ke třem osobám, které 30. září 1989 ustavily tzv. Jihočeskou krajskou skupinu Demokratické iniciativy;⁷⁾

- formou preventivních pohovorů, i jak bylo konstatováno, represivních opatření, byly likvidovány pokusy o přípravu nepřátelských akcí. K prohloubení účinnosti působení našich akcí jsou informováni i zaměstnavatelé těchto osob, které se v loňském nebo letošním roce účastnily jakýchkoliv zjištěných protispolečenských jednání.

- Na základě pozitivních zkušeností se zapojením sdělovacích prostředků do boje proti působení nelegálních struktur připravujeme i v současné době ke zveřejnění v krajském stranickém tisku článek, dokumentující skutečné reakční cíle některých představitelů opozičních seskupení v našem kraji. Zveřejnění bude načasováno do období, kdy je očekáváno vystupňování nepřátelské činnosti.

- Kromě již uvedeného zapojení jednotlivců do nelegálních struktur nejsou v řadách mládeže, ani na dvou vysokých školách v Českých Budějovicích zjištěny projevy společensky nebezpečného charakteru (z hlediska StB). Rovněž lze konstatovat, že se nám především v ČSL a ČSS daří udržet poměrně kvalitní přehled o operativní situaci po-

moci agenturních prostředků, které mají i vlivový charakter. V poslední době se projevují dílčí tendence k narušení dosavadní politické linie těchto stran, o kterých informujeme průběžně II. S SNB.

K dalším úkolům lze doplnit:

- Při kontrarozvědné činnosti proti vnitřnímu protivníkovi se snažíme reagovat i na další aktuální otázky. Pro ilustraci mohu uvést, že do konce roku 1989 jsme si vytýčili úkol mít obsazené agenturními prostředky „ekologické hnutí“ ve všech okresech Jihočeského kraje tak, abychom měli signalizován včas jakýkoliv pokus o zneužití této politicky citlivé problematiky.

- Značnou pozornost věnujeme tomu, aby se aktivita nelegálních struktur nepřenesla do nejvýznamějších ekonomických objektů v kraji, za tím účelem jsou důsledně plněny úkoly vyplývající m. j. i z akce „KRUH“.

V současné době řešíme rovněž další úkoly související se zabezpečením významných výročí - akci EXPLOZE (ve spolupráci s dalšími zainteresovanými účastníky (MV) apod.). Náčelnický sestav byl rovněž seznámen s KONCEPCÍ činnosti II. S-SNB,⁸⁾ kde se stanovené záměry a úkoly prolínají a doplňují se závěry porady konané 20. 7. 1989. Cílem je co nejpružněji prakticky reagovat na vývoj operativní situace a na úkoly stanovené na základě centrálně provedené analýzy.

Konkretizace aplikovaných úkolů na naše podmínky bude základem pro přijetí opatření k zabezpečení dalších výročí.

A. Lorenc a spol., 8 T/91, sv. XIV., obálka č. 4, str. 33-36. Kopie strojopisu.

1) Oddělení StB při OS SNB se nacházela v Českých Budějovicích, Českém Krumlově, Jindřichově Hradci, Pelhřimově, Písku, Prachaticích, Strakoniciích a Táboře.

2) Srov. *Tři občané z jižních Čech ve vazbě za rozšiřování letáků*, Servis VIA Praha 049/89, zpr. 6.

3) Srov. *Jiří Jelínek ve vazbě*, Sdělení VONS č. 1060, in: *Informace o Chartě 77* č. 16/1989, s. 6.

4) V originálu je nesprávně uvedeno: „NMV č. 21/78 Sb“. K nařízení ministra vnitra č. 21/78 srovn. Gruntorád, Jiří: *Akce Norbert*, in: sborník *Securitas imperii* 2/1995, MV ČR, Praha 1995, s. 4-44.

5) Srov. *Přehled represí proti petici Několik vět*, Sdělení VONS č. 1080, in: *Informace o Chartě 77* č. 18/1989, s. 6.

6) Důležitá informace, která se netýká jen činnosti teritoriálních útvarů. Potvrzení faktu, že „vnitřního nepřítele“ nerozpracovával jen II. odbor S-StB, ale i odbory I. (vnější protivník) a III. (ochrana ekonomiky). Společně s dalšími dokumenty to vyvrací názory šířené od roku 1991 bývalými příslušníky StB v tisku. Srovn. např. Lankasová, Taťána *Tvář ďábla. Plody demonizace bývalé Státní bezpečnosti*, Příloha Sobotní haló Haló novin č. 34 z 22. srpna 1992.

7) Jan Zima, Miroslav Pouch a Miroslav Fleischman, viz prohlášení ČsDI z 1. října 1989, dok. č. 111, in: *Čas Demokratické iniciativy*, s. 183-184.

8) Srovn. Koncepce činnosti HS KR, Dokument č. V, in: Žáček Pavel: *Hlavní správa kontrarozvědky v dokumentech (1988-89)*, Securitas Imperii č. 2/1994, MV ČR, Praha 1995, str. 216-229.

DOKUMENT č. 17

1989, 10. listopadu, České Budějovice. Následné vyhodnocení dokumentace trestné činnosti vytypovaných nepřátelských osob v teritoriu Jihočeského kraje. Zpráva signovaná náčelníkem KS SNB České Budějovice plk. JUDr. Ladislavem Třískou a přijatá sekretariátem I. NMV ČSSR dne 15. 11. 1989 pod č.j. NZ-00653/89-5, č.j.: KS-0039/OV-89. Přísně tajné. Výtisk č. 1.

V teritoriu Jihočeského kraje zůstávají nadále jako nejaktivnější osoby, které byly uvedeny ve zprávě zaslané dne 19. 10. 1989 pod č. j. KS-0039/OV-89.

Jedná se o následující osoby:

CRHA Miroslav, nar... 1963 Vimperk, bez pol. příslušnosti, člen HOS, trvale bytem Volary..., okr. Prachatice, zaměstnán jako stavební technik, objekt akce „BRANKÁŘ“. ¹⁾

Dne 31. 10. 1989 projednal Krajský soud v Č. Budějovicích odvolání Miroslava CRHY proti rozsudku Okresního soudu v Prachaticích ze dne 6. 9. 1989. Původní rozsudek dle § 6b písm. c) Zák. č. 150/69 Sb. byl dle § 257 písm. a) tr. řádu zrušen a jeho trestní věc byla postoupena k projednání a rozhodnutí MěNV ve Volarech.

Jmenovaný je znovu stíhán podle § 6 písm. a) c) Zák. č. 150/69 Sb. na základě jednání ze dne 14. 10. 1989 (skutečnosti uváděny ve zprávě z 19. 10. 1989). ²⁾

Dne 24. 10. 1989 byl jmenovaný propuštěn z NVÚ České Budějovice a dne 27. 10. 1989 v rámci celostátní akce „ÚDER“ ³⁾ byl CRHA umístěn na dobu 48 hodin v CZZ na OS SNB Prachatice.

Ing. Roubal Pavel, nar... 1948 Praha, bez pol. příslušnosti, člen VONS, trvale bytem Částrov..., okr. Pelhřimov, bez pracovního poměru, objekt akce „LUBA“. ⁴⁾

Jmenovaný byl v rámci celostátní akce „ÚDER“ umístěn dne 20. 10. 1989 na 48 hodin v CZZ OS SNB Pelhřimov.

Proti jmenovanému nebude zahájeno trestní stíhání dle § 165 tr. zákona z důvodu, že dne 30. 10. 1989 proběhl odvolací soud s PÁNOVOU u Krajského soudu v Č. Budějovicích, který podle § 257 odst. 1 písm. d) tr. řádu rozsudek ze dne 14. 9. 1989 zrušil a jmenovanou uznal vinnou přechinem dle § 6 písm. c) Zák. č. 150/69 Sb.

JELÍNEK Jiří, nar... 1967 Tábor, bez pol. příslušnosti, zaměstnán jako dělník SILON Planá nad Lužnicí, bytem... Planá nad Lužnicí, okr. Tábor.

Na základě popisované činnosti ze dne 19. 10. 1989 byl jmenovaný dne 9. 11. 1989 Okresním soudem v Táboře odsouzen podle § 100 tr.

zákona a přečinu dle § 6 písm. b) Zák. č. 150/69 Sb. k souhrnnému trestu odnětí svobody na 12 měsíců nepodmíněně a propadnutí věci. PÁNOVÁ Renata, nar... 1971 Tábor, bez pol. příslušnosti, aktivistka NMS, zaměstnána POTRAVINY Tábor jako prodavačka, bytem Tábor...

Dne 30. 10. 1989 proběhl u Krajského soudu v Č. Budějovicích odvolací soud s Renatou PÁNOVOU, který podle § 258 odst. 1 písm. d) tr. řádu v celém rozsahu rozsudek Okresního soudu v Táboře ze dne 14. 9. 1989 zrušil a uznal ji vinnou přečinem proti veřejnému pořádku podle § 6 písm. c) Zák. č. 150/69 Sb. a odsoudil ji k odnětí svobody na 4 měsíce nepodmíněně a propadnutí věci.⁵⁾ Ing. LITOMISKÝ Jan, nar... 1943, bez pol. příslušnosti, člen VONS a sig. CH-77, mluvčí CH-77 v r. 1987, bez prac. poměru, bytem Vyskytná..., okr. Pelhřimov.

Angažovanost LITOMISKÉHO je zaměřena do církevního prostředí, ve své činnosti se orientuje na oblast ekologie a činnost CH-77. Jeho činnost je prověřována operativními, technickými prostředky a dále jsou prováděny vynucené styky.

Jmenovaný byl v rámci celostátní akce „ÚDER“ vytypován jako osoba, která v průběhu výročí 28. října 1989 bude umístěna v CZZ OS SNB Pelhřimov. Z důvodu onemocnění manželky nebylo toto realizováno. Od 27. 10. do 29. 10. 1989 byla v místě bydliště jmenovaného prováděna jeho fyzická a operativní kontrola pracovníky StB a VB OS SNB Pelhřimov. LITOMISKÝ napsal prohlášení, že neopustí své trvalé bydliště.

TVAROCH Tomáš, nar... 1963, bez pol. příslušnosti, člen NMS, trvale bytem České Budějovice... přechodně Praha.

K jmenovanému bylo ve dnech 27. 10. - 29. 10. 1989 prováděno opatření k jeho kontrole a zamezení negativní činnosti v místě trvalého bydliště. Vzhledem k tomu, že se na místě trvalého bydliště nezdržoval, nebyly k jeho činnosti v uvedených dnech zjištěny žádné poznatky.

ŠORMOVÁ Ruth, nar... 1965, bez pol. příslušnosti, členka NMS, bytem Praha 6... přechodně Soběslav... okr. Tábor.

V rámci celostátní akce „ÚDER“ byla ŠORMOVÁ navržena k umístění ve dnech 27. 10. - 29. 10. 1989 v CZZ OS SNB Tábor. Toto nebylo realizováno z důvodu nepřítomnosti jmenované v místě přechodného bydliště. Na prováděná opatření v okolí bydliště k zajištění úkolu v akci „ÚDER“ si stěžoval manžel ŠORMOVÉ Zdeněk ŠORM, evangelický farář, KCT.

Dne 31. 10. 1989 zaslala ŠORMOVÁ Okresnímu soudu a Okresní prokuratuře v Chomutově a náč. NVÚ Všehrdu podnět k řízení o podmíněčné propuštění odsouzené Renaty PÁNOVÉ z výkonu trestu po uplynutí jeho poloviny. Ve svém dopise uvádí, že tento podnět podala

ve smyslu vyhl. č. 150/1958 Ú. l., a v dopise je připojeno celkem 82 podpisů. Zároveň tento podnět zaslala na vědomí Krajskému soudu a Krajské prokuratuře v Č. Budějovicích a VIA.

V rámci celostátní akce „ÚDER“ byly dne 27. 10. 1989 na 48 hodin umístěny v CZZ taktéž osoby:

ZIMA Jan, nar... 1946, bytem Planá nad Lužnicí... sig. CH-77 a zakladatel DI v Jihočeském kraji.

KLIŠÍK Ondřej, nar... 1963, bytem Prachatice..., aktivní člen skupiny HOS na Prachaticku.

RUML Jan, nar... 1953, bytem Praha 10, přechodně Skřidla čp. 20/8, okr. Č. Krumlov, sig. CH-77, objekt akce „KNIHAŘ“.

A. Lorenc a spol., 8 T/91, sv. XIV., obálka č. 4, str. 37-41. Kopie strojopisu.

1) V akci BRANKÁŘ byl na O StB Prachatice veden od 4. 8. 1989 M. Crha v signálním svazku r. č. 18743. 29. 9. 1989 byl svazek převeden na osobní, 3. 10. 1989 zpět na signální a 6. 12. 1989 zničen. M. Crha byl odsouzen k podmíněnému tříměsíčnímu trestu odnětí svobody na zkušební dobu tří let a k peněžitému trestu 3000,- Kčs. Srovn. *Postihy za petici Několik vět pokračují*, in: Informace o Chartě 77 č. 17/1989, s. 10 a dále *Přehled represí proti petici Několik vět* Sdělení VONS č. 1080, in: Informace o Chartě 77 č. 18/1989, s. 6.

2) Srovn. *Miroslav Crha ve vazbě*, Servis VIA Praha 055/89, zpr. 17.

3) Celostátní akce ÚDER – preventivní zajišťování před výročí 28. října 1989, srovn. *Preventivní represe před 28. říjnem 1989*, Sdělení VONS č. 1109, in: Informace o Chartě 77 č. 21/1989, s. 5; dále např. *Materiály k vyhlášení MBO v souvislosti s oslavou 28. října 1989*. Sběrný arch k č.j. OV-00140/S-89, in A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. XXI., str. 2224-2310.

4) K akci LUBA viz Dokument č. 4, pozn. 4.

5) Srovn. *Renata Pánová pravomocně odsouzena*, Servis VIA Brno 009/89, zpr. 7.

DOKUMENT č. 18

1989, 10. listopadu, Banská Bystrica. Vyhodnotenie stavu plnenia a rozpracovania úloh z celoštátnej porady konanej dňa 20. 7. 1989 - predloženie. Hlášení S-ŠtB Banská Bystrica; průvodní dopis signoval náčelník správy ŠtB plk. JUDr. Pavol Korbeľ. Sekretariát I. NMV dokument zaregistroval pod č. j. NZ-00653-12/89 dne 20. 11. 1989, č.j. OS-001791/01-89. Přísně tajné. Výtisk č. 1-3.

Na základe analýzy štb. a operatívnej situácie po linii VNÚTOR-NÉHO PROTIVNÍKA v Stredoslovenskom kraji a v súlade so závermi celoštátnej porady boli v rámci Správy ŠtB úlohy rozpracované na podmienky podriadených útvarov, ktoré úlohy krátkodobého charakteru zapracovali do plánov MBO k 21. 8., 28. 10. a v podmienkach Stredoslovenského kraja navyše k oslavám 45. výročia SNP, ktoré vyvrcholili v Banskej Bystrici dňa 26. 8. 1989.

Úlohy dlhodobého charakteru sú formou doplnkov zapracované do Harmonogramov práce a ďalšie podľa charakteru budú pojaté do RVP práce Správy ŠtB na rok 1990.

V rámci doteraz vykonávaných bezpečnostných opatrení boli jednotlivé úlohy plnené nasledovne:

A) Krátkodobého charakteru:

1) Agentúrno-operatívne prostriedky v súlade s plánmi zhustenej schodzkovej činnosti boli zameriavané a vyťažované k situácii v prostredí vnútorného protivníka.

Ďalšie opatrenia boli zamerané na zamedzovanie a odhaľovanie účasti na akciách opozičných zoskupení v Prahe, opatrenia na zamedzenie zneužitia reprografickej techniky na rozmnožovanie PZP a zamedzovanie protispoločenských vystúpení v Stredoslovenskom kraji.

S odstupom času možno konštatovať, že vykonané opatrenia splnili vytýčený cieľ.

Na akciách opozičných zoskupení, ktoré sa konali v Prahe v auguste 1989, bolo zo Stredoslovenského kraja perlustrovaných 11 osôb. Išlo o osoby, ktoré neboli evidované, prípadne vedené v operatívnych bázach po linii ŠtB a do súčasnej doby nebolo zistené ich prepojenie na opozičné zoskupenia. Lustráciou bolo k jednej osobe zistené, že ide o KZO, a v súčasnej dobe je u tejto osoby dokumentovaná trestná činnosť v zmysle §-u 261 TZ, ktorej sa dopustila v mesiaci október 1989 v mieste bydliska. Po zadokumentovaní bude vec odstúpená vyšetrovateľovi VB za účelom trestného postihu.

2) Na základe mapovania účastníkov protispoločenských akcií v Prahe

bolo v roku 1988 perlustrovaných 6 osob a v roku 1989 11 osob zo Stredoslovenského kraja, ktoré po štb. previerke sú evidované v báze účastníkov demonštrácií, a v rámci MBO sú tieto osoby pod A-O kontrolou. Na základe našich opatrení k opakovanej účasti nedošlo. Celkový počet perlustrovaných počas demonštrácií v Prahe zo Stredoslovenského kraja tvorí 28 osob.

V podmienkach Stredoslovenského kraja je mapovaná styková báza na CH-77, DI, Nezávislé mierové združenie a HOS. Z uvedených „iniciatív“ vnútorného protivníka má priamu podporu len zoskupenie HOS, ktoré v okrese Povážská Bystrica má približne 20 členov vedených objektom rozpracovávaným v SZ TIBOR r. č. 19385.¹⁾ Toto zoskupenie sa podieľalo na akcii organizovanej Čarnogurským a Ponickou v Predmieri okres Žilina pri pamätníku M. R. Štefánika v mesiaci júl 1989.²⁾

K zamedzeniu účasti členom tohto zoskupenia na akciách vnútorného protivníka v Prahe v auguste a októbri 1989 boli vykonané preventívno-rozkladné opatrenia, ktoré splnili vytýčený cieľ.

3) V čase jednotlivých MBO nedošlo ve Stredoslovenskom kraji k príprave hromadného protispoločenského vystúpenia, resp. k narušeniu verejného poriadku. V tomto období sa síce vyskytli PZP vyzývajúce k tichým demonštráciám (Banská Bystrica) a pod., ale k takýmto akciám nedošlo aj z dôvodu organizovania včasných profylaktických a operatívnych opatrení v priestoroch možných protispoločenských vystúpení.

V súvislosti s rozširovaním pamfletu „Několik vět“ v Stredoslovenskom kraji je mapovaná a preverovaná báza osob, ktorým bola táto výzva zasielaná, báza osob, ktoré túto výzvu podporili písomne niektorému z iniciátorov, a zároveň je pátrané po rozširovateľoch tejto výzvy v Stredoslovenskom kraji. Konkrétne ide o prípad vedený SZ „POCÍTAČ“ r. č. 19941, kde je postupované podľa pokynu náčelníka II. Správy ZNB. Túto bázu v súčasnej dobe tvorí 94 osob.

4) V rámci bezpečnostných opatrení v uplynulom období v Stredoslovenskom kraji nebolo potrebné prikrčiť k umiestneniu osob v CZZ.

B) Dlhodobého charakteru:

Z opatrení dlhodobého charakteru sú v podmienkach Správy ŠtB Banská Bystrica aktuálne úlohy, uvedené v bodoch 1, 2, 3, 5, 6, 11, 12 a 13, a tieto boli, resp. budú zapracované do RVP práce Správy ŠtB a podriadených útvarov aj v roku 1990.

Do súčasnej doby je zabezpečované plnenie úloh z bodu:

1) Ku KR ochrane legálnych politických strán sú pripravované pre získanie k spolupráci v I. polroku 1990 2 KTS z funkcionárov Strany slovenskej obrody (KTS „MARTIN“ a KTS „FILIP“). SSO v poslednom období začala aktivizovať svoju činnosť snahou o podstatnejšie zvýšenie členskej základne.

So skvalitňovaním a budovaním prostriedkov AO práce sa počíta aj v problematikách KRO kultúrnych a vysokoškolských inštitúcií v Stredoslovenskom kraji. Zhodnotenie situácie na tomto úseku KR práce bude vykonané v stanovenom termíne (30. 12. 1989).

2) V podmienkach Stredoslovenského kraja sú v súlade s požiadavkami II. Správy ZNB pravidelne zabezpečované opatrenia k zamedzovaniu účasti stykovej báze a osôb sympatizujúcich s opozičnými zoskupeniami na nepovolených akciách týchto zoskupení v Prahe. K založeniu nových objektových zväzkov zatiaľ nedošlo. Podľa ďalšieho vývoja operatívnej situácie bude zvažované vyčlenenie 1 OP, ktorý by spracovával na 2. odbore Správy ŠtB výhradne novovznikajúce opozičné zoskupenia.

3) V tomto smere sú zatiaľ budované agentúrne prostriedky (TS „DUDA“), ktoré sú schopné pôsobiť vo vedení opozičných skupín. Ďalšia činnosť je do určitej miery viazaná štátobezpečnostnou situáciou. (Posudzovanie činnosti TS najmä z pozícií zamestnávateľa a v súvislosti s tým negatívny dopad na TS, prípadne jeho rodinu).

V podmienkach Stredoslovenského kraja, kde zatiaľ otvorene nepôsobí žiadna aktivita, ktorá by bola vedená čelným organizátorom z radov opozície, sú vykonávané opatrenia ku kontrole a tlmeniu činnosti zatiaľ dvoch neformálnych zoskupení – ekologického smeru v Prievidzi a HOS v Považskej Bystrici, ktoré sú pod kontrolou našich A-O prostriedkov s možnosťou vplyvového posobenia. V SZ „EVA“ sa v súčasnosti preveruje signál o založení „Spolku priateľov americkej poézie“. Objekt má prepojenie na nelegálne štruktúry v Brne a v Prahe.

5) Systém bezpečnostnej ochrany mládeže v podmienkach Stredoslovenského kraja a súčinnostné úlohy so zložkou VB sú riešené v rámci útvarov ŠtB na okresoch podľa vecnej príslušnosti vyšetrovateľov ŠtB a VB. Z tohoto dôvodu bolo upustené od rozdeľovania objektov medzi jednotlivé zložky ZNB a zložka ŠtB zabezpečuje komplexnú KR ochranu mládeže zo št. hľadiska.

6) Plnenie úlohy z tohoto bodu je zabezpečované hlavne po línii ochrany vyčlenených ekonomických objektov. V mesiaci máj bola prehodnotená situácia v zmysle metodického pokynu 5. odboru II. Správy ZNB a úlohy z akcie „KRUH“ sú plnené v rámci plánov vyčlenených ekonomických objektov.

11) V podmienkach Stredoslovenského kraja doposiaľ neboli zaznamenané prípady finančnej podpory niektorých rim.-kat. duchovných organizáciou PALATÍNUS.

V akciách „LIPA“, „PÚTNIK“, ktoré sú rozpracovávané v problematike NC, boli získané poznatky o dovoze rozmnožovacej techniky z KZ, ktorá je využívaná pri tvorbe samizdatovej náboženskej literatúry. Uvedené poznatky sú v štádiu dokumentácie.

12-13) Opatrenia v zmysle bodov 12-13 boli a budú vykonávané na-

jmä k objektom rozpracovávaným v operatívnych zväzkoch podľa charakteru činnosti objektov a k odhaleným autorom a rozširovateľom protizákonných dokumentov.

Profylaktickými opatreniami sa v Stredoslovenskom kraji darí zabráňovať a narušovať snahy o akcie nelegálnych skupín na území kraja s účasťou verejnosti.

V súvislosti s plnením úloh v zmysle bodu 1 záverov operačného štábu zo dňa 12. 10. 1989 je v Stredoslovenskom kraji ku dňu 10. 11. 1989 nasledovná situácia:

Trestné stíhanie 1 osoba – objekt SZ „TIBOR“, r. č. 19385, NOVOTKA Tibor z Povážskej Bystrice, zakladateľ skupiny HOS na Považí, stíhaný za naplnenie skutkovej podstaty prečinu v zmysle §-u 6 zák. č. 150/69 Zb.

Výstraha bola vyhlásená 3 osobám – v akcii „ZVÄZÁK“, r. č. 15521, osobe PLŠEK Oldřich pre činnosť smerujúcu k naplneniu skut. podstaty tr. činu podľa §-u 112 TZ

- osobe FERANEC Ján,

kontrolovaný ako NO v 3 kat. – pre protispol. činnosť smerujúcu k naplneniu skutkovej podstaty tr. činu podľa §-u 100 TZ

- osobe JARINA Peter – pre činnosť smerujúcu k naplneniu skutkovej podstaty tr. činu podľa §-u 7/1 k §-u 94 TZ.

Po páchateloch ďalšej trestnej činnosti závažnejšieho charakteru je pátrané v PZ „KINO“ r. č. 19346 (§ 197 TZ), „STREDA“ r. č. 19610 (§ 100 TZ). Trestná činnosť rozširovateľov pamfletu „Několik vět“ je dokumentovaná v SZ „POČÍTAČ“ r. č. 19941 a rozširovateľov dotazníkov s protispoločenským zameraním v prípadoch „REŽISÉR“ a „ANKETA“.

A. Lorenc a spol., 8 T/91, sv. XIV., obálka č. 4, str. 5-11. Kopie strojo-písu.

1) V akcii TIBOR byl rozpracován Tibor Novotka; viz dále. Další údaje týkající se akcí teritorálních útvarů StB na Slovensku nejsme schopni uvést bez spolupráce s příslušnými slovenskými úřady.

2) Srovn. poznámku 3) k dokumentu č. 10.

DOKUMENT č. 19

1989, 13. listopadu, Bratislava. Stav rozpracovania úloh uložených na celoštátnej porade po linii ŠtB konanej 20. 7. 1989 – vyhodnotenie. Průvodní dopis signoval zástupce náčelníka XII. správy SNB plk. RSDr. Štefana Homoly¹⁾ pplk. JUDr. František Budaváry. Dokument byl sekretariátem I. NMV zaregistrován dne 14. 11. 1989 pod č.j. NZ-00653/89-1, č.j. KR-00284/OA-89. Přísně tajné. Výtisk č. 1.

VYHODNOTENIE

opatření realizovaných v zmysle záverov porady organizovanej II. S-ZNB po linii boja s vnútorným protivníkom vo vzťahu k MBO pri príležitosti 71. výročia vzniku ČSR.

Preventívno-rozkladné opatrenia k zabezpečeniu kľudu a verejného poriadku po čas MBO pri príležitosti 71. výročia vzniku ČSR boli organizované v úzkej náväznosti na závery porady organizovanej II. S-ZNB v Prahe dňa 20. 7. 1989, zameranej k bezpečnostnej situácii a ďalším úlohám v boji proti vnútornému protivníkovi.

Závery porady boli v podmienkach I. odboru XII. S-ZNB,²⁾ v prípadoch vedených v uvádzanej problematike, rozpracované do plánov aktívnych rozkladných opatrení k jednotlivým najaktívnejším objektom s pôsobnosťou do r. 1990. Jedná sa o objektov PASKVIL,³⁾ RENEGÁT,⁴⁾ STAROSTA,⁵⁾ ANTI,⁶⁾ MLYN,⁷⁾ CHEMIK,⁸⁾ FOLK.⁹⁾

Situáciu v bratislavskom opozičnom prostredí v období pred 71. výročím vzniku ČSR podstatnou mierou ovplyvnila skutočnosť, že voči niektorým predstaviteľom opozície je od 14. 8. t. r. vedené trestné stíhanie (KUSÝ, ČARNOGURSKÝ, PONICKÁ, SELECKÝ, MAŇÁK), čo na jednej strane aktivizovalo prostredie v záujme ich obrany, čo dokumentovali viaceré podpisové akcie za prepustenie z vyšetrovacej väzby KUSÉHO a ČARNOGURSKÉHO ako aj celkové zastavenie trestného stíhania, na druhej strane utlmilo prostredie v zmysle organizovania otvorených demonštratívnych vystúpení pri uvádzanom výročí podľa vzoru Prahy a Brna. Napriek tomu boli realizované operačnou súčasťou viaceré aktívne preventívno-rozkladná opatrenia, smerujúce k zabráneniu prípadnej aktivizácii záujmových osôb.

Podstatná aktivita opozície bola v Bratislave zameraná v poslednom období do organizovania podpisových akcií za prepustenie KUSÉHO a ČARNOGURSKÉHO z vyšetr. väzby a zastavenie trestného stíhania.

Vo väčšom rozsahu boli zaznamenané dve takéto akcie – medzi spisovateľmi (ZSS) organizoval „podpisovku“ Ľubomír FELDEK a v skupine bratislavských sociológov zorganizoval takúto akciu Martin BŮTORA (13 podpisov). Individuálnu iniciatívu v tomto smere vyvíjal J. STRINKA (OZ „STAROSTA“), ktorý získal 31 podpisov. S cieľom zabrániť rozšíreniu tejto činnosti boli realizované opatrenia po jednotlivých inštitúciách a s J. STRINKOM boli vykonané dva pohovory podľa par. 19 v dňoch 29. 8. - 29. 9. 1989, v priebehu ktorých bol upozornený na závadnosť svojho konania. Treba konštatovať, že podpisové akcie opozície neprerástli v Bratislave, resp. SSR, ani za podpory opozície ČSR, do masových rozmerov, tak ako si to predstavovali.

Konkrétne úlohy k jednotlivým objektom pri príležitosti MBO k 71. výročiu vzniku ČSR boli schválené v pláne opatrení k MBO. Tento obsahoval aj grafikon zhustenej schôdzkovej činnosti s agentúrno-dôvernickou sieťou využívanou v tejto problematike.

K úlohám krátkodobého charakteru, vyplývajúcim z celoštátnej porady uvádzam:

- možnosťami TS „HRIVŇÁK“ bol získaný poznatok o príchodoch aktivistov maďarského FIDESZ-u do Bratislavy s cieľom uskutočniť v termíne pred 28. 10. rozhovor s A. DUBČEKOM. Realizáciou opatrení v súčinnosti s OPK bol zadržaný pri prechode do ČSSR z MR dňa 28. 10. 1989 Gábor SZÉKELY a vrátený do MR. Závadová literatúra, ktorú prevážal, mu bola zabavená.

- Dňa 29. 9. plánoval uskutočniť objekt FOLK koncert v Dvúr Králové. Na základe súčinnosti so S-ŠtB Hradec Králové bol FOLK po príchode zadržaný, vypočutý a vrátený do Bratislavy, koncert sa neuskutočnil.

- Dňa 13. 10. bolo aktívnymi opatreniami zabránené stretnutiu Hany PONICKEJ (OZ „MLYN“) s brnenskou opozíciou, kde mala v úmysle predniesť prednášku k TGM.¹⁰⁾

- Dňa 23. 10. mal byť Slov. filmom realizovaný televízny projekt s rôznymi osobnosťami mesta k vnútropolitickým otázkam, kde mal byť natečený rozhovor s objektom FOLK, čomu bolo využitím oficiálnych možností v Čsl. TV Bratislava zabránené.

- Dňa 27. 10. bolo zabránené vo vycestovaní objektovi FOLK do Prahy jeho predvolaním na vypočutie v čase jeho odchodu do Prahy. Manželka jeho prítomnosť v bydlisku zatajila, ale objekt Bratislavu nepustil.

- Dňa 4. 11. t. r. bol objekt FOLK zadržaný na základe jeho blokácie na čsl. poľ. hranici pri vycestovaní do Wroclawi na sympóziu, organizované IDC. Bol vrátený do miesta trvalého bydliska.¹¹⁾

- V období pred 28. okt. boli uskutočnené pohovory s najaktívnejšími predstaviteľmi opozície v Bratislave s objektom PASKVIL dňa 27. 10. a s objektom FOLK 24. 10., v ktorých boli obaja upozornení a vystríhaní pred účasťou, resp. organizovaním protisocialistických vystú-

pení. Od ďalších plánovaných pohovorov (STAROSTA, ANTI) bolo upustené na základe priaznivej operatívnej situácie.

- Opatreniami bol v období 28. 10. dosiahnutý stav, že niektorí objekti opustili Bratislavu a zdržiavali sa v tomto období na svojich rekreačných chalupách (STAROSTA, MLYN, FOLK). Objekt PASKVIL bol 28. 10. pod kontrolou sledovačky, objekt RENEGÁT pod kontrolou TS S-ŠtB Ban. Bystrica.

- K paralyzovaniu aktivity nepriateľského prostredia v súvislosti s šírením výzvy Niekoľko viet bol využívaný STÚ NÁKUP (3. odb.)¹²⁾ k vyradovaniu jednotlivých zásielok. V tejto súvislosti nebolo prikročené k procesnoprávnemu konaniu.

- K objektovi ESER¹³⁾ boli v období 28. 10. realizované aktívne opatrenia využitím možností vplyvovej agentúry. Tento sa zdržoval mimo Bratislavy.

K úlohám dlhodobého charakteru:

- boli vypracované Plány aktívnych rozkladných opatrení k objektom PASKVIL, RENEGÁT, STAROSTA, ANTI, CHEMIK a FOLK s pôsobnosťou do r. 1990, ktoré sa priebežne plnia,

- bol vykonaný rozbor situácie ohľadom aktivity jednotlivých nelegálnych iniciatív, pôsobiacich v danom teritóriu. Aktívnymi opatreniami bolo dosiahnuté narušenie činnosti tzv. Slovenského fóra prestavby. Ďalšie aktivity v tomto zmysle nevykazujú taký stupeň činnosti, ktorý by si vyžadoval ich aktívne rozpracovanie, pretože jednotlivé najaktívnejšie osoby napr. v HOS ako problematiku začala rozpracovávať S-ŠtB Bratislava, 2. odb.,

- v zmysle úloh vyplývajúcich z projektu KLIN sú pravidelne zasielané informácie o finančných podporách našich objektov na 10. odb. II. S-ZNB Praha.

Ďalšie úlohy, vyplývajúce z celoštátnej porady k problematike vnútorného protivníka budú plnené priebežne a o ich efektívnosti budete informovaní.

A. Lorenc a spol., 8 T/91, sv. XIV., obálka č. 3, str. 58-62. Kopie strojopisu.

1) K plk. Homolovi Žáček, Pavel: *Causa Štefan Homola*, Reflex č. 41/1992, str. 66-69.

2) I. odbor XII. správy ZNB vykonával „v stanovenom rozsahu kontrarozviednu činnosť proti vonkajšiemu a vnútornému nepriateľovi a štátobezpečnostnú ochranu ekonomiky, štátneho, hospodárskeho a služobného tajomstva“. Srovn. Rozkaz náčelníka XII. správy ZNB Organizačný poriadok Správy kontrarozviedky Zboru národnej bezpečnosti v Bratislave č. 7/1989 z 20. 3. 1989.

3) V akcii PASKVIL byl StB rozpracován Milan Šimečka.

-
- 4) V akci RENEGÁT byl StB rozpracován Miroslav Kusý.
 - 5) V akci STAROSTA byl StB rozpracován Július Strinka.
 - 6) V akci ANTI byl StB rozpracován Jozef Jablonický.
 - 7) V akci MLYN byla StB rozpracována Hana Ponická.
 - 8) V akci CHEMIK byl StB rozpracován Martin Milan Šimečka.
 - 9) V akci FOLK byl StB rozpracován Ivan Hoffman.
 - 10) Srovn. *Beseda bez pozvaného hosta*, Servis VIA Brno 008/89, zpr. 1.
 - 11) Seminář „Kultura střední Evropy na rozcestí“ viz *Festival nezávislé české kultury ve Vratislavi*, in: Informace o Chartě 77 č. 21/1989, s. 11.
 - 12) 3. odbor XII. S-ZNB vykonával „spravodajsko-technické úkony a opatrenia a expertízu činnosť“. Viz pozn. 2). NÁKUP je krycí jméno úkolové prověrky korespondence.
 - 13) V akci ESER byl StB rozpracován Alexander Dubček.

DOKUMENT č. 20

1989, 13. listopadu, Hradec Králové. Stav rozpracování úkolů celostátní porady z 20. 7. 1989. Hlášení signované náčelníkem KS SNB Hradec Králové pplk. PhDr. Jindřichem Rojíčkem a registrované sekretariátem I. NMV ČSSR dne 16. 11. 1989 pod č.j. NZ-00653-4/89, č.j. OS-0083/OV-89. Přísně tajné. Výtisk č. 1.

V souladu s úkoly ze závěrů jednání OŠ FMV ze dne 12. 10. t. r. podle podrobného vyhodnocení rozpracování úkolů z celostátní porady 20. 7. 1989 je ve Východočeském kraji k dnešnímu dni následující stav:

- Závěry celostátní porady podle „Informace o bezpečnostní situaci“ a dalších úkolech v boji proti vnitřním nepřátelům /č.j.: CB-001403/03-89 ze dne 24. 7. 1989/¹⁾ včetně konkretizace opatření byly v plném rozsahu projednány ve vedení KS SNB, S-StB a na celokrajských poradách náčelníků OS SNB a náčelníků O-StB²⁾ /dne 1. 8. 1989/. Bylo provedeno zhodnocení StB situace v kraji a opatření konkretizována do vlastních podmínek. Dne 9. 8. 1989 byl všem útvarům v působnosti S-StB zaslán pokyn náčelníka S-StB „Další úkoly v boji proti vnitřním nepřátelům“ /č.j.: OS-00139/OV-01-89/ s vymezením krátkodobých i dlouhodobých úkolů a určením termínů jejich plnění. Byl doplněn Roční plán po linii vnitřního protivníka a krátkodobé úkoly zapracovány do plánů MBO a RN KS SNB v srpnu a říjnu 1989.

- Všechny plánované úkoly krátkodobého charakteru v přípravě a průběhu MBO byly plněny a schválená opatření realizována. Po linii StB v součinnosti s VB a ve spolupráci se stranickými a státními orgány a organizacemi je kontrolováno celkem 238 osob, bylo zahájeno řešení nebo objasňování celkem 117 věcí StB charakteru pro přestupek nebo přečin, byly vyřešeny 32 přečiny a 42 přestupky. Další desítky osob byly předmětem preventivního a rozkladného působení po linii všech operativních odborů S-StB. Všechna opatření byla diferencována podle závažnosti a aktivity známých antisocialistických uskupení a hlavních organizátorů. V kraji nedošlo k závažnějšímu narušení klidu a veřejného pořádku. Aktivisté jsou nadále pod trvalou agenturně-operativní kontrolou. Úkoly dlouhodobého charakteru jsou dále intenzivně plněny zejména s důrazem na akci „KLÍN“.

- Stav rozpracování a plnění úkolů v hodnocené oblasti mimo doložek vedení KS SNB a S-StB byl kontrolován inspekcí FMV /ve dnech 18. - 19. 10. 1989/ a následně i II. S-SNB.

- Úkoly krátkodobého charakteru jsou konkretizovány i ke všem dalším příležitostem do konce roku 1989. Dlouhodobé úkoly se stanou

v závislosti na vývoji bezpečnostní situace a zaměření předmětem Ročního plánu na rok 1990.

A. Lorenc a spol., 8 T/91, sv. XIV., obálka č. 3, str. 31-32. Kopie strojopisu.

1) Srovn. Dokument č. 1 a zvláště pozn. 13.

2) Vedení KS SNB se skládalo z náčelníka pplk. PhDr. Jindřicha Rojíčka, zástupce pro politickovýchovnou práci mjr. JUDr. Petra Prchala, náčelníka S-StB RSDr. Josefa Hakla a náčelníka S-VB plk. JUDr. Miroslava Brandy. O-StB při OS SNB se nacházela v Havlíčkově Brodě, Hradci Králové, Chrudimi, Jičíně, Náchodě, Pardubicích, Rychnově n/K, Semilech, Svitavách, Trutnově a Ústí n/O.

DOKUMENT č. 21

1989, 14. listopadu, Ústí nad Labem. Předložení materiálů vyžádaných usnesením operačního štábu FMV ze dne 12. října 1989.¹⁾ V příloze č. 1 zaslal náčelník KS SNB Ústí n/L plk. JUDr. Václav Říha „Vyhodnocení úrovně dokumentace trestné činnosti vytipovaných nepřátelských osob v Severočeském kraji“²⁾ a v příloze č. 2 „Vyhodnocení stavu rozpracování úkolů uložených na celostátní poradě po linii StB, konané dne 20. 7. 1989“, č.j.: OS-00377/OA-01-89. Příjímací razítko FMV nese č.j. NZ-00653/89-6. Přísně tajné. Výtisk č. 1.

Příloha č. 1

Vyhodnocení úrovně dokumentace trestné činnosti vytipovaných osob v Severočeském kraji.

1/ Hlavní vytipované rozpracovávané osoby:

RÁKOSNÍK Roman, nar... 1960, bez trvalého prac. poměru, bytem Jablonec nad Nisou, objekt akce NÁKUP, č. sv. 26132.³⁾

- signatář CH-77
- mluvčí Klubu právní podpory
- zakladatel Klubu odpíračů vojenské služby
- aktivní účastník protispolečenských vystoupení
- 21. 7. 1989 zadržen na území PLR – kvalifikováno jako přečin dle § 5d zák. č. 150/69 Sb.
- 11. 8. 1989 odmítl nastoupit vojenské cvičení
- 30. 8. 1989 vydal vojenský obvodový prokurátor Litoměřice příkaz k dodání do vazby pro tr. činnost dle § 269 tr. z.
- jmenovaný se nezdržuje v bydlišti
- 17. 8. 1989 vyhlášeno krajské pátrání a pátrání ve Východočeském, Středočeském kraji a hl. městě Praze
- 20. 10. 1989 vyhlášeno pátrání v ČSR.⁴⁾

MAYER Leoš, nar... 1964, zaměstnán jako řidič Mototechny Liberec, bytem Liberec, objekt akce LEOŠ, č. sv. 26265.⁵⁾

- signatář CH-77
- člen HOS
- aktivista NMS
- organizátor a účastník akcí libereckého seskupení NMS
- v srpnu 1988 uložena pokuta 500,- Kčs za rozmnožování nelegálních tiskovin; kvalifikováno jako přestupek dle zák. č. 60/61 Sb.
- v srpnu 1989 realizováno PVO

- v říjnu 1989 zjištěna aktivizace objektu i celého seskupení, zaměřená k výročí vzniku ČSR, příprava letáků
- 26. 10. 1989 – předvedení objektu s dalšími 3 aktivisty NMS, zajištěno 48 ks. letáků formátu A4 s prohlášením libereckých „nezávislých iniciativ“
- 27. 10. 1989 zpracováno jako přestupek, předáno KOVP MěNV Liberec.

FAJMON Jiří, nar... 1964, dělník ČSD, bytem Liberec, objekt akce BUŘIČ, č. sv. 25331⁶⁾

- signatář CH-77
- aktivní člen NMS
- člen HOS
- organizátor a účastník akcí libereckého seskupení NMS
- rozšiřovatel pamfletu „Několik vět“
- stíhán pro přečin dle § 6c zák. 150/69 Sb.
- 16. 10. 1989 – soudní líčení, trestní stíhání zastaveno
- 26. 10. 1989 – na základě operativních poznatků o aktivizaci skupiny NMS a dalších NI v Liberci k výročí vzniku ČSR proveden profylakticko rozkladný pohovor.

MATOUŠEK René, nar... 1951, zaměstnán jako řidič v n. p. LIPO Liberec, bytem Liberec, objekt akce ŠÍP, č. sv. 22506⁷⁾

- signatář CH-77
- aktivista NMS
- aktivista HOS
- v srpnu 1989 provedeno PVO
- rozšiřovatel pamfletu „Několik vět“
- stíhán pro přečin dle § 6c zák. 150/69 Sb.
- 24. 10. 1989 soudní líčení před OS Liberec, odročeno na 17. 11. 1989 k doplnění důkazních materiálů
- 27. 10. 1989 na základě operativních poznatků o aktivizaci skupiny NMS a dalších NI v Liberci k výročí vzniku ČSR proveden profylakticko rozkladný pohovor.

MRÁZEK Karel, nar... 1957, technik s.p. Plynostav Pardubice, závod Chomutov, bytem Chomutov, objekt akce DRAK, č. sv. 25000⁸⁾

- signatář CH-77
 - usiluje o integraci a koordinaci činnosti NI v teritoriu Severočeského kraje
 - 20. 10. 1989 - na základě poznatků o přípravě demonstrace dne 28. 10. 1989 na náměstí v Chomutově provedeno profylakticko rozkladné opatření
 - 28. 10. 1989 proveden profylakticko rozkladný pohovor.
- TOMÁŠEK Jindřich, nar... 1962, bez trvalého prac. poměru, bytem Chomutov, objekt akce LOSTER, č. sv. 25762⁹⁾
- signatář CH-77

- člen HOS
 - organizátor akcí NI v Chomutově
 - rozšiřovatel pamfletu „Několik vět“
 - 10. 7. 1989 zahájeno trestní stíhání pro přečin dle § 6c zák. 150/69 Sb. Věc sloučena s tr. stíháním dalšího aktivisty Petra ĎURICI, nar... 1965, bytem Chomutov, pro stejnou tr. činnost
 - 19. 10. 1989 věc postoupena Krajskému soudu v Ústí nad Labem k odnětí Okresnímu soudu v Chomutově a k příkázání jinému okresnímu soudu pro podjatost. Soudní jednání dosud neproběhlo
 - 28. 10. 1989 jako organizátor připravované nepovolené demonstrace k 28. 10. v Chomutově předveden na OS SNB Chomutov, kde byl pracovníky MěNV Chomutov seznámen s rozhodnutím o nepovolení akce.
- VLK Milan, nar... 1963, dělník Severografie Děčín, bytem Děčín, objekt akce VLČÁK, č. sv. 26567¹⁰⁾
- signatář CH-77
 - aktivista MKJL
 - aktivista NMS a DI
 - organizátor protispolečenských akcí v Děčíně (...)¹¹⁾
 - zjištěn jako organizátor nepovolené akce k 71. výročí vzniku ČSR v Děčíně
 - 26. 10. 1989 v rámci ochranného dohledu proveden profylakticko rozkladný pohovor.
 - 28. 10. 1989 provedeno profylakticko rozkladné opatření.
- JELÍNEK Zdeněk, nar... 1957, dělník, bytem Česká Lípa, objekt akce POTKAN, č. sv. 22098¹²⁾
- signatář CH-77
 - aktivista DI a HOS
 - organizátor nelegálních výstav obrazů
 - v období srpna 1989 provedeno PVO
 - 21. 10. 1988 provedeno profylakticko rozkladné opatření v souvislosti se schůzkou aktivistů HOS ze Severočeského kraje.
- ŠKARÝD Pavel, nar... 1962, zaměstnán jako technik Domovní správy Žatec, prověřován v SPO STUDIO, č. sv. 26146¹³⁾
- rozšiřovatel pamfletu „Několik vět“
 - 20. 8. 1989 sděleno podezření pro přečin dle § 6c zák. 150/69 Sb.¹⁴⁾
 - 1. 9. 1989 - soudní líčení zrušeno, nařízeno na 22. 9.¹⁵⁾
 - 22. 9. 1989 - soudní líčení odročeno na 31. 10.
 - 31. 10. 1989 - soudní líčení před OS Louny; tr. stíhání zastaveno pro nenaplnění znaku „veřejnosti“. Prokurátor podal proti rozsudku stížnost.

JANUŠKA Luboš, nar... 1960, bytem Ploskovice, okr. Litoměřice, (...)¹⁶⁾

- pachatel hanlivého nápisu na silnici v obci Ploskovice ze dne 21. 8. 1989

- 21. 8. 1989 zahájeno tr. stíhání dle §§ 196/1, 2 a 202/1 tr. zákona

- 3. 11. 1989 soudní líčení před OS Litoměřice, odsouzen k trestu odnětí svobody na 1 rok nepodmíněně.

JELÍNEK Josef, nar... 1957, bytem Nový Bor... okr. Česká Lípa

- pachatel hanlivého nápisu na objektu kina DRUŽBA v Novém Boru ze dne 20. 8. 1989

- 1. 9. 1989 zahájeno tr. stíhání dle § 202 tr. z.

- 5. 9. 1989 zahájeno objasňování pro přečin dle § 3/1d zák. č. 150/69 Sb.

- 12. 10. 1989 spis předán Okresní prokuratuře Česká Lípa, soudní jednání dosud neproběhlo.

ŠTĚPÁNEK Miroslav, nar... 1961, bytem Krupka... okr. Teplice

- 4. 7. 1989 zahájeno trestní stíhání dle § 202 tr. zákona. V srpnu 1989 zjištěn jako rozšiřovatel pamfletu „Několik vět“

- tr. stíhání rozšířeno o přečin dle § 6c zák. 150/69 Sb.

- 15. 9. 1989 vyžádán znalecký posudek z oboru (...),¹⁶⁾ který nebyl dosud dodán, takže nemohl být spis předán okr. prokuratuře.

JANKECHOVÁ Hana, nar... 1974, studentka SEŠ Česká Lípa, bytem Česká Lípa...

JANKECHOVÁ Marcela, nar... 1972, studentka SEŠ Česká Lípa, bytem Česká Lípa...

- zjištěny jako pachatelky výhružných anonymních telefonátů na OÚNZ a OS SNB Česká Lípa

- 27. 8. 1989 zahájeno tr. stíhání ve věci dle § 196/1 tr. z.

- 30. 8. 1989 vzneseno obvinění dle § 209/1a, 136/1a

- 13. 9. 1989 spisy předány Okresní prokuratuře v České Lípě

- 26. 9. 1989 spisy vráceny pro doplnění důkazních úkonů.

MAN Karel, nar... 1971, zřízenec OÚNZ Litoměřice, bytem Praha 7...,

SARNOVSKÝ Tomáš, nar... 1971, zřízenec OÚNZ Litoměřice, bytem Litoměřice...,

TMĚJ David, nar... 1971, soustružník SCHZ Lovosice, bytem Litoměřice...,

- 19. 10. 1989 zjištění jako pachatelé pomalování sochy J. V. Stalina barvou a závadových nápisů na podstavci této sochy na výstavišti Zahrada Čech v Litoměřicích ze dne 24. 9. 1989

- 19. 10. 1989 proti jmenovaným zahájeno trestní stíhání dle 202 tr. zákona.¹⁷⁾

SEJKORA Luboš, nar... 1962, projektant KPÚ Praha, bytem Praha 10...

PATERA Ondřej, nar... 1964, student 4 ročníku VŠZ Praha, bytem Praha 10...

- 27. 10. 1989 na zahradě rekreačního objektu ve Všemilech, okr. Děčín instalovali nevhodnou výzdobu /hesla, oprátka, obraz V. I. Lenina, tombola – 1. cena obraz M. Jakeše/ apod. Přítomno dalších 14 osob.

- 27. 10. 1989 zahájeno tr. stíhání dle § 202 tr. zákona.

3/ Osoby stíhané dle jednotlivých ustanovení zákona o přečinech
BIELIK Radim, nar... 1967, bytem Česká Lípa...

- rozšiřovatel pamfletu „Několik vět“

- 16. 8. 1989 – trestní stíhání dle § 60 zák. 150/69 Sb.

- 2. 10. 1989 – spis předán okresní prokuratuře Česká Lípa

- 11. 10. 1989 – vráceno k došetření a doplnění důkazních materiálů

FRANZ Milan, nar... 1965, bytem Most...

- rozšiřovatel pamfletu „Několik vět“

- 24. 8. 1989 – trestní stíhání dle § 6c zák. 150/69 Sb.

- 18. 9. 1989 – spis předán okr. prokuratuře Most, vrácen k došetření. Zjištěno, že jmenovaný neměl celé znění pamfletu a dal jej podepsat pouze 1 osobě

- 20. 10. 1989 – dle § 179 tr. ř. věc odložena.

KOŽÍŠEK Ivan, nar... 1948, bytem Rumburk...

- organizátor nepovolené akce dne 21. 8. 1989 v Rumburku

- 22. 8. 1989 – trestní stíhání dle § 6a zák. 150/69 Sb.

- 19. 9. 1989 – spis předán okr. prokuratuře Děčín

- 7. 11. 1989 – soudní líčení odročeno na 28. 11. 1989 /nedostavili se 3 svědci/.

KRČIL Milan, nar... 1953, bytem Liberec...

- rozšiřovatel pamfletu „Několik vět“

- 20. 8. 1989 – trestní stíhání dle § 6c zák. 150/69 Sb.

- 19. 9. 1989 – spis předán okr. prokuratuře Liberec, soudní líčení dosud neproběhlo pro neúplnost důkazních materiálů.

KUBÍK Vladimír, nar... 1968, bytem Most...

- rozšiřovatel pamfletu „Několik vět“

- 21. 8. 1989 – tr. stíhání dle § 6c zák. 150/69 Sb.

- 14. 9. 1988 – spis předán okr. prokuratuře Most

- 29. 9. 1989 – soudní jednání, peněžitý trest ve výši 5.000,- Kčs nebo náhradní opatření, trest odnětí svobody na 2 měsíce.

LEITMAN Patr, nar... 1961, bytem Most...

- rozšiřovatel pamfletu „Několik vět“

- 16. 8. 1989 – tr. stíhání dle § 6c zák. 150/69 Sb.

- 14. 9. 1989 – spis předán okr. prokuratuře Most

- 29. 9. 1989 – soudní jednání, peněžitý trest ve výši 4.000,- Kčs nebo náhradní opatření, trest odnětí svobody na 2 měsíce.

MÍKA Vladimír, nar... 1963, bytem Chomutov...

- rozšiřovatel letáků k nepovolené demonstraci NI k výročí vzniku ČSR v Chomutově

- 24. 10. 1989 – tr. stíhání dle § 6c zák. 150/69 Sb., spis dosud neukončen.

SLEZÁK Petr, nar... 1964, bytem Dubí..., okr. Teplice

- rozšiřovatel pamfletu „Několik vět“

- 18. 7. 1989 – tr. stíhání dle § 6c zák. 150/69 Sb.

- 16. 8. 1989 – spis předán okr. prokuratuře Teplice

- 31. 8. 1989 – soudní líčení, peněžitý trest ve výši 1.500,- Kčs nebo náhradní opatření, trest odnětí svobody v trvání 3 týdnů.

STŘEDA Aleš, nar... 1962, bytem Litoměřice...

- organizátor podpisové akce za propuštění Františka STÁRKA

- 5. 7. 1989 – tr. stíhání dle § 6c zák. 150/69 Sb.

- 23. 8. 1989 – soudní jednání, podmíněný trest odnětí svobody v trvání 2 měsíců se zkušební dobou na 1 rok.

RNDr. ŘEZÁČ Václav, nar... 1960, bytem Tanvald..., okr. Jablonec n. N.

- rozšiřování výzvy „Otevřený dopis všem spoluobčanům“ – 27. 10. 1989 – tr. stíhání dle § 6c zák. 150/69 Sb., dosud v objasňování.

ĐURICA Petr, nar... 1965, bytem Chomutov...

- rozmnožovatel, přechovavatel a rozšiřovatel samizdatu NOS

- 26. 7. 1989 tr. stíhání dle § 6 zák. 150/1969 Sb.

- sloučeno s tr. stíháním Jindřicha TOMÁŠKA, objektu akce LOSTER, /viz část 1./ soudní jednání dosud neproběhlo.

4/ Osoby řešené v přestupkovém řízení pro účast na nepovolených akcích

Liberec – Demonstrativní položení květín u Radnice dne 21. 8. 1989

BARTÁK René, nar... 1964, bytem Doudleby..., přech. Dolní Suchá, okr. Liberec

- 28. 8. 1989 – projednáno v KOVP MěNV Hrádek nad Nisou. Od potrestání upuštěno, komise v jeho jednání neshledala narušení veřejného pořádku.

GROS Petr, nar... 1971, bytem Liberec...

POLÁK Miroslav, nar... 1952, bytem Liberec...

- 14. 9. 1989 – projednáno v KOVP MěNV Liberec, oběma uložena bloková pokuta ve výši 500,- Kčs. POLÁK se proti rozhodnutí komise odvolal.

Ústí nad Labem – účast na demonstraci 21. 8. 1989 na Mírovém náměstí

BACKA Karel, nar. 1967, bytem Vlatířov, okr. Ústí n. L.

BRUK Luboš, nar. 1964, bytem Ústí n. L.

KYNŠT Pavel, nar. 1965, bytem Ústí n. L.
KYNŠTOVÁ Daniela, nar. 1966, bytem Ústí n. L.
LIPERT Pavel, nar. 1961, bytem Ústí n. L.
MÜLLER Rudolf, nar. 1963, bytem Ústí n. L.
NOVÁK Pavel, nar. 1965, bytem Ústí n. L.
POHL Vladimír, nar. 1966, bytem Ústí n. L.
ROSENDORF Miroslav, nar. 1966, bytem Ústí n. L.
- předáno KOVP při NV města Ústí nad Labem. Dosud neřešeno,
údajně konzultováno na prokuratuře a soudu v Ústí nad Labem.

Rumburk – demonstrativní položení květin s proslovem v Parku Rumburské vzpoury dne 21. 8. 1989

CVRČKOVÁ Luďka, nar. 1965, bytem Rumburk
HOCKE Robert, nar. 1964, bytem Varnsdorf
HUSPEK Vladimír, nar. 1967, bytem Rumburk
Ing. CHRTOŠ Miroslav, nar. 1955, bytem Rumburk
JELÍNEK Petr, nar. 1960, bytem Rumburk
KORENEC Miroslav, nar. 1962, bytem Rumburk
KŘEN Petr, nar. 1963, bytem Varnsdorf
LEBER Karel, nar. 1954, bytem Rumburk
LEBEROVÁ Michaela, nar. 1952, bytem Rumburk
SVOBODA Jiří, nar. 1964, bytem Varnsdorf
VALA Jiří, nar. 1961, bytem Rumburk
VALOVÁ Renata, nar. 1963, bytem Rumburk
ŽÁZVORKA Roman, nar. 1964, bytem Rumburk
ŽÁKOVÁ Barbora, nar. 1970, bytem Rumburk
- předáno KOVP MěNV Rumburk, jednání komise se uskuteční
14. 11. 1989.

Liberec – příprava k rozšíření letáků „nezávislých iniciativ“ k 28. 10. 1989 /zajištěno 48 kusů/

MALENA Vladimír, nar. 1970, bytem Hrádek nad Nisou, bez pracovního poměru
MAYER Leoš, nar. 1964, bytem Liberec, zam. LD ČSD
Liberec, objekt akce LEOS
MAYEROVÁ Michaela, nar. 1967, bytem Liberec, zaměstnána u OSS Liberec
VLASÁK Martin, nar. 1964, bytem Liberec, zam. PBH Liberec
- 27. 10. 1989 předáno k řešení KOVP MěNV Liberec. Dosud nebylo projednáno.

Příloha č. 2

Vyhodnocení stavu rozpracování úkolů uložených na celostátní poradě po linii StB, konané dne 20. července 1989

Na základě analýzy činnosti nepřátelského prostředí a poznatků získaných k připravovaným akcím k 71. výročí vzniku ČSR byla provedena následující opatření:

1/ V okruhu působnosti KS SNB Ústí nad Labem byla provedena aktivizace politickovýchovné práce, jež byla realizována po služební i stranické linii. Úkoly vyplývající z bezpečnostní situace byly nejen náplní služebních porad, ale i členských schůzí jednotlivých ZO KSČ. Úkoly se zabýval i CÚV KSČ. Jako jeden z bodů jeho usnesení bylo zpracování informace o průběhu srpnového výročí v teritoriu Severočeského kraje. S tímto vyhodnocením byly seznámeny všechny ZO KSČ.

2/ Byla provedena aktivizace kontrarozvědného rozpracování objektů hlavních akcí a aktivizace rozpracování známých uskupení nezávislých iniciativ v okresech Děčín, Chomutov a Liberec. Na základě poznatků o přípravě nepovolených akcí k 28. 10. 1989 byla provedena omezovací rozkladná opatření.

Rovněž připravované setkání aktivistů HOS ze Severočeského kraje, jež se mělo uskutečnit 21. 10. 1989 v Úštěku, okr. Litoměřice, bylo rozloženo.

Kromě toho byla pomocí vlivových prostředků v ČSL prováděna omezovací opatření proti představitelům tzv. „obrodného proudu v ČSL“ v Severočeském kraji.

3/ Nápad trestné činnosti je průběžně konzultován s místně příslušnými okresními prokuraturami. Spolupráci lze obecně hodnotit jako dobrou. Podobný výčet realizovaných případů je obsažen v příloze č. 1. Negativem je skutečnost, že některé případy rozšiřovatelů pamfletu „Několik vět“, proti kterým bylo zahájeno trestní stíhání dle § 6c zák. 150/69 Sb., jsou vedeny zdlouhavě, soudní líčení jsou odročována a některá končí osvobozujícím rozsudkem. Tak tomu bylo například v případě Jiřího FAJMONA, objektu akce „BUŘIČ“, č. sv. 25331, řešeném před Okresním soudem v Liberci, a v případě Pavla ŠKARÝDA prověřovaného ve spise PO „STUDIO“ č. sv. 26146, řešeném před Okresním soudem v Lounech.

4/ Spolupráce se sdělovacími prostředky, zejména s krajským deníkem Průboj, je na dobré úrovni a má dlouhodobou tradici. Postupně se rozvíjí i spolupráce s okresními deníky. Před významnými výročími byly publikovány články zaměřené na diskreditaci CH-77. Po zveřejňování seznamů signatářů pamfletu „Několik vět“ ve vysílání Hlasu

Ameriky a RSE bylo v tisku využito reakcí osob, které zde byly čteny jako signatáři, a přitom pamflet nepodepsaly, k diskreditaci praktik vnitřního protivníka před širokou veřejností.

5/ K zabezpečení klidu a veřejného pořádku v souvislosti s výročím internacionální pomoci a s výročím vzniku ČSR byl vedením KS SNB a S-StB v Ústí nad Labem přijat komplex opatření, který byl zahrnut do plánů MBO.

Úzká součinnost s LM a ČSLA je řešena zapojením náčelníka Krajského štábu LM a náčelníka KVS do řídicího štábu MBO.

6/ K zabezpečení kontrarozvědné ochrany legálních politických a společenských struktur a vysokoškolské mládeže byla přijata opatření, jež spočívají v budování agenturního aparátu s možnostmi vlivového působení. Tento záměr je dobře plněn v problematikách obrozených stran Národní fronty.

V problematice VŠ mládeže je využíván dobrý vlivový prostředek na PF Ústí nad Labem. V obou objektech VŠ v kraji – PF Ústí nad Labem a VŠST Liberec – však chybí kvalitní operativní prostředky z řad studentů.

Do plánů MBO je rovněž zahrnováno zřizování hlásné služby z těchto objektů. K srpnovému ani říjnovému výročí nebyly zjištěny z tohoto prostředí negativní poznatky.

7/ Rozpracováním libereckého uskupení NMS byla zjištěna snaha o internacionalizaci protispolečenské činnosti. Jeho člen Jiří FAJMON /objekt akce „BUŘIČ“ č. sv. 25331/ vycestoval v červenci 1989 do PLR a navázal kontakt s aktivistou organizace Wolnošč i pokój /WIP/ ve Wroclavi. Jednal zde o možnostech dodávky rozmnožovacích přístrojů pro NMS v Liberci a písemných materiálů od exilových autorů. Pokračování tohoto styku bylo zabráněno.

Současné je věnována zvýšena pozornost polským dělníkům, kterých v kraji působí cca 6000. K zabezpečení klidu a veřejného pořádku při příležitostech výročí jsou prováděna opatření po linii 3. odboru S-StB. V příhraničních oblastech rovněž po linii OSH.

A/I, 1

V souvislosti s 71. výročím vzniku ČSR došlo v teritoriu Severočeského kraje ke zvýšení aktivizace vnitřního protivníka, zejména ve známých seskupeních „Nezávislých iniciativ“ v okresech Chomutov, Děčín a Liberec. V těchto uskupeních byla zajištěna operativní kontrola a průběžně byla přijímána aktivní tlumící opatření, jimiž bylo zabráněno v připravovaných protispolečenských vystoupeních.

Chomutovské seskupení NI připravovalo na den 28. 10. 1989 v 15.00 hodin na náměstí Klementa Gottwalda v Chomutově „shromáždění občanů“. Za tím účelem vyhotovilo letáky, které byly vylepovány na veřejnosti přístupných místech. Celkem bylo zjištěno vylepení 15 letáků. Dalších 8 kusů letáků bylo zjištěno u osoby MÍKA Vladimír,

nar. 1963, bytem Chomutov, který byl předveden při jejich roznášení dne 23. 10. 1989. Proti jmenovanému bylo zahájeno trestní stíhání pro přečin dle § 6c zák. 150/69 Sb. Provedená domovní prohlídka měla kladný výsledek.

Dne 19. 10. 1989 obdržel MěNV v Chomutově dopis – oznámení o konání veřejného shromáždění dne 28. 10. 1989 v 15.00 hod. na náměstí Klementa Gottwalda. Byl podepsán aktivisty CH-77 Petrem ŠANTOROU, HOS Jindřichem TOMÁŠKEM a MKJL Lubošem ZAMAZALEM. Této situace bylo využito k provedení rozkladných opatření.

Dne 20. 10. 1989 bylo předvedeno na OS SNB Chomutov 25 vytipovaných osob, které byly vyslechnuty dle § 19 zák. 40/74 Sb. Současně byly seznámeny s rozhodnutím MěNV o nepovolení akce a byly poučeny, že se vystavují nebezpečí trestního stíhání v případě, že se jí zúčastní. Mezi předvedenými byli i ŠANTORA, TOMÁŠEK a ZAMAZAL, kteří byli s rozhodnutím o nepovolení akce seznámeni pracovníky MěNV.

Dne 28. 10. 1989 bylo předvedeno z Gottwaldova náměstí celkem 9 osob, včetně organizátorů. K narušení klidu a veřejného pořádku nedošlo.

Obdobnou taktiku zvolili i členové NI v Rumburku, okr. Děčín. Stoupenci CH-77 a aktivisté NMS Jiří KOLOUCH /1966/, Michaela LEBEROVÁ /1952/ a Robert HOCKE /1964/ zaslali MěNV v Rumburku dopis, ve kterém oznámili veřejné shromáždění občanů 28. 10. 1989 ve 14.00 hodin v Parku Rumburské vzpoury. Akce nebyla povolena a byla rozložena.

Ve dnech 20. - 23. 10. 1989 bylo provedeno rozkladné opatření proti organizátorům připravované nepovolené „občanské manifestace“ dne 28. 10. 1989 v Děčíně. S osmi organizátory byly sepsány zápisy o výpovědi [a] ve smyslu § 29 zák. 40/74 Sb. jim byl vyhlášen zákaz účasti na nepovolených akcích v Děčíně a Praze.

Operativní cestou bylo následně zjištěno, že hlavní organizátor Milan VLK /1963/, objekt akce „VLČÁK“ č. sv. 26567, signatář CH-77, aktivista NMS, DI a MKJL, od svého záměru neustoupil. Hodlal zorganizovat průvod po nábřeží Labe. Preventivní pohovor s ním byl opakován dne 26. 10. 1989 v rámci ochranného dohledu.

Přesto se dne 28. 10. 1989 v 15.00 hodin pokusila skupina závodové mládeže soustředit v prostoru nádvoří ZK ROH s. p. Kovohutě. Prostor byl v předstihu zablokován hlídkami VB. 11 aktivních účastníků včetně VLKA bylo předvedeno k podání vysvětlení. K narušení klidu a veřejného pořádku nedošlo.

Na základě agenturních poznatků o aktivizaci libereckého seskupení NMS byli dne 26. 10. 1989 předvedeni na OS SNB v Liberci jeho 4 aktivisté – MAYER Leoš /1964/, objekt akce „LEOŠ“ č. sv. 26265, MAYEROVÁ Michaela /1967/, VLASÁK Martin /1964/ a MALENA

Vladimír /1970/. U jmenovaných bylo zajištěno celkem 48 letáků formátu A4 s prohlášením „Libereckých nezávislých iniciativ“ k 28. 10. Případ byl zdokumentován, zpracován jako přestupek a předán k řešení do KOVP při MěNV Liberec.

Dále bylo operativní cestou zjištěno, že při příležitosti 71. výročí vzniku ČSR je připravován na den 27. 10. 1989 v 17.30 hod. sraz závadové mládeže v prostoru ZOO Ústí nad Labem. Srazu se měly zúčastnit osoby z několika okresů kraje, z nichž některé jsou členy tzv. „Ekologické společnosti“. V rámci rozkladných opatření bylo předvedeno 21 osob, k narušení klidu a veřejného pořádku nedošlo.¹⁸⁾

Dne 27. 10. 1989 byla operativní cestou zjištěna nevhodná výzdoba na zahradě rekreačního objektu ve Všemilech v okrese Děčín. Sestávala z různých hesel, jako „Republiku si rozvracet nedáme“, „Pivo je náš chlebiček – Vasil Bilak“, na trámu stodoly zavěšené oprátky, čsl. st. vlajky, obraz V. I. Lenina apod. V tombole byl jako první cena uveden obraz M. Jakeše. V objektu bylo přítomno 16 osob. Jako „autoři“ byli zjištěni SEJKORA Luboš /1962/, projektant KPÚ Praha, bytem Praha a PATERA Ondřej /1964/, student 4. ročníku VŠZ Praha, rovněž bytem Praha. Vůči jmenovaným bylo zahájeno trestní stíhání pro trestnou činnost dle § 202 tr. zákona.

I/2

Dne 21. 10. 1989 bylo provedeno rozkladné opatření proti plánovanému setkání aktivistů HOS ze Severočeského kraje, které se mělo uskutečnit v Úštěku, okr. Litoměřice. Na tomto setkání mělo dojít ke sjednocení činnosti HOS v Severočeském kraji pod vedením Ladislava LISE. V rámci prováděného opatření bylo na OS SNB Česká Lípa předvedeno 11 osob včetně LISE. Cíle opatření – nedopustit sjednocení a koordinaci činnosti HOS v Severočeském kraji – bylo dosaženo.¹⁹⁾

I/3

Výčet rozšiřovatelů výzvy „Několik vět“, stupeň dokumentace a způsob řešení je uveden v příloze č. 1.

I/4

V rámci preventivních a rozkladných opatření k výročí vzniku ČSR nebyla žádná osoba izolována umístěním v CPZ.

II.

Úkol je plněn. K diskreditaci CH-77 a jejich stoupenců byly zveřejněny články v krajském i okresním tisku, např. k signatáři CH-77 Zdeňku JELÍNKOVI – objektu akce „POTKAN“ v Průboji a Nástupu pod názvem „Muž dvojí tváře“.²⁰⁾

V Průboji a Rozvoji článek ke stoupencům CH-77 z okresu Most Oldřichu KLEINOVI a Jiřímu SLOVÁKOVI pod názvem „Kdo je kdo“.²¹⁾

V Průboji a Rozvoji byl též publikován článek MUDr. OŠMERY

z Mostu, který byl vysíláním RSE označen jako signatář pamfletu „Několik vět“.²²⁾

V součinnosti s II. správou SNB byl splněn úkol zařadit do vysílání ČST pořad k diskreditaci nelegálních struktur za využití dokumentace z akce „PALIČ“.²³⁾

B

1. Úkol je plněn. Agenturní obsazení ČSS, ČSL a ROH je na odpovídající úrovni. Je zabezpečován plynulý tok informací o záměrech a cílech s možnostmi vlivového působení.

2. Nebylo realizováno. Plnění úkolů je zabezpečováno agenturním obsazením NI v teritoriu kraje.

3. Nebylo realizováno. Vzhledem k vývoji operativní situace v teritoriu kraje je dostačující pokrytí nezávislých iniciativ a dalších uskupení agenturní sítě.

4. Úkol je plněn. V součinnosti s I. S SNB jsou prováděna opatření k podstavě TS „ZDENĚK“ pracovníku vydavatelství PALACH PRESS, objektu akce „SOLOH“²⁴⁾ ve Velké Británii. Dále je prostřednictvím I. S SNB prováděno opatření k vysazení TS „VAŠEK“ do Kanady. Opatření je ve stadiu přípravy.

5. Součinnost se složkou VB při zabezpečování ochrany mladé generace je na odpovídající úrovni. Tato skutečnost se projevuje i při prováděných rozkladných a omezovacích opatřeních.

6. V návaznosti na aktivizaci akce „KRUH“ byl na S-StB Ústí nad Labem vydán rozkaz náčelníka KS SNB č. 28/1989. 3. odbor S-StB je pověřen metodicko řídicí činností. Vlastní plnění je zabezpečováno na jednotlivých OS SNB.²⁵⁾ V rámci kraje je do akce zařazeno 27 důležitých ekonomických objektů. Informovanost příslušných OV KSČ o situaci v těchto objektech je zabezpečována náčelníky OS SNB.

7. V souvislosti s prováděnými bezpečnostními opatřeními jsou prováděna 3. odborem S StB aktivní kontrarozvědná opatření k polským pracovníkům, jichž v ekonomických objektech kraje působí cca 6000. Náčelník 3. odboru S-StB je v trvalém styku s pracovníkem MV PLR. Do současné doby nebyly zjištěny poznatky o spojení těchto polských pracovníků na opozici v ekonomických objektech. K pracovníkům z MLR nejsou zjišťovány závažné poznatky.

10., 11. V rámci Severočeského kraje jsou průběžně prováděna opatření k odhalení a likvidaci rozmnožovacích středisek. V srpnu 1989 bylo toto opatření provedeno v Chomutově proti vydavatelům a rozšiřovatelům samizdatu NOS Jindřichu TOMÁŠKOVI /objekt akce „LOSTER“/ a Petru ĎURICOVI. Oba jsou stíháni pro přečin dle § 6c zák. č. 150/69 Sb.²⁶⁾

12. Úkol je splněn. Jednotlivé články, předané v rámci kontrarozvědné propagandy dennímu tisku, jsou postupovány k využití II. S-SNB Praha.

13. Úkol je splněn. Dne 21. 10. 1989 bylo rozloženo plánované setkání aktivistů HOS ze Severočeského kraje, na kterém mělo dojít ke sjednocení činnosti pod vedením Ladislava LIŠE.

A. Lorenc a spol., 8 T/91, sv. XIV., obálka č. 4, str. 42-57. Kopie strojopisu.

1) Další – úplná – zachovaná kopie se nachází ve sv. XXIV., str. 3335-3356. Průvodní dopis nadepsaný „Vyhodnocení plnění úkolů uložených na celostátní poradě konané 20. 7. 1989 – předložení“ a podepsaný v. z. náčelníka správy StB mjr. Zdeňkem Hanákem nebyl odeslán. Jak objasňuje poznámka náčelníka Organizačního a operačního oddělení KS SNB z 15. 11. 89: „Originály příloh (2/21 spolu s průvodním dopisem náčelníka KS SNB byly dne 15. 11. 1989 speciálním kurýrem správy StB odeslány pod č.j.: OS-00377/OA-01-89 1. náměstkovi MV ČSSR. Byl tím splněn úkol ze závěrů OŠ FMV ze dne 12. 10. 89 (viz naše č.j. KS-0074-6/OV-01-89, str. 2, úkoly č. 1 a 2). Výtisky č. 2 obou příloh založit na org. oddělení pro budoucí potřebu náčelníka KS SNB (hodlá využít na KHRP).“

2) Osmistránkové „Vyhodnocení úrovně dokumentace trestné činnosti vytypovaných nejaktivnějších nepřátelských osob v Severočeském kraji“, č.j. KS-0074-3/OV-01-89, bylo genpor. Lorencovi zasláno náčelníkem KS SNB již 20. října 1989. První část („Hlavní vytypované rozpracovávané osoby“) byla podobná – údaje se samozřejmě vztahovaly na dobu před 20. říjnem – další se zásadně lišily:

Rozšiřovatelé výzvy „Několik vět“, proti kterým bylo zahájeno trestní stíhání pro přečin dle § 6c zák. 150/69 Sb.

BIELIK Radim, nar. 1967, bytem Č. Lípa, zámečník k. p. UD Hamr na Jezeře,

FRANZ Milan, nar... 1965, bytem Most, strojník SHR – důl ČSLA,

KRČIL Milan, nar... 1953, bytem Liberec, zámečník VŠSP Liberec,

KUBÍK Vladimír, nar. 1968, bytem Most, potrubář CHZ ČSSP Litvínov,

LEITMANN Petr, nar. 1961, bytem Most, zámečník DVIL Komořany,

SLEZÁK Petr, nar... 1964, bytem Dubí, okr. Teplice, kuchař s. p. OBAS Teplice, [pozn. rukou: 1500 Kčs],

STŘEDA Aleš, nar... 1962, bytem Litoměřice, kapitán ZVP ČSPLO, [pozn. rukou: k odnětí svobody 2 měsíce podmíněně na 1 rok],

ŠTĚPÁNEK Miroslav, nar. 1961, bytem Bohosudov, průvodčí ČSD.

Rozšiřovatelé výzvy „Několik vět“, kterým byla vyhlášena VÝSTRAHA dle NMV č. 22/78

ing. DUNDR Vladimír, nar... 1959, bytem Ústí nad Labem, zam. CHEMOPHARMA Ústí nad Labem,

EMINGER Dan, nar. 1963, bytem Ústí nad Labem, bez pracovního poměru,

MUDr. IVANOVSKÝ Milan, nar. 1949, bytem -, primář nemocnice Česká Kamenice,

ing. PELC Bohumil, nar... 1955, bytem Chabařovice, technik CHEMOPHARMA Ústí nad Labem,

POLÁK Miroslav, nar... 1952, bytem Liberec, barvíř SEBA Liberec,

ROSENDORF Miroslav, nar. 1966, bytem Ústí nad Labem, posunovač ČSD.

Rozšiřovatelé výzvy „Několik vět“, vůči nimž bylo provedeno PVO formou pohovoru

BĚLOHRADSKÝ Josef, nar... 1945, bytem Libkovic, důlní zámečník KOH-I-NOOR, Mariánské Radčice,

GABRIEL Josef, nar... 1967, bytem Osek (Teplice), zam. Báňské stavby Most,

KOLÁŘ Jaroslav, nar... 1969, bytem Ústí nad Labem, Chemopharma Ústí nad Labem,
 KONOPKA Karel, nar... 1958, bytem Jablonec nad Nisou, dělník VD JAVOZ Jablonec,
 JUDr. KOUTSKÝ Jaroslav, nar... 1953, byt. -, právník advokátní poradny Most,
 KOVÁŘÍK Jaroslav, nar... 1959, bytem Most, elektromontér KSK Komořany,
 OSRTIHOŇ Milan, nar... 1955, byt.-, bez pracovního poměru,
 ROSENBAUM Václav, nar... 1972, bytem Most, učeň SOU stavební Most, Meziboří,
 TOLMAN Jiří, nar. 1948, bytem -, technik KÚNZ Ústí nad Labem,
 TŮMA Josef, nar... 1959, bytem Horní Libchava, elektrikář METROSTAV Praha,
 VRÁNA Petr, nar... 1948, bytem Litvínov, okr. Most, horník DSV Záluží k. p. DVŮZ,
 VRÁNOVÁ Irena, nar... 1953, bytem Litvínov, okr. Most, dělnice k. p. CHEZA ČSSP Litvínov,
 ŽILKA Jiří, nar... 1945, bytem -, horník SHR DVŮZ, závod KOH-I-NOOR Mariánské Radčice.

Další osoby, proti kterým bylo zahájeno trestní stíhání z důvodu účasti na podpisových akcích, organizování nepovolených shromáždění a rozšiřování samizdatových materiálů
 ĎURICA Petr, nar. 1965, bytem Chomutov, dělník Sč. KO Chomutov (NOS), 27. 7. 1989 § 6/c zákona č. 150/69 Sb. OOVb Chomutov,
 PAŠTYKA Martin, nar. 1973, bytem Chrastava, okr. Liberec, učeň zvláštního odborného učiliště zemědělského, 18. 8. 1989 § 6/c OOVb Chrastava (jeden z pachatelů anonymních výhružných telefonátů z února 1989 v okrese Liberec), [pozn. rukou: 2 měsíce podmíněně na rok],
 STŘEDA Aleš, nar. 1962, bytem Litoměřice, kapitán lodi ČSPLO Děčín, 5. 7. 1989 – § 6/c zák. č. 150/69 Sb. OOVb Litoměřice,
 KOŽÍŠEK Ivan, nar... 1948, dělník, Zemědělské stavby RbK.

Osoby, které odmítly odvolat svůj podpis pod výzvu „Několik vět“, u kterých bylo provedeno PVO formou upozornění zaměstnavateli

CINGL Martin, nar... 1967, bytem Teplice, zam. AGROSTAV zeměd. podnik Bilina,
 HALEŠ Věkoslav, nar... 1972, bytem Teplice, zam. student Gymnázia Duchcov,
 CHALUPA Daniel, nar... 1965, bytem Teplice, zam. s. p. KSK závod 02 Teplice,
 JANÁČ Jan, nar. 1929, bytem Most, zam. kaplan ŘKC,
 KALOUSEK Karel, nar... 1966, bytem Teplice, zam. s. p. OBAS závod Rudolfova Huť Dubí,
 NAVRÁTILOVÁ Lenka, nar... 1971, bytem Teplice, studentka Gymnázia Teplice,
 ROSÁKOVÁ Blanka, nar... 1971, bytem Teplice, kosmetička Hygie Teplice,
 SLEZÁK Petr, nar... 1964, bytem Dubí, zam. s. p. OBAS, závod Rudolfova Huť, Dubí,
 ŠAFRÁNKOVÁ Petra, nar... 1971, bytem Teplice, studentka gymnázia Teplice,
 ŠEDIVÁ Michaela, nar... 1968, bytem Dubí, referentka zásobování Renotex Teplice.

Preventivně-výchovná opatření, provedená v souvislosti s výročím internacionální pomoci

BACKA Karel, nar. 1967, zam. ZTS Loděnice Ústí nad Labem, bytem Valtířov, okr. Ústí nad Labem, korzo Ústí nad Labem,
 BRUK Miloš, nar. 1964, zam. SDZN Ústí nad Labem, bytem Ústí nad Labem – korzo Ústí nad Labem,
 CVRČKOVÁ Luďka, nar... 1965, čalounice OPS Rbk, bytem Rbk, okr. Děčín – korzo Rbk,
 FRYČ Bedřich, nar... 1968, student PF Ústí nad Labem, bytem Litoměřice (SPO-REZ) – demonstrace Litoměřice,
 HOCKE Robert, nar... 1964, bytem Varnsdorf, okr. Děčín, člen NMS – demonstrace Rbk,
 HUSPEK Vladimír, nar... 1967, kuchař BYTEX Rumburk, bytem Rumburk – demonstrace Rumburk,

ing. CHRSTOŠ Miroslav, nar... 1955, stavbyvedoucí AGROSTAV, závod Rumburk (Děčín), bytem Rumburk – demonstrace Rumburk,
JELÍNEK Petr, nar... 1960, dělník AGROSTAV, závod Rumburk, bytem Rumburk – demonstrace Rumburk,
KORENEC Miroslav, nar... 1962, dělník RUKOV Rumburk, bytem Rumburk – demonstrace Rumburk,
KRČMA Roman, nar... 1974, učeň SOU želez. Louny, bytem Kablice, přechodně Louny – demonstrace v Praze,
KŘEN Petr, nar... 1963, zam. ČSAD Varnsdorf (Děčín), bytem dtto – demonstrace Rumburk,
KYNŠT Pavel, nar. 1965, zam. TESLA, závod Ústí nad Labem, bytem Ústí nad Labem – korzo Ústí nad Labem,
KYNŠTOVÁ Daniela, nar. 1966, aranžérka, bytem Ústí nad Labem – korzo Ústí nad Labem,
LEBER Karel, nar... 1954, traktorista ČSSS, bytem Rumburk (Děčín) – demonstrace Rumburk,
LEBEROVÁ Michaela, nar... 1952, bytem Rumburk (Děčín), členka NMS – demonstrace Rumburk,
LIPERT Pavel, nar. 1961, zam. Povodí Ohře Chomutov, bytem Ústí nad Labem – korzo Ústí nad Labem,
MÜLLER Rudolf, nar. 1963, zam. ZOO Ústí nad Labem, bytem Ústí nad Labem – korzo Ústí nad Labem,
NOVÁK Pavel, nar. 1965, mistr TSM Ústí nad Labem, bytem Ústí nad Labem – korzo Ústí nad Labem,
PIRKL Miroslav, nar... 1960, vlakvedoucí ČSD, žst. Tanvald, bytem dtto – demonstrace v Praze,
PISKAČ Miroslav, nar... 1961, posunovač ČSD, Tanvald, bytem dtto – demonstrace v Praze,
POHL Vladimír, nar. 1966, zam. ZOO Ústí nad Labem, bytem Ústí nad Labem – korzo Ústí nad Labem,
ROSENDORF Miroslav, nar. 1966, posunovač ČSD, žst. Ústí nad Labem, bytem Ústí nad Labem – korzo Ústí nad Labem,
SOCHOR Jan, nar... 1971, průvodčí osobního vlaku ČSD, žst. Tanvald, bytem Semily – demonstrace v Praze,
SVOBODA Jiří, nar... 1964, dělník LIKOV Varnsdorf (Děčín), bytem Varnsdorf – demonstrace v Rumburku,
VALA Jiří, nar... 1961, dělník AGROSTAV Rumburk, bytem Rumburk (Děčín), člen NMS – demonstrace v Rumburku,
VALOVÁ Renata, nar... 1963, učitelka Zvláštní školy Rumburk, bytem dtto + syn Lukáš
VALA, nar... 1984 – demonstrace Rumburk,
ZÁZVORKA Roman, nar... 1964, zam. nezjištěno, bytem Rumburk (Děčín) – demonstrace Rumburk.

Rozkladná a tlumící opatření realizovaná k 71. výročí vzniku ČSR

Chomutov – zahrnuto celkem 30 osob včetně MRÁZKA a TOMÁŠKA

Děčín – zahrnuto 10 osob včetně VLKA

Rumburk – zahrnuto 15 osob, účastníků akce obdobného charakteru v srpnu..

Kopie strojopisu se nachází v trestním spisu A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. XXIV., str. 3326-3334.

3) Spis Po akce NÁKUP (reg. č. 26232) proti R. Rákosníkovi byl na žádost skupiny Stb /O-StB/ Jablonec n/N zaveden 15. 4. 1988; převedení na signální bylo provedeno 18. 5. 1988 (18. 7. byl evidován jako NO II. kategorie). Registrace samostatného svazku

NO reg. č. 27026 byl provedena až 29. 6. 1989. Všechny svazky byly zničeny do 8. 12. 1989.

4) Srovn. *Odpírač vojenské služby Roman Rákosník v ilegalitě*, Servis VIA Praha 50/89, zpr. 53 a dále *Roman Rákosník v ilegalitě*, in: Informace o Chartě 77 č. 17/1989, s. 17.

5) V akci LEOS (nejprve od 27. 4. 1988 PO, reg. č. 26265, poté od 8. 7. 1989 svazek signální) byl O-StB Liberec rozpracován L. Mayer. Svazek byl skartován 8. 12. 1989.

6) 3. oddělení III. odboru S-StB Ústí nechalo zaevidovat akci BUŘIČ proti J. Fajmonovi 16. 2. 1987. Svazek PO, reg. č. 25331, byl 12. 4. 1988 převeden na O-StB Liberec, poté 6. 6. 1988 převeden na signální. Dne 8. 12. 1989 byl „zrušen“.

7) V akci ŠÍP O-StB Liberec rozpracovávala od 10. 2. 1983 v signálním svazku r. č. 22506 R. Matouška. O měsíc později byl svazek převeden na osobní; 8. 12. 1989 zničen. 3. odd. II. odboru S-StB Ústí n. L. zavedlo 2. 9. 1987 kontrolní svazek. Evidence NO II/21 byla provedena 24. 10. 1985, svazek NO dne 26. 6. 1989 přeregistrován na r. č. 27009 a v prosinci téhož roku zničen.

8) Spis PO v akci DRÁK (proti K. Mrázkovi) byl pro 1. oddělení II. odboru S-StB Ústí administrativně podchycen 9. 9. 1986; 9. 12. 1986 převeden na signální a konečně 14. 1. 1987 na NO (II/31). 8. 12. 1989 byly svazky „zrušeny“.

9) Dne 3. 8. 1987 si 1. oddělení II. odboru S-StB Ústí zaregistrovalo svazek PO LOSTER, který byl 6. 7. 1988 převeden na signální. 1. 12. 1988 byl „zaveden NO II. kat. č. 25762“. O rok později, 8. 12., byly svazky skartovány.

10) Akce VLČÁK, od 14. 5. 1985 vedená O-StB Děčín 3. oddělením II. odboru proti M. Vlkovi (byl pravděpodobně rozpracováván již dříve pod jiným krycím jménem), v osobním svazku reg. č. 23997 byla 22. 10. 1985 rozšířena na NO II/19. Dne 8. 12. 1989 byly svazky skartovány.

11) Jeden řádek vynechán.

12) Akce POTKAN (proti Z. Jelínkovi) byla administrativně (SPO, reg. č. 22098) podchycena 1. 6. 1982 pro O-StB Česká Lípa, 10. 8. 1982 převedena na sv. signální, 20. 10. 1982 „zavedena NO II. kat.“ a 8. 12. 1989 skartována.

13) SPO STUDIO (reg. č. 26146) byl pro O-StB Louny zaveden k osobě P. Škarýda 11. 3. 1988; 3. 11. 1989 převeden na signální.

14) Srovn. *Pavel Škarýd ve vazbě*, Servis VIA Praha 050/89, zpr. 14.

15) Srovn. *Pavel Škarýd bude souzen*, Servis VIA Praha 051/89, zpr. 3.

16) Jeden řádek (jedno slovo) vynechán.

17) Srovn. *Trestní stíhání ve jménu J. V. Stalina*, Servis VIA Praha 059/89, zpr. 15.

18) Srovn. hlášení náčelníka OS SNB Ústí nad Labem mjr. Petra Válka, č.j. SO-0039-9/02-89 z 27. 10. 1989 „Preventivně rozkladné opatření k zamezení připravovaného srazu závadových osob v ZOO Ústí n. L. dne 27. 10. 1989 – informace“.

„Operativními prostředky II. odb. S-StB Ústí n. L. byl zjištěn poznatek, že dne 27. 10. 1989 kolem 17. 30. hodin se v prostoru ZOO Ústí n. L. /vinárně nebo videoklubu/ připravuje sraz závadových osob ‚vzpomínkové sezení‘ k založení vzniku ČSR. Uvedeného srazu se měly zúčastnit osoby z několika okresů Stř. kraje, z nichž někteří jsou členy nepovolené iniciativy ‚ekologická společnost‘.

Cílem zamezení uvedeného srazu bylo v součinnosti s II. odb. S-StB Ústí n. L., O-StB a odbor[em] VB Ústí n. L. provedeno následující opatření:

Dne 27. 10. 1989 ve 13.30 hodin byly předvedeny na OOVb Ústí n. L. č. 1 následující vytipované osoby:

KYNŠT Pavel..., MERUŇKA Martin..., ROSENDORF Miroslav..., ŠUBÍK František..., BACKA Karel..., NOVÁK Pavel..., POHL Vladimír..., KORDA Petr..., BĚLOHLÁVEK Jan...

V době od 17.30 hodin do 18.30 hodin byly u obou vchodů do ZOO Ústí n. L. operativními hlídkami zadrženy a na OOVb č. 1 Ústí n. L. předvedeny následující osoby:

APPEL Robert..., SAJDL Jan..., ŠNAJDROVÁ Melánie..., DUBÍŠAR Josef..., ČMELÍK

Bronislav..., DOLANSKÝ Ivo..., DOLANSKÝ Martin..., APPEL Tomáš..., MAKOVEC Milan..., FREML Jan..., NOHA Leoš..., LIPERT Pavel...

Celkem bylo předvedeno 21 osob, z toho 15 z Ústí n. L. a 6 z okresu Teplice. Všechny předvedené osoby byly vyslechnuty na zápis o výpovědi s upozorněním na možnost tr. postihu v případě, že by se chtěly zúčastnit nepovolených demonstrací nebo jiných protispoločenských akcí v Praze, Chomutově, Ústí n. L. nebo na jiných místech v ČSSR. Ve 21.30 hodin byl proveden rozptýl všech předvedených v dosahu městské hromadné dopravy Ústí n. L. Provedené opatření splnilo svůj cíl – připravovanému srazu závadových osob bylo zabráněno., A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. XXIV., str. 3308-3310.

19) Srovn. *Represe proti HOS v Úštěku*, in: Informace o Chartě 77 č. 20/1989, s. 17.

20) J. M. – P. N., *Muž dvojí tváře*, Průboj č. 165 z 15. – 16. 7. 1989, str. 2.

21) Článek „*Kdo je kdo*“, nebyl nalezen ani v Průboji ani v Rozvoji. Za vyhledání všech v poznámkách zmíněných článků děkují autoři B. Křížanové.

22) Ošmera Josef, *Ani já jsem nepodepsal*, Průboj č. 200 z 25. 8. 1989, str. 1.

23) Dne 14. 7. 1989 vysílala ČST film Jana Valsy „*Zháří*“.

24) Administrativní podchycení akce SOLÓN (proti ing. A. Macháčkovi), reg. č. 21197, bylo provedeno na žádost 3. odd. II. odboru S-StB Ústí nad Labem 6. dubna 1981. Dne 15. 10. téhož roku byl zaveden také v kategorii NO II/12, z níž byl „zrušen“ až 29. 6. 1989. Původní signální svazek byl 6. 8. 1985 přeregistrován na osobní. 17. 12. 1981 zavedlo 2. odd. 4. odboru X. správy svazek kontrolní (K), reg. č. 22610, s krycím jménem SALON, který byl zničen dne 6. 12. 1989. Dva nasazené tajné spolupracovníky StB s krycími jmény ZDENĚK a VAŠEK se nepodařilo identifikovat.

25) Oddělení StB při OS SNB se nacházela v České Lípě, Děčíně, Chomutově, Jablonci n/N, Liberci, Litoměřicích, Lounech, Mostu, Teplicích a Ústí n/L.

26) Akce byla provedena 10. 7. 1989, srovn. *Represe proti samizdatu v Chomutově*, in: Informace o Chartě 77 č. 15/1989, s. 16 a stejnojmenná zpráva Servis VIA Praha 042/89, zpr. 4.

DOKUMENT č. 22

1989, 13. listopadu, Brno. Vyhodnocení stavu rozpracování úkolů uložených na celostátní poradě po linii StB konané dne 20. 7. 1989 v boji proti vnitřním nepřátelům. Hlášení podepsané náčelníkem KS SNB Brno plk. ing. Josefem Šobáněm a přijaté sekretariátem I. NMV ČSSR dne 16. 11. 1989 pod č.j. NZ-00653/89, č.j. OS-00620/VO-89. Přísně tajné. Výtisk č. 1.

Z materiálu zaslaného II. S-SNB Praha dne 24. 7. 1989 pod č.j. CB-001403/03-89¹⁾ byla zpracována operativní situace na podmínky v JmK včetně úkolů. Materiál byl rozeslán pod č. j. OS-00620/VO-89 na operativní odbory S-StB Brno, vyšetřovací odbor StB a všechna O-StB²⁾ v JmK.

Pozornost byla věnována úkolům, stanoveným zaměřením vyplývajících z analýzy činnosti nepřátelského prostředí a poznatků v konkrétních akcích. Rozhodující část byla plněna v rámci MBO vyhlášených v souvislosti s 21. výročím internacionální pomoci a 71. výročím vzniku ČSR. Vývoj situace a úkoly byly podrobně rozebrány na celokrajské poradě náčelníků 4. – 5. 10. 1989 a reagováno bylo opatřeními na dlouhodobé i krátkodobé úkoly. Reakce na dlouhodobé vývojové tendence:

1/ Politicko výchovná práce byla aktivizována se zvláštním důrazem na pracovníky operativy. Provedena byla instruktáž zásahových jednotek S VB, OS SNB Vyškov, Blansko a Brno město, do které bylo zapojeno politické oddělení KS SNB Brno a politrucci součástí. Součinnostní jednání byla provedena s MS SNB Brno, vývoj operativní situace a politické zabezpečení bylo projednáno na služebních poradách ve stranických skupinách a na členských schůzích ZO KSČ.

2/ K utlumení protispolečenské aktivity byla provedena PVO na obhospodařovaných objektech, kde je rozmnožovací technika, v rámci akce REŽIM. U opozice byla likvidována všechna známá rozmnožovací střediska dle typových projektů KLÍN a ÚDER. Operativní práce byla konkretizována v prováděcím plánu a dokladována. Spojení vnitřního protivníka do zahraničí nebylo narušováno, byly však využívány prvky dezinformace a diskreditace. Zejména u objektů, kteří jsou ve spojení s RSE (MARAD³⁾ – předání oficiálních materiálů, MARTIN⁴⁾ – neobjektivní a nadsazené informace). Rozmnožovací střediska byla likvidována v akcích HONZA,⁵⁾ BRATR,⁶⁾ SOKL,⁷⁾ BERAN,⁸⁾ MATEJ,⁹⁾ čímž došlo k narušení vydávání samizdatových materiálů v JmK.

3/ Zlepšila se součinnost s orgány prokuratury a před 21. 8. 89 bylo přistoupeno k výstrahám u objektů MATKA¹⁰⁾ a TRUDA¹¹⁾ s cílem

odradit je od účasti na protispolečenských akcích. Vzhledem k tomu, že se ukázalo udílení výstrah jako neúčinné, bylo od nich před 28. 10. 89 ustoupeno a nebylo této formy prevence použito. Nepřátelské osoby byly izolovány v CZZ. V návaznosti na akci Několik vět byla opatření gradována až k provádění domovních prohlídek. Byla získána procesní dokumentace v akcích MATKA, ROHÁČ,¹²⁾ PAROHÁČ¹³⁾ a ASKETA.¹⁴⁾

4/ V součinnosti se sdělovacími prostředky s krajskou působností bylo zveřejněno 7 článků v krajském deníku ROVNOST v návaznosti na výzvu Několik vět s cílem odradit širokou veřejnost od podpisů a zdiskreditovat její iniciátory.¹⁵⁾ Dva články byly zaměřeny k záškodnictví v okr. Žďár nad Sázavou a k osobě Ivana Jirouse. Dále byly vytipovány osoby k propagačnímu využití, které byly ochotny vystoupit proti podpisu Několika vět (dvakrát okr. Břeclav, dvakrát okr. Brno venkov).

Na KV KSČ v Brně byla vytvořena propagandistická skupina.¹⁶⁾ Zapojení zpravodajského štábu bylo projednáno a prakticky provedeno 21. 8. a 28. 10. 1989 v součinnosti s ČST Brno. Využití je zahrnuto do opatření s cílem získávání objektivní dokumentace, případně natáčení aktuálních šotů pro ČST Praha, využití materiálu v případě kompromitace a kontrapropagandy do zahraničí na IDC.

5/ V součinnosti s NV města Brna byla provedena opatření při vlastních bezpečnostních akcích a zajištěna přítomnost pracovníka NV.

Pro krajský štáb, okresní štáby LM a školu LM Vyškov byly provedeny přednášky, besedy a semináře směřující k přípravě LM na opatření, zajištění potřebné součinnosti a seznámení s operativní situací. Speciální instruktáž byla provedena u jednotek LM, které měly zajistit bezpečnost matek s dětmi v davu (jedna z obran opozice při nátlakovém vystoupení). Dle vývoje situace nebylo třeba tohoto druhu zásahu sil LM využít.

Důstojnický aktiv VAAZ Brno byl informován o činnosti nelegálních struktur a [s] jejich projevy v JmK.

Činnost Pořádkových, výkonných jednotek a struktur NV, LM, ČSLA, PO řídil operační štáb.

6/ Důsledně byla plněna kontrarozvědná ochrana ČSS a ČSL dle ročního prováděcího plánu v souvislosti s vývojem oper. situace. Účinně bylo reagováno i na ochranu dalších legálních společenských struktur (ČSAV, SVAZARM, ČSTV, kulturní instituce a vysoké školy).

Na štábu náčelníka KS SNB Brno byla dvakrát projednávána problematika vysokoškolské mládeže jako reakce na maďarský nacionalismus. Konkrétní závěry a úzký kontakt na funkcionáře vysokých škol na úrovni děkana a rektora byly projednány na poradě náčelníka S-StB Brno.

S cílem tlumit aktivitu NMS v podmínkách JmK byl uskutečněn ag.

kontakt na Českou mírovou radu. Tlumeny byly i reakce na zahraniční vlivová opatření (mírové pochody a oslavy Gandhího).¹⁷⁾

7/ Proti internacionalizaci protispolečenské činnosti vnitřního protivníka a protisocialistických sil v MLR a PLR byla realizována opatření k signalizovaným příjezdům MLR st. příslušníků do teritoria kraje. Využito bylo v rámci MBO skupiny nezařazených příslušníků. Průběžná opatření byla provedena k PLR st. příslušníkům, kteří byli přítomni v JmK jako brigádníci na letní aktivitě apod. Snahy o vyprovokování stávek (Cukrovar Slavkov) byly eliminovány zkrácením pobytu nejaktivnějším PLR st. příslušníkům, kteří byli zjištěni jako organizátoři.

V souvislosti s opatřeními k výročí ve 2. pololetí 1989 byly splněny následující krátkodobé úkoly:

I/

1/ Na základě rozkazu MV ČSSR, náčelníka KS SNB Brno a rozhodnutí náčelníka S-StB Brno byly zpracovány plány s cílem zaktivizovat ag. prostředky, operativní prostředky ke zjišťování signálu o nepřátelské činnosti a záměrech protivníka:

a/ Na tvorbě dokumentů u nelegálních struktur i jednotlivců v akcích VŮDCE,¹⁸⁾ KUNA,¹⁹⁾ PTÁK,²⁰⁾ MARTIN, SPASITEL,²¹⁾ MARAD souvisejících s výročími.

b/ V souvislosti s organizováním podpisových akcí bylo zabráněno hromadnému šíření výzvy Několik vět, zejména eliminací u hlavních organizátorů (COSMOS)²²⁾ a rozšiřovatelů (SPASITEL, BRATR, ÚLET,²³⁾ MARTIN).

c/ Bylo zajištěno 433 ks letáků (odpírači voj. služby, Několik vět, letáček zaměřených k 21. 8. a 28. 10. 1989). Z Rakouska byla organizována balonová akce, při které bylo zajištěno 215 ks letáček. Celkově bylo vypátráno 79 pisatelů a rozšiřovatelů, z toho 54 osob, které rozšiřovaly Několik vět – sděleno obvinění dle § 6 c. zák. 150/69 Sb.

d/ V projektu ÚDER bylo pokračováno v odhalování rozmnožovacích zařízení. Domovní prohlídky byly provedeny v akcích SPASITEL, MATKA, ROHÁČ, COSMOS, DRÁHA,²⁴⁾ VODAŘ,²⁵⁾ kdy byly zajištěny rozmnožovací blány, rámeček, samizdaty a pamflety. Trvá snaha protivníka o další aktivizaci a zajištění rozmnožovací techniky i ze zahraničí. Je vyžadována i očekávána pomoc emigrantských center a IDC.

e/ Byly rozkrývány pokyny ze zahraničí do opozičního prostředí prostřednictvím nasazených ZTÚ u hlavních představitelů. Bylo potvrzeno, že zahraniční rozhlasové IDC přijímají informace od jednotlivců a dle nich formulují vysílání, které ovlivňuje veřejnost. Do zahraničí jsou předávány informace od následujících objektů a skupin v tomto rozsahu:

Sdružení KULP – oblast církevní, politická, soudnictví, situace

v ČSL, vytváření nových hnutí, informace z průběhu soudních jednání.

UČEŇ²⁶⁾ – informace o poutích

DRÁHA – nátlakové akce (přejmenování Gottwaldova na Zlín)

PRÁVNÍK²⁷⁾ – zaslání samizdatu Křesťanské obzory

VŮDCE – informován o dohodách v opozici PLR, MLR a SSSR týkající se vzájemné spolupráce, vliv vývoje v PLR na ČSSR, informace o nejednotnosti ÚV KSČ, zasílání petici

COSMOS – podpisové akce, pokyny k jejich provádění

KNIHA²⁸⁾ – informace o činnosti SPUSA

MARTIN – předávání informací VIA CS, propojení do PLR a SSSR, poznatky z prostředí brněnské opozice

FILIP²⁹⁾ – informace o peticích a pamfletech

SPASÍTEL – informace o rozmnožovací technice

TRUDA – informace o činnosti opozice

MATKA – zprostředkování kontaktů a využití magnetofonových nahrávek, informace z VIA CS

MIRA³⁰⁾ – zprostředkování kontaktů na osoby v zahraničí, požadavky na informace z oblasti kultury.

f/ Narušovány byly provokativní akce organizované cizinci. Jednalo se o Letní školu slovanských studií. Agenturně byla LŠSS zabezpečena, bylo docíleno podstatného omezení negativních jevů a kontaktů na opoziční seskupení.

Narušovány jsou kontakty objektu HELIOS³¹⁾ ze ZÚ USA v Praze na opoziční hnutí JmK.

Operativní pozornost byla věnována mezinárodním budovatelským táborem, kde nedošlo k narušení veřejného pořádku.

V rámci hlídkové služby a operativního průzkumu bylo zakázáno cizincům rozšiřovat letáky na teritoriu města Brna na základě dřívějších zkušeností (V. Británie, Itálie).

g/ Kontrolou hlavních organizátorů bylo docíleno jejich následné izolace před veřejným vystoupením v CZZ, pohovory, ag. operativní kontrolou byly zajišťovány a upřesňovány jejich zájmy.

CZZ – VŮDCE, HONZA, MATKA, BRATR, ÚLET, MARAD, SPOJKA,³²⁾ SRNEC,³³⁾ ŠÍDLO³⁴⁾

Aktivní kontrola – IDEOLOG,³⁵⁾ FILOLOG,³⁶⁾ TRUDA, MATKA

ZTÚ – prováděna neustálá aktivizace prostředí, důsledná pozornost je věnována hlavním představitelům opozič. skupin HOS, NMS, ČDI, Hnutí za nenásilí, Moravská mládež, Společnost TGM.

h/ Příprava veřejných konfrontačních vystoupení je zjišťována především ag. cestou. Poznatky jsou postupně upřesňovány a vyhodnocovány. Je přistupováno diferencovaně k jednotlivým organizátorům, aby byla zachována úplnost a kontinuita informací o záměrech protivníka i v průběhu akce a reakce na provedená opatření z prostředí.

2/ Na základě získaných poznatků byla realizována preventivní a rozkladná opatření:

a/ K hlavním organizátorům opozičních seskupení v akcích VŮDCE, MATKA, TRUDA, SPASITEL, FILOLOG, VEGETARIÁN,³⁷⁾ HONZA, MARTIN. Domovní prohlídky byly provedeny v akcích MATKA, SPASITEL, ROHÁČ, PAROHÁČ, ASKETA. Výstrahy při pohovoru byly uděleny objektům MATKA, TRUDA. Na okresech byla rozkladná opatření provedena proti následujícím opozičním seskupením s cílem zamezení jejich činnosti:

GOTTWALDOV – SPUSA

KROMĚŘÍŽ – NMS

ŽDÁR nad Sázavou – SPUSA

JIHLAVA – OBRODA, HOS

PROSTĚJOV – HOS.

b/ U osob předvedených dne 21. 8. a 28. 10. 1989 byla provedena následující preventivní opatření:

– informace u zaměstnavatele o účasti na nepovolené akci;

– přestupkové řízení v komisi NV. Zde byl zjištěn rozdílný přístup při řešení;

– u společenských organizací jsou prováděna aktivní opatření k zajištění akcí, které by mohly být zneužity některou z nelegálních struktur. Jako příklad lze uvést ekologické Brněnské fórum;

– u pracovníků NV se projevují obavy, že se realizovaná opatření budou po čase přehodnocovat a vyzní v jejich neprospěch.

3/

a/ Procesních prostředků bylo použito k zabránění výroby nezákonných písemností a výzev, v akci ŮDER při odnímání tech. prostředků;

b/ [k] autorům a kolportérům letáků byla přijata aktivní opatření;

c/ u rozšiřovatelů protispolečenských výzev bylo vycházeno z právního hodnocení dle § 6c zák. č. 150/62 Sb. Kromě rozdílného přístupu soudních orgánů byly zjišťovány rozdílné reakce pachatelů včetně vyhlášení hladovky až po ukrývání se.

Průběžně byl informován AO II. S SNB Praha a poznatků bylo diferencovaně využito v kontrapropagaci.

4/ Diferencovaně bylo přistoupeno k izolaci hlavních organizátorů v CZZ tak, aby nebyla narušena kontinuita získávání informací.

II.

Čs. sdělovacím prostředkům s krajskou působností byly vytipovány podklady pro propagandistické využití.

1/ Pro deník ROVNOST byly vytipovány poznatky do akce MARTIN, vhodné i pro případné využití ČST. Tato činnost je řízena propagandistickou skupinou při KV KSČ.³⁸⁾

2/, 3/, 4/ Netýká se KS SNB Brno.

Plněny jsou úkoly dlouhodobého charakteru:

1/ Kontrarozvědná ochrana legálních politických a společenských struktur bude rozpracována do plánu náčelníka S-StB Brno a linijských plánů. V rámci koncepce i pro další plánovací období.

2/ Výrazně byla zofenzivněna činnost proti hlavním seskupením v JmK. Na nově vznikající seskupení jsou zakládány objektové svazky. Po přeskupení sil v rámci druhého odboru S-StB Brno a OStB Brno město je prohlubována spolupráce při rozpracování iniciativ Moravská mládež a Hnutí za nenásilí.

3/ Konkrétní protiopatření byla provedena:

a/ Získaný aktiv je využíván k předávání informací z obhospodařovaných objektů (tzv. hlásná služba). K iniciativnímu zpracovávání petice nebylo přistoupeno.

b/ V oblasti ekologie je vytvářena vlastní nezávislá skupina (Brněnské fórum), jejíž programová koncepce je ve stavu prověřování účinnosti, konspirace a širší vlivu.

c/ S cílem odpoutat pozornost od vlivu samizdatů se daří importovat vlastní články do samizdatu Impuls.³⁹⁾

d/ K vybraným předním organizátorům nepřátelských aktivit jsou prováděna opatření k omezení jejich činnosti. Jedná se zejména o aktivity a organizátory:

CH-77, HOS – VŮDCE, HONZA

ČDI – ŠIDLO, TRUDA

NMS – MATKA

Společnost TGM – SRNEC, FILOLOG, IDEOLOG

VIA CS – MARTIN

Moravská mládež – BRATR, ÚLET, SPOJKA

SPUSA – KOSMOS,⁴⁰⁾ BÉĎA,⁴¹⁾ INTELIGENT,⁴²⁾ MAĎAR⁴³⁾

SKL PiT, KULP – MARAD, PRÁVNÍK.

4/ Netýká se KS SNB Brno.

5/ Postupováno je v součinnosti se složkou VB dle typového projektu schváleného I. N FMV. Na štábu KS SNB a S-StB Brno je projednávána problematika dvakrát ročně. Metodická kontrolní činnost je poskytována všem O-StB v JmK. V září 1989 se uskutečnil celokrajský aktiv po linii StB a VB, který upřesnil vzájemnou součinnost při nepřátelských akcích v teritoriu v JmK.

6/ V akci KRUH je aktivován informační tok po linii ochrany čs. ekonomiky, který je vyhodnocován a průběžně postupován stranicovým orgánům na KV KSČ a na AO II. S-SNB Praha.

7/, 8/, 9/ Netýká se KS SNB Brno.

10/ Je postupováno podle platného projektu ÚDER.

11/ Nemá organizačně zabezpečeno zjišťování finanční a materiální

podpory ze zahraničí. Protiopatření jsou prováděna v rámci konkrétních jednotlivých akcí k osobám z řad opozice.

12/ V součinnosti s II. S SNB Praha je možno předkládat náměty pro krajský tisk a pro lektorské skupiny KV KSČ.

13/ Trvale je plněn cíl narušit setkání a sjednocení nelegálních skupin a/ bez dekonspirace,

b/ s využitelnou trestně procesní dokumentací.

Na základě vyvíjející se operativní situace jsou závěry porady ze dne 20. 7. 1989 konkretizovány a je reagováno na vývojové tendence.

Náčelník krajské správy SNB
plk. ing. Josef Šobán⁴⁴⁾

A. Lorenc a spol., 8 T/91, sv. XIV., obálka č. 4, str. 12-21. Kopie strojopisu.

1) Srovn. Dokument č. 1 a zvláště pozn. 13).

2) Náčelníky operativních odborů S-StB Brno byli: pplk. JUDr. Vladimír Laucký (1. odbor – vnější nepřítel), mjr. JUDr. Milan Kudláček (2. odbor – vnitřní nepřítel), pplk. Rostislav Polínek (3. odbor – ochrana ekonomiky); náčelníkem odboru vyšetřování StB pplk. JUDr. Leopold Kubín; zástupcem náčelníka pro StB (a Brno-město) mjr. ing. Josef Pacelt, náčelníkem O-StB Brno-venkov mjr. Karel Fiala O-StB. Srovn. *Správa StB Brna a Jihomoravského kraje*, in: Necenzurované noviny č. 35/1992, str. 18-27.

3) V akci MARAD (zaevidované v polovině listopadu 1974 pod reg. č. 22743), vedené proti R. Malému po linii „ř. k. církv[ve]“ 3. odd. (později 5.) II. odboru S-StB Brno, byl po signálním (od 6. 5. 1977) zaveden 7. 9. 1979 svazek osobní. V blíže neurčené době byl registrován také v evidenci NO – 2/86; samostatný svazek NO reg. č. 42159 zanesen do registru 3. 8. 1989 pro 1. oddělení II. odboru. Všechny svazky byly koncem roku zničeny.

4) 3. oddělení II. odboru S-StB Brno nechalo zaevidovat akci MARTIN (reg. č. 35745) vedenou proti P. Pospíchalovi 10. 2. 1984. Zprvu byla vedena v osobním svazku, později NO (NO II/124, II. kategorie reg. č. 35745).

5) Akce HONZA, vedená 1. oddělením II. odboru S-StB Brno proti Janu Šabatovi (reg. č. 19647), byla zaregistrována 9. 1. 1974. Ze signálního svazku byl později převeden na NO (NO-2/73), později PO a opět signální.

6) Akce BRATR v problematice „vol[né] ml[ádež]“ byla 19. 12. 1988 administrativně podchycena pro 3. oddělení II. odboru S-StB Brno a ve spisu PO (reg. č. 41554, zničen při skartacích) vedena proti O. Pospíchalovi.

7) Po předchozím rozpracování (reg. č. 40250 v problematice „právice“) byl na D. Skálu 3. 8. 1989 zaveden v akci 2. oddělení II. odboru S-StB Brno SOKL svazek NO, reg. č. 42154, který byl „zrušen“ při prosincové likvidaci písemností.

8) Akci BERAN se nepodařilo identifikovat.

9) V problematice „právice“ zavedená akce MATĚJ (signální svazek od 8. 3. 1989) byla vedena O-StB Zlín proti M. Kopeckému; koncem roku 1989 byl svazek zničen.

10) H. Holcnerová byla rozpracována 4. odd. II. odboru S-StB Brno v akci MATKA (signální svazek reg. č. 42118) od 20. 7. 1989 po „linii buržoaz. pacifismu“ až do prosince 1989, kdy byl svazek „zrušen“.

11) Akce TRUDA proti E. Vidlařové byla 4. oddělením II. odboru S-StB Brno vedena (spis PO reg. č. 41950) od 17. 5. 1989. Svazek byl koncem roku „zrušen“.

12) Registrační podchycení SPO ROHÁČ (reg. č. 41637) – akce proti P. Holcnerovi – bylo provedeno 7. 2. 1989 pro 3. odd. II. odboru S-StB Brno (v problematice „VŠ“). Spis „zrušen“ při skartacích.

13) Akci PAROHÁČ se nepodařilo identifikovat.

14) Akci ASKETA se nepodařilo identifikovat.

15) Srovn. např. *K požadavkům výzvy Několik vět*, Rovnost z 18. 7. 1989, dále *Brněnský deník Rovnost útočí na nezávislé aktivity*, Servis VIA Praha 045/89, zpr. 1.

16) Srovn. Křížanová, Rebeka: *Akce „KLÍN“ po stranicku*, in: *Securitas Imperii* 2/94, MV ČR, Praha 1995, str. 310-318.

17) Jméno bylo původně zkomoleno („Ghandího“). Srovn. *Připomenutí 120. výročí narození Máhatmy Gándhího*, Servis VIA Brno 007/89, zpr. 3 a dále Dokument č. 11, pozn. 6.

18) Administrativní podchycení akce VŮDCE (reg. č. 23459), vedené 1. oddělením II. odboru S-StB Brno proti Jaroslavu Šabatovi, bylo provedeno 17. února 1975. Ze signálního svazku byla akce v lednu 1977 převedena na osobní. Pravděpodobně v této době byl zaregistrován jako NO 1/57; svazek NO měl reg. č. 42160.

19) K akci KUNA viz Dok č. 9 pozn. 2).

20) Po předchozím rozpracování ve svazku reg. č. 15094 „po linii pravice“ byl v akci PTÁK proti J. Špačkovi registrován 3. 8. 1989 svazek NO (reg. č. 42161), vedený 2. oddělením II. odboru S-StB Brno a zrušený počátkem prosince.

21) Akci SPASITEL se nepodařilo identifikovat.

22) Akce COSMOS byla vedena proti S. Devátému.

23) V akci ŮLET byla 3. oddělením II. odboru S-StB Brno rozpracována S. Hradílková (PO, reg. č. 41553). Svazek zavedený v problematice „volná mládež“ byl zničen koncem roku 1989.

24) Spis PO reg. č. 36747 v akci DRÁHA byl O-StB Gottwaldov zaveden na P. Záleského 12. 12. 1984; 21. 1. 1986 převeden na signální (problematika „IDC“) a koncem roku 1989 zrušen.

25) Akci VODAR se nepodařilo identifikovat.

26) Akce UČEŇ vedená O-StB Blansko proti F. Lízнови byla zaregistrována na „příkaz X. správy FMV“ 15. 12. 1983. Osobní svazek, reg. č. 35601 byl spolu se svazkem NO (reg. č. 42202, NO-I/2) skartován koncem roku 1989.

27) V rámci akce PRÁVNÍK byl v problematice římskokatolická církev rozpracováván O-StB Kroměříž A. Navrátil. Signální svazek r. č. 33270 evidovaný 25. 8. 1981 byl v polovině dubna 1983 převeden na osobní. 5. 1. 1987 S-StB Brno nechalo zaregistrovat ještě kontrolní svazek. Registrace v kategorii NO II/1 byla provedena 24. 9. 1984; 30. 8. 1989 byl příslušný svazek přeregistrován na r. č. 42251.

28) Akci KNIHA nechalo 23. 4. 1985 zaregistrovat O-StB Gottwaldov proti P. Jungmannovi (svazek PO, reg. č. 37105, od 13. 6. signální) v problematice „volná mládež“; ukončena byla archivováním svazku 30. 10. 1989.

29) Akce FILIP byla vedena proti P. Kozánkovi.

30) Akce MIRA, kterou StB vedla proti M. Zikmundovi od poloviny února 1974 (signální svazek, reg. č. 20089), byla HS-StB Brno od 1. 8. 1989 rozšířena o svazek NO, reg. č. 42136.

31) Akce HELIOS byla v letech 1988–1989 pravděpodobně vedena proti P. Hollandové.

32) V rámci akce SPOJKA (svazek PO, reg. č. 36178) 3. oddělení II. odboru S-StB Brno rozpracovávalo od 20. 6. 1984 M. Ohniska. Spis byl skartován koncem roku 1989.

33) 1. oddělení II. odboru S-StB Brno vedlo akci SRNEC (reg. č. 35898) proti M. Jelínkovi od 20. 3. 1984. Z PO na NO byla rozšířena 24. 10. 1988 (reg. č. 42208).

34) Akce ŠÍDLLO (reg. č. 42141) byla v registru svazků zavedena 1. 8. 1989 jako PO svazek proti K. Couralovi v problematice „pravice“. Svazek byl koncem roku zničen.

35) O-StB Žďár vedlo akci IDEOLOG proti J. Šimsovi od března 1974. Po převedení ze signálního na osobní svazek (19. 1. 1977) byl zaregistrován jako triapadesátá krajská NO v kategorii I. (I/53).

36) Proti J. Mezníkovi byla nejprve 4. oddělením II. odboru S-StB Brno, posléze (od 22. 3. 1978) 1. oddělením, vedena akce FILOLOG. PO svazek byl v únoru 1977 převeden na signální. Později byl zaregistrován jako NO 1/62 (reg. č. 42163).

37) V akci VEGETARIÁN jedno z oddělení II. odboru S-StB Brno rozpracovávalo J. Popelku. Osobní svazek reg. č. 41038 byl zaevidován 11. 5. 1988 v problematice „protizák. tiskoviny“.

38) Viz pozn. 16).

39) Srovn. *Brněnská odbočka Obrody začala vydávat vlastní časopis*, Servis VIA Brno 001/89, zpr. 6.

40) Správně má být COSMOS. Srovn. pozn. 22).

41) Akce BĚDA byla administrativně evidována 26. 3. 1985 O-StB Gottwaldov na B. Koutného. Svazek PO reg. č. 37034 byl k 15. 3. 1988 přeevidován na signální a koncem následujícího roku zrušen.

42) Akce INTELLIGENT vedená od 25. 8. 1987 ve svazku PO, reg. č. 39773 (od poloviny března 1988 „S“ svazek), v problematice „CH 77“ O-StB Gottwaldov proti P. Bartošovi, skončila až likvidací svazku začátkem prosince 1989.

43) V akci MAĎAR nechalo O-StB Gottwaldov 25. 8. 1987 zaregistrovat spis PO na J. Kišše. Dne 14. 6. 1989 byl registrován jako NO III/110. Oba svazky byly zničeny koncem roku 1989.

44) Vlastnoruční podpis.

DOKUMENT č. 23

1989, 14. listopadu, Plzeň. Plnění závěrů z celostátní porady ze dne 20. 7. 1989 a zhodnocení přijatých opatření S-StB. Hlášení II. odboru S-StB signované náčelníkem S-StB Plzeň pplk. Janem Ludvíkem přijaté pod NZ-00653/89-9, č.j. OS-002128/II-2-89. Přísně tajné. Výtisk č. 1.

K zajištění veřejného klidu a pořádku na území Zpč. kraje v době 21. výročí internacionální pomoci států VS, 71. výročí vyhlášení samostatnosti ČSR a 72. výročí VŘSR, zejména včasné[mu] odhalování příznaků ohnisek vzniku verbální trestné činnosti, nepřátelských nápisů a rozšiřování letáků byla přijata opatření v souladu s RN KS SNB č. 40/89 a rozpracováním úkolů typového projektu dle RN KS SNB č. 22/85 i závěrů a úkolů z celostátní porady konané dne 20. 7. 1989.

V průběhu dnů 18. 8. – 21. 8. 1989 bylo v rámci Zpč kraje zajištěno dle § 23 zák. č. 40/74 Sb. 7 osob s cílem zabránit jejich aktivní účasti na organizování protispolečenských vystoupení v Plzni a Karlových Varech. Dále bylo dle § 19/1 zák. č. 40/74 Sb. předvoláno na útvar SNB 45 osob, kterým byl vysloven zákaz vstupu na teritorium Plzně, K. Varů a Prahy. Toto opatření splnilo účel, neboť v Plzni a v K. Varech osoby, které určenými místy procházely, nenarušily veřejný pořádek a v krátké době se jedinci rozptýlili bez zákroku SNB a státních orgánů.

Celkem je v současné době stíháno pro přečin dle § 6 písm. c, zák. č. 150/69 Sb. 12 osob, které organizovaly podpisovou akci k pamfletu „Několik vět“.

OO VB Blovice zahájilo trestní stíhání proti 3 osobám (ZÁBRANSKÝ, VARGA, ŠINDELÁŘ), které vyhotovily a rozšiřovaly protispolečenský samizdat „STAROPLZENECKÝ ATASE“, ve kterém byl otištěn pamflet „Několik vět“. Jmenovaní jsou stíháni pro přečin dle § 6 písm. c, zák. č. 150/69 Sb.

V úzké součinnosti s S-VB v rámci akce RAZIE byla zaměřena pozornost na činnost mládeže angažující se do negativní činnosti ve vybraných restauračních zařízeních a vytipovaných veřejných místech. Byla provedena prověrka reálnosti plánů MBO, plánů vyrozumění, typových projektů VLNA,¹⁾ TEROR,²⁾ REŽIM³⁾ a OCHRANA.⁴⁾ V rámci akce FILTER byl v součinnosti se složkou VB zamezen 20 vytipovaným osobám výjezd do Prahy v osobních vozidlech a 2 osádkám vozidel italských st. příslušníků pobyt v Zpč. kraji.

- V předsrpnovém období byl v krajském deníku PRAVDA zveřejněn

článek o signatáři CH-77 a členu DI Janu RAMPICHOVI s cílem diskreditovat jednoho z organizátorů protispolečenských vystoupení nelegálních struktur v očích plzeňské veřejnosti.⁵⁾ V současné době vychází v krajském deníku PRAVDA na pokračování seriál o snahách a záměrech vnitřního protivníka v kontextu na řídicí centrály IDC v KS.⁶⁾ 30. 10. 1989 byl v krajském deníku PRAVDA zveřejněn článek odsuzující snahy nelegálních struktur zneužít 28. 10. k provokačním akcím.⁷⁾ II. odborem S-StB byly postoupeny centrální součásti využitelné materiály k diskreditaci jednoho z účastníků protispolečenských vystoupení v Praze (MELICHAR).

Na základě analýzy činnosti nepřátelského prostředí a získaných poznatků o připravovaných nelegálních akcích k výročí srpna i října byl přijat komplex agenturně operativních, technických, fyzických a preventivně rozkladných opatření, na kterých se podílely jak jednotlivé složky SNB, tak státní orgány a LM s cílem zabránit hromadným protispolečenským vystoupením. Ve spolupráci s KVS v Plzni bylo 20 osob, které se v minulosti zúčastnily nepovolených demonstrací, povoláno na vojenské cvičení v období srpna.

Dle typového projektu MS SNB Plzeň byla realizována v součinnosti se složkou VB konkrétní účinná opatření ke kontrole pravicových exponentů, závadových osob a skupin závadové mládeže. Byla zajištěna součinnost a spolupráce se zástupci NVm Plzně, MěNV v Sušici a ONV v Karlových Varech.

- V obrozené politické straně NF ČSL bylo agenturními prostředky signalizováno, že 14. 10. 1989 dojde v Praze k soustředění funkcionářů ČSL s cílem vytvoření stínového ÚV ČSL. K vytipovaným možným účastníkům (SVĚTLÍK, VOLÍN) – OV ČSL Plzeň – sever, byla přijata agenturně-operativní a eliminující opatření, kterými bylo zamezeno jejich výjezdu do Prahy.

Vlivovými autoritativními agenturními prostředky v ČSL jsou tlumeny snahy výše jmenovaných zapojit do opoziční činnosti ČSL širší členskou základnu.

Tzv. klubem za socialistickou přestavbu „OBRODA“ v Plzni bylo na KV ČSS a KV ČSL zasláno prohlášení s cílem vést dialog s těmito politickými stranami NF.

Vlivovou agenturou v ČSS a ČSL byl dialog odmítnut vzhledem k tomu, že se nejedná o složku NF.

Po linii VŠ byla v období srpna a října prováděna zvýšená vlivová opatření na VŠ kolejích, klubech i jednotlivých fakultách. Opatření byla prováděna agenturními [prostředky] a „D“ sítí a cestou oficiálních styků. Opatření splnila předpokládaný záměr a nebyly zjištěny konkrétní negativní poznatky k předmětným událostem, k VŠ studentům a profesorskému sboru.

Konkretizace některých opatření k výročím ve II. pololetí 1989. (21. 8. 1989, 28. 10. 1989)

- Byly zpracovány grafikony zvýšené schůzkové činnosti se zaměřením na vyhledávání signálů o přípravách protisocialistické činnosti.

- 4. 9. 1989 bylo při prováděném opatření ke schůzce DI v bytě objektu akce EDEN (SVOBODA Martin)⁸⁾ zadrženo a vyslechnuto 9 osob z 18 perlustrovaných a docíleno zmaření původního záměru DI.

- Na O-StB Karlovy Vary při plánovaném shromáždění DI byly zadrženy 4 osoby u objektu akce VELKÝ (VELIČ)⁹⁾ a s těmito provedeny vynucené styky.

- U objektu akce DAN (PODANÝ František)¹⁰⁾ při schůzce Sdružení T. G. M. byl zajištěn SVOBODA Martin, se kterým byl proveden zápis o výpovědi a setkání osob bylo rozloženo.

- U hlavních organizátorů protispolečenských vystoupení byl prováděn režimový přehled s cílem okamžité izolace v případě realizace aktivních opatření (CESTOVATEL,¹¹⁾ EDEN, DAN, PINGL¹²⁾).

V akci CESTOVATEL, PINGL, DAN, a EDEN byla za využití ZTÚ zvýšena vyhledávací činnost při rozkrývání vazeb na IDC, včetně RSE, kam objekti pravidelně předávají informace o připravovaných nepřátelských akcích na teritoriu Zpč. kraje i opatřeních prováděných složkou StB při zamezování otevřených vystoupení vnitřního protivníka. Pod agenturní, technickou, kontrolou je tzv. DTS (Demokratické tiskové středisko), tedy kanál spojení plzeňské opozice na RSE.

- Na základě získaných poznatků a realizování provokačního shromáždění pod záminkou oslav vzniku ČSR v Plzni, Sušici a Karlových Varech byla k zabránění uvedené akce přijata následující agenturně-operativní a preventivně-rozkladná opatření.

Předběžně bylo do CZZ (dle § 23 zák. č. 40/74 Sb.) předáno 13 osob, důvodně podezřelých z organizování nepovolených demonstrací. Vůči 87 osobám bylo využito ustanovení § 29 zák. č. 40/74 Sb. a byl jim vyhlášen zákaz pobytu ve stanovených prostorách (včetně Prahy).

Preventivním opatřením ve spolupráci s vedením Pozemních staveb bylo zabráněno skupině st. příslušníků PLR, pracujících v Pozemních stavbách, ve výjezdu do Prahy. V rámci akce ÚDER v součinnosti s S-VB byla realizována akce FILTR, při které bylo osádkám 5 vozidel zabráněno ve výjezdu do Prahy. Přijatá opatření měla pozitivní vliv na následný klidný a bezproblémový vývoj bezpečnostní situace.

V místech předpokládaných provokačních shromáždění nedošlo ani k pokusům [o] narušení klidu a veřejného pořádku. Bylo perlustrováno celkem 324 osob, z toho bylo 22 osob v součinnosti s S-VB předvedeno na útvary SNB a po podání vysvětlení byly propuštěny.

Realizaci souboru agenturně-operativních, součinnostních, preventivních a rozkladných opatření k termínu připravovaných nepřátel-

ských akcí byl na teritoriu Zpč. kraje dne 28. 10. 1989 zachován klid a veřejný pořádek. Zajištěné osoby [z] koordinačních výborů DI a HOS se shodly na tom, že pro ně připravovaná akce skončila fiaskem. Opatření provedené příslušníky SNB hodnotí představitelé DI, HOS, [Sdružení] T. G. M. jako promyšlené a vysoce účinné.

Podařilo se znemožnit účast nejaktivnějším osobám, které měly v případě vytvoření davu přednést prohlášení nelegálních struktur.

Příznávají seriózní přístup orgánů StB, bez používání násilí, zastrašování, dogmatických prosazování svých zájmů, což jim nevyhovuje. Vyhovoval by jim opačný přístup.

S-StB budou v nadcházejícím období přijímána i nadále promyšlená agenturně-operativní, technická, fyzická, preventivně-rozkladná opatření, která budou vycházet z objektivně zhodnocené operativní situace tak, aby v součinnosti s orgány VB, LM, ČSLA bylo znemožněno nelegálním strukturám zorganizovat hromadná protispolečenská vystoupení.

Náčelník správy StB Plzeň
pplk. L U D V Í K Jan¹³⁾

A. Lorenc a spol., 8 T/91, sv. XIV., obálka č. 4, str. 22-27. Kopie strojopisu.

1) Typový projekt VLNA byl označován jako „důležitá státobezpečnostní akce“. „Po reorganizaci součástí FMV“, ke 3. lednu 1989 na akci VLNA participovaly: „II. správa SNB, VI. správa SNB, XIII. správa SNB a Správa SNB hl. m. Prahy a Středočeského kraje.“ Srovn. č.j. R-001/2-89, dopis náčelníka XIII. S-SNB plk. ing. Jána Klučince, genmj. Bohumila Cardovi ze dne 3. 1. 1989. Podobná spolupráce se týkala i dalších útvarů na úrovni krajů.

Starší referent 4. odboru XI. S-FMV z druhé poloviny sedmdesátých let, kpt. Ladislav Ramík, uvedl při prověrkách na jaře 1990 krátkou charakteristiku: „Cílem této akce bylo vytvoření podmínek k zabránění a možnému zneužití nebo vyřazení z provozu vysílačů Čs. televize.“ Kpt. Ladislav Kudrna (v letech 1988 – 1989 příslušník 1. oddělení 7. odboru II. správy) při stejné příležitosti napsal: „Od 20. 11. 1989 do 27. 11. 1989 jsem se podílel na základě rozkazu ministra vnitra na zajištění akce VLNA v úseku čs. spojů. Jednalo se o opatření k ochraně technických zařízení čs. spojů, zajišťujících vysílání rozhlasu a televize před napadením, poškozením nebo zneužitím...“ Objektový svazek „VLNA 2 /škrtnuto: 3/“ v problematice SPOJE – celostátní bezpečnostní opatření byl zaveden do registru svazků pro XI. S-FMV v září 1979 pod registračním číslem 18429. „Ekonomické linie“ krajských správ StB, které se podílely na součinnosti v této akci, registrovaly VLNU později (např. 3. odbor S-StB Praha zavedl OBS r. č. 38770 „VLNA“ v problematice Ochrana vysílání čs. rozhlasu a televize až 20. 7. 1983).

2) Typový projekt TEROR nebyl v dostupných archiváliích ztotožněn.

3) Cílem bezpečnostního opatření „REŽIM“ bylo „zjišťovat úroveň zabezpečení rozmnožovací, kopírovací a jiné techniky, používané v organizacích, proti jejímu zneužití ke kontrarevolučním úmyslům, obecné kriminalitě, případně její[mu] poškození,

k ochraně státního, hospodářského a služebního tajemství.“. Srovn. č.j.OS-0533/3-89, *Metodická pomůcka k provádění bezpečnostního opatření akce „REŽIM“* ze dne 24. 7. 1989 vypracovaná 3. odborem S-StB Praha a signovaná zástupcem náčelníka S-StB Praha mjr. JUDr. Jiřím Březinou. Akce REŽIM probíhala i v předcházejících letech. Viz např. č.j. SO-004-3/01-86, *Přehled o výsledcích akce „OCHRANA, REŽIM, SVÁR“* ze dne 12. 6. 1986, přehled kontrol pěti podniků příslušníky OS SNB Praha 5 a č.j. OS-0096/3b-88, *Akce „REŽIM“ – vyhodnocení I. etapy* ze dne 10. 3. 1988 a vyhodnocení II. etapy ze dne 2. 5. 1988 za celý 3b odbor náčelníka S-StB Praha mjr. Františka Krále. Poslední aktivizace byla nařízena pokynem I. NMV ČSSR k 21. listopadu 1989. Opatření se mělo „realizovat ve všech objektech po linii StB a VB.“ Čj. OS-001149/3-89, nařízení náčelníka S-StB Praha plk. JUDr. Jiřího Bytčánka zaslané O-StB Praha 9 dne 21. 11. 1989.

4) Typový projekt OCHRANA nebyl v dostupných archiváliích ztotožněn.

5) Článek o J. Rampichovi nebyl v Pravdě nalezen. Srovn. pozn. 21 u Dokumentu č. 21.

6) Janík Rudolf, *Antikomunismus nezná hranic*, Pravda č. 262-264 z 7.-9. 11. 1989, str. 3.

7) ČTK, *Narušení veřejného pořádku*, Pravda č. 255 z 30. 10. 1989, str. 2.

8) Akci EDEN („S“ svazek, reg. č. 30270; objekt M. Svoboda) nechalo 3. oddělení II. odboru S-StB Plzeň zaregistrovat až 3. 10. 1989.

9) V akci VELKÝ, vedené na O-StB Karlovy Vary, byl od 3. 1. 1989 v PO svazku s reg. č. 29670 rozpracováván J. Velič. Krátce před převedením na signální (30. 10. 1989) byl 24. 10. zaveden i svazek kategorie NO/2 r. č. 30312.

10) Akce DAN byla pro 2. oddělení II. odboru S-StB Plzeň registrována 1. 9. 1989 na F. Podaného. Signální svazek reg. č. 30216 byl pravděpodobně zničen začátkem prosince 1989.

11) V akci CESTOVATEL byl nejprve rozpracováván F. Pitor v letech 1965 – 1966 (signál. svazek reg. č. 12237). Po obnovení v roce 1967 byl pod stejným číslem registrován svazek NO kat. II/69. 1. odd. II. odboru nechalo zavést 19. 4. 1979 signální svazek, který dostal reg. č. 21898, a jenž byl opět počátkem června 1985 archivován, aby mohl být 22. 9. 1989 znovu obnoven 2. odd. 2. odboru S-StB Plzeň.

12) Akce PINGL (J. Šašek) byla administrativně podchycena 7. 7. 1977 pro 3. odd. II. odb. jako svazek NO II/182 reg. č. 20595. Svazek byl 12. 1. 1978 předán 1. odd. a 10. 6. 1982 O-StB Plzeň-město. V únoru 1978 byl na něj zaveden signální svazek, reg. č. 20896, jenž byl v r. 1982 archivován a 28. 4. 1988? obnoven.

13) Vlastnoruční podpis.

DOKUMENT č. 24

1989, 14. listopadu, Brno. Vyhotovení úrovně dokumentace trestné činnosti vytypovaných nejaktivnějších nepřátelských osob – sdělení. Dálnopis signovaný vz. náčelníka KS SNB plk. Jan Puklickým a přijatý sekretariátem I. NMV pod č.j. NZ-00653/89-2, č. j.: OS-002824/22-89.¹⁾ Přísně tajné.

v souladu s vaším požadavkem c. j. OV-00129/S-89 ze dne 13. října 1989 a c. j. CB-004449/10-89 ze dne 16. října 1989 sděluji k termínu do 15. 11. 1989 vyhodnocení úrovně dokumentace tr. činnosti vytypovaných nejaktivnějších nepřátelských osob v jmk:

1) stanislav d e v á t ý, nar... 1952, bytem gottwaldov, signatář charty 77, představitel s p u s a v jmk

- ve spolupráci s přáteli p l r zjištěn výskyt devateho na teritoriu plr. v hodnoceném období proběhlo u krajského soudu v brněnské druhé odvolací řízení, které bylo opětovně pro nepřítomnost devateho odročeno. dne 8. 11. 1989 byl krajskému soudu v brněnské dan podklad pro vyvolání extradice řízení ve smyslu § 376 tr. řadu. informována byla rovněž krajská prokuratura v brněnské. po eventuální extradici jmenovaného je možno zahájit jeho tr. stíhání pro tr. činnost dle § 109 tr. zákona.

2) phdr. jaroslav š a b a t a, nar... 1927, bytem brno, signatář charty 77, vůdčí představitel tzv. opozice v jmk

- osobní svazek v u d c e, reg. c. 23459, ve kterém je objekt rozpracován, byl včetně svazku dokumentace předán na ovš stb brno ke stanovisku z hlediska možného tr. stíhání za spoluautorství zásadních dokumentů d i a h o s.

3) jan š a b a t a, nar... 1952, bytem brno, signatář charty 77, aktivista nezávislých iniciativ v jmk

- signální svazek h o n z a, reg. c. 19647, ve kterém je objekt rozpracován, byl předán na ovš stb brno ke konzultaci. Dne 23. 10. 1989 zahájeno tr. stíhání ve věci pro přípravu dle § 7 odst. 1 k par. 100 tr. zákona. v současné době prováděno vyhodnocení situace v souvislosti s tzv. založením vydavatelského družstva a t l a n t i s v brněnské, kde má objekt zastávat funkci předsedy. vyhodnocení bude připraveno ke konzultaci na ovš stb brno k dalšímu zaměření dokumentace.

4) petr p o s p í c h a l, nar... 1960, bytem brno, signatář charty 77

- dne 3. 11. 1989 předán vyšetřovací spis k osobě objektu na krajskou prokuraturu v brněnské, se závěrečnou zprávou o spáchání trestného činu dle par. 98 tr. zákona, odst. 1 a 2. ovš stb brno si na své klasifikaci trvá. V případě časopisu t o bylo zahájeno tr. stíhání ve věci dle par.

118 tr. zákona pro nedovolené podnikání. tr. stíhání bude přerušeno a soudu podán návrh na zabránění věci (rozmnožovací zařízení k výrobě ilegálních samizdatů). provedena konzultace na městské prokuratuře v Brně k eventuelnímu spachání tr. činu přiznivnictví jmenovaným. bylo konstatováno, že pospíchal si prostředky k obživě nezaobstarává nekalým způsobem.

5) phdr. radomír m a l ý, nar... 1947, bytem brno, signatář charty 77, organizátor laického hnutí a k i, informátor radia se

- osobní svazek m a r a d, reg. c. 22743, ve kterém je objekt rozpracován, předán ke stanovisku ovš stb brno, včetně monitoru.

6) ing. eva v i d l á ř o v á, nar... 1947, bytem brno, aktivistka nezávislých iniciativ di a nms v jmk

- dle rozhodnutí nejvyššího soudu csr by mělo dojít k obnově řízení pro tr. činnost jmenované dle par. 171 tr. zákona, o které bylo pravomocně rozhodnuto v květnu 1989. signální svazek t r u d a, reg. c. 41950, ve kterém je objekt rozpracován, byl předán ke konzultaci na ovš stb brno pro operativní cestou získané poznatky o pachání tr. činnosti dle § 100 a 112 tr. zákona (distribuce a prodej l i n o²⁾ a dalších nelegálních samizdatů).

nacelník ks snb brno

vz. plk. p u k l i c k ý jan/ 8610-11+++

A. Lorenc a spol., 8 T/91, sv. XIV., obálka č. 4, str. 63-64. Kopie dálnopisu.

1) V pravém horním rohu je razítko s číslem odeslané zprávy 5075. Dálnopis není adresován jenom operačnímu štábu FMV, resp. sekretariátu I. NMV, ale i 10. odboru II. S-SNB.

2) Akce LINO byla vedena proti samizdatovým Lidovým novinám. Pravděpodobně nebyla administrativně podchycena v registru svazků.

DOKUMENT č. 25

1989, 15. listopadu, Hradec Králové. Vyhodnocení stavu rozpracování úkolů, uložených na celostátní poradě po linii StB konané dne 20. 7. 1989 k č. j. OV-00129/S-89 z 13. 10. 1989. Dálnopis signovaný náčelníkem KS SNB Hradec Králové pplk. PhDr. Jindřichem Rojíčkem a přijatý pod č.j. NZ-00653/89-4 sekretariátem I. NMV, č. j. KS – 0083/OV – 89.¹⁾ Přísně tajné.

os „profesorka“ c. 12348 – objekt jarmila s t i b i c o v á, nar... 1933, sig. ch-77, trvale bytem Pardubice...

od posledního zhodnocení nedoslo v akci k žádným změnám.

os „nero“ c. 20673 – objekt hana j ü p t n e r o v á, nar... 1958, sig. ch-77, trvale bytem vrchlabi..., okr. trutnov

od posledního zhodnocení nedoslo v akci k žádným změnám.

s „cidlina“ c. 24570²⁾ – objekt phdr. aleš v a l e n t a, nar... 1964, sig. ch-77, trvale bytem chlumeck n/c..., okr. hradec králové

od posledního hodnocení doslo ke změně, dne 29. 10. 1989 bylo jmenovanému na mo vb krakovska v praze sdeleno podezření z přecinu dle parag. 6 písm. a) zák. č. 150/69 sb., v souvislosti s jeho činností na nepovolené manifestaci dne 28. 10. 1989 v praze.

nacelník ks snb hradec králové

pplk. phdr. jindřich rojíček /6342+++

A. Lorenc a spol., 8 T/91, sv. XIV., obálka č. 4, str. 2. Kopie dálnopisu.

1) V pravé horní rohu je razítko s číslem odeslané zprávy 5104 a časem odeslání: 11.40.

2) Administrativní podchycení akce CIDLINA (proti A. Valentovi) bylo provedeno pro 1. odd. II. odboru S-StB Hr. Králové 19. 9. 1988. Spis PO, reg. č. 24570, byl 20. 6. 1989 převeden na signální a posléze koncem roku 1989 zničen.

DOKUMENT č. 26

1989, 15. listopadu, Ostrava. Dálnopis signovaný náčelníkem KS SNB Ostrava plk. JUDr. Jiřím Škarkou a přijatý sekretariátem I. NMV pod č.j. NZ-00653/89-3, č.j. OS-001660/2-1-89.¹⁾ Přísně tajné.

vazeny soudruhu 1. namestku,

na zaklade ukolu z uos fmv konaneho dne 12. 10. 1989, v navaznosti na informaci ze dne 27. 10. 1989 pod c. j. OS-001507/2-1-89, ktera vam byla postoupena k osobe:

ing. h r a d í l e k tomas, nar... 1945, zam. pila lipník, bytem lipník nad becvou... vam sdeluji nasledujici:

od uvedene doby byla k cinnosti vyse jmenovaneho ziskana pouze operativní dokumentace, a to ze dne 30. rijna 1989, kdy predal externi pracovníci pracovníci RSE libusi č e ř o v s k é informaci k situaci okolo soudního jednání s č a r n o g u r s k ý m j. v bratislave. uvedena informace byla bez jakékoli upravy vysílána v RSE.

Dne 31. 10. 1989 precetl čeřovské prohlášení k výročí 28. rijna 1989 a informoval ji o manifestaci ve valasském meziríci. položením kvetin uctili památku t. g. masaryka.

nacelnik ks snb ostrava

plk. judr. š k a r k a jiri / 8595+++

A. Lorenc a spol., 8 T/91, sv. XIV., obálka č. 4, str. 3. Kopie dálnopisu.

1) V pravém horním rohu je razítko s číslem odeslané zprávy 5099 a časem: 08.10.

DOKUMENT č. 27

1989, 15. listopadu, Bratislava. Zoznam kontrolovaných osob „august 89“ v Prahe, prijatie opatrení – zaslanie. Dálnopis signovaný vz. náčelníka S-ŠtB Bratislava pplk. JUDr. Janem Vašem a registrovaný sekretariátem I. NMV dne 16. 11. 1989 pod č.j. NZ-01254/89-7, č.j. OS-02042/10-VN-89.¹⁾ Tajné.

na zaklade vami zaslaného zoznamu osob, ktoré boli kontrolované v prahe na vaclavskom namesti, alebo v prilahlom okolí v období MBO-august 89 boli prijaté opatrenia príslušnými os znb v rámci zsl. kraja podľa miesta trv. bydliska jednotlivých osob.

osoby, ktoré boli riešenie v Prahe pohovorom, vypocutím vyšetrotelom VB, resp. im bol oznámený precin podľa paragrafu 6 písm. a, zákona č. 150/69 zb., boli zahrnuté do bazy antisil a ich činnosť je kontrolovaná cestou agenturno-operatívnych prostriedkov. celkom ide o 6 osob.

k perlustrovaným osobám v prahe boli prevedené stb previerky, ktorými nebola zistená aktívna účasť na protispoločenských vystúpeniach ani protisocialistická orientácia týchto osob. osobám je venovaná operatívna pozornosť z hľadiska účasti na ďalších protisocialistických vystúpeniach. Celkovo išlo o 11 osob.

[na] osoby, ktoré sa zúčastnili protispoločenského vystúpenia a majú zamestnanie alebo prech. pobyt v Prahe boli zaslané požiadavky na s-stb praha k prevádzaniu zodpovedajúcich opatrení. celkovo išlo o 7 osob.

nacelnik s-stb bratislava
pplk. judr. ladislav h o r a k
v. z. pplk. judr. jan v a š/ 13905+++

A. Lorenc a spol., 8 T/91, sv. XIV., obálka č. 4, str. 4. Kopie dálnopisu.

1) V pravém horním rohu je poznámka: „s. I. NMV ČSSR“ a pod ní razítko s číslom odeslanej správy 5100 a časom: 10.05.

DOKUMENT č. 28

1989, 20. listopadu, Praha. Problémy zjištěné prošetřováním stížností – sdělení.¹⁾ Informace náčelníka inspekce MV ČSSR plk. Otakara Pilského, č.j. IM-0310/03-89.²⁾ Tajné. Výtisk číslo: 2.

Dovoluji si sdělit některé problémy zjištěné prošetřováním stížností protisocialisticky zaměřených osob.

Přestože jsou stížnosti v drtivé většině vyhotoveny jako neoprávněné, osoby si stěžují především na

předvádění na útvary SNB,

odebírání věcí,

zajišťování na dobu 48 hodin v celách SNB.

Jak vyplynulo z diskuse náčelníků inspekce N KS/S/SNB na celostátní poradě /konané ve dnech 8. a 9. 11. 1989/,³⁾ zákroky provádějí příslušníci VB na základě požadavků StB, přičemž dokumentace zákroku je mnohdy ponechána na pracovnících místně příslušného ZÚ VB. Příslušníci VB se necítí být do věci zainteresováni. Spoléhají na to, že jde o věc Státní bezpečnosti, která si svůj postup obhájí, a to má vliv na kvalitu dokumentace.

Nedostatky v dokumentaci jsou proto napravovány až v průběhu šetření stížnosti, přičemž příslušníci StB se hájí tím, že „příslušníci ZÚ VB mají vědět, co dělat“. V některých případech je zjištěno, že příslušníci VB se nechají protisocialisticky zaměřenými osobami zastrašit /např. výhrůžkami, že věc bude řešena nejvyššími vládními místy, pomocí zahraničních sdělovacích prostředků a pod./ a i v jednoduchých případech, které by vůči jiné osobě provedli bezchybně, dělají hrubé chyby.

V mnoha případech se jedná o složité situace a zákroky, ve kterých se promítá činnost různých složek SNB, přičemž z pořízené dokumentace nelze mnohdy dovodit a precizovat činnost jednotlivých subjektů a tak vymezit odpovědnost, případně závěry pro další období. Tyto nedostatky využívají a proti SNB zneužívají pisatelé stížností.

Při společných akcích StB a VB se projevilo i to, že otázky součinnosti co do vymezení úkolů a tedy i osobní odpovědnosti nejsou konkretizovány natolik, aby nevznikla pochybení, když jedna složka se domnívá, že úkol zajistí složka druhá /např. vyrozumění příbuzných o zajištění osoby/.

K tomuto přistupuje i určitá neznalost právních úkonů, kdy je např. prováděno „ohledání místa“ či „dobrovolné vydání věcí“, ale v podstatě jde o domovní prohlídku vyžadující zákonné podmínky a dokumentaci podle platných norem atd.

U stížností na neoprávněné zadržení s následným umístěním do CZZ se opakuje klasická situace, kdy příslušníci SNB osobu „vzvednou“ ze zaměstnání /z bydliště, z chaty apod./, aniž by osoba byla zajišťována z místa páchání výtržnosti či jiného nepřístojného chování, kterým by narušovala veřejný pořádek. Na jedné straně je to ideální způsob jak předejít hromadnému protispolečenskému vystoupení /izoluje iniciátory a vůdčí osobnosti schopné mít vliv na ostatní občany/, ale na druhé straně však takovýto postup příslušníků SNB nemá dostatečnou oporu v § 23 zák. č. 40/1974 Sb., o Sboru národní bezpečnosti.

Příslušníci SNB, kteří takovýto úkon provádí, postupují na základě pokynů svých náčelníků nebo podle příkazu FMV, což považují za dostatečně „zákonný“ podklad k jednání. Proto i do záznamu o zajištění osoby uvádějí důvod zajištění „...je důvodné podezření, že jmenovaný se hodlá zúčastnit akcí, které by mohly narušit veřejný pořádek v ...“ Takovýto záznam však SNB usvědčuje z postupu, který není možný „pokrýt“ ustanovením § 23 zák. č. 40/1974 Sb. a ani dodatečně /při prošetřování stížnosti/ nelze věc napravit.

Zadržené a zajištěné osoby přechází od podávání stížností k tomu, že již posílají potvrzení své mzdové účtárny o výši denního příjmu a za dobu strávenou v CZZ žádají náhradu škody. Ta jim přiznávána není. Hrozí však reálné nebezpečí, že pokud se takováto osoba obrátí na soud a žalobou bude vymáhat na SNB náhradu škody, bude se muset soud rovněž vypořádat i s předběžnou otázkou, zda došlo k neoprávněnému úřednímu postupu či nikoli.

V několika případech je poukazováno na to, že zajištěným nebyla podána strava. Tuto otázku sice řeší NMV ČSSR z roku 1975, ale s ohledem na vývoj situace a současné zkušenosti mělo by být nařízení novelizováno. Zejména na útvech SNB v Praze, kde jsou zajišťovány desítky osob, je problémem i jaké pro tyto účely a kde uchovávat finanční prostředky, jak zajišťovat stravu o svátcích a dnech pracovního klidu, v noční době, případně stravu dietní atd. Jsou známé případy, kdy příslušníci SNB zaplatili stravu pro zajištěné osoby z vlastních prostředků, protože na útvaru SNB pro tyto účely zálohy peněz nejsou.

Výše uvedené sděluji proto, aby byly ujasněny praktické návody, jak co nejsprávněji postupovat, aby při dodržování všech právních i taktických zásad byly zákroky prováděny co nejefektivněji a příslušníci SNB byli ochraňováni před event. útoky protisocialisticky zaměřených osob.

Náčelník inspekce MV ČSSR
plk. Otakar Pilský⁴⁾

A. Lorenc a spol., 8 T/91, sv. XIV., obálka č. 4, str. 1949–1951. Kopie strojopisu.

1) Sdělení bylo určeno I. náměstkovi MV ČSSR genpor. Lorencovi a náčelníkovi inspekce MVŽP ČSR plk. JUDr. Stanislavu Hajnovi.

2) Motivy napsání zprávy v polistopadovém vydání Pilský stručně rozvedl počátkem roku 1991: „Za ministra Vajnara byly přesně respektovány normy, ale později, za ministra Kincla, když jsem zjistil, že i Lorenc nerozumí zákonům, začal jsem ještě aktivněji ve směru upozorňování na nedostatky působit. Šlo mi o to, zabránit vzniku oprávněných stížností a předejít osočování příslušníků SNB. Dne 8. 11. 1989 při poradě s náčelníky inspekce jsem zjistil poznatky o oprávněných stížnostech předváděných osob, osob, které byly na 48 hodin zajišťovány podle výše uvedeného ustanovení zákona o SNB, a proto jsem rozhodl, aby formou spisu byly naše poznatky poslány náčelníku operačního štábu MBO gen. Lorencovi... Bezprostředním podnětem byl... pokud si pamatuji, náš poznatek, že před tím v srpnu nebo říjnu 1989 došlo k zadržení několika osob, které byly dány do PZP (správně CPZ, či CZZ – pozn. aut.) a zde, jak bylo později zjištěno, příslušníci VB neměli možnost pro ně zajistit stravu. Zadržení provedli příslušníci StB.“ *Protokol o výslechu svědka Otakara Pilského ze 4. 1. 1991.* In: A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. VI., str. 1038. O několik měsíců později na otázku, proč informaci z 20. 11. 1989 adresoval I. NMV a nikoli přímo ministroví vnitra, odpověděl: „Měl jsem za to, že by informace měl dostat náčelník operačního štábu, resp. 1. náměstek, a až pak ministr vnitra. Kompetenci gen. Lorence... jsem spatřoval v tom, že jako 1. náměstek odpovídal ministroví za činnost StB. Chtěl bych dodat, že tuto informaci jsem poslal i plk. JUDr. Hajnovi, aby věděl, jak bylo s informací naloženo... Mám-li... upřesnit svou odpověď..., proč tak závažný dokument nešel přímo k ministroví vnitra, uvádím, že v této podobě jsem ministroví zprávu nikdy nepředkládal, tento postup byl zrušen, a takových informací ministr zřejmě ke své škodě nedostával více... skutečnost, že se zmíněným dokumentem nebyl ministr seznámen, byla ovlivněna tlakem času, ministr by se k ní určitě dostal. Já osobně bych jej s tím seznámil, při ústním dokladu. Na toto jsem však již neměl dost času, a totéž platí o ministroví. Pak jsme už všichni měli jiné starosti.“ *Protokol o výslechu svědka Otakara Pilského ze dne 27. 8. 1991.* In: A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. XXXI., str. 41-42.

3) Porada byla iniciována již 20. září 1989 dopisem (č. j. IM-0310/03-89) plk. Pilského („na základě plánu práce inspekce MV ČSSR a úkolu společné porady v listopadu 1988“, srovn. Přílohu č. 2 uvedeného dopisu), který byl adresován všem náčelníkům KS SNB. Příloha č. 1 obsahovala *Návrh programu společné porady náčelníků inspekce MV ČSSR, MVŽP ČSR, MVŽP SSR konané dne 7. listopadu 1989 v Plané n/Lužnicí*, vypracovaný organizačním oddělením IMV ČSSR. Bod 5/ plánovaného programu zněl: Návrh na rozšíření ochrany příslušníků SNB před nepřátelským napadáním. „Jde o útoky na příslušníky SNB ze strany protisocialisticky zaměřených osob vedených nejen cestou stížností a podání občanů, ale zejména zveřejňováním pomluv o porušování zákonů příslušníky prostřednictvím západních sdělovacích prostředků a nelegálních tiskovin... informaci podá náčelník IMV ČSSR...“ V Zápisu z jednání, zpracovaném až 20. listopadu, stojí: „Společnou poradou zahájil a řídil náčelník IMV ČSSR plk. PILSKÝ. Přivítal přítomné a přednesl návrh programu porady... V další části seznámil přítomné se situací v SNB s tím, že se nepřátelská uskupení snaží o rozbití jednoty SNB. Jsou poznatky, že se NSR speciální služba snaží pronikat do řad příslušníků SNB přes bývalé příslušníky SNB. V letošním roce vyšetřovala IMV ČSSR tři případy zběhnutí příslušníků SNB do ciziny. Dva příslušníci vojsk MV vstoupili do Československé strany lidové, u PS se množí případy vrácení služebních průkazů příslušníky PS a nezájem o službu v PS. Lékaři, kteří absolvují Lékařskou fakultu v Hradci Králové, odmítají službu v bojových útvarech i za cenu podepsání pamfletu „Několik vět“. Je třeba vyvracet fámy o snižování stavů příslušníků SNB. Stavby se snižovat nebudou. V další naší činnosti je třeba plně podpořit politiku KSČ... K bodu 5/ Plk. PILSKÝ informoval o záměrech MV ČSSR na rozšíření ochrany příslušníků SNB. Byla zpracována souhrnná informace

o vývoji ochrany příslušníků od roku 1981 a předána pro potřeby Generálního tajemníka ÚV KSČ. Kopie informace předal plk. PILSKÝ náčelníkům IMVŽP ČSR a IMVŽP SSR. Seznámil poradu s návrhy úkolů, o které by měla být ochrana příslušníků rozšířena.“ Výpis ze závěrů společné porady obsahuje i úkoly na rok 1990:

„- kontrolní činnosti IMV ČSSR bude v roce 1990 zaměřena především do těchto oblastí:

- výslednost agenturně operativní práce v boji proti vnitřnímu protivníkovi a na úseku ochrany mládeže a kulturní fronty,
- výslednost agenturní a důvěrnické sítě využívané ke zjišťování činnosti a záměrů hlavního vnějšího protivníka,
- budování a využívání agenturní a důvěrnické sítě v ekonomických objektech k ochraně přestavby národního hospodářství,
- využívání agentury k prověřkové činnosti a v rozpracování akcí,
- vědecké výzkumné základny SNB,
- využívání přidělené zpravodajské a operativní techniky a využívání techniky dovezené zejména z nesocialistických zemí,
- hospodaření s finančními a devizovými prostředky /zvláštní finanční prostředky/.

Viz *Porada I MV ČSSR dne 8. 11. 1989*. In: A. Lorenc a spol., sv. XXXI., str. 111, č. 1. 8-47.

4) Vlastnoruční podpis.

SEZNAM DOKUMENTŮ

1. 1989, [před 19. červencem, Praha]. Přísně tajný projev náčelníka II. S-SNB plk. K. Vykypěla: Informace o bezpečnostní situaci a dalších úkolech v boji proti vnitřním nepřítelům a Konkretizace některých opatření k výročím ve II. pololetí 1989 (21. 8., 28. 10., 10. 12.).
str. 44
2. 1989, [před 19. červencem, Praha]. Projev zástupce náčelníka II. S-SNB mjr. ing. Miroslava Chovance: Podklady pro informaci o bezpečnostní situaci v ČSSR s podtitulem Bezpečnostní situace v ČSSR v období před srpnem 1989.
str.59
3. 1989, [před 18. srpnem, Praha]. Současná státobezpečnostní situace v teritoriu S-StB Praha. Přísně tajný příspěvek náčelníka S-StB Praha plk. Jiřího Bytčánka hodnotící vývoj operativní situace v hl. městě Praze a Středočeském kraji.
str.67
4. 1989, [před 20. červencem, České Budějovice]. Přísně tajný podklad k diskusnímu vystoupení na poradě 20. 7. 1989 náčelníka S-StB České Budějovice pplk. JUDr. Josefa Veselého shrnující operativní situaci v teritoriu S-StB České Budějovice.
str.72
5. 1989, [před 20. červencem, Plzeň]. Operativní situace na teritoriu Zpč. kraje na úseku vnitřního protivníka. Příspěvek náčelníka S-StB Plzeň pplk. Jana Ludvíka.
str.77
6. 1989, 19. červenec, Ústí nad Labem. Bezpečnostní situace v Severočeském kraji před 21. výročím internacionální pomoci. Příspěvek mjr. ? S-StB Ústí n/Labem.
str.83
7. 1989, [před 20. červencem, Hradec Králové]. Operativní situace na teritoriu východočeského kraje. Příspěvek pplk. RSDr. Josefa Hakla, náčelníka S-StB Hradec Králové.
str.86
8. 1989, [před 20. červencem, Brno]. Diskusní příspěvek na poradě náčelníků S-StB u 1. náměstka FMV ČSSR dne 20. 7. 89. Rozbor státobezpečnostní situace Jihomoravského kraje vypracovaný S-StB Brno v problematice vnitřního nepřítele a přednesený náčelníkem S-StB Brno plk. JUDr. Janem Puklickým.
str.94
9. 1989, [před 20. červencem, Ostrava]. Vývoj státobezpečnostní situace v Sm kraji ke dni 20. července 1989. Příspěvek náčelníka S-StB Ostrava pplk. JUDr. Miroslava Naglíka.
str.97
10. 1989, [před 20. červencem, Bratislava]. PODKLADY na poradě náčelníků správ ŠtB k vnitřnímu protivníkovi. Příspěvek pplk. RSDr. Štefana Homoly náčelníka Správy kontrarozvědky v Bratislavě (XII. S-ZNB) zachycující operativní situaci na Slovensku.
str.101
11. 1989, 17. července, Bratislava. Vývoj operatívnej situácie v teritóriu hl. mesta Bratislavy a Zsl. kraja. Příspěvek pplk. JUDr. Ladislava Horáka, náčelníka S-StB Bratislava.
str.106
12. 1989, [před 20. červencem, Banská Bystrica]. Operatívna situácia na

- úseku vnútorného protivníka. Príspevok náčelníka S-ŠtB Banská Bystrica plk. JUDr. Pavla Korbeľa. str.110
13. 1989, [před 20.červencem, Košice]. Príspevok postihující bezpečnostní situaci ve východoslovenském kraji. Zpráva náčelníka S-ŠtB Košice pplk. JUDr. Štefana Sarnovského. str.114
14. 1989, [před 19. červencem, Praha]. Podklady pro závěrečné vystoupení I. náměstka MV ČSSR genmjr. Aloise Lorence, CSc., na celostátní poradě shrnující dosavadní Státní bezpečností zjištěné poznatky a vytyčující novou metodiku postupu proti nejaktivnější části čs. opozice. str.120
15. 1989, 6. listopad, Ostrava. Přísně tajné hlášení náčelníka KS SNB plk. JUDr. Jiřího Škarky. str.127
16. 1989, 10. listopad, České Budějovice. Vyhodnocení stavu rozpracování úkolů uložených na celostátní poradě po linii StB konané 20. 7. 1989. Přísně tajné hlášení S-StB České Budějovice zaslané I. NMV náčelníkem KS SNB plk. JUDr. Ladislavem Trískou. str.129
17. 1989, 10. listopadu, České Budějovice. Následné vyhodnocení dokumentace trestné činnosti vytypovaných nepřátelských osob v teritoriu Jihočeského kraje. Přísně tajná zpráva náčelníka KS SNB České Budějovice plk. JUDr. Ladislava Trisky. str.133
18. 1989, 10. listopad, Banská Bystrica. Vyhodnotenie stavu plnenia a rozpracovania úloh z celoštátnej porady konanej dňa 20. 7. 1989 – predloženie. Přísně tajné hlášení S-ŠtB Banská Bystrica zaslané do Prahy náčelníkem správy ŠtB plk. JUDr. Pavlem Korbelem. str.136
19. 1989, 13. listopadu, Bratislava. Stav rozpracovania úloh uložených na celoštátnej porade po linii ŠtB konanej 20. 7. 1989 – vyhodnotenie. Přísně tajný dokument postoupený do Prahy zástupcem náčelníka XII. správy SNB plk. JUDr. Fr. Budavárym. str.140
20. 1989, 13. listopadu, Hradec Králové. Stav rozpracování úkolů celostátní porady z 20. 7. 1989. Přísně tajné hlášení náčelníka KS SNB Hradec Králové pplk. PhDr. Jindřicha Rojička. str.144
21. 1989, 14. listopadu, Ústí nad Labem. Předložení materiálů vyžádaných usnesením operačního štábu FMV ze dne 12. října 1989. Přísně tajné „Vyhodnocení úrovně dokumentace trestné činnosti vytypovaných nepřátelských osob v Severočeském kraji“ a „Vyhodnocení stavu rozpracování úkolů uložených na celostátní poradě po linii StB, konané dne 20. 7. 1989“ postoupené sekretariátu I. NMV genpor. Lorence náčelníkem KS SNB Ústí n/L plk. JUDr. Václavem Říhou. str.146
22. 1989, 13. listopadu, Brno. Vyhodnocení stavu rozpracování úkolů uložených na celostátní poradě po linii StB konané dne 20. 7. 1989 v boji proti vnitřním nepřátelům. Přísně tajné hlášení náčelníka KS SNB Brno plk. ing. Josefa Šobáně. str.163
23. 1989, 14. listopadu, Plzeň. Plnění závěrů z celostátní porady ze dne 20. 7. 1989 a zhodnocení přijatých opatření S-StB. Přísně tajné hlášení náčelníka S-StB Plzeň pplk. Jana Ludvíka. str.172
24. 1989, 14. listopadu, Brno. Vyhotovení úrovně dokumentace trestné

činnosti vytypovaných nejaktivnějších nepřátelských osob – sdělení. Přísně tajný dálnopis náčelníka S-StB Brno plk. Jana Puklického. str.177

25. 1989, 15. listopadu, Hradec Králové. Vyhodnocení stavu rozpracování úkolů, uložených na celostátní poradě po linii StB konané dne 20. 7. 1989 k č. j. OV-00129/S-89 z 13. 10. 1989. Přísně tajný dálnopis náčelníka KS SNB Hradec Králové pplk. PhDr. Jindřicha Rojíčka. str.179
26. 1989, 15. listopadu, Ostrava. Přísně tajný dálnopis náčelníka KS SNB Ostrava plk. JUDr. Jiřího Škarky. str.180
27. 1989, 15. listopadu, Bratislava. Zoznam kontrolovaných osob „august 89“ v Prahe prijatie opatrení – zaslanie. Tajný dálnopis pplk. JUDr. Jána Vaše z S-ŠtB Bratislava. str.181
28. 1989, 20. listopadu, Praha. Problémy zjištěné prošetřováním stížností – sdělení. Tajná informace náčelníka inspekce MV ČSSR plk. Otakara Pílského týkající se stížností občanů na postup příslušníků SNB. str.182

SEZNAM ZKRATEK

A-O, AO	agenturně operativní
AOK	agenturně operativní kombinace
ADS	agenturně důvěrnická síť
ag., agent.	agenturně
antisoc.	antisocialistický
AO	analytický odbor
APA	Austria Presse Agentur
AV	Akademie věd
BBC	British Broadcasting Corporation
BKS	Bulharská komunistická strana
BO	bezpečnostní opatření
býv.	bývalé
CČSH	Církev československá husitská
CPZ	cela předběžného zadržení
CÚV KSČ	celoútvarový výbor KSČ
CZZ	cela zajištění a zadržení
č.	číslo
Č. Budějovice	České Budějovice
č. sv.	číslo svazku
ČB	České Budějovice
ČCE	Československá církev evangelická
ČKD	Českomoravská Kolben-Daněk
ČR	Česká republika
ČSAD	Československá automobilová doprava
ČSD	Československé státní dráhy
ČSDI, ČDI	Československa demokratická iniciativa
ČSL	Československá strana lidová
čsl., čs.	československý
ČSLA	Československá lidová armáda
ČSMV	Československý mírový výbor
ČSPLO	Československá plavba labsko-oderská
ČSR	Československá republika
ČSR	Česká socialistická republika
ČSS	Československá strana socialistická
ČSSP	československo-sovětské přátelství
ČSSR	Československá socialistická republika
ČSSS	Československé státní statky
ČST, ČsT, čsl.TV	Československá televize
ČVUT	České vysoké učení technické
DFP	Diskusní forum Písek
DI, D.I.,	Demokratická iniciativa
dok.	dokument
DTS	Demokratické tiskové středisko
DSZ	Denní situační zprávy

DVÚZ	Doly vítězného února Záluží
EKO	ekologické
event.	eventuální
F.I.D.H.	Mezinárodní společnost pro lidská práva
FF	filozofická fakulta
FIDESZ	Fiatl Demokraták Szövetsége
FMV	federální ministerstvo vnitra
FS	federální shromáždění
fý.	firmy
gen.	generál
GKC	řeckokatolická církev
HA	Hlas Ameriky
hl. m.	hlavní město
HOP	hromadné oznamovacie prostriedky
HOS	Hnutí za občanskou svobodu
CH, CH-77	Charta 77
CHEZA, CHZ	chemické závody
I. NMV	I. náměstek ministra vnitra
I. správa SNB	Hlavní správa rozvědky
IDC	ideodiverzní centra
II. S-SNB	Hlavní správa kontrarozvědky
INFOCH	Informace o Chartě 77
ISO	Iniciativa sociální obrany
J. Hradec	Jindřichův Hradec
Jablonec n. N.	Jablonec nad Nisou
Jl	Jihlava
JmK	Jihomoravský kraj
K. Vary	Karlovy Vary
kap.	kapitalistický
KBSE	Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě
KCT	krajský církevní tajemník
KGB	Komitét gosudarstvennoj bezopasnosti
KKS	Krajské kulturní středisko
KOVP	Komise pro ochranu veřejného pořádku
k. p.	koncernový podnik
KPÚ	Krajský projektový ústav
KR	kontrarozvědná
KRO	kontrarozvědná ochrana
ks, ks.	kusů
KS SNB	krajská správa SNB
KS, KZ	kapitalistický stát
KSC	Komunistická strana Československa
KSS	Komunistická strana Slovenska
KSSS	Komunistická strana Sovětského svazu
KTS	kandidát tajné spolupráce
KV	krajský výbor
KVS	krajská vojenská správa
KÚNZ	krajský ústav národního zdraví

KZO	kriminálně závadová osoba
KZÚ	kapitalistický zastupitelský úřad
LA	laický apoštolát
LM	Lidové milice
LŠSS	Letní škola slovanských studií
maď.	maďarský
MBN	maďarský buržoazní nacionalismus
MBO	mimořádné bezpečnostní opatření
MěNV	městský národní výbor
MKJL	Mírový klub Johna Lennona
ML	marxismus-leninismus
ml.	mladší
mlad.	mladiství
MLR, MLR	Maďarská lidová republika
MO VB	místní oddělení VB
MR	Maďarská republika
MS	Malice slovenská
MS SNB	městská správa SNB
MSDS	Maďarská socialistická dělnická strana
MU	mimořádné události
MV	ministerstvo vnitra
MVŽP	ministerstvo vnitra a životního prostředí
mzn	mezinárodní
n. p.	národní podnik
náč.	náčelník
nám.	náměstí
národ.	národní
NC	nelegální církev
NCŠ	nelegální církevní struktury
nezlet.	nezletilý
NF	Národní fronta
NH	národní hospodářství
NI	nezávislé iniciativy
NMS	Nezávislé mírové sdružení – iniciativa za demilitarizaci společnosti
NMV	náměstek ministra vnitra
NMV	Nařízení ministra vnitra
NO	nepřátelská osoba
NCŠ	nelegální církevní struktury
NS	Národní shromáždění
NSR	Německá spolková republika
NV	národní výbor
NVm	národní výbor města
NVÚ	nápravně výchovný ústav
O-StB	oddělení StB
ObNV	Obvodní národní výbor
odd.	oddělení
ofic.	oficiální

OKR	ostravsko-karvinský revír
okr., ok.	okres
okt.	oktober
ONV	Okresní (obvodní) národní výbor
OO VB	Obvodní oddělení VB
OP	operativní pracovník
OP MV	operativní porada ministra vnitra
OPK	Oddělení pasové kontroly
opozič.	opoziční
OPS	okresní podnik služeb
OS	Okresní soud
OS, OZ	osobní svazek
OS	operativní situace
OS SNB, OS ZNB	Okresní správa SNB
OSH	ostraha státní hranice
OŠ FMV	operační štáb FMV
OUN	Organizace ukrajinských nacionalistů
OÚNZ	Okresní ústav národního zdraví
OV	okresní (obvodní) výbor
OVŠ StB	Odbor vyšetřování StB
par.	paragraf
PC	pravoslavná církev
PF	právnícká fakulta
PK	prověrka korespondence
plk.	plukovník
PLR	Polská lidová republika
PO	požární ochrana
PO	prověřovaná osoba
pol.	polská
pol., polit.	politická
Pov. Bystrica	Považská Bystrica
pplk.	podplukovník
prac.	pracovní
prech.	prechodný
PRO	preventivně rozkladné opatření
protisoc.	protisocialistický
PSDS	Polská sjednocená dělnická strana
PT	Prachatice
PVO	preventivně-výchovné opatření
PS, PZ	pátrací svazek
PÚV KSČ	předsednictvo ÚV KSČ
PZO	Podnik zahraničního obchodu
PZP	písemnosti závadové povahy
r.	rok
r. č., reg. č.	registrační číslo
RbK, Rbk	Rumburk
RGK	rakouský generální konzulát
RHA	Rádio Hlas Ameriky

Rim. Sobota	Rimavská Sobota
řím. kat.	římskokatolická
RN KS SNB	rozkaz náčelníka KS SNB
ROH	Revoluční odborové hnutí
RPP, RVP	roční prováděcí plán
RSE	Rádio Svobodná Evropa
ŘKC, ř.k.c.,	římskokatolická církev
S-StB, S-ŠtB	správa StB
S-VB	správa VB
s. p.	státní podnik
SANC	Slovak American National Council
Sčk	severočeský
Sčk	středočeský
SDO	Státní divadlo Ostrava
SED	Sozialistische Einheitspartei Deutschlands
SEŠ	střední ekonomická škola
SFRJ	Socialistická federativní republika Jugoslávie
SHR	Severočeský hnědouhelný revír
sig.	signatář
SKL PiT	Sdružení katolických laiků Pacem in terris
SKS	Světový kongres Slováků
slov.	slovenský
Sm	severomoravský
SNB, ZNB	Sbor národní bezpečnosti
SNP	Slovenské národní povstání
soc.	socialistický
SOU	střední odborné učiliště
SPO	spis prověřované osoby
SPUSA	Společenství přátel USA
SS, SZ	signální svazek
SSJ	sekta Svědci Jehovovi
SSI	Slovenská strana slobody
Ssl	středoslovenský
SSM	Socialistický svaz mládeže
SSO	Slovenská strana obrody
SSR	Slovenská socialistická republika
SSSR, USSR	Svaz sovětských socialistických republik
SŠ	střední škola
st.	starší
StB	Státní bezpečnost
sv.	svatý
tech.	technické
TGM, T.G.M.	Tomáš Garrigue Masaryk
tr.	trestný, trestní
trv.	trvalé
TS	tajný spolupracovník
TV	televize
TZ	trestní zákon

UD	Uranové doly
UJEP	Univerzita Jana Evangelisty Purkyně
UK	Univerzita Karlova
UK	Univerzita Komenského
ÚOS	ústřední operační středisko
USA	United States of America
ÚSD	Ústav soudobých dějin
Ústí n. Labem	Ústí nad Labem
ÚV	ústřední výbor
V. správa KGB	Správa boje s vnitřním nepřítelem a IDC
VAAZ	Vojenská akademie Antonína Zápotockého
VB	Veřejná bezpečnost
VC	vízoví cizinci
Včk	východočeský
ved.	vedoucí
VIA, VIA CS	Východoevropská informační agentura
VN	vnitřní nepřítel
VMV	vojska ministerstva vnitra
vnút.	vnitřní
voj.	vojenské
VONS	Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných
VŘSR	Velká říjnová socialistická revoluce
VS, VZ	Varšavská smlouva
Vsl.	východoslovenský
vyšetř.	vyšetřovací
ŠD	šudentský domov
VŠ	vysoká škola, vysokoškolský
VŠST	Vysoká škola strojní a textilní
VŠZ	Vysoká škola zemědělská
VUT	Vysoké učení technické
vz., v.z.	v zastoupení
WIP	Wolnošč i pokoj
XII. S-SNB	Správy kontrarozvědky v Bratislavě
zahr.	zahraniční
zam.	zaměstnan
záp.	západní
zeměd.	zemědělský
ZK ROH	závodní klub ROH
ZO ČSOP	základní organizace Český svaz ochránců přírody
ZO KSC	základní organizace KSC
Zpč.	západočeský
zpr.	zpráva
Zs, zsl.	západoslovenský
ZSS	země socialistického společenství
ZŠ	základní škola
ZTÚ, STÚ	zpravodajsko-technický úkon
ZÚ VB	základní útvar VB
ZÚ	zastupitelský úřad

ZVP	závod vnitrostátní plavby
želez.	železniční
žst.	železniční stanice

JMENNÝ REJSTŘÍK

(odkazuje na čísla dokumentů)

A

Adamec Jaroslav 6
Adamík František 9
ANKETA 18
ANTI viz Jablonický Jozef
Appel Robert 21
Appel Tomáš 21
ASKETA 22

B

Backa Karel 21
BALÍK viz Líbal Vladimír
Baník Anton 11
Barták René 21
Bartoš Petr 22
Bašková Štěpánka 7
Battěk Rudolf 1, 14, 16
BĚDA viz Koutný Bedřich
Bělohlávek Jan 21
Bělohradský Josef 21
BERAN 22
Bielik Radim 21
Biřak Vasil 2, 21
Biňovec Karel 9
Branda Miroslav 20
BRATR viz Litomiský Jan
BRATR viz Pospíchal Ondřej
Březina Jiří 23
Bruk Miloš 21
Bujak Zbigniew 2
BUŘIČ viz Fajmon Jiří
Bútora Martin 19
Bytčánek Jiří 3, 23
Bžoch Jozef 10

C-Č

Carda Bohumil 23
Cepek Josef 7
CESTA viz Konečný Jindřich
CESTOVATEL viz Pitor František
Cibulka Petr 8
CIDLINA viz Valenta Aleš

Cingl Martin 21
COSMOS viz Devátý Stanislav
Coural Karel 22
Crha Miroslav 4, 17
Cvrčková Ludka 21
Czuczor Daniel 11
Čarnogurský Ján 1, 10-12, 14, 19, 26
Čarnogurský Pavol 11
Černík Oldřich 1, 10
Černík Václav 7
Černý Ladislav 6
Čerovská Libuše 5, 10, 11, 26
Čich Vlastimil 9
Čížek Josef 7
Čmelík Bronislav 21

D-Ď

Damda Marián 6
DAN viz Podaný František
Dančík Pavol 12
Devátý Stanislav 2, 7, 14, 22, 24
Dienstbier Jiří 2
Dobrovský Jan 1
Dolanský Ivo 21
Dolanský Martin 21
Dolejš Martin 7
Doležal Bohumil 3
DOMINO II viz Duka Jaroslav
DOMOVEC viz Petr Miloš
DRÁHA viz Záleský Pavel
DRAK viz Mrázek Karel
Duba Jan 4
Dubček Alexander 1-2, 9, 10, 11
DUDA TS 18
Dubišár Josef 21
Duka Jaroslav 5
Dundr Vladimír 21
Dvořák Tomáš 1
Dymáček Michael 1
Ďurica Petr 6, 21

E

EDEN viz Svoboda Martin
EKOLOG viz Křivka Pavel
ELEMENT 5
Eminger Dan 21
ESER viz Dubček Alexander
EVA 18

F

Fajmon Jiří 6, 21
Fajtlová Drahomíra 7
FAKULTA viz Zvěřina Josef 9
Feldek Lubomír 10, 19
Feranec Ján 18
Fiala Ivan 8
Fiala Karel 22
Fiedor Jiří 9
FILIP viz Kozánek Petr
FILIP KTS 18
FILOLOG viz Mezník Jaroslav
FOLK viz Hoffman Ivan
Franz Milan 21
Freml Jan 21
Fryč Bedřich 21

G

Gabriel Josef 21
Gáfrik Michal 10
Gandhí Móhandás Karamčand 22
Genscher Hans Dietrich 2
Glac Jaromír 9
Goldstücker Eduard 10
Golian Ján 11-12
Gorbačov Michail Sergejevič 2
Gottwald Klement 21
Gros Petr 21

H

Hájek Jiří 1
Hájek Miloš 1-2
Hajna Stanislav 28
Hakl Josef 7, 20
Halík Tomáš 2
Haleš Věkoslav 21
Hamada Milan 10-11
Hanák Zdeněk 21
Havel Václav 1-3, 7, 9-11, 14
Havelka Jaroslav 7
HELIOS viz Hollandová Patricie
Hirka Ján 13
Hocke Robert 21
Hoffman Ivan 19
Hofman Leopold 4
Hofman Rudolf 10-11
Holcner Petr 8
Holcnerová Hana 8, 22

Hollandová Patricie 22
Hölter Heinrich 2
Holubcová Marie 8
Homola Štefan 10, 19
HONZA viz Šabata Jan
Horák Ladislav 11, 27
HOŘEC viz Fajtlová Drahomíra
Hrabalík Petr 7
Hradílek Tomáš 2-3, 7, 9, 26
Hradílková Simona 22
Hrach Petr 5
HRIVŇÁK TS 19
Hrudka Jan 7
Hřebík Adolf 4
Huspek Vladimír 21

CH

Chalupa Daniel 21
CHEMIK viz Šimečka Milan Martin
Chmeliček Antonín 3
Chovanec Miroslav 1, 2, 13
Chudomel Jan 1
Chrstoš Miroslav 21

I

IDEOLOG viz Šimsa Jan
Ingr Zdeněk 7
INTELLIGENT viz Bartoš Petr
Ivanovský Milan 21

J

Jablonický Jozef 10, 19
Jakeš Miloš 21
Jakoby Štefan 12
Janáč Jan 21
Janas Zbigniew 2
Janík Rudolf 23
Jankechová Hana 21
Jankechová Marcela 21
Januška Luboš 21
Jarina Peter 18
Jasinski Miroslaw 2, 6
Jelínek Jiří 16, 17
Jelínek Josef 21
Jelínek Milan 22
Jelínek Petr 21
Jelínek Zdeněk 21
Jičínský Zdeněk 1

Jirous Ivan Martin 7, 22
JULEK viz Varga Julius
Jüptnerová Hana 7, 25
Jungmann Pavel 22

K

Kábrt Tomáš 5
KALIB viz Rampich Jan
Kaliský Roman 10
Kalousek Karel 21
KANOVNÍK viz Hofman Leopold
Karkuš Ondřej 10
Kebísková Eva 12
Kincl František 5, 28
Kiš Jan 22
Klein Oldřich 21
Klišík Ondřej 17
Klučinec Ján 23
KNIHA viz Jungmann Pavel
Kocka Ján 11
Kočtúch Hvezdoň 11
Kohout Pavel 7, 10
Kolář Jaroslav 21
Kolmistr Vladimír 2
Kolouch Jiří 21
Konečný Jindřich 5
Konopka Karel 21
KONSTRUKTÉR viz Šimon Pavel
Kopecký Martin 22
Kopřiva Tomáš 9
Korbeľ Pavol 12, 18
Korda Petr 21
Korenec Miroslav 21
Koryčanský Zdeněk 9
KOTEL viz Topič Milan
Koutný Bedřich 22
Koutský Jaroslav 21
Kovačičová Růžena 7
Kovář Antonín 7
Kovařík Jaroslav 21
Kozánek Petr 22
Kožíšek Ivan 21
Král František 23
Krása Milouš 1, 14
Krčil Milan 21
Krěma Roman 21
Křen Petr 21
Křivka Pavel 7

Křížan Jiří 2, 14
Kuba Bohumil 9
Kubík Vladimír 21
Kubín Leopold 22
Kudláček Milan 22
KUNA viz Přikryl Zdeněk
Kusý Miroslav 1, 10-11, 14, 19
Kuštek Štefan 12
Kuzdas Miroslav 8
Kynšt Pavel 21
Kynštová Daniela 21

L

Langhammer Radek 7
Laucký Vladimír 22
Leber Karel 21
Leberová Michaela 21
Lenin Vladimír Iljič 21
Lennon John 1, 6-7
Leitmann Petr 21
LEOŠ viz Mayer Leoš
Libal Vladimír 5
Liehm Antonín J. 10
LIPA 18
Lipert Pavel 21
Lityski Jan 2
Lis Ladislav 1-2, 14, 21
Litomiský Jan 4, 14, 17, 22
Lízna František 22
Lorenc Alojz 3, 7, 14, 21, 28
LOSTER viz Tomášek Jindřich
LUBA viz Roubal Pavel
Ludvík Jan 5, 23
Luers William H. 2

M

MAĎAR viz Jan Kišš 22
Macháček Aleš 21
Makovec Milan 21
Malena Vladimír 21
Malý Radomír 22, 24
Malý Václav 2
Man Karel 21
Maňák Vladimír 11, 19
Mandler Emanuel 3
MARAD viz Malý Radomír
MARCEL viz Dolejš Martin
Marečková Markéta 11

MARTIN KTS 18
MARTIN viz Pospíchal Petr
Marvanová Hana 1, 7
MATĚJ viz Kopecký Martin
MATKA viz Holcnerová Hana
Matoušek René 21
Mayer Leoš 21
Medek Ivan 2
Melichar František 23
Mencl Vojtěch 5
Meruňka Martin 21
Meyerová Michaela 21
Mezník Jaroslav 22
Michnik Adam 2
Míka Vladimír 21
Miková Marie 9
Mináč Vladimír 10
Minárik Karol 10
MIRA viz Zikmund Miroslav
MLYN viz Ponická Hana
Moltaš Antonín 5
Mrázek Karel 21
Müller Rudolf 21

N

Naglík Miroslav 9
NÁKUP viz Rákosník Roman
Navrátil Augustin 12, 22
Navrátilová Lenka 22
Nedvěd Stanislav 5
Němcová Dana 2
Němec Karel 8
NEMSI viz Pánová Renata
NERO viz Jüptnerová Hana
Noha Leoš 21
Novajovský František 12
Novák Karel 5
Novák Pavel 8, 21
Novotka Tibor 10, 12, 18
Novotný Miroslav 5
Novotný Petr 7

O

Ohnisko Milan 22
OCHOTNÍK viz Hrudka Jan
Ondrák Jaroslav 1
ORGANIZÁTOR viz Havelka Jaroslav
OSA 13

Osrtihoň Milan 21
Ošmera Josef 21
OTEP viz Věchet Martin

P

Pacelt Josef 22
Palouš Radim 1
Paluska Jaroslav 9
Pánová Renata 4, 16, 17
PAROHÁČ 22
PASKVIL viz Šimečka Milan
Paštyka Martin 21
Patera Ondřej 21
Pavlenda Viktor 11
Pavlík Karol 12
Pelc Bohumil 21
Penc Stanislav 1
Petr Miloš 7
Petrová Jana 7
Pilský Otakar 28
PINGL viz Šašek Jiří
Pirkl Miroslav 21
Piskač Miroslav 21
Piskoř Jaromír 9
Pitaš Stanislav 7
Pitor František 23
Placák Petr 1, 7
Plšek Oldřich 18
POČÍTAČ 18
Podaný František 23
Pohl Vladimír 21
Polák Miroslav 6, 21
Polínek Rostislav 22
Ponická Hana 10-12, 19
Popelka Jaroslav 22
Pospíchal Ondřej 22
Pospíchal Petr 1, 22, 24
Postupa František 7
POTKAN viz Jelínek Zdeněk
Prachár Július Marián 12
PRÁVNÍK viz Navrátil Augustin
Prečan Vilém 2
Prchal Antonín 1
Prchal Petr 20
PROFESORKA viz Stibicová Jarmila
Přikryl Zdeněk 8-9, 22
PTÁK viz Špaček Josef

Puklický Jan 8, 24

PÚTNIK 18

R-Ř

Rais Josef 16

Rákosník Roman 21

Rampich Jan 5, 23

RENEGÁT viz Kusý Miroslav

REŽISER 18

ROHÁČ viz Holcner Petr

Rojíček Jindřich 7, 20, 25

Rosáková Blanka 21

Rosenbaum Václav 21

Rosendorf Miroslav 21

Roubal Pavel 4, 17

Rudolecký Zdeněk 7

Ruml Jan 17

ŘEHOLNÍK viz Touš Vlastimil

Řezáč Václav 21

Řiha Václav 21

S-Š

Salzman Lumír 9

Sarnovský Štefan 13

Sarnovský Tomáš 21

Sejkora Luboš 21

Selecký Anton 19

Schwarzenberg Karel 7

Skála Dušan 22

Slavík Václav 10

Slavík Vlastimil 5

Slezák Petr 6, 21

SLON viz Kábrt Tomáš

Slovák Jiří 21

Sochor Jan 21

SOKL viz Skála Dušan

SOLON viz Aleš Macháček

SOVA 5

SPASÍTEL 22

SPOJKA viz Ohnisko Milan

SRNEC viz Jelínek Milan

Stárek František 1, 6-7, 14

STAROSTA viz Strinka Július

Stibic Jaromír 7

Stibicová Jarmila 7, 25

Storoženko Ilja 3

Strejcová Jarmila 7

Strinka Július 11, 19

Stromček Ladislav 12
Středa Aleš 6, 21
Strýček Andrej 10
STUDIO viz Škarýd Pavel
Světlik Milan 23
Svoboda Jiří 21
Svoboda Martin 23
Swatosch Walter 10
Székely Gábor 19
Šabata Jan 22, 24
Šabata Jaroslav 1-3, 7-9, 14, 22, 24
Šabatová Anna 7
Šafránková Petra 21
Šantora Petr 21
Šarman Innocenc 5
Šašek Jiří 5, 23
Šavrdová Dolores 9
Šedivá Michaela 21
ŠÍDLO viz Coural Karel
Šilhán Věnek 2
Šimečka Milan 10, 11, 19
Šimečka Milan Martin 10-11, 19
Šimon Pavel 7
Šimsa Jan 22
Šindelář Ladislav 23
ŠÍP viz Matoušek René
Škarka Jiří 15, 26
Škarýd Pavel 21
Šmíd Martin 7
Šobáň Josef 22
Šormová Ruth 4, 16, 17
Špaček Josef 22
Štefánik Milan Rastislav 11, 12
Štěpánek Miroslav 21
Štolbová Eva 3
Šubík František 21
Šváček Miloslav 9

T

Tauš Vlastimil 5
TIBOR viz Novotka Tibor
Tměj David 21
Tolman Jiří 21
Tomášek František 2, 10, 13
Tomášek Jindřich 6, 21
TOMIS viz Havel Václav
Tomko Jozef 13
Topič Milan 7

TOPIČ viz Hrach Petr
Touš Vlastimil 5
TRUDA viz Vidlařová Eva
Tríska Ladislav 16, 17
Tůma Josef 21
Tvaroch Tomáš 4, 17

U

UČEŇ viz Lízna František
Uher Ján 11
Uhl Petr 1-3, 7, 14
ÚLET viz Hradílková Simona
Ulrich Jan 5
Urban Jan 1-2, 14, 16

V

Vajnar Vratislav 28
Vala Jiří 21
Vala Lukáš 21
Válek Petr 21
Valenta Aleš 7, 25
Valová Renata 21
Vank Ernest 11
Varga Julius 9
Varga Pavel 23
Vaš Jan 27
VAŠEK TS 21
VEGETARIÁN viz Popelka Jaroslav
Věchet Martin 7
Velič Josef 23
VELITEL viz Hřebík Adolf
VELKÝ viz Velič Josef
VENTIL viz Ulrich Jan
Veselý Josef 4
Veverka Ota 1, 6
Vidlařová Eva 22, 24
Viest Rudolf 11-12
Vlasák Martin 21
VLČÁK viz Vlk Milan
Vlk Milan 21
VODAŘ 22
Vojtková Iva 7
Volín Lubomír 23
Vondra Alexandr 2, 7, 12, 14
Vrána Petr 21
Vránová Irena 21
VŮDCE viz Šabata Jaroslav
Vyhnálek Milan 1, 7, 14

VYCHOVATELKA viz Šormová Ruth
Vykpěl Karel 1, 3, 7

W

Wonka Jiří 7
Wonka Pavel 7

Z-Ž

Zábranský David 23
Záleský Pavel 22
Zamazal Lubomír 21
Zázvorka Roman 21
ZDENĚK TS 21
Zikmund Miroslav 22
Zima Jan 17
ZVĀZAK viz Plšek Oldřich
Zvěřina Josef 9
Žáková Barbora 21
Žiak Miloš 10
Žilka Jiří 21
ŽLUVA viz Žufan Václav
Žufan Václav 1, 5

PŘÍLOHA

Poznámky:

Určeno pro služební potřebu MV ČR

SECURITAS IMPERII 3.

Sborník k problematice bezpečnostních služeb
Editor Mgr. Pavel Žáček

Obálka a grafická úprava Petr Bednář
Odpovědný redaktor Petr Krivský

Vydává Themis, nakladatelství Tiskárny MV, p. o., Praha 1996,
Praha 1, 112 19, Hybernská 2
jako svou 14. publikaci

Tisk Tiskárna MV, p. o.,
Bartůňkova 4
149 00 Praha 415

Vydání 1., Praha 1996
ISBN 80-85821-41-9